

Jaarstukken 2017

Aanbiedingsbrief.....	5
Bestedingsplan.....	12
Jaarverslag	17
Programmaverantwoording.....	19
Burger en Bestuur.....	20
Lokale democratie	21
Dienstverlening	23
Werk en inkomen	29
Werkgelegenheid	30
Inkomen en Reïntegratie.....	34
Nieuwkomers	39
Inkomensondersteuning	40
Veiligheid	45
Openbare orde en veiligheid.....	46
Rampenbestrijding	48
Brandweer	49
Onderwijs en Jeugd	52
Onderwijs huisvesting	53
Lokaal onderwijsbeleid.....	54
Lokaal jeugdbeleid.....	57
Bouwen, wonen en milieu	61
Ruimtelijke ontwikkeling.....	62
Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting	65
Milieu.....	68
Openbare Ruimte	74
Verkeer	76
Groen.....	79
Begraafplaatsen.....	82
Vrije tijd	84
Sport.....	85
Recreatie.....	87
Cultuur.....	90
Zorg en Welzijn	91
Sociale samenhang en leefbaarheid.....	93
Wmo	95
Algemene middelen.....	101
Financiën	102
Bedrijfsvoering	104
Paragrafen	107
Lokale heffingen	109
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	123
Kapitaalgoederen	137
Gemeentelijke gebouwen	144
Financiering (Treasury).....	149
Bedrijfsvoering	153
Verbonden partijen	161
Grondbeleid.....	169
Subsidies.....	175
Transities	178

Jaarrekening	185
Van begroting naar jaarrekening.....	186
Balans	189
Bezoldiging topfunctionarissen	221
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.....	223
Toelichting op het overzicht van baten en lasten	230
Programma Burger en Bestuur	234
Programma Werk en inkomen	235
Programma Veiligheid.....	237
Programma Onderwijs en Jeugd	239
Programma Bouwen, wonen en milieu	241
Programma Openbare Ruimte	245
Programma Vrije tijd	248
Programma Zorg en Welzijn.....	251
Programma Algemene middelen	253
Taakvelden.....	256
Single information en single audit.....	265
Controleverklaring.....	270

Aanbiedingsbrief

Aan de gemeenteraad

Verzenddatum:

Raadsvergadering: 28 juni 2018

Agendapunt: ...

Onderwerp: Jaarstukken 2017

Behandelend ambtenaar: Caroliene Kooiker e-mail: c.kooiker@middendrenthe.nl

Portefeuillehouder: J. Schipper

Programma('s):

Burger en bestuur, Werk en inkomen, Veiligheid, Onderwijs en jeugd, Bouwen, wonen en milieu, Openbare ruimte, Vrije tijd, Zorg en welzijn, Algemene middelen

Voorstel:

1. De jaarstukken 2017 en het daarmee verbonden resultaat vast te stellen.
2. Van het resultaat van € 2.765.342 een bedrag van € 966.640 als voordeel op het gebied van het sociaal domein toe te voegen aan de Conjunctuurreserve.
3. Het tussentijds resultaat van de lopende bouwgrondexploitaties van € 1.096.419, conform de bestaande regels, toe te voegen aan de algemene reserve bouwgrond.
4. Het restant van het resultaat voor een bedrag van € 702.284 te bestemmen volgens het opgenomen bestemmingsvoorstel.

Samenvatting:

De gemeenteraad stelt de jaarstukken 2017 vast. Het jaar 2017 wordt met een positief resultaat van € 2.765.342 afgesloten.

De gemeenteraad stort een bedrag van ongeveer € 1 miljoen in de Conjunctuurreserve, omdat dat bedrag betrekking heeft op de transities in het sociale domein: de Jeugdzorg, WMO en Participatiewet.

Daarnaast stort de gemeente een bedrag van ruim € 1 miljoen in de algemene reserve bouwgrond.

De gemeenteraad besluit om het resterende saldo van ongeveer € 0,7 miljoen in te zetten voor enkele concrete doelen.

Geachte leden van de raad, dames en heren,

Met deze brief bieden wij u de jaarstukken over het begrotingsjaar 2017 aan. Het uiteindelijke saldo van de rekening bedraagt afgerond € 2,8 miljoen.

Het positieve saldo is vooral ontstaan door een voordeel in het sociaal domein en door een verplichte winstneming in de bouwgrondexploitatie.

Over het algemeen maken de jaarstukken duidelijk dat we het beleid van de gemeenteraad in 2017 hebben kunnen uitvoeren binnen de daarvoor beschikbare middelen.

We dragen als nieuw college politieke verantwoordelijkheid voor de jaarstukken over 2017. Tegelijk is onze betrokkenheid daarbij een andere dan bij de komende jaarrekeningen. We hebben deze aanbiedingsbrief daarom beknopt gehouden.

Het politieke debat kan dan uitvoeriger plaatsvinden bij de Perspectiefnota 2019 en het vervolg daarop na de zomervakantie.

We geven eerst aandacht aan de beleidsresultaten, daarna aan de financiële resultaten.

De accountant is voornemens bij de jaarrekening 2017 een goedkeurende verklaring te verstrekken.

Het is uw bevoegdheid als gemeenteraad om de jaarstukken vast te stellen.

Resultaat: beleid

In de programmaverantwoording staat uitgebreid te lezen wat de beleidsresultaten in 2017 zijn. We geven daar een toelichting op wat wel en niet gelukt is.

In deze aanbiedingsbrief geven we aandacht aan enkele opvallende zaken.

Sport

Uw gemeenteraad heeft een definitief besluit genomen voor de renovatie van Sportpark Noord-West. De uitvoering zal daardoor in 2018 beginnen.

Daarnaast hebben we een begin gemaakt met nieuw beleid voor gezond bewegen, sport e.d.

Nieuwbouw VO + ontwikkeling De Haven

Er komt een nieuw gebouw voor Voortgezet Onderwijs in Beilen, op de locatie Oostland. De besluitvorming daarover is afgerond. De volgende stappen zetten we in 2018. We gaan in 2018 ook verder met de ontwikkeling van een gebiedsvisie voor De Haven.

Sociaal domein

In het sociaal domein hebben we voor het eerst onze zorg resultaatgericht ingekocht. 2017 werd mede daardoor een jaar waarin we - vooral op het terrein van de Jeugdzorg - veel moesten

investeren om betrouwbare gegevens te krijgen over aantallen en bedragen. We hebben daarin grote stappen gezet.

De transformatie in de WMO is verder gegaan in nauwe samenwerking met de partners op het terrein van wonen, welzijn en zorg. Een voorbeeld daarbij is het professionaliseren van de sociale wijkteams.

In 2017 heeft de gemeenteraad besloten om verder te werken aan de ontvlechting van Alescon in een noordelijk en zuidelijk deel.

Voor de Jeugdzorg, de WMO en de Participatiewet geldt dat de transformatie ook na 2017 verder zal gaan.

Wegen en groen

U heeft nieuw beleid vastgesteld voor wegen en bruggen en daar ook een budget voor beschikbaar gesteld.

We hebben daarnaast stappen gezet in het invoeren van ecologisch bermbeheer.

Centrum Beilen

In een interactief proces met ondernemers, inwoners, bestuurders en medewerkers heeft u koers bepaald voor de ontwikkeling van het centrum van Beilen.

Wonen

U heeft belangrijke besluiten genomen op het beleidsterrein 'wonen': we hebben een nieuw woonplan en we gaan verder met de ontwikkeling van het duurzame buurtschap Lievingerveld.

We hebben de Noorderhoek in Beilen samen met de inwoners opgeknapt. Daarmee ziet het er niet alleen beter uit, maar hebben de inwoners ook geïnvesteerd in hun onderlinge contacten.

Het wonen in Spier is comfortabeler geworden door de aanleg van een geluidswal.

Structuurvisie Westerbork

De structuurvisie Westerbork omvat een groot aantal plannen. Met de uitvoering daarvan hebben we in 2017 weer stappen gezet. In een aparte brief hebben we u daar recent over geïnformeerd. We hebben eerder al aangegeven dat we in 2018 willen starten met het actueel maken van deze structuurvisie die nu inmiddels al weer zo'n negen jaar oud is.

Duurzaamheid

Duurzaamheid (klimaat, energie e.d.) is in de loop van de verstreken bestuursperiode steeds nadrukkelijker op de politieke agenda gekomen, plaatselijk maar ook in bredere verbanden.

In het scheiden van afval en in het verminderen van de hoeveelheid restafval bereiken we onze doelen zelfs sneller dan vooraf gedacht.

Recreatie en toerisme

U heeft een nieuwe koersnotitie Recreatie en Toerisme vastgesteld. De notitie is in goed samenspel met het veld tot stand gekomen.

Oranje

In Oranje heeft een aantal jaren een AZC gefunctioneerd. In de zomer van 2017 is dat AZC gesloten, als gevolg van het afnemend aantal vluchtelingen en asielzoekers in Nederland. De bevolking van Oranje verdient alle lof voor de manier waarop zij een aantal jaren met de asielzoekers zijn omgegaan.

De financiële afwikkeling met de Jade Groep heeft tot problemen geleid. De uiteindelijke terugbetaling van de hele schuld is nog steeds onzeker. Daarom nemen we nu een voorziening op.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

U heeft nieuw beleid vastgesteld om het verlenen van vergunningen, het toezicht daarop en de handhaving integraal aan te pakken. In 2018 zal duidelijk worden of daarvoor extra menskracht nodig is.

Informatieveiligheid

De Rekenkamercommissie heeft onderzoek gedaan naar de informatieveiligheid in onze gemeente. U heeft het rapport in 2017 besproken. Als gemeente bleken we een goede middenmoter te zijn. Tegelijk werd duidelijk dat het onderwerp (informatieveiligheid, privacy e.d.) de komende jaren een actueel thema blijft.

Resultaat: financieel

Algemeen

In het overzicht van baten en lasten staat een inhoudelijke en meer gedetailleerde toelichting. In deze aanbiedingsbrief gaan we kort in op de grootste afwijkingen (€ 100.000 of meer).

Het resultaat bestaat grotendeels uit incidentele zaken. Daar waar over- of overschrijdingen een structureel karakter hebben verwerken wij die in de voorjaarsnota 2018 en de conceptbegroting 2019.

Het totale resultaat over 2017 bedraagt € 2.765.342. Ook vorig jaar was het resultaat positief: € 3.938.793.

Grootste afwijkingen

De belangrijkste oorzaken van het resultaat zijn, in afgeronde bedragen, de volgende.

Onderdeel	Voordeel	Nadeel
Afwikkeling AZC Oranje	€ 650.000	
Voorziening Jade		€ 1.000.000
Minimabeleid		€ 280.000
Armoedebelaid	€ 130.000	
Tussentijdse winstneming bouwgrondexploitatie	€ 1.100.000	
Leges omgevingsvergunningen	€ 180.000	
Afval en riool - effect op algemene dienst		€ 140.000
Algemene uitkering	€ 430.000	
Salariskosten	€ 620.000	
Effecten afschrijving en rente		€ 280.000
Resultaat sociaal domein	€ 987.000	
<i>Overige kleinere voor- en nadelen en afrondingsverschillen</i>	<i>€ 606.000</i>	<i>€ 238.000</i>
Totaal voordelig jaarrekeningresultaat	€ 2.765.000	

Een totaaloverzicht van alle voor- en nadelen vindt u in het overzicht van baten en lasten vanaf pagina 232.

Overzicht over 2017

In 2017 was er sprake van het volgende verloop.

Voorjaarsnota

De voorjaarsnota sloot met een positief saldo van € 38.452. In de raad van 29 juni 2017 heeft u besloten dit voordeel, conform de bestaande gedragslijn, voor 50% te storten in de reserve Openbare Ruimte en voor 50% in de reserve Woon-en Leefomgeving.

Najaarsnota

De najaarsnota sloot met een positief resultaat van € 215.000. U heeft vervolgens € 150.000 onttrokken aan de Conjunctuurreserve (extra bijdrage Stichting Welzijnswerk) en € 15.000 aan de reserve Openbare ruimte (verwaarden bermgras). Van wat er daarna aan positief saldo resteerde heeft u 50% gestort in de reserve Openbare Ruimte en 50% in de reserve Woon-en Leefomgeving.

Overheveling eind 2017

In de raadsvergadering van 4 december 2017 heeft u besloten om € 1.340.000 over te hevelen van 2017 naar 2018. De werkelijke overheveling op basis van de definitieve jaarcijfers 2017 bedraagt € 1.190.807.

Bestemming

Wij stellen u voor om het resultaat van € 2.765.342 als volgt te bestemmen:

Nr.	Omschrijving	Bedrag
1.	Re-integratiekosten (per abuis niet meegenomen bij overheveling) - bestemmen uit Resultaat sociaal domein	€ 20.177
2. 1	Resultaat sociaal domein in Conjunctuurreserve	€ 966.640
3. 2	Tussentijdse winstneming bouwgrondexploitatie naar Algemene reserve bouwgrond	€ 1.096.419
4. 3	Klijnsmiddelen naar Kindpakket	€ 130.005
5. 4	Extra inzet basisregistraties	€ 48.000
6.	Opbrengst inruil naar reserve vervangingsinvesteringen	€23.484
7.	Bedrijfsvoering	€ 480.617

In het positieve saldo over 2017 zit ruim € 600.000 aan salariskosten. Dat bedrag was niet meer nodig in 2017. Tegelijk hebben we in 2018 te maken met een aantal ontwikkelingen, waarvoor we nu voorstellen deze ruim € 450.000 te bestemmen. We noemen als voorbeelden enkele knelpunten in verband met langdurige ziekte, de noodzaak om op korte termijn met het beleid voor duurzaamheid aan de slag te gaan, extra werk voor het bestuurssecretariaat en een wettelijk verplichte nabetaling salariskosten. Voor al deze ontwikkelingen zetten we dit bedrag incidenteel in. Eventuele structurele wensen komen eerst na de zomer 2018 aan de orde, gekoppeld aan het proces van onze uitvoeringsagenda.

Perspectief

In november 2017 heeft u de begroting 2018 vastgesteld, inclusief de meerjarenraming over de jaren 2019 tot en met 2021. Die meerjarenraming geeft cumulatief het volgende beeld. Tussen

haakjes staan de bedragen voor het betreffende jaar. De bedragen aan bestedingsruimte zijn inclusief de € 250.000 bestedingsruimte per jaar.

2019: € 1.087.000 (€ 1.087.000)

2020: € 1.287.000 (€ 200.000)

2021: € 1.227.000 (- € 60.000)

Na het vaststellen van de bedragen voor de begroting 2018, heeft u een aantal besluiten genomen met financiële gevolgen. Daarnaast hebben we drie circulaire ontvangen (september, december en maart). Vooral de maartcirculaire heeft geleid tot een forse positieve bijstelling. Het beeld is dan het volgende, inclusief de € 250.000 bestedingsruimte per jaar.

2019: € 2.691.000 (€ 2.691.000)

2020: € 4.077.000 (€ 1.386.000)

2021: € 4.962.000 (€ 885.000)

2022: € 5.795.000 (€ 833.000)

Deze bedragen schetsen een bijzonder positief perspectief. Er komen nieuwe taken op de gemeenten af die we met deze middelen daadwerkelijk op kunnen pakken. Tegelijk sluiten wij ons aan bij de winstwaarschuwingen die ons van verschillende kanten bereiken: We zullen ook daadwerkelijk veel middelen nodig hebben voor dat nieuwe beleid. Ook voor onze eigen uitvoeringskosten. De organisatie heeft na een aantal jaren van bezuinigingen weinig tot geen ruimte om nieuwe uitdagingen op te vangen zonder dat u als gemeenteraad daarvoor extra middelen beschikbaar stelt. Met dit financieel perspectief is dat ook mogelijk.

Beilen, 29 mei 2018

Burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe,

de secretaris

de burgemeester

drs. A. Pruntel

M. Damsma

Bestedingsplan

Programma	Project				
Onderwijs en jeugd	Fietscrossbaan Smilde (opgenomen tekst begroting 2017)				
Deelprogramma: Lokaal jeugdbeleid	Het evenemententerrein in Smilde is toe aan opwaardering. Naast het vergroenen en verfraaien van het terrein, is de aanleg van een fietscrossbaan een mogelijkheid. Op dit moment zijn we in overleg met een werkgroep, het bewonersplatform Smilde, de stichting Welzijnswerk en de buurtsportcoach. Daarbij zal het niet alleen gaan over het ontwerp maar ook over de financiële inbreng van anderen dan alleen de gemeente (€ 7.500). In deze fase van de plannen gaan we uit van een maximale bijdrage van de gemeente van € 17.500. <table> <tr> <td>Krediet</td><td>Besteed</td></tr> <tr> <td>€ 25.000</td><td>€ 24.442</td></tr> </table> <i>Voortgang:</i> <i>In Smilde is de fietscrossbaan gerealiseerd op het evenemententerrein. Samen met buurtbewoners is het plan uitgewerkt. Ook hebben vrijwilligers een deel van de uitvoering gedaan. Een gespecialiseerd bedrijf heeft de baan onder profiel gebracht en afgewerkt.</i> <i>De crossbaan was voor de zomervakantie klaar en wordt vanaf het eerste moment druk bezocht door kinderen met een crossfiets. Het is een nieuw soort openbare speelplek, waar ontmoeting en sportiviteit gestimuleerd wordt. Vanuit de subsidieregeling Vitaal Platteland is € 7.000 beschikbaar gesteld.</i>	Krediet	Besteed	€ 25.000	€ 24.442
Krediet	Besteed				
€ 25.000	€ 24.442				
Vrije tijd	Uitbreiding berging gymlokaal Emmastraat Smilde (opgenomen tekst begroting 2017)				
Deelprogramma: Sport	Het aantal gebruikers van dit gymlokaal is de laatste jaren toegenomen. Daardoor moeten er ook steeds meer materialen en toestellen opgeborgen worden. De bestaande berging is hiervoor te klein. Dat leidt er ook toe dat toestellen en materialen op een plek terechtkomen waar ze in de vluchtroutes liggen. Binnen de reguliere onderhoudsbudgetten is geen ruimte om een uitbreiding als deze te bekostigen. Daarom komen we in situaties als deze met een bestedingswens.				

	Krediet € 25.000 Besteed € 19.626 <i>Voortgang:</i> <i>De uitbreiding van de toestelberging is uitgevoerd door Aannemersbedrijf Blomberg uit Smilde. De toestelberging is in samenwerking met de verenigingen opnieuw ingericht. In 2018 wordt de sportvloer in de toestelberging in zijn geheel vernieuwd. Daarmee is de uitbreiding afgerond.</i>
Onderwijs en jeugd <i>Deelprogramma:</i> <i>Lokaal onderwijsbeleid</i>	Buurtacademie (opgenomen tekst begroting 2017) De afgelopen twee jaren heeft u de werkzaamheden van de Buurtacademie met € 25.000 per jaar ondersteund door een extra subsidie aan de stichting Welzijnswerk. De bijdrage van het Rijk voor deze activiteiten is namelijk vervallen. In mei 2016 heeft de stichting Welzijnswerk de resultaten gepresenteerd in de commissie Zorg en Welzijn. Wij stellen voor om deze activiteiten nog een jaar incidenteel te ondersteunen. In het voorjaar 2017 kunnen we dan overwegen of en hoe verdere ondersteuning nodig is, ook door de ervaringen van de transitie in het sociale domein daarin mee te wegen. Bedrag voor nieuw beleid € 25.000 incidenteel Besteed € 25.000 <i>Voortgang:</i> <i>Het bedrag is overgemaakt aan de stichting Welzijnswerk en de vraag of de werkzaamheden gecontinueerd moeten worden, wordt meegenomen bij de uitwerking van het onderzoek van Berenschot.</i>
Zorg en welzijn <i>Deelprogramma:</i> <i>Sociale samenhang en leefbaarheid</i>	Vrijwilligerswerk (opgenomen tekst begroting 2017) De afgelopen twee jaren heeft u de stichting Welzijnswerk een extra subsidie gegeven voor de ondersteuning van vrijwilligerswerk. Dat geld wordt gebruikt voor training van vrijwilligers en voor vergoeding van reiskosten aan vrijwilligers. Hiervoor geldt het zelfde als voor de Buurtacademie. In mei 2016 heeft de stichting Welzijnswerk de resultaten gepresenteerd in de commissie Zorg en Welzijn. Wij stellen voor om deze activiteiten nog een jaar incidenteel te ondersteunen. In het voorjaar 2017 kunnen we dan overwegen of en hoe verdere ondersteuning nodig is, ook door de ervaringen van de transitie in het sociale domein daarin mee te wegen.

	Bedrag voor nieuw beleid € 32.000 incidenteel Besteed € 32.000 <i>Voortgang:</i> <i>Het bedrag voor 2017 is overgemaakt aan de stichting Welzijnswerk en de vraag of de werkzaamheden gecontinueerd moeten worden is meegenomen bij de uitwerking van het onderzoek van Berenschot. In deze uitwerking is afgesproken dat nieuwe middelen via de jaarbrief 2018 van Welzijnswerk aangevraagd moeten worden.</i>
Openbare ruimte Deelprogramma: Groen	Bloemrijke akkers (opgenomen tekst begroting 2017) Het project Bloemrijke akkers is een meerjarig plan waarmee we de biodiversiteit vergroten en de openbare ruimte in onze gemeente verfraaien. Ook de provincie en de Waterleidingmaatschappij Drenthe dragen hieraan bij. De indirecte effecten daarvan zijn zowel voor onze inwoners als voor recreanten van buiten onze gemeente dat ze onze gemeente als mooi en aantrekkelijk ervaren. Met deze beperkte financiële bijdrage (het bedrag is bedoeld voor de hele periode 2017 tot en met 2021) geeft u daarmee invulling aan in elk geval het groenbeleidsplan, landschapsbeleidsplan, het duurzaamheidsbeleid en het beleid voor recreatie en toerisme. Bedrag voor nieuw beleid € 25.000 incidenteel Besteed € 5.000 <i>Voortgang:</i> <i>De aanleg van de bloemenvelden en - randen versterkt de biodiversiteit. Het trekt insecten als bijen en hommels aan, maar ook vogels en andere dieren vinden er voedsel en beschutting.</i> <i>Het plan voor 2017 is gemaakt en uitgevoerd. Verdeeld over de gemeente hebben we 10 bloemrijke akkers gerealiseerd. Daarmee is het bedrag voor 2017 volledig uitgegeven.</i>
Openbare ruimte Deelprogramma: Verkeer	Rotonde A28 / afslag 30 distributiecentrum (opgenomen tekst begroting 2017) In het kader van de verkeersveiligheid leggen we een rotonde aan bij de afrit van de A28 (afslag 30). Het geld voor de rotonde zelf is al beschikbaar, voor de basisinrichting van de openbare ruimte is € 75.000 nodig. In het kader van de visie op Beilen komen we wellicht met aanvullende voorstellen voor de verfraaiing van de hele entree van Beilen. Krediet € 75.000 Besteed € 0

	<i>Voortgang:</i> <i>De rotonde is opgenomen als uitvloeisel vanuit het GVVP. Hiervoor heeft de raad in december 2013 € 300.000 beschikbaar gesteld. Het is de bedoeling om met deze rotonde ook de entree van Beilen te verfraaien. Voor de inrichting van de openbare ruimte heeft de raad daarom in het bestedingsplan 2017 € 75.000 beschikbaar gesteld. Daarnaast is in het bestedingsplan 2018 het bestaande krediet met € 300.000 verhoogd om een rotonde met meer capaciteit te realiseren.</i> <i>De technische uitwerking volgt in 2018. Bij deze technische uitwerking betrekken we de omliggende bedrijven, in het bijzonder de Jumbo.</i>				
Openbare ruimte Deelprogramma: Verkeer	Fietspad Oranjekanaal (opgenomen tekst begroting 2017) In het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) staat het fietspad langs de stille kant van het Oranjekanaal op de projectenlijst. De provincie is bereid een wezenlijke bijdrage in de kosten te leveren. Dit is aanleiding geweest om het plan verder te ontwikkelen. De provincie is bereid om een bedrag van € 367.500 beschikbaar te stellen. Wij stellen u voor om deze voorziening te realiseren. <table> <tr> <td>Krediet</td><td>Besteed</td></tr> <tr> <td>€ 735.000</td><td>€ 17.136</td></tr> </table> <i>Voortgang:</i> <i>De voorbereiding voor de aanleg van het fietspad zijn in 2017 gestart. Begin 2018 is met de provincie overeenstemming bereikt over het tracé. Aanbesteding en uitvoering starten in 2018.</i>	Krediet	Besteed	€ 735.000	€ 17.136
Krediet	Besteed				
€ 735.000	€ 17.136				
Openbare ruimte Deelprogramma: Verkeer	Voetpad Haarweg Nieuw-Balinge (opgenomen tekst begroting 2017) Binnen het dorp Nieuw-Balinge bestaat behoefte aan een voetpad langs de Haarweg. Onder andere omdat er regelmatig landbouwverkeer door het dorp rijdt, draagt het voetpad bij aan de verkeersveiligheid. Doorgaans honoreren we zulke initiatieven uit de dorpen wanneer de kosten deels worden opgevangen met zelfwerkzaamheid. Bij de bepaling van de hoogte van het bedrag zijn we daar ook nu van uitgegaan. <table> <tr> <td>Krediet</td><td>Besteed</td></tr> <tr> <td>€ 30.000</td><td>€ 938</td></tr> </table> <i>Voortgang:</i> <i>De voorbereiding voor de aanleg van het voetpad is afgerond. De bewoners zijn actief betrokken bij de voorbereiding. Plaatselijk Belang gaat een deel van de werkzaamheden uitvoeren. De opdracht is verstrekt, de uitvoering vindt plaats in het voorjaar van 2018.</i>	Krediet	Besteed	€ 30.000	€ 938
Krediet	Besteed				
€ 30.000	€ 938				

Algemene middelen	Organisatieontwikkeling (opgenomen tekst begroting 2017)				
Deelprogramma: Bedrijfsvoering	De omgeving (inwoners, instellingen en bestuur) is bepalend voor de dienstverlening die onze organisatie biedt. Als de omgeving verandert, verandert de organisatie mee. De versterking zal er naar verwachting (het formele besluitvormingsproces is nog niet afgerond) onder andere komen door de inzet van goed gekwalificeerde teamleiders. Zij zullen in de volle breedte van de organisatie de ontwikkeling aanjagen en vormgeven, eerst en vooral door hun medewerkers daartoe uit te dagen en op concrete resultaten te sturen. We kiezen er als college voor om de verandering in de organisatiestructuur in een kort en krachtig proces vorm te geven. Dat betekent wel dat er sprake zal zijn van incidentele kosten. Op dit moment ramen wij die op € 250.000. We sluiten niet op voorhand uit dat het bedrag nog anders wordt. Ook in de jaren 2018 en 2019 kan er als gevolg van deze maatregelen nog sprake zijn van incidentele frictiekosten. <table data-bbox="464 972 1166 1048"> <tr> <td>Bedrag voor nieuw beleid</td><td>Besteed</td></tr> <tr> <td>€ 250.000 incidenteel</td><td>€ 159.490</td></tr> </table> <i>Voortgang:</i> <i>Per 1 juli 2017 is de nieuwe organisatiestructuur van kracht geworden. Elf nieuwe teamleiders zijn vanaf dat moment, samen met het overige management, de ambassadeurs van de organisatie zoals die in het bouwplan staat getekend. Vanaf 1 juli 2017 gaat de aandacht daarom vooral naar de ontwikkeling van houding en gedrag. Die aandacht houden we de komende jaren vast.</i> <i>We hebben in 2017 diverse uitgaven gedaan om tijdelijke personele situaties mee op te lossen.</i> <i>We hebben in 2017 niet de volledige € 250.000 nodig gehad. Er gaat daarom ongeveer € 90.000 mee naar 2018. Bij de vaststelling van de begroting 2018 gingen we er nog van uit dat er vanuit 2017 € 100.000 mee zou gaan naar 2018. Aanvullend daarop is voor 2018 opnieuw € 100.000 beschikbaar gesteld. Nu blijkt er dus geen € 100.000 maar € 90.000 mee te gaan 2018. Inmiddels is duidelijk dat alsnog extra middelen nodig zijn, waarvoor wij u adviseren een deel van het resultaat in te zetten.</i>	Bedrag voor nieuw beleid	Besteed	€ 250.000 incidenteel	€ 159.490
Bedrag voor nieuw beleid	Besteed				
€ 250.000 incidenteel	€ 159.490				

Jaarverslag

Programmaverantwoording

Programma **Burger en Bestuur**

Deelprogramma

Lokale democratie
Dienstverlening

Programmadoelstelling

Het goed besturen van de gemeente. Wezenlijke onderdelen daarvan: het betrekken van burgers en organisaties bij de besluitvorming, het waarborgen van de integriteit van bestuur en organisatie en het bieden van goede dienstverlening.

Beleidskader

- Notitie Dienstbaar en professioneel
- Organisatieontwikkeling: Dichtbij, Daadkracht en Duidelijk
- Coalitieakkoord 2014-2018

Coalitieakkoord

- Voortzetting rondes langs de dorpen. De vraag is: hoe behouden we de aansluiting van inwoners bij wat er in hun omgeving gebeurt, bij de mensen die hen vertegenwoordigen vanuit het dorp, en bij het openbaar bestuur?
- Investeren in het actueel houden van informatie over grote projecten in onze gemeente. Dat doen we door op de website een actuele projectenkalender bij te houden. De mogelijkheden van inspraak vermelden we daarbij.
- Een open houding naar de samenleving en een open houding naar de gemeenteraad. We gaan graag met de raad na hoe we samen goede besluiten kunnen nemen en wat daarvoor in de voorbereiding op die besluiten nodig is.
- Bestuurders moeten van onbesproken gedrag zijn. Bestuurders vervullen in de organisatie een voorbeeldfunctie wat betreft integriteit.
- Dienstverlening aan onze inwoners (dicht bij de mensen staan, pragmatisch en oplossingsgericht) blijft voor ons een van de belangrijkste speerpunten.
- Sleutelwoord in alle vormen van samenwerking is communicatie. Dat betekent: op tijd beginnen met communiceren, duidelijk maken wat het doel en effect van de communicatie is en in gewone en begrijpelijke taal schrijven. Dat zal, nog meer dan nu, het visitekaartje van onze gemeente zijn.

Relatie met andere programma's

- Werk en inkomen
- Veiligheid
- Onderwijs en Jeugd
- Bouwen, wonen en milieu
- Openbare Ruimte
- Vrije tijd
- Zorg en Welzijn
- Algemene middelen

Ontwikkelingen

Sinds een paar jaar staat de dienstverlening in het teken van de 3 D's: Dichtbij, Duidelijk en Daadkracht. Voor het contact met de burgers zijn afspraken gemaakt rondom beschikbaarheid en bereikbaarheid. Meer informatie staat in het deelprogramma Dienstverlening.

Deelprogramma Lokale democratie

Dichtbij

Midden-Drenthe wil dichtbij haar inwoners staan. We zetten actief in op verbinding en samenwerking. Aansluiten bij initiatieven vanuit de samenleving, vroegtijdig (groepen) mensen betrekken en samen optrekken bij het maken van plannen of het vormgeven van beleid sluiten daarbij aan. Dat geldt zowel richting het bestuur als richting onze inwoners, bedrijven en instellingen.

Communicatie

Met het bestaande communicatiebeleid willen we een belangrijke bijdrage leveren aan de betrokkenheid van onze inwoners. Daarvoor zetten we verschillende communicatiemiddelen per doelgroep en situatie in. Dat kan zijn een pro-actieve persbenadering, gebruik van de website, het organiseren van bijeenkomsten, de inzet van het klantenpanel, of – en dat gebeurt steeds vaker – de inzet van social media.

Inspraak

Van belang blijft daarbij om van te voren duidelijk te communiceren over welke onderdelen van een visie of plan al vaststaan en op welke onderdelen nog inspraak mogelijk is. Er zal vooral aandacht moeten zijn voor de terugkoppeling naar de inwoners. Dus wat doen wij als gemeente concreet met de inbreng van inwoners en op welke manier communiceren wij.

Wat hebben we bereikt?

Het creëren van draagvlak voor beleid door burgers vroegtijdig te betrekken bij het politieke proces en de besluitvorming.

Algemene doelstellingen

Voldoende aandacht voor burgerparticipatie en (interactieve) communicatie

Burgerparticipatie

Er was in 2017 op diverse terreinen sprake van burgerparticipatie bij het vormgeven van beleid en het maken van plannen. De koersnota voor de vrijetijdseconomie van Midden-Drenthe is samen met ondernemers in de vrijetijdsector vormgegeven. Bij de ontwikkeling van een centrumplan voor Beilen zijn bewoners, ondernemers en bezoekers betrokken en in Westerbork hebben we als gemeente deelgenomen aan een project over de toekomst van het winkelgebied.

In Smilde wordt samengewerkt als het gaat om het in kaart brengen van de behoefte aan een dorpshuis. En tot slot Orvelte waar bewoners en ondernemers samen met maatschappelijke partijen, waaronder de gemeente, werken aan de ontwikkeling van een Masterplan Orvelte voor 2025.

Het zijn voorbeelden waarbij we als gemeente meer naar buiten gaan en aansluiten en gebruik maken van initiatieven en betrokkenheid vanuit de samenleving.

Spreekrecht

Steeds blijkt dat inwoners, bedrijven en instellingen hun weg naar de raadzaal van het gemeentehuis goed weten te vinden. Er wordt regelmatig gebruik gemaakt van het spreekrecht in de raadscommissies. Op verschillende manieren brengen we dit recht om in te spreken onder de aandacht van onze inwoners en betrokkenen:

- Via de beleidsambtenaar, wanneer een onderwerp rijp is voor behandeling in de commissie;
- Via de griffie door het publiceren van de agenda's op de gemeentelijke website en in de Krant van Midden-Drenthe;
- Via het contact met de raadsleden.

Strategische agenda gemeenteraad, bestuursperiode 2014-2018

In de strategische agenda van de gemeenteraad worden onderwerpen genoemd die in deze bestuursperiode door de raad worden opgepakt. De raad stelt de strategische agenda periodiek vast. Eventuele nieuwe ontwikkelingen kunnen door de raad aan de agenda worden toegevoegd.

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Jaarverslag 2016 Ombudscommissie	28 september 2017	Raad
Jaarverslag 2016 Rekenkamercommissie	11 mei 2017	rc. Algemeen Bestuur
Jaarverslag 2016 Bezwarencommissie	14 september 2017	rc. Algemeen Bestuur

De Rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie is een onafhankelijke commissie, die onderzoek doet naar de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het gemeentelijke beleid. In 2017 is het onderzoek naar de informatieveiligheid afgerond. De Rekenkamercommissie heeft de resultaten van de nulmeting informatiebeveiliging gepresenteerd.

In 2017 is het onderzoek gestart naar tien jaar Rekenkameronderzoek in Midden-Drenthe. De presentatie hiervan heeft begin 2018 plaatsgevonden.

Op 4 december 2017 heeft de gemeenteraad een nieuwe verordening voor de gemeentelijke Rekenkamercommissie vastgesteld en tevens vier nieuwe leden benoemd. De Rekenkamercommissie biedt via het jaarverslag inzicht in de uitgevoerde activiteiten.

De Ombudscommissie

Ook de Ombudscommissie is een onafhankelijke, externe commissie, die klachten behandelt die betrekking hebben op het gedrag van een bestuursorgaan of een medewerker van de gemeente. In het Jaarverslag 2016 van de commissie is te lezen dat er zes verzoeken zijn ingediend, waarvan een klacht door de commissie in behandeling is genomen. De overige klachten zijn overgedragen aan het college, dan wel op een andere manier afgedaan.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Hoe
	Concrete keuzes over vorm en inhoud en moment van communicatie en terugkoppeling over de doorwerking van de inspraak / inbreng van onze inwoners.	Kortheidshalve wordt verwezen naar de vorige paragraaf waarin wordt toegelicht op welke wijze inwoners actief betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van beleid en het vormgeven van plannen.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Lokale democratie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	350	370	363	7
baten	0	0	0	0
resultaat voor bestemming	350	370	363	7
mutaties reserves				
resultaat na bestemming	350	370	363	7

Deelprogramma Dienstverlening

We willen als gemeente goede dienstverlening leveren aan onze inwoners. Sinds een paar jaar richten we ons daarbij als organisatie op de 3 D's: Dichtbij, Duidelijk en Daadkracht. Deze lijn hebben we in 2017 doorgezet en dat blijft ook de ambitie voor 2018.

Beschikbaar en bereikbaar

In 2017 is verder vorm gegeven aan de uitvoering van de afspraken die in 2015 zijn vastgesteld in de notitie Beschikbaar en Bereikbaar. Deze afspraken helpen ons om onze dienstverlening verder te optimaliseren.

Een groot onderdeel van Beschikbaar en Bereikbaar is hoe medewerkers hier in houding en gedrag mee omgaan. In 2017 is op verschillende manieren tijd gestoken in een stuk bewustwording op dit vlak. Ook in 2018 blijft dit op de agenda staan.

Begin 2017 is de nieuwe telefooncentrale in gebruik genomen. Deze nieuwe centrale zorgt ervoor dat de bereikbaarheid van de gemeente en onze medewerkers is vergroot. In de loop van 2017 hebben

we de mogelijkheden die de telefooncentrale ons biedt verder uitgebreid, waardoor onder andere de mobiele bereikbaarheid is verbeterd.

Naast verbeteringen in onze telefonische bereikbaarheid hebben we in 2017 verdere stappen gezet op het herinrichten van de hal van het gemeentehuis. Eind 2017 heeft de gemeenteraad hierover het besluit genomen krediet beschikbaar te stellen. In 2018 zal de herinrichting tot uitvoer gebracht worden. Naar verwachting zal dit rond de zomer plaatsvinden. Resultaat hiervan zal zijn dat we de dienstverlening die wij vanuit het gemeentehuis aanbieden nog beter laten aansluiten bij onze ambitie en de 3 D's – Dichtbij, Duidelijk en Daadkrachtig.

Duidelijke communicatie

Onze vraag gestuurde website is ons digitale loket. Een loket waar burgers informatie goed kunnen vinden en snel antwoord op hun vragen krijgen. Het moderniseren van de website is een continu proces. Sinds de zomer van 2017 heeft de website een nieuw jasje. De website werkt nu nog beter door aanpassingen voor gebruik op mobiele telefoons en tablets. Ook hebben we meer rekening gehouden met mensen met een beperking.

Duidelijk wil daarnaast zeggen dat we kijken naar onze schriftelijke communicatie. In de afgelopen jaren hebben we al onze formulieren, brieven, e-mails en statusberichten opnieuw onder de loep genomen vanuit het project Schrijven, ons visitekaartje. In 2017 is dit project afgerond en is een proces ingericht waarbij we de kwaliteit van onze schriftelijke communicatie blijven volgen.

Digitaal en zaakgericht werken

Wij werken digitaal en zaakgericht en leggen vast wat we doen. Wij hebben één aanspreekpunt voor elke vraag van een burger. Dit vormt de basis van onze dienstverlening. Hierdoor kunnen burgers, maar ook instellingen en bedrijven via internet de status van hun aanvraag digitaal volgen. Zo blijven wij navolgbaar en transparant.

Kwaliteitssysteem informatievoorziening

De informatievoorziening neemt een steeds prominentere rol in binnen de bedrijfsvoering en onze dienstverlening. Kwaliteit en veiligheid van informatie vragen om continue waakzaamheid, innovatie en borging.

De Rekenkamercommissie heeft onderzoek laten doen naar de informatieveiligheid. Dit onderzoek was gericht op de aspecten mens, organisatie en techniek. De resultaten van dit onderzoek zijn in september 2017 besproken in de raad. De algemene conclusie was dat de veiligheid van informatie gewaarborgd is, maar dat er tegelijk een aantal verbeterpunten zijn. Die worden nu opgepakt. Als het gaat over informatieveiligheid blijft de mens een kwetsbare factor, zo blijkt ook uit dit rapport. Wij hebben daarom in 2017 voor onze medewerkers een bewustwordingscampagne informatieveiligheid uitgevoerd, waarin we stil hebben gestaan bij risicovol gedrag en het protocol datalekken. Ook in het komende jaar zullen we hier de nodige aandacht aan blijven schenken. Voornemen is om in 2018 opnieuw een breed onderzoek uit te voeren naar informatieveiligheid. Gekoppeld aan de informatieveiligheid moet vanzelfsprekend ook de privacy van onze klanten en medewerkers worden gewaarborgd. In 2017 hebben wij een start gemaakt met het implementeren van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Deze Europese Privacywetgeving vervangt op 25 mei 2018 de Wet bescherming persoonsgegevens. Gemeenten zijn vanwege de nieuwe privacywetgeving onder andere verplicht om organisatie breed privacy beleid op te stellen en een Functionaris gegevensbescherming aan te stellen. Begin 2018 is deze functionaris benoemd.

Onder de paraplu van De basis op orde is begin 2017 het kwaliteitshandboek Informatievoorziening vastgesteld. Daarin zijn alle processen rondom informatievoorziening en informatiebeveiliging gebundeld. De verschillende terreinen, van Suwinet tot DigiD en van Archiefwet tot basisregistraties (BAG, BRP), vallen daarmee onder één kwaliteitssysteem.

2017 heeft in het licht gestaan van de verdere implementatie van dit kwaliteitssysteem. Gekoppeld hieraan is voor het eerst de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) uitgevoerd. Dit is een zelfevaluatie op diverse gebieden waaronder informatiebeveiliging. In het tweede kwartaal van 2018 vindt over de uitkomsten van deze audit verantwoording plaats.

Klanttevredenheid

Om te meten of we ook daadwerkelijk doen wat op het gebied van dienstverlening van ons wordt verwacht, is het belangrijk dat we weten hoe tevreden onze klanten zijn. Dit doen we door dit zowel kwalitatief te onderzoeken in gesprek met klanten (extern onder andere via het klantenpanel en via onze dorpscontactfunctionarissen, intern via ons gebruikersoverleg), als kwantitatief in de vorm van peilingen zoals de burgerpeiling en de ondernemerspeiling die wij beiden periodiek houden. In 2017 is de burgerpeiling opnieuw uitgevoerd.

Wat hebben we bereikt?

Omdat we als gemeente Midden-Drenthe de ambitie hebben om onze burgers te voorzien van goede, servicegerichte, dienstverlening is onze doelstelling om gemiddeld met een rapportcijfer 7 beoordeeld te worden door inwoners.

Beoordeling dienstverlening #	2006	2008	2012	2015	2017
Inwoners beoordelen dienstverlening met gemiddeld een 7 (streefcijfer)	6,7	7,3	7,5	6,9	6,8

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

In 2017 hebben we onder onze inwoners de Burgerpeiling gehouden, een onderzoek dat onderdeel uitmaakt van Waar staat je gemeente. We doen tweejaarlijks mee aan dit onderzoek om te meten hoe onze dienstverlening wordt beoordeeld ten opzichte van de ambitie die we hierin hebben, namelijk om met gemiddeld een 7 beoordeeld te worden.

Uit het onderzoek dat dit jaar gehouden is blijkt dat we momenteel worden beoordeeld met een 6,8. Aangezien in 2014 de opbouw van het onderzoek veranderd is, is een echte vergelijking met de cijfers van voor 2014 niet mogelijk. Wel is te zeggen dat onze dienstverlening ongeveer hetzelfde wordt beoordeeld als in 2015. Ook is dit een cijfer dat iets boven het landelijk gemiddelde ligt. Op het gebied van dienstverlening kunnen we daarom zeggen dat we het voldoende doen. Maar om onze ambitie om het beter te doen dan gemiddeld waar te maken hebben we nog een slag te slaan. We hopen hierin verdere stappen te kunnen zetten in 2018.

Indicatoren

Andere indicatoren dan de algemene beoordeling van onze dienstverlening die we hanteren geven inzicht in de afhandeling van onze klantcontacten. Enerzijds via de verschillende kanalen (telefoon, balie, email en post) en anderzijds ook in de daadwerkelijke afhandeltermijnen.

Afhandeling klantcontacten

Indicatoren afhandeling klantcontacten	Doel	2013	2014	2015	2016	2017
		Gerealiseerd				
Aantal opgenomen telefoontjes binnen 20 seconden	80%	-	-	-	71%	71%
Beantwoording van de brieven binnen 10 dagen	80%	65%	84%	82%	88%	92%
Aantal klanten dat minder dan 10 minuten wacht	80%	90%	89%	89%	83%	81%

Aantal opgenomen telefoontjes binnen 20 seconden

In 2017 werd 71% van de telefoongesprekken naar de gemeente Midden-Drenthe binnen 20 seconden opgenomen. Het doel van onze organisatie is om 80% van de binnenkomende telefoongesprekken binnen 20 seconden op te nemen, dit doel is in 2017 dus nog niet gehaald. De individuele bereikbaarheid van medewerkers en de verschillende teams is nog niet optimaal ingericht waardoor het soms wat langer duurt om een telefoongesprek naar de juiste persoon doorgezet te krijgen. Dit zorgt op sommige momenten voor een langere wachttijd. De komende periode richten we ons op het verder optimaliseren van de individuele bereikbaarheid. Uitgangspunt blijft, in het kader van Dichtbij, dat elke medewerker rechtstreeks benaderbaar is voor onze inwoners zonder tussenkomst van een telefoniste.

Wachttijd klanten

In 2017 is net als eerder in 2016 te zien dat er een daling is in het percentage klanten dat minder dan 10 minuten wacht. Dit valt te verklaren door de piek die er in deze jaren nog is in de aangevraagde rij- en reisdocumenten. Vanaf 2019 zal deze piek gereduceerd worden aangezien dan de geldigheidsduur van alle documenten is verlengd van vijf naar tien jaar. Vanaf 2019 zullen de effecten hiervan merkbaar zijn.

Afhandeling klantvragen

Indicatoren afhandeling klantvragen	Doel	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Gerealiseerd					
Afhandeling vergunningen binnen de wettelijke termijn	100%	96%	96%	91%	92%	92%	93%
Afhandeling bezwaarschriften binnen de wettelijke termijn	100%	88%	92%	93%	99%	100%	82%
Afhandeling meldingen binnen 5 dagen	80%	87%	85%	67%	82%	81%	81%

Afhandeling meldingen binnen 5 dagen

Het percentage meldingen dat binnen 5 dagen is afgehandeld is met 81% gelijk aan vorig jaar en net boven de doelstelling. Streven is om in 2018 dit percentage verder te vergroten.

Afhandeling bezwaarschriften binnen de wettelijke termijn

De daling van het percentage tijdig afgehandelde bezwaarschriften is in hoofdzaak te verklaren door een probleem in de personele bezetting in 2017. Hierdoor zijn een aantal bezwaarschriften niet binnen de wettelijke termijn afgehandeld. Deze personele problemen zijn inmiddels opgelost. Daarnaast geldt wel dat er, kijkend naar kwantiteit versus kwaliteit, gestreefd naar een zo goed mogelijke beslissing op een bezwaarschrift door met name aan het begin van het bezwaartraject meer te investeren. Dat kan betekenen dat eerst nog gesproken wordt met de bezwaarmaker om het besluit toe te lichten, dat er gekeken wordt of het bestreden besluit kan worden herzien of dat de voorbereiding van de behandeling ofwel afhandeling meer tijd in beslag neemt. Deze zorgvuldigheid heeft in de praktijk ook haar weerslag op het cijfer tijdig afgehandelde bezwaarschriften.

Afhandeling klachten

Indicatoren afhandeling klachten	Doel	2014	2015	2016	2017
		Gerealiseerd			
Aantal klachten		40	25	27	29
1e contact binnen vijf werkdagen	80%	55%	64%	81%	93%
Afhandeling binnen de wettelijke termijn van 42 dagen	100%	75%	96%	81%	86%
(Gedeeltelijke) gegrond				17	23
Ongegrond				5	5
Ingetrokken/geen uitspraak te doen				4	1
Nog in behandeling				1	0

Het aantal klachten is ook in 2017 weer stabiel gebleven. Op vele duizenden klantcontacten per jaar, is een aantal van 29 op jaarbasis naar onze mening een normaal aantal. De snelheid waarmee we in eerste termijn contact opnemen is opnieuw gestegen ten opzichte van vorig jaar en we halen de doelstelling. De definitieve afhandeling heeft in enkele gevallen niet binnen de termijn plaatsgevonden. Doorgaans gebeurt dit in overleg met de klager.

Inhoudelijk stellen we vast dat inwoners in 2017 in de meeste gevallen terecht klaagden. Medewerkers van de organisatie kiezen er daarbij bewust voor om zich kwetsbaar op te stellen: hadden ze anders, beter kunnen handelen, dan erkennen ze dat en is de klacht (deels) gegrond. Daarmee laten ze zien dat ze deel uitmaken van een lerende organisatie. In 2017 is er geen beroep gedaan op de Ombudscommissie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het verbeteren van onze dienstverlening gebeurt continu. Hiervoor is al een doorkijk gegeven welke ontwikkelingen en projecten er in 2017 hebben plaatsgevonden. Onderstaand nog een beknopt overzicht daarvan.

Onderdeel	Voortgang/gerealiseerd
Beschikbaar en Bereikbaar <i>Herinrichting hal, Telefonie</i>	Begin 2017 is het nieuwe platform voor telefonie in gebruik genomen. Eind 2017 heeft de raad, middels herschikking, krediet

Onderdeel	Voortgang/gerealiseerd
	beschikbaar gesteld voor de herinrichting van de hal van het gemeentehuis. Deze herinrichting zal in 2018 plaatsvinden.
Schrijven, ons visitekaartje	Van 2015 tot medio 2017 is de schriftelijke communicatie verbeterd via het project 'Schrijven, ons visitekaartje'. Het verder verbeteren van de schriftelijke communicatie blijft echter een continu proces.
Kwaliteitshandboek Informatievoorziening <i>Onderdeel van De basis op orde</i>	Begin 2017 is het handboek vastgesteld. 2017 heeft in het teken gestaan van de implementatie van dit handboek.
Burgeronderzoek	In 2017 is de burgerpeiling opnieuw uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn te vinden op WaarStaatJeGemeente.nl .

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Dienstverlening				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	958	958	949	9
baten	676	676	634	42
resultaat voor bestemming mutaties reserves	282	282	315	-33
resultaat na bestemming	282	282	315	-33

Programma	Werk en inkomen
Deelprogramma	Werkgelegenheid Inkomen en Re-integratie Nieuwkomers Inkomensondersteuning

Programmadoelstelling

Het bevorderen en behouden van de werkgelegenheid en het bevorderen van de arbeidsdeelname, zodat inwoners in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien.

Het verstrekken van een uitkering is daarbij geen automatisme. Het beleid voor de Participatiewet kent een goede balans tussen aan de ene kant verplichtingen voor wie daarvoor verantwoordelijkheid kan dragen en aan de andere kant zorg voor wie kwetsbaar is en die verantwoordelijkheid niet kan dragen.

Beleidskader

- Nota grondbeleid
- Landbouwontwikkelingsvisie
- Masterplan Beilen Centrum
- Armoedebeleid 2008-2012 Gemeente Midden-Drenthe Uw goed recht!
- Beleid sociale activering 2010 – 2014 Maatwerk in Meedoen
- Beleidsnotitie Modernisering van de Wet sociale werkvoorziening
- Nota + Plan van aanpak vrijwilligersbeleid 2008 Meedoen in Midden-Drenthe
- Nota Natuurlijke Kracht (economisch beleid)
- Nota integrale schuldhulpverlening 2013-2017 gemeente Midden-Drenthe
- Re-integratie is (net) werken 2016 - 2020
- Nota Chronisch zieken en gehandicapten 2015-2019 gemeente Midden-Drenthe
- Coalitieakkoord 'Samen' 2014-2018

Coalitieakkoord

- In stand houden van het sociaal beleid, inclusief het armoedebeleid.
- Voor inwoners die door een gebrek aan geld als gevolg van gemeentelijke bezuinigingen niet meer kunnen participeren in activiteiten is er een financieel vangnet.
- Het beleid voor de uitvoering van de Participatiewet kent een goede balans tussen aan de ene kant verplichtingen voor wie daarvoor verantwoordelijkheid kan dragen en aan de andere kant zorg voor wie kwetsbaar is en die verantwoordelijkheid niet kan dragen.
- We nemen in deze bestuursperiode een besluit over de positie van Alescon.
- We onderzoeken de mogelijkheid van één loket voor alle sociale vragen.
- Het stimuleren van werk(gelegenheid) en de economie door te verkennen welke rol de gemeente kan vervullen in de koppeling tussen onderwijs en bedrijfsleven.
- We vervullen als gemeentelijk werkgever een rol in het bieden van mogelijkheden voor mensen met een beperking.

- We ondersteunen plannen om in de gehele gemeente aansluiting op het glasvezelnetwerk mogelijk te maken.
- Wanneer het bedrijfsleven geconfronteerd wordt met lokale regels die als belemmerend worden ervaren, onderzoeken we de mogelijkheid om die regels af te schaffen of te veranderen.
- We onderzoeken de mogelijkheid en de behoefte om als gemeente een rol te spelen in het stimuleren van verduurzaming van de agrarische sector.
- We voeren, binnen onze mogelijkheden, een actief beleid om leegstand van winkels te voorkomen en op te lossen.

Relatie met andere programma's

- Onderwijs en Jeugd
- Bouwen, wonen en milieu
- Openbare ruimte
- Zorg en Welzijn

Ontwikkelingen

De gemeente is voor het realiseren van het programma Werk en inkomen grotendeels afhankelijk van landelijke economische ontwikkelingen. Economische groei heeft zowel een positief effect op de plaatselijke werkgelegenheid als op de resultaten van het re-integratiebeleid. Omgekeerd geldt hetzelfde voor een stagnerende economie. Vanuit economisch relatiebeheer wordt volop gewerkt aan contacten met bedrijven en versterken van het ondernemingsklimaat.

Deelprogramma Werkgelegenheid

Ontwikkelingen

In 2017 is de interesse in bedrijventerreinen gestegen. De meeste kavels die beschikbaar zijn liggen onder optie.

Verplichte tussentijdse winstneming

In maart 2018 is een aanvullende notitie van de commissie BBV verschenen met de regels voor het tussentijds winstnemen grondexploitatie. De gemeente is verplicht om deze regels vanaf 2017 toe te passen.

Centrum Beilen

In 2017 is samen gewerkt aan de centrumvisie voor Beilen. In een dynamisch proces met alle stakeholders is een visie opgesteld. De komende jaren investeren we samen met de provincie en ondernemers ruim € 3.000.000 in het centrum van Beilen.

Glasvezel

In 2017 is gestart met de aanleg van het netwerk. Eind 2017 waren de eerste adressen actief. Naar verwachting zal begin 2018 iedereen zijn aangesloten.

Relatiebeheer

Wij hebben ook in 2017 ingestoken op relatiebeheer met onze ondernemers. Vanuit de organisatie hebben wij zowel bestuurlijk als ambtelijk contact met ondernemers. Door te investeren in de relatie weten wij wat er speelt en kunnen we elkaar gemakkelijk vinden. Bijvoorbeeld voor bemiddeling van de verschillende doelgroepen waarvoor wij als gemeente een vangnet bieden.

Een belangrijke rol is die van verbinder. Dit doen we tijdens ons relatiebeheer, maar organiseren dit ook met verschillende evenementen. Bijvoorbeeld door in het begin van het jaar mee te doen met de Bedrijven Contact Dagen Drenthe en door in het najaar de Open BedrijvenDag Midden-Drenthe te organiseren.

Werkgelegenheid

De totale werkgelegenheid in Midden-Drenthe is in 2017 gestegen met 163 banen en kwam daarmee uit op totaal 13.659 banen. De grootste groei, 107 banen, heeft plaats gevonden in de sector gezondheids- en welzijnszorg. Er was sprake van een kleine daling in de sector groot- en detailhandel. De totale werkgelegenheid in Drenthe is gegroeid met 1.152 banen, 14,15 % van die groei komt uit Midden-Drenthe (bron Provinciaal werkgelegenheidsregister 2017).

Wat hebben we bereikt?

Het is van belang om te zorgen dat de basis goed is en blijft. Dat wil zeggen dat we zorgen voor een goed vestigingsklimaat. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan een hoogwaardig voorzieningenniveau (o.a. breedband), een goede bereikbaarheid en een vitaal ondernemersklimaat. In 2017 zijn de eerste ondernemers aangesloten op het netwerk van de Coöperatie Sterk Midden-Drenthe. In 2018 zijn alle adressen aangesloten en hebben we een topvoorziening in de gemeente.

We willen de randvoorwaarden scheppen voor de ontwikkeling van bedrijvigheid. Maar ook gunstige vestigingsvoorwaarden, duidelijke regelgeving en gerichte beleidsondersteuning kunnen bijdragen aan een goed vestigingsklimaat voor ondernemingen. Door veel kennis op te doen van de lokale sectorale structuur en hierbinnen van de specifieke kwaliteiten van potentierijke sectoren, kunnen we een bijdrage leveren aan het vestigingsklimaat. Goed relatiebeheer is essentieel om invloed te hebben op de verschillende onderdelen van het vestigingsklimaat van Midden-Drenthe.

Algemene doelstellingen	
1.	Beschikken over voldoende beschikbare bedrijventerreinen en ruimte voor bedrijvigheid.
2.	Verdieping, verbreding en schaalvergroting van de aanwezige agrarische bedrijvigheid.
3.	Actualiseren bestemmingsplannen (voorwaardenscheppend).
4.	Gemeente is aanspreekpunt en gesprekspartner van het bedrijfsleven .

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden met ingang van de begroting 2017 beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit deelprogramma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 -50.000.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Banen</i>	per 1.000 inw 15-64jr	2017	Midden-Drenthe	654,4	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	679,4	
<i>Vestigingen</i>	per 1.000 inw 15-64jr	2017	Midden-Drenthe	140,9	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	136,8	
<i>Bruto gemeentelijk product (verwacht/gemeten)</i>	index	2013	Midden-Drenthe	88	Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt geproduceerd.
		2013	25.000 - 50.000 inwoners	98	
<i>Funciemenging</i>	%	2017	Midden-Drenthe	49,1	De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	49,5	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/
(geraadpleegd 10-04-2018)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Netwerken met belangenorganisaties en andere overheden.	doorlopend
2.	Promotie gemeente op beurzen en in publicaties. Tijdens Bedrijven Contact Dagen Drenthe 2017, Woonmarkt en Open BedrijvenDag2017	januari, april en november 2017
3.	Proactieve houding naar ondernemers door ca. 75 bedrijfsbezoeken vanuit bestuur en ambtelijke organisatie.	doorlopend

Het belangrijkste doel is om een relatie op te bouwen met ondernemers. Met alle ondernemersverenigingen wordt periodiek gesproken, en ook belangverenigingen als MKB/VNO-NCW Noord, de Kamer van Koophandel en de ondernemersfabriek Drenthe zijn onze gesprekspartners.

Relatiebeheer

Als het gaat om de klantgerichte dienstverlening richting ondernemers zijn er goede stappen gezet. De beleidsmedewerker Recreatie & Toerisme en Economische zaken zijn een direct aanspreekpunt voor ondernemers en nemen een proactieve houding aan naar het bedrijfsleven. In bijna alle bedrijfsbezoeken bespreken we onze opgave om mensen weer op de arbeidsmarkt te krijgen. Waar bedrijven mogelijkheden hebben, wordt dit direct doorgegeven aan het team Werk.

Een belangrijke rol van de gemeente is het informeren en faciliteren van bedrijven rondom potentiële investeringen in onze gemeente. Hierbij gaat het om gevestigde bedrijven en nieuw te vestigen bedrijven. Goed relatiebeheer en het verbinden van partijen was en is daarbij essentieel.

Verbinden

Als gemeente hebben we samen met een aantal ondernemers deelgenomen aan de Bedrijven Contact Dagen Drenthe. Deze deelname was geslaagd, we hebben onze unieke punten goed kunnen positioneren. Daarnaast versterken ondernemers en overheid elkaar in de promotie van Midden-Drenthe. Op zaterdag 4 november 2017 hebben ondernemers en gemeente de zesde Open Bedrijven Dag Drenthe in Midden-Drenthe georganiseerd. Samen met (ruim 60) ondernemers hebben we laten zien wat deze ondernemers doen en waarom ze dat in Midden-Drenthe doen. Beide evenementen zorgen voor nieuwe netwerken voor ondernemers.

Uitgifte bedrijventerreinen (in m²)

Bedrijventerrein	2016	2017	Nog uit te geven m ²	% van totaal
Ossebroeken	0	4.267	22.018	14 %
Dambroeken	0	0	6.107	32,3 %
Leemdijk	0	0	12.128	46,5 %
Nieuw-Balinge(Koekoeksdijk)	0	0	4.291	61,8 %
Gronddepot Eursinge	0	0	5.400	100%

Voor details wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Werkgelegenheid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	934	913	450	463
baten	677	454	294	160
resultaat voor bestemming	257	460	156	303
mutaties reserves	-25	-205	-205	0
resultaat na bestemming	232	255	-49	303

Deelprogramma Inkomen en Re-integratie

Ontwikkelingen

Met de invoering van de Participatiewet in 2015 is er een einde gekomen aan de WSW en de Wajong. Daarmee is het bestaansrecht aan het huidige Alescon ontvallen. In de paragraaf Verbonden partijen staat informatie over de ontwikkelingen bij Alescon.

Re-integratiebeleid Re-integratie is (net)werken

In april 2017 heeft het college de uitvoeringsnota Re-integratiebeleid vastgesteld, na consultatie van de commissie Zorg en Welzijn en het advies van de Adviesraad Minimabeleid. In de uitvoeringsnota worden de actiepunten uit het re-integratiebeleid verder uitgewerkt en wordt aandacht besteed aan de monitoring van de resultaten van het re-integratiebeleid.

Resultaten 2017

Ondanks de steeds groter wordende doelgroep van de Participatiewet (door de nieuwe doelgroep van mensen met een arbeidsbeperking) en de grote instroom van statushouders, zien we dit jaar het totaal aantal bijstandontvangers afnemen. Dit is mede het gevolg van de aantrekkende arbeidsmarkt maar laat ook zien dat we het juiste pad bewandelen in ons re-integratiebeleid waar we de werkzoekenden én de werkgevers centraal stellen.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelen	
1.	We willen bijstandsgerechtigden (weer) zelfstandig maken
2.	We willen de mogelijkheden voor regulier werk bevorderen
3.	We willen het verdienvermogen van mensen benutten
4.	We willen scholing van met name de doelgroep 18 tot 27 jaar bevorderen

Algemene doelen	
5.	We willen actieve deelname aan de maatschappij bevorderen
6.	We willen de contacten met (lokale) werkgevers onderhouden en uitbreiden
7.	We willen nauw samenwerken met andere gemeenten in de arbeidsmarktregio
8.	We willen werken op basis van vaste afspraken met onze klanten

Indicator gemiddeld aantal uitkeringen	2016	2017
Bijstandsuitkeringen Participatiewet	457	439
IOAW uitkeringen	33	38
IOAZ uitkeringen	6	6
Duurzaam Verblijf	62	55

Indicator gemiddeld aantal uitkeringsgerechtigden	2016	2017
Bijstandsgerechtigden Participatiewet	520	511
Gemiddeld aantal IOAW gerechtigden	45	50
Gemiddeld aantal IOAZ gerechtigden	9	8
Duurzaam Verblijf	62	55

Het gemiddeld aantal uitkeringen bestaat uit het gemiddeld aantal uitkeringen per 1e van de maand over 2017. In de paragraaf Transitie zijn deze cijfers per tertiaal opgenomen, inclusief de in- en uitstroomcijfers per tertiaal en een specificatie van de uitstroomcijfers.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden met ingang van de begroting 2017 beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit deelprogramma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 -50.000.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Demografische druk</i>	%	2017	Midden-Drenthe	78,7	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	76,6	
<i>Netto arbeidsparticipatie</i>	%	2016	Midden-Drenthe	66,3	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
		2016	25.000 - 50.000 inwoners	66,5	

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Bijstandsuitkeringen</i>	per 1.000 inw 18jr e.o.	eerste halfjaar 2017	Midden-Drenthe	26,8	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.
		eerste halfjaar 2017	25.000 - 50.000 inwoners	27,5	
<i>Lopende re-integratievoorzieningen</i>	per 1.000 inw 15-65jr	eerste halfjaar 2017	Midden-Drenthe	35,9	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
		eerste halfjaar 2017	25.000 - 50.000 inwoners	25,2	
<i>% Jeugdwerkloosheid</i>	%	2015	Midden-Drenthe	1,15	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).
		2015	25.000 - 50.000 inwoners	1,22	
<i>Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %</i>	%	2017	Midden-Drenthe	1,1	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	n.n.b.	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/
(geraadpleegd 06-04-2018)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen			
	Wat	Realisatie 2016	Realisatie 2017
1	Zo veel mogelijk banen per 1000 inwoners 15-65 jaar (BBV). <i>Doelgroep: Alle</i>	Midden-Drenthe: 644,3 Landelijk: 750,3	Midden-Drenthe: 654,1 Landelijk: 758,2
2	Zo hoog mogelijke netto arbeidsparticipatie (BBV)	<u>2015</u> Midden-Drenthe: 66,1%	<u>2016</u> Midden-Drenthe: 66,3%

Doelstellingen			
	<i>Doelgroep: Alle</i>	Landelijk: 65,4%	Landelijk: 65,8%
3	Het aantal lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar (BBV) <i>Doelgroep: Alle</i>	Midden-Drenthe: 29,6 Landelijk: 23,2	Midden-Drenthe: 35,9 Landelijk: 27,1
4	Het realiseren van zo veel mogelijk werkplekken bij werkgevers: <i>Doelgroep: werkgevers</i>	Banen fulltime: 79 Banen parttime: 23 Proefplaatsingen: 16 Werkstages: 17	Banen fulltime: 79 Banen parttime: 88 Proefplaatsingen: 25 Werkstages: 24
5	Alle jongeren in de laatste twee jaar van de schoolcarrière van de praktijkscholen zijn in beeld. Begeleiding naar: <i>Doelgroep: schoolverlaters praktijkscholen en voortgezet speciaal onderwijs</i>	Baanafsprakenbanen: 17	Baanafsprakenbanen: 5
6	Zo laag mogelijk percentage vroegtijdig schoolverlaters (BBV) <i>Doelgroep: jongeren tot 27 jaar</i>	<u>2013</u> Midden-Drenthe: 1,4% Landelijk: 2,1%	<u>2014:</u> Midden-Drenthe: 1,3% Landelijk: 2,0%
7	Zo veel mogelijk jongeren vanuit een bijstandsuitkering begeleiden naar: <i>Doelgroep: jongeren tot 27 jaar</i>	Onderwijs met studiefinanciering: 17 Werk (volledige uitstroom): 22 Werk (gedeeltelijke uitstroom): 8	Onderwijs met studiefinanciering: 5 Werk (volledige uitstroom): 18 Werk (gedeeltelijke uitstroom): 16

Doelstellingen			
8	Zo laag mogelijk percentage werkloze jongeren (BBV) <i>Doelgroep: jongeren tot 27 jaar</i>	<u>2014</u> Midden-Drenthe: 1,15% Landelijk: 1,24%	<u>2015</u> Midden-Drenthe 1,15% Landelijk: 1,52%
9	Het verdienvermogen van mensen met een arbeidsbeperking benutten door begeleiding naar: <i>Doelgroep: mensen met een vastgestelde arbeidsbeperking</i>	Baanafspraakbanen: 19 Beschut werk: 0	Baanafspraakbanen: 35 Beschut werk: 2
10	Zo veel mogelijk mensen zonder arbeidsverplichting alsnog laten participeren, door: <i>Doelgroep: mensen zonder arbeidsverplichting</i>	Vrijwilligerswerk: 11 Sociale activering: 32 Overig: 27	Vrijwilligerswerk: 15 Sociale activering: 34 22 Overig:

Hieronder staan de volgcijfers per 31 december van het jaar van de overige doelgroepen

Doelgroep	2016	2017
50 plussers	165	176
Alleenstaande ouders	88	91
Mensen zonder arbeidsverplichting	144	142
ANW'ers en Nuggers	21	14
WIW	3	2

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.
Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Inkomen en Re-integratie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	12.905	9.755	9.875	-120
baten	6.107	7.412	7.507	-95
resultaat voor bestemming	6.798	2.343	2.368	-25
mutaties reserves	0	72	13	59
resultaat na bestemming	6.798	2.415	2.381	35

Deelprogramma Nieuwkomers

Ontwikkelingen

De afgelopen jaren was de landelijke instroom van vluchtelingen hoog. Dit heeft ook z'n weerslag op de hoogte van de taakstelling huisvesting statushouders gehad. In 2017 is deze groei wat afgevlakt. Dit heeft direct invloed gehad op de hoogte van de taakstelling huisvesting statushouders. Deze is namelijk ten opzichte van 2016 wat afgenomen maar was nog steeds fors.

Het college heeft eind 2015 een plan gemaakt om de taakstelling van 2016 in te vullen én de opgelopen achterstand van de jaren ervoor ongedaan te maken. In dit plan is uitgegaan van een deel regulier huisvesten via de huurwoningen van de woningcorporaties en een deel op een alternatieve manier huisvesten (huisvesten van grote gezinnen, kamerbewoning en semi-permanente huisvesting).

De uitvoering van dit plan is gelukt en er is een voorsprong gerealiseerd van 1. De voorsprong uit 2016 is in mindering gebracht op de taakstelling van 46 in 2017. Er moesten daarom 45 statushouders gehuisvest worden. Uiteindelijk hebben we in 2017 in totaal 72 statushouders gehuisvest. Dit komt met name doordat er veel zogenaamde nareizigers (gezinsherenigers) gehuisvest zijn.

2017 is afgesloten met een voorsprong van 27. Deze voorsprong wordt in mindering gebracht op de taakstelling van 2018. De taakstelling voor 2018 wordt geschat op 42. Dat betekent dat er in 2018 15 statushouders gehuisvest moeten worden.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
	Mensen met een niet-Nederlandse achtergrond adequate zorg bieden door:
1.	Voldoen aan de gemeentelijke inburgeringstaken
2.	Voldoen aan huisvestingstaakstelling

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
1.	Vervullen huisvestingstaakstelling van ± 50 personen per half jaar.	Doorlopend
2.	Subsidiëring Stichting VluchtelingenWerk Noord-Nederland	Jaarlijks

Indicatoren Huisvestingstaakstelling	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Achterstand + taakstelling	3+11	-5+19	-8+31	4+58	17+86	-1+46
Realisatie	19	22	19	45	104	72

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Nieuwkomers				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	132	407	1.408	-1.001
baten	52	182	832	-651
resultaat voor bestemming	80	226	576	-350
mutaties reserves	0	-145	-145	0
resultaat na bestemming	80	80	431	-350

Deelprogramma Inkomensondersteuning

Ontwikkelingen

Schuldhelpverlening

Sociaal.nl voert de schuldhelpverlening en het budgetbeheer uit in Midden-Drenthe. In oktober 2017 hebben wij het schuldhelpbeleid geëvalueerd. Het aantal intakes is vergelijkbaar hoog gebleven. Het aantal klanten dat door de budgetconsulent doorverwezen wordt naar een schuldhelpregeling en budgetbeheer is ook in 2017 gedaald. Sociaal.nl kent geen wachttijden en na een doorverwijzing is er snel contact met een klant. Tot op heden zijn de ervaringen positief.

Chronisch zieken en gehandicapten

Bij een tussentijdse evaluatie in 2016 bleek dat de aantallen gebruikers van de Regeling voor chronisch zieken en gehandicapten achterbleven bij de prognose. De ingezette weg om voornamelijk langs digitale weg te communiceren over de regeling werd ook in 2017 doorgezet. Eind 2017 zijn

brieven verzonden aan bij ons bekende doelgroepen en werden inloopspreekuren gehouden en voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd. Dit heeft tot een stabilisatie van de aantallen geleid, maar helaas niet tot het bereiken van nieuwe doelgroepen. In onze gemeente zijn met name veel ouderen niet via digitale kanalen te bereiken. De beleidsregels zijn eind 2017 geëvalueerd en de uitkomsten daarvan zullen in 2018 aan de raad worden aangeboden, in de vorm van gewijzigde beleidsregels waarin een aantal verbeteringen worden voorgesteld met name over een bredere wijze van communiceren.

Indicatoren	Prognose	2014	2015	2016	2017
<i>Aantal toekenningen compensatie eigen risico</i>	1000	288	360	355	378
<i>Aantal toekenningen compensatie niet vergoede zorgkosten</i>	800	n.v.t.	388	385	386

Statushouders

In 2015 en 2016 zijn er 149 statushouders in onze gemeente komen wonen. In 2017 zijn daar 72 personen bij gekomen. Omdat zij een bijstandsuitkering ontvangen, vallen zij onder alle minimaregelingen. We zien dan ook een forse toename van het aantal uitkeringen voor activiteiten van 378 in 2014 naar 668 in 2017.

Wat hebben we bereikt?

De inzet van de budgetconsulent heeft geleid tot een scherpe daling van het aantal mensen dat werd doorverwezen naar de schuldhulpverlening. Deze daling heeft zich in 2017 doorgezet. Voor het merendeel van de mensen met wie een intakegesprek werd gevoerd, volstond een advies of was doorverwijzing naar schuldhulpverlening op dat moment (nog) niet kansrijk. Alleen de klanten voor wie budgetbeheer noodzakelijk is, krijgen dit aangeboden. Mede hierdoor zijn ook de kosten die gemoeid zijn met schuldhulpverlening sterk gedaald. Daarnaast zijn de tarieven die Sociaal.nl hanteert lager dan bij de GKB. Dankzij het in dienst nemen van een budgetconsulent en het contracteren van een nieuwe aanbieder waren de kosten voor schuldhulp de afgelopen jaren twee ton per jaar lager dan voor deze interventies.

Met 32 huishoudens eind 2016, had de Voedselbank het laagste aantal afnemers van een voedselpakket sinds 2010. Door verruiming van de landelijke criteria is dat aantal in 2017 gestegen tot 38 huishoudens met een voedselpakket op 31 december 2017.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden met ingang van de begroting 2017 beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit deelprogramma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 -50.000.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
% kinderen in armoede	%	2015	Midden-Drenthe	3,89	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
		2015	25.000 - 50.000 inwoners	4,32	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/
(geraadpleegd 06-04-2018)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen	
	Wat
1	Maximaal voorkomen dat een laag inkomen leidt tot sociale uitsluiting
	stimuleren gebruik uitkering voor activiteiten

Indicatoren	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal verstrekte uitkeringen voor activiteiten	302	378	534	648	668

De stijging van het aantal verstrekte uitkeringen vanaf 2015 is een direct gevolg van het ophogen van de inkomensgrens voor de uitkering voor activiteiten en de PC-regeling van 110% naar 120%. De forse stijging in 2015 en 2016 wordt mede veroorzaakt door het feit dat er 149 statushouders in onze gemeente zijn komen wonen.

Doelstellingen	
	Wat
2	Bevorderen dat mensen de voorzieningen krijgen waar ze recht op hebben.
	- hulp sociaal raadvrouw aan minima - voorlichting aan intermediairs intern en extern (zie bij 5)

Indicatoren	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal huisbezoeken ivm inkomenscheck door sociaal raadvrouw	84	87	81	78	45	nmb
Aantal cliëntcontacten met sociaal raadvrouw	1358	1582	1705	2024	2127	nmb

Doelstellingen	
	Wat
3	Bevorderen dat mensen kunnen rondkomen van het inkomen dat ze hebben en niet in een schuldsituatie terecht komen.
	• hulp sociaal raadvrouw aan minima (inkomensreparatie en voorzieningencheck) • inzet budgetconsulent • cursusaanbod – inkomen in balans, budgetteringscursussen

Indicatoren	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal huisbezoeken sociaal raadvrouw aan klanten Voedselbank	49	40	34	19	nmb
Aantal gebruikers voedselpakket op peildatum 31 december	46	49	42	32	38

Doelstellingen	
	Wat
4	Bevorderen dat mensen met problematische schulden hulp zoeken en krijgen.
	• integrale intakes en doorverwijzingen naar hulpverlening door eigen budgetconsulent • divers aanbod schuldhulpverlening

Indicatoren	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal aanmeldingen budgetconsulent	-	208	173	194	nmb
Aantal integrale intakes budgetconsulent	-	168	139	154	nmb
Aantal doorgestuurd naar schuldhulpverlener	155	79	61	46	nmb
Aantal budgetbeheer per 31 december bij Sociaal.nl	242	158	140	52	31
Aantal WSNP-aanmeldingen	27	21	21	15	18
Aantal schuldhulpverlenings-trajecten bij Sociaal.nl	121	57	40	37	32

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
5	Bevorderen dat instanties en vrijwilligersorganisaties samenwerken om minima te ondersteunen.	doorlopend
	• Organiseren deskundigheidsbevordering intermediairs (screeners Voedselbank, AMW, gemeentepersoneel, leden regiegroep, bewindvoerders enz.)	• doorlopend
	• Aantal bijeenkomsten Regiegroep Armoedebeleid	• 3 x per jaar

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
	Regeling voor chronisch zieken en gehandicapten	
1.	Uitvoering geven aan deze regeling	doorlopend
2.	Voorlichting geven over de regeling aan inwoners	doorlopend
3.	Voorlichting geven aan intermediairs over de regeling	doorlopend
4.	De regeling evalueren na het eerste volledige jaar	2017

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Inkomensondersteuning				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	2.220	2.000	1.978	22
baten	365	5	56	-52
resultaat voor bestemming	1.856	1.995	1.921	74
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	1.856	1.995	1.921	74

Programma	Veiligheid
Deelprogramma	Openbare orde en veiligheid Rampenbestrijding Brandweer

Programmadoelstelling

Het waarborgen van de (brand)veiligheid binnen de gemeente Midden-Drenthe en het handhaven van regelgeving en de openbare orde en veiligheid.

Beleidskader

- Integraal veiligheidsplan 2016-2018
- Regionaal Veiligheidsplan Noord Nederland 2015-2018
- Drentse Crisisplan
- Henneconvenant Noord Nederland (waaronder handhavingsbeleid hard- en softdrugs gemeente Midden-Drenthe 2014)
- APV 2017

Wij werken in het kader van de openbare orde en veiligheid nauw samen met onze partners:

- Veiligheidsregio Drenthe
- Veiligheidshuis Drenthe
- Politie
- Centrum voor Jeugd en Gezin
- Welzijnsorganisaties
- Openbaar Ministerie
- Reclassering
- Woningcoöperaties
- Buurtverenigingen en buurtgemeenschappen

Coalitieakkoord

In het akkoord 2014-2018 staan geen specifieke veiligheidsafspraken.

Relatie met andere programma's

- Burger en Bestuur
- Werk en inkomen
- Onderwijs en Jeugd
- Bouwen, wonen en milieu
- Openbare Ruimte
- Vrije tijd
- Zorg en Welzijn
- Algemene middelen

Ontwikkelingen

Crisismanagementorganisatie

De Veiligheidsregio Drenthe voert samen met de Politie Noord Nederland, Waterschappen en Defensie de regie voor het inrichten en onderhouden van de Crisismanagement Structuren in Drenthe. In 2017 hebben piketfunctionarissen 'bevolkingszorg' diverse opleidingen en bij- en nascholingen gevolgd. De crisismanagement organisatie is voorbereid op haar taakstellingen.

Openbare orde en veiligheid

In 2017 is meer aandacht besteed aan het versterken van de sociale cohesie en veiligheid in de verschillende wijken. De jeugdwerkers, de wijkcontactambtenaren, de wijkagenten en de medewerkers Openbare Orde en Veiligheid hebben op diverse onderwerpen hierin samengewerkt.

Deelprogramma Openbare orde en veiligheid

Ontwikkelingen

De vastgestelde kadernota Integrale Veiligheid is onder andere gebaseerd op de regionale veiligheidsanalyse en de veiligheidsmonitor. De prioriteiten van het gemeentelijke veiligheidsbeleid zijn: inbraken (woningen, bedrijven en winkels), jeugd en veiligheid, geweld, personen met verward gedrag, georganiseerde criminaliteit (soft- en harddrugs dealen en gebruik), evenementen, sociale cohesie in de wijken, overlast van arbeidsmigranten.

Samenwerking

Met betrekking tot een groot aantal onderwerpen op het gebied van openbare orde en veiligheid is intensieve samenwerking met verschillende ketenpartners gevonden. Zo is er onder andere een samenwerking rondom de aanpak van oud en nieuw, de aanpak van hennepkwekerijen, alcohol vrij uitgaan in jeugdsoos en in de horeca (Afslag 30), inzetten van huisverboden, inzet van de BOA's, Buurtpreventie en WhatsAppgroepen en Handelingskader BIJ (bestuurlijke informatie justitiabelen).

Buitengewoon Opsporingsambtenaar (BOA)

In de gemeente Midden-Drenthe worden BOA's ingezet voor toezicht- en handhavingstaken. De BOA's hebben aandacht besteed aan:

- toezicht en handhaven Drank- en Horecawet
- uitvoeringsprogramma parkeerbeleid
- uitvoering van de APV

Wat hebben we bereikt?

Het behouden en verbeteren van de veiligheid en het veiligheidsgevoel van de inwoners van (Midden-) Drenthe.

Algemene doelstellingen

1.	Actueel uitvoeringsplan met draagvlak onder de bevolking
2.	Ontwikkelen van een gemeentelijk veiligheidsbeleid
3.	Betere zichtbaarheid van de BOA's op straat

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden met ingang van de begroting 2017 beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit deelprogramma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 -50.000.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Winkeldiefstal per 1.000 inwoners</i>	aantal per 1.000 inwoners	2016	Midden-Drenthe	1,6	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
		2016	25.000 - 50.000 inwoners	1,1	
<i>Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners</i>	aantal per 1.000 inwoners	2017	Midden-Drenthe	3,0	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	3,6	
<i>Diefstal uit woning per 1.000 inwoners</i>	aantal per 1.000 inwoners	2016	Midden-Drenthe	3,0	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
		2016	25.000 - 50.000 inwoners	2,7	
<i>Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners</i>	aantal per 1.000 inwoners	2017	Midden-Drenthe	3,1	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	4,0	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/
(geraadpleegd 06-04-2018)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen		
	Wat	Wanneer	Afdoening
1.	Kadernota Integrale Veiligheid 2016-2018	10 december 2015	Raad
2.	Uitvoering actief toezicht BOA's conform jaarplan	2017	BOA's

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Openbare orde en veiligheid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	398	502	500	2
baten	53	53	50	3
resultaat voor bestemming	345	449	449	-1
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	345	449	449	-1

Deelprogramma Rampenbestrijding

Ontwikkelingen

De uitvoering van de gemeentelijke rampenbestrijding en crisisbeheersing zijn deels regionaal in samenwerking met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) belegd. De huidige organisatie is kleiner van opzet waardoor de deelnemers beter en vaker kunnen worden getraind. De piketfunctionarissen zijn allemaal opgeleid en getraind. Er is een uniforme wijze waarop de planvorming wordt opgesteld.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
De gemeentelijke organisatie (crisismanagement) is voorbereid op de rampenbestrijding doordat:	
1.	De gemeentelijke organisatie beschikt over een actueel rampenplan
2.	De operationele voorbereiding van het crisismanagement voldoet aan landelijke, regionale en gemeentelijke eisen
3.	De gemeentelijke organisatie oefent binnen de regio jaarlijks op verschillende niveaus het rampenplan

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
1.	Opstellen geactualiseerd rampenplan	Jaarlijks
2.	Opleiden / oefenen (nieuwe) functionarissen gemeentelijke/regionale rampenbestrijdingsorganisatie	Jaarlijks
3.	Drenthebreed opleiden, trainen en oefenen (per team, per proces of combinatie van processen)	Jaarlijks
4.	(multidisciplinaire) oefeningen gemeentelijk beleidsteam / operationeel leider	Jaarlijks
5.	Commando Plaats Incident: multidisciplinaire trainingen en oefeningen voor Officier van Dienst bevolkingszorg	Jaarlijks

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Rampenbestrijding				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	48	48	42	6
baten	0	0	0	0
resultaat voor bestemming	48	48	42	6
mutaties reserves				
resultaat na bestemming	48	48	42	6

Deelprogramma Brandweer

Ontwikkelingen

De brandweer- en crisisorganisatie is regionaal ingevuld en valt onder de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Drenthe (VRD). Doel van de VRD is meer effectiviteit en efficiency op gemeentelijk niveau voor wat betreft de brandweezorg en rampenbestrijding door intensievere samenwerking. De VRD wil daarbij inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen, zowel op de korte termijn alsook op de lange termijn. In de financiële documenten van de VRD (o.a. kaderbrief en begroting) zal hier aandacht aan besteed worden. De gemeente(raad) blijft verantwoordelijk voor het brandveiligheidsbeleid en het beleid voor de rampenbestrijding.

Wat hebben we bereikt?

Het brandweezorgniveau in Midden-Drenthe moet voldoen aan landelijke, regionale en gemeentelijke normen.

Algemene doelstellingen	
1.	We stellen eisen aan de activiteiten die voortvloeien uit de brandweertaken pro-actie en preventie, preparatie, repressie en nazorg
2.	Gebruiksvergunning- en meldingsplichtige gebouwen beschikken over een geldige gebruiksvergunning- of melding en deze gebouwen worden op basis van ingeschatte risico's gecontroleerd
3.	Behoud lokale borging repressieve dienst (vrijwillige brandweer)

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Begroting 2018, Jaarstukken 2016 VRD	29 juni 2017	rc. Algemeen Bestuur, Raad

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
1.	Uitvoering brandweertaken overeenkomstig geldende normen en afspraken vanuit de begroting en beleidsplannen VRD.	Jaarlijks
2.	Verlenen en controle op gebruiksvergunning- en meldingen overeenkomstig wet- en regelgeving.	Jaarlijks
3.	Adviseren bij aanvragen voor omgevingsvergunningen, onderdeel bouw, overeenkomstig wet- en regelgeving.	Jaarlijks

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Brandweer				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.546	1.517	1.510	8
baten	0	0	13	-13
resultaat voor bestemming mutaties reserves	1.546	1.517	1.496	21
resultaat na bestemming	1.546	1.517	1.496	21

Programma Onderwijs en Jeugd

Deelprogramma

Onderwijs huisvesting
Lokaal onderwijsbeleid
Lokaal jeugdbeleid

Programmadoelstelling

Een optimaal opleidings- en ontwikkelingsniveau voor jongeren en volwassenen door de zorg voor het onderwijs en het bieden van een volwaardige plaats in de samenleving, zowel in fysiek als in sociaal opzicht.

Beleidskader

- Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP), geactualiseerd in 2013
- Lokaal Onderwijsbeleid 2014-2018 Een leven lang leren
- Actieplan Jeugd en Zorg
- VVE beleid 2014- 2018
- Coalitieakkoord 'Samen' 2014-2018
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs

Coalitieakkoord

- Er wordt gestart met de plannen voor het onderwijs in kindcentra op twee locaties in Beilen waarvan een in de woonservicezone.
- De middelen voor een nieuwe school voor Voortgezet Onderwijs worden in ieder geval tot 1 mei 2015 beschikbaar gehouden.
- De verantwoordelijkheid voor het onderhoud van de schoolgebouwen in het primair onderwijs wordt op een correcte manier overgedragen aan de schoolbesturen.
- Voortzetting van de plannen voor nieuwe huisvesting voor het Voortgezet Onderwijs in Beilen. Door inbreng vanuit de scholen moet de nieuwe gezamenlijke huisvesting een aantoonbare versterking van kwaliteit gepaard aan efficiencyvoordelen opleveren.

Relatie met andere programma's

- Veiligheid
- Zorg en welzijn

Ontwikkelingen

In 2017 heeft de gemeenteraad de locatiekeuze gemaakt voor de nieuwbouw van het voortgezet onderwijs in Beilen. In 2018 worden de plannen verder uitgewerkt.

Ter uitvoering van de nota Lokaal onderwijsbeleid die door de raad is vastgesteld is het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang samengevoegd per 1 januari 2017. Het basisonderwijs voert deze taak nu uit. De Stichting Peuterspeelzalen Midden-Drenthe is eind 2017 ontbonden.

De Jeugdzorg (en de Wmo) is samen met 4 andere gemeenten in 2016 opnieuw aanbesteed. Gewerkt wordt met de te bereiken resultaten in plaats van dat producten worden ingekocht.

Deelprogramma Onderwijs huisvesting

Ontwikkelingen

Uitgangspunt bij de bouw van nieuwe schoolgebouwen is dat in of rond deze gebouwen zoveel mogelijk voorzieningen worden geclusterd en dat openbaar en bijzonder onderwijs gezamenlijk optrekken. Nadrukkelijk is en wordt daarbij gekeken naar combinaties met andere functies in bijvoorbeeld een brede school.

De discussie over de toekomst van het onderwijs en daarmee de onderwijshuisvesting in Beilen moet breder getrokken worden dan alleen een Integraal Kind Centrum (zie onderdeel bestedingsplan). Met de schoolbesturen wordt verkend waar de wensen voor de komende jaren liggen. Concreet is momenteel dat in alle scholen een combinatie van kinderopvang en voor- en vroegschoolse educatie is gerealiseerd.

Nieuwbouw voortgezet onderwijs

In 2017 hebben we een locatieonderzoek uitgevoerd naar verschillende locaties voor de nieuwbouw van een gezamenlijke school van het voortgezet onderwijs in Beilen. Op basis hiervan maakt de gemeenteraad in 2018 een locatiekeuze.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
Behouden van een breed onderwijsaanbod (basis- en voortgezet onderwijs) in Midden-Drenthe door:	
1.	Locatie-onderzoek afgerond voor locatie nieuwbouw van de gezamenlijke school voor het voortgezet onderwijs
2.	Aantal scholen (constructief) verbeterd in verband met constructiefouten (asbest/betonrot) en ventilatieproblemen
3.	Goed en regelmatig overleg met schoolbesturen van zowel primair als basisonderwijs

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Nieuwe visie op onderwijshuisvesting in Midden-Drenthe	2018/2019	rc. Zorg en Welzijn / Raad

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Visievorming leefbaarheid kleine dorpen Stuurgroep Leefbaarheid / Onderwijs(huisvesting).	doorlopend
2.	Veelvuldig overleg met scholen en buurt over locatie-onderzoek	2017/2018

	Doelstellingen	
	nieuwbouw van de gezamenlijke school voor het voortgezet onderwijs	
3.	Regelmatig overleg met de schoolbesturen over de wensen en mogelijkheden van de schoolgebouwen in onze gemeente.	doorlopend

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Onderwijs huisvesting				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.949	2.175	1.513	662
baten	9	9	9	0
resultaat voor bestemming	1.939	2.166	1.503	662
mutaties reserves	0	-215	-193	-22
resultaat na bestemming	1.939	1.951	1.310	641

Deelprogramma Lokaal onderwijsbeleid

Ontwikkelingen

Buurtacademie

Over 2017 ontving de Stichting Welzijnswerk een jaarlijkse bijdrage voor het cursuswerk van € 25.000. In 2017 waren de activiteiten van de Buurtacademies vooral gericht op de thema's Gezond zijn, Bij de tijd zijn, Zelf de baas zijn, Weerbaar zijn en Meedoen.

Nieuw beleid

In 2016 is als uitvoering van een speerpunt uit de onderwijsnota Een leven lang leren gestart met de uitvoering van het plan Naar een geletterd en digisterk Midden-Drenthe. In 2017 is een Taalhuiscoördinator aangesteld en zijn in de bibliotheken taalpunten ingericht.

In 2017 zijn op alle basisschoollocaties in Midden-Drenthe Integrale Kindcentra tot stand gekomen. Daarin zijn kinder- en peuteropvang samengevoegd. De werkzaamheden van de SPMD zijn in 2017 beëindigd. De stichting heeft de slotbegroting drie maanden ter inzage gelegd en daarop zijn verder geen reacties binnengekomen. De stichting is per 1 januari 2018 opgeheven.

Wat hebben we bereikt?

Voortzetten van effectief beleid uit voorgaande jaren op basis van de lokale educatieve agenda en de kadernota Leren, ontwikkelen en meedoen, in samenwerking met schoolbesturen en overige instellingen.

Algemene doelstellingen	
1.	Vroegtijdig signaleren en bestrijden van onderwijsachterstanden bij peuters.
2.	Voorkomen dat leerlingen zonder startkwalificatie van school gaan.
3.	Het bieden van en vergroten van de mogelijkheden voor volwasseneneducatie.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden met ingang van de begroting 2017 beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit deelprogramma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 -50.000.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
% achterstandsl leerlingen	%	2012	Midden-Drenthe	5,62	Het percentage leerlingen (4-12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand.
		2012	25.000 - 50.000 inwoners	8,94	
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2017	Midden-Drenthe	0,78	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen (5-18 jaar).
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	1,2	
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2017	Midden-Drenthe	18,92	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen (5-18 jaar).
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	23,75	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/
(geraadpleegd 06-04-2018)

De indicator 'percentage achterstandsl leerlingen' die vanuit het Verwey-Jonker Instituut wordt geleverd, wordt in de volgende set Kinderen in Tel niet meer opgenomen. De reden hiervoor is dat

op dit moment het aantal achterstandsleerlingen zeer sterk terugloopt, doordat ouders steeds vaker hoger zijn opgeleid. Om die reden heeft deze indicator minder zeggingskracht gekregen. Vanaf 2018 wordt deze dan ook niet meer opgenomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
1.	Uitvoering Vroegtijdige en Voorschoolse Educatie op alle Integrale Kindcentra.	Doorlopend
	Volgen en bijsturen van de uitvoering.	Doorlopend
2.	Inzet handhaving leerplicht op de mbo-scholen in Groningen (Noorderpoort College)	Doorlopend
	Uitbreiding handhaving leerplicht op mbo-scholen in Hoogeveen (Alfa College)	Doorlopend
	Toezicht op naleving van de Leerplichtwet met meer aandacht voor preventie: deelname Zorg- en adviesteams, leerplichtsprekuren, voorlichting en project vmbo-mbo. Maatwerk voor risicojongeren en voortijdig schoolverlaters (vsv).	Doorlopend
	Aanmelding voortijdige schoolverlaters bij het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voor ondersteuning en begeleiding. VSV-overleg	Doorlopend
3.	In stand houden en ontwikkelen buurtacademies.	Doorlopend

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Lokaal onderwijsbeleid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.165	1.176	1.088	88
baten	98	123	125	-1
resultaat voor bestemming	1.067	1.052	963	89
mutaties reserves	-25	-25	-25	0
resultaat na bestemming	1.042	1.027	938	89

Ontwikkelingen

In 2017 is er qua personeel een slag gemaakt bij het CJG. Er zijn 5 fte bijgekomen. Deze zijn in de periode september 2017 tot januari 2018 ingestroomd. Het effect hiervan was dat er meer tijd is gekomen voor de uitvoering van de jeugdzorg.

Jeugdwet

Na inwerkingtreding van de Jeugdwet in 2015 was het beeld dat we snel over de benodigde informatie zouden kunnen gaan beschikken. Dat is in de eerste jaren fors tegengevallen. Door het systeem van budgetplafonds per zorginstelling met alle Drentse gemeenten was niet goed inzichtelijk wat per jeugdige nu precies werd uitgegeven. Feitelijk is 2017 het eerste jaar waarin betrouwbare cijfers over de jeugdzorg kunnen worden gepresenteerd. Om de effecten van het toekomstig beleid goed te kunnen vergelijken zijn de cijfers over 2017 dan ook ons ijkpunt.

Einde Regionaal Transitie Arrangement (RTA)

Als gevolg van het verdwijnen van het RTA per 1 januari 2017 is de gemeente de administratie van de Jeugdzorg zelf gaan doen. Om alles goed in beeld te krijgen is een extra inspanning gedaan door alle cliënten van de Jeugdwet een op een te vergelijken met de bestanden van de zorgaanbieders. Dit proces is in 2018 afgerond.

Resultaatgericht indiceren

Vanaf 1 januari 2017 werken we met een ander inkoopmodel, het resultaatgericht indiceren. Alle huidige afspraken moesten omgezet worden in resultaten. De meeste vragen vanuit de samenleving kunnen worden omgezet in een resultaat, soms kan dat niet vanwege de complexiteit van een casus. Dan wordt gekozen voor een vrije vorm, het PGB. Het belang van de klant staat altijd voorop. Resultaat gericht indiceren is minder vrijblijvend. De vraag of het resultaat gehaald is, zorgt voor een goede wisselwerking tussen gemeente, zorgaanbieder en klant.

Wat hebben we bereikt?

Optimale afstemming in de (lokale) zorg en hulp ten aanzien van opgroeien en opvoeden via het CJG. Gemeenten voeren de vrij toegankelijke zorg uit. Het gaat om:

- Informatie en advies aan jongeren en opvoeders;
- Het signaleren van problemen op het gebied van opvoeding en opgroeien;
- Het toeleiden naar de juiste zorg;
- Het bieden van licht pedagogische ondersteuning en;
- Coördinatie van zorg;
- Het voorkomen van duurdere zorg

Aanvullend aan de ondersteuning bij opvoed- en opgroei problemen willen wij met het lokaal jeugdbeleid een actieve deelname aan en de integratie van jongeren in de Midden-Drentse samenleving stimuleren en bevorderen.

In 2017 hebben wij daarbij het volgende gedaan:

- het openhouden van de huidige jongerencentra en jeugdsozen (15), hangplekken en skatebanen(3);
- het verdere professionalisering van de integrale kindcentra door middel extra inzet via de Lokale Educatieve Agenda;
- het behouden van speelvoorzieningen die voldoen aan wettelijke kwaliteitseisen, waarbij participatie van bewoners zoveel mogelijk wordt gestimuleerd;
- deelnemen aan het Veiligheidshuis Drenthe;
- het blijven uitvoeren van het project Gezinscoach, voor multi-probleem gezinnen, in nauwe samenwerking met het CJG.

Algemene doelstellingen	
1.	Verdere ontwikkeling van een Centrum voor Jeugd en Gezin als coördinatiepunt voor preventieve en Jeugdzorgtaken en jeugdhulp.
2.	Actieve deelname aan en de integratie van jongeren in de Midden-Drentse samenleving bevorderen.
3.	Bevorderen van de ontwikkeling van de motoriek, de fysieke beweging en de sociale ontwikkeling bij kinderen.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden met ingang van de begroting 2017 beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit deelprogramma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 -50.000.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Verwijzingen Halt</i>	per 10.000 inw. 12-17 jr	2016	Midden-Drenthe	18	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
		2016	25.000 - 50.000 inwoners	119	
<i>Hardekern jongeren</i>	per 10.000 inw.	2014	Midden-Drenthe	1,6	Het aantal hardekern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar.
		2014	25.000 - 50.000 inwoners	0,8	

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Longeren met delict voor rechter</i>	%	2015	Midden-Drenthe	0,93	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
		2015	25.000 - 50.000 inwoners	1,07	
<i>Longeren met jeugdhulp</i>	% van alle jongeren tot 18 jaar	eerste halfjaar 2017	Midden-Drenthe	8,9	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
		eerste halfjaar 2017	25.000 - 50.000 inwoners	8,5	
<i>Longeren met jeugdreclassering</i>	%	eerste halfjaar 2017	Midden-Drenthe	0,3	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugd-reclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
		eerste halfjaar 2017	25.000 - 50.000 inwoners	0,3	
<i>Longeren met jeugdbescherming</i>	%	tweede halfjaar 2016	Midden-Drenthe	1,0	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermings-maatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
		tweede halfjaar 2016	25.000 - 50.000 inwoners	0,9	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/
(geraadpleegd 06-04-2018)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
1.	Verdere ontwikkeling CJG Nassaukade	Doorlopend
2.	Deelname Veiligheidshuis	Doorlopend
	Behoud jeugdsozen door bijdrage voor beheer en exploitatie	Doorlopend

	Doelstellingen	
	Subsidiëring peuteropvang / VVE	Doorlopend
3.	Uitvoeren vastgesteld speel(tuinen)beleid	Doorlopend
	Stimuleren zelfredzaamheid en participatie bewoners bij inrichting en onderhoud speelvoorzieningen	Doorlopend
	Vervanging, groot onderhoud en officiële inspecties speelvoorzieningen (zie ook paragraaf onderhoud kapitaalgoederen)	Doorlopend

Indicatoren		2012	2013	2014	2015	2016	2017
3.	Percentage overeenkomsten speeltuinen zelfredzaamheid (volgcijfer)	92%	88%	90%	92%	94%	93%

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Lokaal jeugdbeleid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	7.973	8.516	9.262	-747
baten	5	0	2	-2
resultaat voor bestemming	7.968	8.516	9.261	-745
mutaties reserves	-47	-28	57	-85
resultaat na bestemming	7.921	8.488	9.318	-830

Programma	Bouwen, wonen en milieu
Deelprogramma	Ruimtelijke ontwikkeling Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting Milieu

Programmadoelstelling

Voorwaarden scheppen voor een divers functioneel gebruik van de ruimte.
Zorgplicht voor een (milieuhygiënisch) goede kwaliteit van het woon- en leefklimaat.

Beleidskader

- Dorpsvisies Oranje, Spier, Hijken, Hooghalen
- Bestemmingsplannen
- Kadernota toezicht en handhaving 2011-2014 Wabo
- Waterplan
- Beleidsplan recreatie en toerisme
- Watertakenplan 2016-2021
- Duurzaamheidsprogramma 2015-2018
- Westerbork structuurvisie voor het dorp 2009-2020
- Nota Grondbeleid
- Nota Nieuwe landgoederen in Midden-Drenthe
- Verordening Starterslening Midden-Drenthe
- Woonplan Midden-Drenthe 2012-2020
- Structuurvisie Midden-Drenthe 2030 'Platteland Leeft' (2012)
- Visie op Beilen 2030 (2013)
- Landschapsbeleidsplan 2012
- Groenbeleidsplan 2016-2025
- Welstandsnota (2011)
- Afvalstoffenbeleidsplan 2016-2019

Coalitieakkoord

- We ontwikkelen een duurzaamheidsprogramma waarin we onder andere aandacht geven aan de mogelijkheden van fairtrade.
- We onderzoeken de mogelijkheden van een zonnepanelenpark.
- We houden bij de vaststelling van het bestemmingsplan voor het ETP-terrein nadrukkelijk rekening met de gevolgen voor de omgeving en het handhaven op de naleving van regels en afspraken.
- We stellen een uitvoeringsplan voor het oosten van Beilen vast.
- We geven uitvoering aan de visie op groen Beilen, onder andere in het centrum.

Relatie met andere programma's

- Openbare Ruimte

- Vrije tijd
- Werk en inkomen

Ontwikkelingen

Afvalstoffenbeleidsplan

In 2016 is een belangrijke stap gezet in de uitvoering van het Afvalstoffenbeleidsplan. De inzet is om uit overwegingen van duurzaamheid meer te scheiden. Uiteindelijk moet dat in 2020 leiden tot een hoeveelheid restafval van 100 kg per inwoner per jaar. In 2016 zijn daarvoor de containers voor groen en grijs bij particuliere huishoudens vervangen door nieuwe containers voor groen, voor plastic metaal en drankenkartons (pmd, oranje) en voor restafval (grijs). In 2017 is verder gewerkt aan het verbeteren van de afvalscheiding voor met name de oranje container.

Deelprogramma Ruimtelijke ontwikkeling

Ontwikkelingen

Nieuwe Omgevingswet

De invoering van de nieuwe Omgevingswet is uitgesteld en treedt naar verwachting in 2021 in werking. Om hierop goed voorbereid te zijn is een bestuursopdracht opgesteld.

Een ambtelijke stuurgroep is aan de slag met deze bestuursopdracht.

De gemeenteraad heeft in mei 2017 een algemene presentatie gehad over de Omgevingswet met daarop volgend een Escape room. Ook hebben de raadsleden nagedacht over hun (veranderende) rol, als de Omgevingswet in werking is getreden.

Medewerkers, college en gemeenteraad worden periodiek op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen.

Visie op Beilen

In 2016 is het Uitvoeringsprogramma Visie op Beilen verder in uitvoering genomen. Hierbij zijn het realiseren van het nieuwe woongebied ten oosten van Beilen en het concreet maken van een kwaliteitsimpuls voor de kern Beilen belangrijke opgaven. Op basis van de Visie op Beilen zal tevens gekeken worden hoe aan het centrum van Beilen een kwaliteitsimpuls gegeven kan worden. Dit met ondersteuning van de provincie.

In het uitvoeringsprogramma is voor alle potentiële ontwikkellocaties in Beilen een korte beschrijving opgenomen en de denkrichting aangegeven op welke wijze deze locaties kunnen worden ingevuld op basis van de Visie op Beilen. Eén van deze locaties betreft de locatie van de nieuwe school voor voortgezet onderwijs waarover eind 2016 een besluit is genomen. Ook voor de invulling van deze locatie en omgeving zal de Visie op Beilen de basis vormen.

Nieuw woongebied ten oosten van Beilen

In januari 2017 zijn de kaders en spelregels van Lievingerveld formeel vastgesteld door de gemeenteraad. De initiatiefnemers, die in het gebied willen wonen, moeten rekening houden met deze spelregels. In maart 2017 is gestart met de registratie van de eerste belangstellenden voor dit

plan. Dat heeft in eerste instantie circa 30 belangstellenden opgeleverd. Met deze belangstellenden is in 2017 veelvuldig overleg geweest over de kaders en spelregels. Omdat de toekomstige bewoners van Lievingerveld veel zaken zelf moeten gaan regelen (zoals openbare voorzieningen), zijn er gedurende het jaar werkgroepen ontstaan. Met deze werkgroepen wordt veelvuldig overlegd om er voor te zorgen dat de start van dit plan een succes zal zijn. In de loop van het jaar is de belangstelling naar het plan gegroeid en de hoeveelheid aanmeldingen is inmiddels (februari 2018) gestegen naar meer dan 50 belangstellenden.

In 2017 is ook gewerkt aan het bestemmingsplan van Lievingerveld. Er is, naar aanleiding van reacties en zienswijzen, extra tijd gestoken in het overleg met overlegpartners zoals Provincie, Waterschap en Natuur- en milieufederatie (NMF). Dit heeft geleid tot een definitief bestemmingsplan, die in 2018 door de raad zal worden vastgesteld.

Omdat het bestemmingsplan vertraagd is, kunnen de belangstellenden nog geen aanvraag omgevingsvergunning indienen en hebben ze ook nog geen belang om de gronden aan te kopen. Op zijn vroegst worden de eerste kavels eind 2018 overgedragen bij de notaris.

In 2018 wordt de grondexploitatie van Lievingerveld geëvalueerd en indien nodig aangepast.

Verplichte tussentijdse winstnemering

In maart 2018 is een aanvullende notitie van de commissie BBV verschenen met de regels voor het tussentijds winstnemen grondexploitatie. De gemeente is verplicht om deze regels vanaf 2017 toe te passen.

Ontwikkelingen woonservicezone Beilen

Deelgebied A van de woonservicezone is bijna afgerond. De eerste fase is gerealiseerd en het nieuwe Karspelhuis is bijna gereed. Er is inmiddels gestart met de inrichting van de binnenruimte. De verwachting is dat oplevering van de tweede fase en de inrichting van het binnenterrein medio 2018 afgerond zullen zijn.

Integraal beleidsplan Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

Op 4 december 2017 heeft de gemeenteraad het beleidsplan "Samen voorbereid de toekomst tegemoet" vastgesteld. In dit beleidsplan zijn de kaders vastgelegd voor het uitvoeren van de gemeentelijke vergunningverlening-, toezicht- en handhavingstaken voor de fysieke leefomgeving. Het plan bevat tevens de ambities van Midden-Drenthe voor de uitvoering van deze taken. Op basis van het beleidsplan wordt er in 2018 een nulmeting uitgevoerd, om in beeld te brengen in hoeverre de huidige formatie (capaciteit en kwaliteit) toereikend is om invulling te kunnen geven aan de in het beleidsplan geformuleerde doelstellingen en ambitieniveaus. De resultaten worden met de gemeenteraad gedeeld. Indien noodzakelijk worden voorstellen gedaan voor het oplossen van discrepanties tussen de vastgestelde ambitieniveaus en beschikbare formatie.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1.	Beschikbaarheid van actuele kaders als structuurvisies en bestemmingsplannen voor het voeren van een ruimtelijk beleid en kwaliteitsbewaking
2.	Handhaving ruimtelijke ordening overeenkomstig prioritering integrale handhaving. Prioriteiten toezicht en handhaving van:

Algemene doelstellingen	
	• activiteiten in afwijking van het bestemmingsplan • bouwen in afwijking van of zonder vergunning • slopen van monumenten zonder of in afwijking van vergunning en bouwwerken met asbest • toezicht tijdens de bouwfase bij bouwwerken, volgens prioritering

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Betrekken raad bij opstellen bestemmingsplannen en (structuur)visies	Informerend en bij vaststelling	rc. Ruimte en Groen / raad

Het vaststellen van visies en bestemmingsplannen is een bevoegdheid van de gemeenteraad. In 2017 zijn wij voortvarend aan de slag gegaan met de voorbereidingen voor het opstellen van het bestemmingsplan Lieveingerveld. De planning is erop gericht dat dit bestemmingsplan in het voorjaar van 2018 door de raad zal worden vastgesteld. Bij de vaststelling van dit bestemmingsplan zal er tevens een geactualiseerde versie van het kader en de spelregels aan de raad worden voorgelegd. Daarnaast in het bestemmingsplan 'Westerbork; herziening evenementen en ambulante detailhandel' in 2017 in procedure gegaan. Dit plan zal eveneens in het voorjaar van 2018 ter vaststelling aan de raad worden voorgelegd. Ook is er een start gemaakt met de voorbereidingen van het bestemmingsplan Spier door met het dorp in overleg te gaan over hun wensen. Het bestemmingsplan 'Verlengde Havenstraat' in Beilen is in 2017 voorbereid en het bestemmingsplan 'De Wegwijzer' in Westerbork is in 2017 door de raad vastgesteld.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden met ingang van de begroting 2017 beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit deelprogramma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 -50.000.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Nieuwbouw woningen</i>	aantal per 1.000 woningen	2015	Midden-Drenthe	1,5	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
		2015	25.000 - 50.000 inwoners	6,1	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/
(geraadpleegd 06-04-2018)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
1.	Structuurvisie Gemeente Midden-Drenthe in uitvoering nemen	2012-2020
2.	Visie op Beilen in uitvoering nemen	2013-2020
3.	Handhaving overeenkomstig prioritering	Doorlopend

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Ruimtelijke ontwikkeling				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	715	780	783	-2
baten	0	0	13	-13
resultaat voor bestemming	715	780	770	10
mutaties reserves	0	45	3	42
resultaat na bestemming	715	825	773	52

Deelprogramma Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting

Ontwikkelingen

Woonplan geactualiseerd

In 2017 hebben we het Woonplan geactualiseerd. Het Woonplan Midden-Drenthe 2017-2021, dat op 11 december 2017 door de gemeenteraad is vastgesteld, is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met woningcorporaties Actium en Woonservice en beide huurdersorganisaties: Samen Sterk en MEVM. Als onderlegger voor het Woonplan is een woningmarktanalyse uitgevoerd door onderzoeksbureau Companen, waartoe gezamenlijk opdracht is gegeven.

Tijdens het traject hebben ook veel andere partijen, zoals inwoners, makelaars, ontwikkelaars en zorg- en welzijnsorganisaties meegedacht over welke keuzes gemaakt moeten worden in het woonbeleid. Deze meningen zijn zo goed mogelijk in het woonbeleid verwerkt.

Het Woonplan Midden-Drenthe 2017-2021 is een beleidsnota en bevat de visie van de gemeente op het wonen. Omdat wonen meer is dan 'een dak boven het hoofd' geeft het Woonplan, naast inzicht

in de woningbehoefte en ontwikkelingen met betrekking tot de woningvoorraad, ook inzicht in onderwerpen als betaalbaarheid, duurzaamheid, leefbaarheid en wonen en zorg.

In het Woonplan zijn een groot aantal acties en maatregelen opgenomen. Deze worden begin 2018 uitgewerkt in een concreet uitvoeringsprogramma.

Woningmarkt en bouwplannen

Via de uitvoering van woningbouwplannen en herstructureringsprojecten voorzien we in de woningbehoefte. De woningbouw zit in de lift: in Beilen heeft het Woonservicezone gebied Jade steeds meer vorm gekregen en is er volop gebouwd in Nagtegaal. Op andere plekken vinden voorbereidingen plaats voor vervangende nieuwbouw, zoals aan de Verlengde Havenstraat en de Vos van Steenwijkstraat. In Westerbork zijn de voorbereidingen voor nieuwbouw van seniorenappartementen op de locatie van De Wegwijzer in volle gang. In 2018 kan de schop de grond in. Ook op onze uitbreidingslocaties in de andere kernen zagen we in 2017 een toegenomen belangstelling voor en verkoop van de woningbouwkavels.

Leefbaarheid

Zoals aangegeven is de leefbaarheid van wijken en dorpen in de gemeente een steeds belangrijker thema. In 2017 hebben we verder gewerkt aan het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in samenwerking met de wijken en een kernteam leefbaarheid. De aanpak is integraal: we leggen een verbinding tussen in elk geval de sociale samenhang, de veiligheid en de ruimtelijke omgeving.

In dit kader is in de afgelopen jaren een wijkverbeteringsproject uitgevoerd in de Schultestraat en Sportlaan in Hoogersmilde. Dit is een mooi voorbeeld geweest van burgerparticipatie en samenwerking met verschillende partijen.

In 2016 is gewerkt aan de voorbereiding voor het verbeteren van de leefbaarheid in de wijk Noorderhoek in Beilen. De werkzaamheden in deze wijk zijn in 2017 uitgevoerd.

Startersleningen

In 2017 hebben weer een aantal starters op de woningmarkt een beroep gedaan op de gemeente voor een lening voor de aankoop van hun eerste woning. Er zijn acht leningen verstrekt. Ook in 2018 zetten we deze regeling voort.

Wat hebben we bereikt?

Bij de uitvoer van het gemeentelijke woonbeleid hanteren we een aantal beleidskaders en thema's:

- Regierol gemeente Midden-Drenthe;
- Groeiende woon- en leefgemeente;
- Kwaliteit versus kwantiteit;
- Leefbaarheid en woonomgeving;
- Een leven lang wonen in Midden-Drenthe;
- Wonen, welzijn en zorg.

Algemene doelstellingen

1.	Bestaande (naoorlogse) wijken zijn gerenoveerd en goed onderhouden
2.	Midden-Drenthe beschikt over een voldoende gevarieerd woningaanbod in alle kernen

Algemene doelstellingen	
3.	Midden-Drenthe beschikt over voldoende woningen in alle prijsklassen
4.	Midden-Drenthe beschikt over flexibel gebouwde woningen, waardoor de woningen ook in de toekomst kunnen blijven voldoen aan de woonwensen van de inwoners
5.	De starters uit Midden-Drenthe hoeven niet meer naar elders uit te wijken omdat er in Midden-Drenthe voldoende starterswoningen beschikbaar zijn
6.	Midden-Drenthe is een nog aantrekkelijker woongemeente voor forenzen, door een uitgebreid infrastructureel netwerk, met als startpunt het verbeterde stationsgebied in Beilen
7.	Midden-Drenthe beschikt over duurzame woningen en er wordt gebruik gemaakt van duurzame energiebronnen
8.	Meer groen in en rond de dorpen

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Prestatieafspraken woningcorporaties	Volgt cyclus van Woonplan	rc. Ruimte en Groen / Raad
Informatie over voortgang woningbouwprojecten en functioneren woningmarkt Midden-Drenthe	Jaarlijks	rc. Ruimte en Groen

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
1.	Voorbereiden en uitvoeren herstructurerings-, wijkverbetering- en dorpsvernieuwingsprojecten / uitvoering woningbouwprogramma	Doorlopend
2.	Prestatieafspraken woningcorporaties: uitvoeringsprogramma	Volgt cyclus van Woonplan
3.	Actueel houden woonbeleid door organisatie woonconferentie met verschillende partijen uit de woon-, zorg- en welzijnssector.	Tweejaarlijks
4.	Uitvoeren actiepunten uit het Woonplan, onder andere: • In gesprek met corporaties en ontwikkelaars over nieuwbouwprogramma • Structureel overleg met de in de gemeente werkzame woningcorporaties, zorginstellingen, makelaars, ontwikkelaars en andere bij het wonen betrokken partijen • Bijhouden van de gerealiseerde en voorgenomen woningproductie naar aantal, fase en samenstelling. • Bekijken of het wenselijk en noodzakelijk is om samen met de dorpen (inwoners) en maatschappelijke organisaties te onderzoeken hoe het gesteld is met de leefbaarheid in de kernen en hoe we deze, indien nodig, kunnen behouden en waar nodig versterken. • Zorg dragen voor een passend en gevarieerd woningaanbod voor senioren en zorgbehoevenden.	Tijdsperiode Woonplan

Indicator	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal verleende startersleningen	3	3	3	13	7	11	8

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	2.555	2.346	2.932	-586
baten	2.074	1.808	3.300	-1.492
resultaat voor bestemming	482	538	-368	907
mutaties reserves	0	-92	-93	1
resultaat na bestemming	482	446	-461	908

Deelprogramma Milieu

RUD Drenthe (RUD)

Drentse Maat

Met ingang van 1 januari 2016 voert de RUD de milieutaken overeenkomstig de door de partners gezamenlijk vastgestelde Drentse Maat uit. De milieutaken worden daarmee voor alle gemeenten en provincie op hetzelfde kwaliteitsniveau uitgevoerd. De Drentse Maat geldt in ieder geval voor drie jaar en zal na afloop van die termijn geëvalueerd worden.

Financiële positie

In 2017 is gebleken dat de RUD financiële tekorten heeft. Adviesbureau SeinstravandeLaar heeft de organisatie en de financiën van de RUD doorgelicht. Op basis daarvan zijn aanbevelingen gedaan om de basis bij de RUD op orde te brengen. De RUD zal in 2018 de aanbevelingen concreet uitwerken. Het is duidelijk dat de gemeentelijke bijdrage structureel omhoog moet, om de RUD financieel gezond te kunnen laten functioneren. Uit de begroting 2019 en begrotingswijziging 2018 zal moeten blijken hoe hoog de bijdrage zal zijn. Voorstellen hierover worden aan de gemeenteraad voorgelegd.

Asbestbrand Orvelte

In augustus 2016 zijn twee schuren met asbestdaken afgebrand op het perceel Oranjekanaal N.Z. 40A in Orvelte. Als gevolg van de brand lagen over dit perceel en aangrenzende percelen asbestdeeltjes, alsmede kippenkadavers verspreid. De eigenaar en gebruikers waren zelf niet in de staat het asbest

en de kadavers te saneren. Middels het toepassen van bestuursdwang is het perceel in opdracht van de gemeente gesaneerd. Het besluit voor het verhalen van de kosten, ruim € 40.000, ligt op dit moment ter beoordeling bij de rechtbank.

Noblesse

In 2017 zijn de gesprekken op bestuurlijk niveau met het bedrijf voortgezet. De inzet van die gesprekken was het minimaliseren van de geuroverlast voor de omgeving. Het bedrijf heeft de benodigde investeringen gedaan om de geuroverlast verder terug te dringen. In december heeft het college besloten om het bedrijf niet meer de bestuurlijke aandacht uit de afgelopen jaren te geven, omdat de situatie genormaliseerd is. De gemeenteraad is hierover schriftelijk geïnformeerd.

Duurzaamheidsprogramma

Voor de periode 2015-2018 is een duurzaamheidsprogramma opgezet. Het duurzaamheidsprogramma is een voortvloeisel uit het coalitieakkoord 2014-2018. Het programma is in nauwe samenwerking met diverse vertegenwoordigers van de samenleving opgezet (bedrijven, duurzaamheidsgroepen, woningbouwcorporaties, maatschappelijke organisaties).

Het duurzaamheidsprogramma bestaat uit vier deelprogramma's:

- Energierenovatie als banenmotor (energiebesparing).
- Nieuwe energie voor Midden-Drenthe (duurzame energie opwek).
- Fairtrade.
- Op weg met groene mobiliteit.

Doelen van het programma zijn om de gemeentelijke voorbeeldfunctie te versterken, het duurzaamheidsdenken in de samenleving te vergroten, duurzaamheid meer zichtbaar en tastbaar te maken en om duurzaamheidsinitiatieven vanuit de samenleving te ondersteunen. Communicatie en kennisdeling over duurzaamheid zijn belangrijke aspecten om de doelen te halen.

Ontwikkeling zonneparken

De gemeente heeft het beleid differentiatie leges tarieven voor zonneparken opgesteld om de realisatie van zonneparken in onze gemeente te stimuleren. De legeskosten voor een park kunnen flink oplopen, terwijl dit niet in verhouding staat tot de geleverde dienst. Het beleid en de aanpassing van de legesverordening zijn 27 februari 2017 door de raad vastgesteld.

Op verzoek van het college is een procedure ontwikkeld over de aanpak van particuliere zonneparken. Deze procedure is bedoeld om verzoeken op een uniforme wijze te behandelen en te beoordelen. De procedure is eind 2017 vastgesteld door het college.

In 2017 zijn er 30 initiatieven van particuliere zonneparken in de gemeente ontvangen met een totaaloppervlak tussen de 800 en 900 hectare. Bezien wordt of het nodig is om het beleid grond gebonden zonnepanelen eventueel aan te scherpen.

Er is één vergunning afgegeven voor een zonnepanelenpark en één vergunningaanvraag is in 2017 in procedure gegaan. Voor het park waarvoor een vergunning is afgegeven is de benodigde SDE+ subsidie door de initiatiefnemer aangevraagd.

Voor het gemeentelijke zonnepanelenpark aan de Leemdijk is de omgevingsvergunning afgegeven en is de SDE+ subsidie aangevraagd. Begin 2018 wordt duidelijk of de gemeente al dan niet de beschikking krijgt toegekend. Daarnaast loopt een bezwaarprocedure vanwege de verleende omgevingsvergunning.

Energietransitie

De gemeenteraad heeft een motie aangenomen waarin is gevraagd om met een plan van aanpak te komen voor een energieneutrale gemeente. Er is een start gemaakt met een inventarisatie om na te gaan wat er voor nodig is om Midden-Drenthe energieneutraal te maken. In overleg met het nieuwe bestuur wordt in 2018 verder invulling gegeven aan het beleid voor de energietransitie.

Verduurzamen particuliere woningen

De gemeente heeft in samenwerking met het Drents Energieloket twee energiebespaarmarkten in Beilen georganiseerd. Er zijn 140 belangstellenden geweest. De gemeente heeft verder 200 gratis energieadviezen beschikbaar gesteld. In 2017 zijn daar circa 120 van afgenomen. De resterende adviezen worden in 2018 ingezet. Op basis van een motie van de gemeenteraad is gewerkt aan de stimuleringsregeling bouwen (bijna) energieneutraal bouwen. Deze regeling wordt in 2018 ter vaststelling aangeboden aan de raad en is bedoeld om bouwers op een particuliere of gemeentelijke kavel te stimuleren om een zeer energiezuinige woning te bouwen. Daarnaast is er een voorlichtingsbijeenkomst geweest om duurzaam bouwen op Lievingerveld te stimuleren. Ook heeft de gemeente mee gedaan aan de Nationale Duurzame Huizenroute. Twee woningen in Midden-Drenthe hebben hun woning opengesteld voor publiek.

In 2016 hebben we een verzoek gekregen van de provincie Drenthe om een zonnelening voor 2017 op te zetten voor woningeigenaren. De raad heeft besloten om geen nieuw budget voor de zonnelening 2017 in te zetten, maar om het restantbudget van de zonnelening 2015 beschikbaar te stellen voor de zonnelening 2017. Het gaat om een bedrag van €105.000 (inclusief cofinanciering provincie). Dit bedrag is volledig benut.

Voorlichting en educatie

In het kader van Natuur- en Milieueducatie heeft het IVN Consulentenschap Drenthe in samenwerking met de gemeente een energieproject aangeboden aan de leerlingen van het basisonderwijs. Alle basisscholen hebben hier aan meegedaan.

Er zijn diverse advertenties in de Krant van Midden-Drenthe gepubliceerd over diverse duurzaamheidsonderwerpen waaronder de Duurzame Huizenroute, afval, Nacht van de Nacht en energiebesparing. Ook is er afstemming geweest met de energiecoöperaties in onze gemeente, heeft de gemeente duurzaamheid gepromoot op de bouwbeurs en op een bespaarmarkt in Bovensmilde (organisatie Duurzaam Bovensmilde).

Fairtrade

In 2016 is een nulmeting uitgevoerd om te bepalen welke criteria van de handleiding van de landelijke organisatie Fairtrade gemeenten we nader invulling moeten geven om de titel te kunnen behalen. In 2017 heeft de werkgroep Fairtrade zich actief ingezet om de ontbrekende schakels in te vullen. Dit heeft eind 2017 geleid tot de aanvraag voor de titel Fairtrade gemeente.

(Afval)Water

- Watertakenplan

In 2015 is het Watertakenplan Fluvius 2016-2021, samen met de gemeenten Hoogeveen, De Wolden, Westerveld, Meppel, Steenwijkerland en het waterschap Reest en Wieden opgesteld. Deze is op 25 februari 2016 aan de raad aangeboden. Het Watertakenplan vervangt het verbrede Gemeentelijk RioleringsPlan 2011-2015.

Het Watertakenplan bevat ook een aantal projecten die gezamenlijk worden opgepakt. Het betreft o.a. gemalenbeheer, calamiteitenplan, meten en monitoren, afstemmen investeringen en klimaatadaptatie.

In 2017 is een gemeentebrede enquête op gebied van (afval)water, grondwater, drinkwater en klimaat uitgevoerd. De enquête is met het waterschap Drenst Overijsselse Delta en WMD Drinkwater voorbereid. In 2018 volgt de verdere uitwerking van de enquête.

- Baggeren

Het waterschap Drenst Overijsselse Delta voert baggerwerkzaamheden uit binnen onze gemeente. Als aanliggende eigenaar hebben we een ontvangstplicht voor de vrijkomende bagger. Deze vrijkomende bagger moet verwerkt of afgevoerd worden. Dit brengt voor ons kosten met zich mee. Voor 2017 zijn deze kosten incidenteel opgenomen in het begroting. De kosten voor het verwerken van de baggerspecie van het tweede deel van de Verlengde Middenraai is verwerkt in de begroting 2017.

- Overdracht stedelijk water

Vanuit het samenwerkingsverband Fluvius zijn we in gesprek met het waterschap Drenst Overijsselse Delta over de overdracht van stedelijk water met een bergende functie. Het waterschap heeft aangegeven dat zij het stedelijk water in beheer en onderhoud van ons wil overnemen. We hebben 4 watersystemen geïnventariseerd om de onderhoudstoestand van de waterpartijen te bepalen. Het betreft : vijver 't Spiek-De Made, vijver Pinksterbloem, vijvers Asserweg, haven in Beilen.

Na de inventarisatie gaat het waterschap samen met de gemeente aan de slag om afspraken te maken over welke werkzaamheden er nog uitgevoerd moeten worden om de waterpartijen te kunnen overdragen. Voor eventuele overdracht naar het waterschap moet er sprake zijn van overdraagbare staat van de waterpartij. Hier hebben we in 2017 aan gewerkt. Tegelijkertijd speelt de beleidsharmonisatie binnen het waterschap Drenst Overijsselse Delta als gevolg van de fusie. Het gevolg hiervan is dat de overdracht van het stedelijke water nog niet voltooid kan worden. In de loop van 2018 verwachten we duidelijkheid van het waterschap en kan het traject verder worden opgepakt.

Tegelijkertijd hebben we een groot onderhoudsproject opgestart in de vijver 't Spiek-De Made, dit is één van de genoemde watersystemen. In 2016 zijn de voorbereidingen getroffen om het groot

onderhoud uit te voeren. In 2017 is de vijver 't Spiek en De Made gebaggerd en zijn de oevers opnieuw ingericht. Een vervolgstap is een bestuurlijk overdrachtsdocument, na vaststelling van de beleidsharmonisatie van het waterschap.

Afval

- Afvalstoffenbeleid

Het afvalstoffenbeleid is in 2015 geactualiseerd voor de planperiode van 2016-2019. Met het nieuwe afvalstoffenbeleid streven we naar het halen van de landelijke doelstellingen in 2020. Deze doelstellingen zijn: 100 kg restafval per inwoner per jaar en een scheidingspercentage van 75%. Om deze doelen te bereiken worden er een aantal maatregelen genomen.

- Containers

Plastic, Metaal en Drinkenkartons (PMD) worden aan de bron gescheiden. Hiervoor hebben huishoudens één extra container met oranje deksel gekregen. De grijze en groene containers zijn vervangen door nieuwe containers. Alle containers zijn voorzien van een chip.

Deze chip koppelt een container aan een huishouden. Deze gegevens worden geregistreerd in een containermanagementsysteem (CMS).

In 2016 zijn de nieuwe containers met chip en het CMS uitgerold. Sinds het laatste kwartaal van 2016 is er gescheiden ingezameld. In 2017 is duidelijk geworden dat de hoeveelheid ingezamelde PMD hoger is dan verwacht. Tegelijkertijd hebben we te maken met veel vervuiling in deze oranje container. Hiervoor zijn in 2017 diverse acties uitgezet.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1.	een nieuw duurzaamheidsprogramma 2015-2018
2.	een bijdrage geleverd in de verduurzaming van de bestaande particuliere woningvoorraad in de gemeente.
3.	een bijdrage geleverd in de verduurzaming van de energievoorraad in de gemeente.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden met ingang van de begroting 2017 beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit deelprogramma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 -50.000.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Fijn huishoudelijk restafval</i>	kg per inwoner	2016	Midden-Drenthe	231	De hoeveelheid restafval (niet gescheiden ingezameld huishoudelijke afval) per bewoner per jaar (kg)

		2016	25.000 - 50.000 inwoners	164	
<i>Hernieuwbare elektriciteit</i>	%	2016	Midden-Drenthe	555,4	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
		2016	25.000 - 50.000 inwoners	41,8	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/
(geraadpleegd 06-04-2018)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.
Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Milieu				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	6.690	6.890	7.578	-688
baten	7.302	7.310	8.320	-1.010
resultaat voor bestemming	-612	-420	-742	322
mutaties reserves	-12	-210	225	-435
resultaat na bestemming	-625	-630	-517	-113

Programma	Openbare Ruimte
Deelprogramma	Verkeer Groen Begraafplaatsen

Programmadoelstelling

Het zodanig inrichten van de openbare ruimte dat sprake is van een aantrekkelijk en leefbaar woonklimaat.

Beleidskader

- Beleid Onderhoud wegen en bruggen Midden-Drenthe op de goede weg! 2018-2028
- Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan (GVVP 2012)
- Nota begraafplaatsen (2004)
- Landschapsbeleidsplan (2012)
- Groenbeleidsplan 2016-2025
- Verduurzaming openbare verlichting 2014-2023
- Beleidsplan Spelen 2011-2020
- Bomenverordening

Coalitieakkoord

- Midden-Drenthe moet een beter cijfer in de Gemeentelijke Duurzaamheidsindex krijgen. Ook bij het inrichten en beheren van de openbare ruimte is duurzaamheid van belang. We richten ons in geval van vernieuwing en beheer van de openbare ruimte op maatregelen en oplossingen die de toekomst kunnen doorstaan.
- Wij realiseren ons dat de openbare ruimte van invloed is op de leefbaarheid voor de inwoners van Midden-Drenthe.
- De leefbaarheid wordt in samenwerking met de wijken en dorpen verder ontwikkeld. Dat gebeurt in samenhang met en volgend op het sociale beleid.
- De verhouding tussen samenleving en overheid verandert in de zin dat de eigen verantwoordelijkheid van (groepen) mensen sterker tevoorschijn komt. Ook in het beheer van de openbare ruimte is plaats voor initiatieven vanuit de samenleving. In ons beleid sluiten we zoveel mogelijk aan bij bewonersinitiatieven. Dat doen we transparant en als het nodig is ook met menskracht en/of geld.
- Er komt een uitvoeringsplan voor het oosten van Beilen
- We geven uitvoering aan de visie op groen Beilen, onder andere in het centrum.
- We maken nieuwe beleidskeuzes voor het onderhoud van wegen, bruggen en groen. Daarbij hebben wegen in de bebouwde kom prioriteit. In dat beleid betrekken we ook de vraag welke wegen geschikt en noodzakelijk zijn voor welke functie. Daarnaast formuleren we nieuwe criteria voor het niveau van onderhoud.
- We heroverwegen de uitvoeringsmaatregelen en prioriteiten uit het GVVP waarvoor nog geen middelen beschikbaar gesteld zijn

- Voor zover we als lokale overheid een rol kunnen spelen, faciliteren we het openbaar vervoer en kijken daarbij in elk geval naar het stationsgebied in Beilen. Daarbij geven we ook aandacht aan de bereikbaarheid van scholen, waarbij de veiligheid van kinderen een belangrijk aandachtspunt is.
- We gaan een of meer pilots uitvoeren om een dorp verkeersbordvrij te maken, waardoor een dorp veiliger en mooier wordt en de kosten voor de gemeenschap iets lager worden.

Relatie met andere programma's

- Bouwen, wonen en milieu
- Onderwijs en jeugd
- Vrije tijd

Ontwikkelingen

Midden-Drenthe behoort qua oppervlakte tot de grotere gemeenten in Nederland. Als het gaat om de openbare ruimte is er sprake van grote arealen.

De werkzaamheden die de gemeente in het kader van de openbare ruimte verricht, hebben voor een belangrijk deel een beheersmatig karakter. Het gaat o.a. om werkzaamheden op het terrein van groen, begraafplaatsen, speelvoorzieningen, wegen en paden en verkeer. Daarnaast waren de activiteiten ook in 2017 gericht op het behoud en waar mogelijk de verbetering van een aantrekkelijk leef-, werk- en woonklimaat. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen staan de middelen benoemd.

Beleidsplan voor onderhoud wegen en bruggen

In 2017 is nieuw beleid gemaakt voor onderhoud wegen en bruggen voor een periode van 10 jaar. De uitvoering zal in 2018 starten.

Projecten

Ook in 2017 is in Westerbork gewerkt aan de verbetering van de infrastructuur. Het afgelopen jaar werd dat vooral zichtbaar bij de verkeersafwikkeling.

Met de provincie zijn definitieve afspraken gemaakt over de functie van de Brandenweg aan de oostkant van Westerbork. In eendrachtige samenwerking met de provincie is de Brandenweg opgewaardeerd en het Oosteinde voorzien van een rotonde. De overige werkzaamheden aan het Oost- en Westeinde zijn in voorbereiding voor 2018.

De inrichting van het Van Weezelplein is in 2017 afgerond.

In het centrum van Beilen is in 2017 hard gewerkt aan de invulling van de woonservicezone. De eerste zorgcomplexen staan er en zijn in 2017 afgewerkt en in gebruik genomen. De inrichting van de openbare ruimte bij de woonservicezone vindt plaats in 2018.

Heel tevreden zijn we over de herinrichting van het gebied tussen de Schapendrift en de A28. De onderhoudstoestand van dit gebied liet sterk te wensen over. In samenspraak met omwonenden is een plan gemaakt en het is uitgevoerd. De eerste reacties zijn sterk positief.

Voor de renovatie van de Noorderhoek in Beilen is in goed overleg met de bevolking een plan voorbereid. De renovatie is in 2017 afgerond.

De aanleg van een geluidswal en de verbetering van parkeervoorzieningen te Spier als onderdeel van de dorpsvisie is afgerond. Verder is gewerkt aan plannen voor enkele fietspaden en een rotonde in de Domoweg bij de oostelijke afrit Beilen van de A28.

Deelprogramma Verkeer

Ontwikkelingen

Op 30 oktober 2017 is de evaluatie en actualisatie van het Gemeentelijk Verkeers- en VervoersPlan (GVVP) vastgesteld. Het GVVP uit 2012 blijft van kracht, maar is op punten bijgestuurd en aangepast aan de huidige actualiteit.

Ten opzichte van het originele GVVP uit 2012 zijn er de volgende bijstellingen:

- Erftoegangswegen A buiten de kom naar 60 km/u;
- Mogelijkheid kleinere kernen één verblijfsgebied 30 km/u;
- Herinrichting doorgaande routes grotere kernen;
- Stevig inzetten op de fiets voor zowel verkeer- als voor toeristische en recreatieve doeleinden;
- Vervoersinitiatieven vanuit de samenleving.

Als voortvloeisel uit het GVVP is de volgende projectenlijst opgenomen:

- Herinrichting Esweg Beilen;
- Herinrichting Suermondsweg Smilde;
- Fietspad Drijber-school;
- Fietspad Beilervaart;
- Fietspad Garmingerstukken;
- Omgeving VAMberg;
- Rtonde A28 extra middelen.

Het realiseren van 30- en 60 km/u gebieden is in 2017 nagenoeg afgerond. De realisatie van de rotonde bij afslag 30 van de A28 is verder voorbereid. Hierbij wordt ook (het verbeteren van) de entree van Beilen betrokken. Dit vraagt van meerdere, soms externe, partijen afstemming. De fietspaden naar Hijken en langs De Musels zijn eind 2017 aanbesteed en worden in 2018 uitgevoerd.

Eind 2017 hebben wij besloten om een samenwerkingsovereenkomst aan te gaan met de provincie, Attero en Afvalzorg om het fietsen op de VAMberg mogelijk te maken. De overeenkomst wordt begin 2018 getekend. Met de overeenkomst zetten de partijen zich gezamenlijk in voor het fietsen op de VAMberg en bijbehorende projecten. De realisatie van een fietspad van Drijber naar school is één van deze projecten.

De Rekenkamercommissie heeft in de tweede helft van 2015 een onderzoek gedaan naar het onderhoud van wegen. Het rapport met de resultaten van dit onderzoek zijn in de raad van juni 2016 vastgesteld. Daarna is een werkgroep met drie raadsleden, de portefeuillehouder en medewerkers uit de ambtelijke organisatie gevormd om te komen tot nieuw beleid voor het wegen en bruggenonderhoud. Op 29 juni 2017 heeft de gemeenteraad dit nieuwe beleid voor onderhoud

Wegen en Bruggen 2018-2028 vastgesteld. Op 6 juli 2017 heeft de gemeenteraad hier de benodigde financiële middelen voor beschikbaar gesteld. Twee belangrijke onderdelen in het nieuwe beleid zijn het hogere onderhoudsniveau A voor fietspaden en -routes en de aanleg van passeerhavens en graskeien.

Wat hebben we bereikt?

Het verbeteren van (1) de verkeersveiligheid, (2) de bereikbaarheid en (3) de leefbaarheid.

Algemene doelstellingen	
1	Het terugdringen van het aantal ongelukken
2	Vermindering van het aantal verkeersslachtoffers
3	Het verbeteren van de bereikbaarheid
4	Het realiseren van ontbrekende fietsvoorzieningen
5	Het oplossen van knelpunten GVVP
6	Het ontwikkelen van station Beilen tot overstappunt (OV-knooppunt)
7	Het verbeteren van de bereikbaarheid en leefbaarheid in Beilen
8	Het verbeteren van de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid in Westerbork

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden met ingang van de begroting 2017 beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit deelprogramma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 -50.000.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met een motorvoertuig	%	2015	Midden-Drenthe	8	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.
		2015	25.000 - 50.000 inwoners	7	
Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met een fietser	%	2015	Midden-Drenthe	10	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.
		2015	25.000 - 50.000 inwoners	10	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/
(geraadpleegd 05-04-2018)

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Uitvoering GVVP	t/m 2020	College/raad
Uitvoering Beleid Wegen en Bruggen	2018-2028	College/raad

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1	Aanpak projecten uit de projectenlijst GVVP; afhankelijk van beschikbaar gestelde middelen uit het bestedingsplan en provinciale subsidie	Doorlopend
	(Regionale) aanpak beïnvloeding verkeersgedrag • Drents verkeersveiligheidslabel • Subsidieering verkeersouders per school • Motorrijvaardigheidstraining • Clinic Veilig uitgaan • Seniorenritten / verkeersmarkt senioren • Dode Hoek projecten • School-thuisroute brugklas • Gordelcontrole bij scholen	Doorlopend
2	Verbeteren bereikbaarheid en verkeersveiligheid Westerbork	vanaf 2014

Indicator: aantal verkeersslachtoffers **	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*
Verkeersgewonden (alle wegen in gemeente)	10	6	17	21	34
verkeersdoden(alle wegen in gemeente)	9	4	4	0	4
Verkeersgewonden (gemeentelijke wegen)	1	-	12	10	20
Verkeersdoden (gemeentelijke wegen)	4	3	3	0	1

* Vanaf 2010 is de registratiegraad en de wijze van registreren van ongevallen door de politie aanzienlijk gewijzigd en versoerd, waardoor deze getallen niet te vergelijken zijn met de jaren ervoor en niet representatief zijn.

** Deze gegevens worden jaarlijks (meestal rond de zomer) over het verstreken jaar aangeleverd door de Adviesdienst Verkeer en Vervoer van Rijkswaterstaat.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Verkeer				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	4.279	4.224	3.975	249
baten	45	55	137	-82
resultaat voor bestemming	4.234	4.169	3.838	330
mutaties reserves	-43	-104	25	-128
resultaat na bestemming	4.191	4.065	3.863	202

Deelprogramma Groen

Beleid

Voor het groen binnen de bebouwde kommen is het Groenbeleidsplan richtinggevend. Voor het groen buiten de bebouwde kommen, geeft het Landschapsbeleidsplan de kaders aan. In 2017 is er ook beleid vastgesteld hoe we de bermen duurzamer gaan onderhouden in het buitengebied.

Groenbeleidsplan

In 2016 is het Groenbeleidsplan 2016-2025 vastgesteld. Bewoners hebben ideeën kunnen geven over het groen, en ook is geïnventariseerd waar mogelijk op bezuinigd kan worden. Daarbij wordt meer ingezet op duurzaamheid en ecologisch groenbeheer en mogelijkheden voor zelfbeheer. Ook in het bomenbeleid zijn er een aantal wijzigingen geweest. Eind 2016 is de Bomenverordening 2016 vastgesteld. Nieuw daarin is dat van bewoners ook een bijdrage kan worden gevraagd voor het verwijderen van een boom als dit technisch gezien niet noodzakelijk is. In 2017 is hier al mee gewerkt.

Duurzaam bermbeheer

In 2017 is het beleid duurzaam bermbeheer vastgesteld. Buiten de bebouwde kom gaan we de bermen op een meer duurzame manier maaien. Het ecologisch deel maaien wordt fors uitgebreid en daarnaast wordt een derde van het areaal met maaien en afvoeren uitgevoerd. Er wordt dus veel minder geklepeld. Dit moet leiden tot een meer gevarieerde vegetatie en een bloemrijkere berm.

Visie op groen Beilen

In 2015 is een globaal uitvoeringsplan opgesteld voor de visie op Beilen, waarbij voor de bestaande kom van Beilen gestreefd wordt naar een groenere beleving van Beilen. Ook in het Groenbeleidsplan is hier aandacht aan besteed. Wanneer er een project uitgevoerd wordt in Beilen, wordt rekening gehouden met de visie. Voor het uitvoeren van het plan met betrekking tot het bestaande groen is nog geen geld beschikbaar gesteld.

Landschapsbeleidsplan

In 2012 is het Landschapsbeleidsplan geactualiseerd. In 2014 is het beheerplan voor onderhoud van de gemeentelijke eigendommen in het buitengebied vastgesteld. Daarbij gaat het vooral om bermen, sloten, bomen, bosplantsoen en houtwallen.

Groenonderhoud

Binnen de bebouwde kommen is in 2017 net als voorgaande jaren het groenonderhoud uitgevoerd door Alescon. Dit gebeurt op basis van een in beeldbestekken omschreven kwaliteit. Het onderhoudsniveau is door bezuinigingen op de meeste plekken teruggebracht naar een basisniveau.

Dorpsvisie Spier

In 2016 is de Dorpsvisie Spier verder uitgewerkt. Er is een geluidswal en een parkeervoorziening voor het dorp aangelegd. Er heeft nadere afstemming met het dorp over de verkeersvoorziening plaatsgevonden. De verdere voorbereiding voor de aanleg van het geluidscherm zijn getroffen. In 2017 hebben we het geluidscherm aan kunnen leggen, waardoor de twee delen van de geluidswal verbonden zijn ter plaatse van de Oude Postweg. Dit geeft een grote verbetering van de geluidsbelasting. De geluidswal is aangeplant en de verkeersmaatregelen zijn uitgevoerd. Het scherm is feestelijk geopend met de kinderen die letterlijk hun laatste (geverfde) steentje hebben bijgedragen.

Park Koepelkerk

In 2017 is het park opgeleverd. Het heeft een nieuwe uitstraling binnen de kom van Smilde.

Bloemrijke plekken

In de Bruggemaet en De Stroom in Beilen is het groen achter de woningen anders ingericht. Een laagte met water, en eromheen een bloemenmengsel, gaat het geheel een natuurlijker uiterlijk geven met functie voor wateropvang, flora en fauna. Ook in Elp hebben vrijwilligers op verschillende plaatsen bloemrijke plekken ingericht en onderhouden.

Wat hebben we bereikt?

Beschikken over aantrekkelijke en functionele openbare groenvoorzieningen.

Algemene doelstellingen

1.	Beschermen en versterken van de hoofdgroenstructuur.
----	--

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Vaststellen Groenbeleidsplan 2016-2025	raad 23 maart 2016
2.	Uitvoering Groenbeleidsplan: per jaar wordt, i.o.m. de bewoners, een gedeelte van het groenareaal aangepakt, mits hiervoor middelen beschikbaar zijn.	doorlopend

Doelstellingen		
3.	Bestekken voor het groenonderhoud op basis van gewenste kwaliteit per m ² in alle bebouwde kommen.	Jaarlijks
4.	Uitvoeren beheerplan landschappelijke beplantingen, bermen en sloten.	doorlopend

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Groen				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	3.129	3.256	3.171	85
baten	48	126	209	-83
resultaat voor bestemming	3.082	3.130	2.962	168
mutaties reserves	0	-21	-26	5
resultaat na bestemming	3.082	3.109	2.936	173

Deelprogramma Begraafplaatsen

Ontwikkelingen

Onderhoud

Er zijn voorbereidingen gestart om het onderhoud op een duurzame manier te verlagen. Hierbij moet gedacht worden aan het omvormen van zandpaden naar graspaden.

Op de begraafplaatsen Hijken en Hooghalen zijn, om het onderhoudsvriendelijker te maken, op de oude gedeelten versleten plantvakken opgeruimd en onderhoudsintensieve grindpaden ingezaaid met gras.

In 2017 zijn de grindpaden van de begraafplaats Wijster omgevormd naar een andere halfverharding. Hiermee wordt de onkruiddruk verlaagd en hoeft het grind niet meer om de paar jaar te worden aangevuld. Voor 2018 staan de begraafplaatsen in Hijken en Hooghalen op het programma om de paden aan te pakken.

Begraafplaats Torenlaan

In overleg met de Historische vereniging Beilen e.o. is er een plan gemaakt om de begraafplaats Torenlaan een betere uitstraling te geven. Een onderdeel hiervan is het vervangen van het oude houten hek langs de begraafplaats. In 2017 is gestart met het vervangen van een gedeelte van dit hek.

Wat hebben we bereikt?

In de toekomst kunnen blijven voldoen aan de vraag naar graven, urnengraven en –nissen op de huidige begraafplaatsen. Dit wordt gerealiseerd door het verwijderen van grafmonumenten die niet zijn verlengd dan wel waarvan afstand is gedaan. Wanneer nodig kunnen de graven weer opnieuw worden uitgegeven. Hierdoor blijft de capaciteit van de huidige begraafplaatsen voldoen aan de vraag en zijn er in de toekomst geen nieuwe uitbreidingen nodig. Door deze aanpak worden de begraafplaatsen optimaal gebruikt en kunnen de lasten beter worden beheerd.

Algemene doelstellingen

De capaciteit van de bestaande begraafplaatsen handhaven. Zorg dragen voor voldoende graven, urnengraven – en nissen.

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Opstellen lijst bijzondere en cultuurhistorische graven	doorlopend	
Voorbereiden en indien noodzakelijk opruimen sterk verwaarloosde gedenktekens op de begraafplaats Torenlaan te Beilen	Start 2012	2017
Voorbereiden en indien noodzakelijk opruimen sterk verwaarloosde gedenktekens op begraafplaats Kerkenveld te Smilde	Start 2013	2018

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
1.	Overleg met begrafenisverenigingen	Periodiek
2.	Beheerswerkzaamheden aan groenvoorzieningen, paden en opstallen	Doorlopend
3.	Onderhouden oorlogsgraven en gedenkmonumenten	Doorlopend
4.	Leggen van bloemen en kransen i.v.m. dodenherdenking	Jaarlijks
5.	Verwijderen van grafmonumenten waarvan de rechten zijn vervallen	Periodiek

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Begraafplaatsen				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	598	662	652	10
baten	450	420	384	36
resultaat voor bestemming mutaties reserves	148	242	269	-27
resultaat na bestemming	148	242	269	-27

Programma	Vrije tijd
Deelprogramma	Sport Recreatie Cultuur

Programmadoelstelling

Het bieden van faciliteiten en het creëren van voorwaarden voor een zinvolle invulling van de vrije tijd van inwoners en bezoekers van de gemeente.

Het doel van het programma is samen Midden-Drenthe op de toeristische kaart zetten. Het doel is 10% meer economische bedrijvigheid in Midden-Drenthe in 2020. Het middel om dit te bereiken is het ontwikkelen van Recreatie & Toerisme (meer bezoekers betekent meer bestedingen en zo meer werkgelegenheid).

Beleidskader

- Toeristisch recreatief ontwikkelingsplan
- Cultuurnota 2015–2020
- Beleidsnotitie Toeristische Informatievoorziening Midden-Drenthe
- Beleidsplan Buitensportaccommodaties 2013
- Accommodaties buitensport - beleid in uitvoering 2015
- Coalitieakkoord Samen 2014-2018

Coalitieakkoord

- We gaan met de sport verenigingen onderzoeken of en waar nieuw sportbeleid wenselijk is.
- We stimuleren het zelfbeheer van sportaccommodaties.
- Een belangrijke economische tak vormt recreatie en toerisme. Wij zullen daarom het bestaande beleid voor de periode 2008-2017, zoals we dat onder andere in samenspraak met de VTRB vormgeven, voortzetten.
- We stimuleren het ontwikkelen van een knooppuntennetwerk voor wandelaars in samenwerking met de sector.
- We willen kunst en cultuur toegankelijk laten zijn voor zo veel mogelijk mensen. In het cultuurbeleid leggen wij ook een accent op de verbinding met onze eigen tradities en geschiedenis. We ontwikkelen nieuw cultuurbeleid.

Relatie met andere programma's

- Bouwen, wonen en milieu
- Openbare ruimte

Ontwikkelingen

In 2017 heeft de raad nieuwe huurtarieven vastgesteld voor de buitensportverenigingen. In december 2017 heeft de raad een definitief krediet beschikbaar gesteld voor de renovatie van sportpark Noord-West. Dit behelst de aanleg van een kunstgrasveld en renovatie van de overige

velden. De verenigingen hebben als consequentie van beide raadsbesluiten besloten het zelfbeheer te continueren. Voor 2018 zijn met de verenigingen afspraken gemaakt over welke activiteiten uitgevoerd worden.

Deelprogramma Sport

Ontwikkelingen

Het deelprogramma Sport omvat een groot aantal beheersmatige activiteiten. Deze activiteiten zijn belangrijk voor het in stand houden van de diverse voorzieningen zoals sporthallen en zwembaden. Informatie hierover staat opgenomen in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Op basis van de visiefilm Platteland leeft! wil de raad 'nuchter' omgaan met sportvoorzieningen: in stand houden als daar een redelijk aantal sporters gebruik van zal maken.

Beleid buitensportaccommodaties

In september 2015 heeft de raad een krediet beschikbaar gesteld om de basis- en nevenvoorzieningen bij de buitensportaccommodaties in beheer en onderhoud van de gemeente Midden-Drenthe op orde te brengen. Dit betreft o.a. de aanleg van een kunstgrasveld op sportpark Witteveen en uitbreiding van kleedaccommodaties t.b.v. dames-/meisjesvoetbal op meerdere locaties. De meeste werkzaamheden zijn in 2017 afgerond.

Sportpark Noord-West

In december 2017 heeft de raad een definitief besluit genomen over de renovatie van de sportvelden op sportpark Noord-West gestart. Zes bestaande grasvelden worden gerenoveerd en er wordt een kunstgrasveld aangelegd. De uitvoering vindt plaats in 2018.

Sportstimulering

In samenwerking met basisscholen en sportverenigingen is in 2016 - 2017 een gemeentelijke sportagenda opgesteld. Doel hiervan is om binnen het onderwijs en welzijnsinstellingen aandacht te geven aan een gezonde leefstijl en het bewegen/sporten te promoten. In 2017 is met ondersteuning van het JOGG-programma gestart met de organisatie en uitvoering van de sport- en beweegprogramma's.

De raadscommissie is in het voorjaar van 2017 door de buurtsportcoaches geïnformeerd over de diverse projecten en werkzaamheden.

Eind 2017 is voor het eerst een sportroefeldag in sporthal de Drenthehal gehouden. Tijdens deze dag hebben 14 (relatief grotere) sportverenigingen zich gepresenteerd om inwoners te interesseren voor hun sport en sportbeoefening in het algemeen.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen

1.	Het verantwoord in stand houden, beheren en bekostigen van binnen en buitensportaccommodaties en het gebruik ervan te promoten.
2.	Door samenwerking met lokale partners en (sport)verenigingen het sport- en beweegaanbod te

Algemene doelstellingen	
	promoten en uit te breiden
3	Inwoners van de gemeente Midden-Drenthe te stimuleren om actief gebruik te maken van het sportaanbod en te streven naar een gezonde levensstijl.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden met ingang van de begroting 2017 beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit deelprogramma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 -50.000.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Niet-sporters</i>	%	2016	Midden-Drenthe	52,6	Het percentage niet-wekelijkse sporters ten opzichte van bevolking van 19 jaar en ouder.
		2016	25.000 - 50.000 inwoners	49,1	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/
(geraadpleegd 06-04-2018)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	In samenwerking met betrokken verenigingen de buitensportaccommodaties geïnventariseerd en getoetst aan de basis- en nevenvoorzieningen	afgerond
2.	Met de betrokken buitensportverenigingen wordt op individuele basis geprobeerd maatwerk te verlenen. Er hebben inmiddels voorbereidende gesprekken plaatsgevonden met betrokken verenigingen over zelfbeheer. Na renovatie van het sportpark, valt ook sportpark Noord-West onder de nieuwe regels voor zelfbeheer. In dit kader zijn er inmiddels concept basisregels zelfbeheer opgesteld.	Doorlopend
3.	Uitwerking nieuw sportbeleid / inrichting basis- en nevenvoorzieningen buitensportaccommodaties. De werkzaamheden hiervan zijn in 2016-2017 grotendeels afgerond. In 2018 resteren nu nog een aantal (kleinere) energiebesparende maatregelen en inrichting parkeerplaatsen voor rijwielen op de sportparken Hijken, Westerbork en Hoogersmilde.	2016-2018

	Doelstellingen	
4.	Verdere uitvoering regeling Brede impuls combinatiefuncties. Voor het sportseizoen 2016-2017 hebben de buurtsportcoaches een sportagenda opgesteld. Op basis hiervan kunnen sportverenigingen tijdens het bewegingsonderwijs hun sport promoten / aanbieden aan leerlingen van het basisonderwijs. In totaal hebben 12 verenigingen zich ingeschreven voor deelname.	2016-2018

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Sport				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	3.264	3.353	3.294	60
baten	787	727	721	6
resultaat voor bestemming	2.477	2.626	2.572	54
mutaties reserves	25	-66	42	-108
resultaat na bestemming	2.502	2.560	2.614	-55

Deelprogramma Recreatie

Ontwikkelingen

De vrijetijdssector is in Drenthe een belangrijke economische speler. Zo zorgt de sector voor meer dan 1 miljard aan bestedingen en 14.500 banen in de provincie (bron: factsheet Vrijetijdseconomie Drenthe 2017). Ook voor Midden-Drenthe is de sector van groot economisch belang.

Niet alleen campings, attractieparken, hotels, zwembaden en bungalowparken hebben belang bij een goed, gezond recreatie- en toerismeklimaat. Geconstateerd kan worden dat recreatie en toerisme voor de leefbaarheid in het landelijk gebied in Midden-Drenthe essentieel is. Veel winkels en voorzieningen in de (kleinere) dorpen hebben geen bestaansrecht zonder de bestedingen van de toeristen. Toeristische bestedingen zijn dus ook van belang voor het leefklimaat van de eigen inwoners. Onder andere de detailhandel, bouw en dienstensector zijn voor een deel afhankelijk van toeristische bestedingen.

De economische situatie vraagt juist nu om actief beleid van de gemeenten. Behoud van werkgelegenheid gaat niet vanzelf. De groei van het toerisme stagneert. Met name de

verblijfsrecreatie heeft het moeilijk door grote (prijs)concurrentie en teveel van hetzelfde qua aanbod. De recreatiesector moet er in haar volle breedte alles aan doen om zijn economische vitaliteit te behouden. Het accent komt minder te liggen op groei en meer op verbetering van het bestaande aanbod.

Wat hebben we bereikt?

Door het scheppen van goede randvoorwaarden heeft de gemeente het volgende bereikt:

- Ruimte voor groei van zowel kleinschalige als grootschalige activiteiten.
- Midden-Drenthe promoten als een aantrekkelijke toeristische gemeente.
- Toename van het aantal activiteiten in Midden-Drenthe.
- Samenwerking tussen culturele en toeristische sector gestimuleerd.
- Betere digitaal vindbaar door (pilot) pagina op drenthe.nl.
- Bezig met het realiseren van een wandelknooppuntennetwerk in de gemeente.
- Bestuursconvenant met alle Drentse gemeenten en provincie Drenthe voor gezamenlijke aanpak Vitale Vakantieparken.
- Actueel beleid gemaakt samen met de sector: koersnota Vrijetijdseconomie 2018-2022.

De gemeente vervult een proactieve rol, schept voorwaarden, faciliteert en jaagt ontwikkelingen aan, maar ondernemers moeten het uiteindelijk zelf doen!

Indicator	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal banen in vrijetijdssector	1.002	1.000	1.021	1.012	916	879	ntb
Aantal dagtoeristen	600.000	600.000	600.000	650.000	650.000	650.000	700.000
Aantal overnachtingen	691.110	748.380	751.552	705.095	710.971	706.400	738.500*

* Voorlopige cijfers op basis van aanslagen toeristenbelasting stand 01-03-2018.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2017 hebben we ons onder andere beziggehouden met onderstaande punten.

Gebiedsmarketing + pilot drenthe.nl

Om onze gemeente als toeristisch gebied meer bekendheid te geven, hebben we dit jaar onder andere op een aantal (internationale) beurzen gestaan. Daarnaast is bestaand promotiemateriaal vernieuwd en nieuw materiaal ontwikkeld. In 2017 hebben we ook onze website van de Drentse Hooglanden onder de loep genomen. De site voldoet niet meer aan de huidige en toekomstige wensen. Om beter digitaal vindbaar te zijn, te voldoen aan digitale richtlijnen en de kosten te drukken zijn we met Marketing Drenthe een pilot gestart in 2017. We krijgen een eigen pagina op drenthe.nl. In 2018 wordt deze pagina verder uitgebreid.

Koersnota vrijetijdseconomie 2018-2022

Het visiedocument Recreatie & Toerisme Gemeente Midden-Drenthe 2008-2017 loopt ten einde en het uitvoeringsplan van het toeristische platform VTRB is afgerond. Hoewel er geen wettelijke verplichting is om een gemeentelijke nota voor recreatie en toerisme op te stellen, bestaat er bij de gemeente en het toeristisch platform VTRB behoefte aan een nieuwe, actuele gemeentelijke nota. Een nota die in samenspraak met, en gedragen door diverse partijen, tot stand komt. Vanuit de

sector is aangegeven dat er behoefte is om in gezamenlijkheid met de gemeente deze nota vorm te geven.

In 2017 hebben we nauw samengewerkt met het VTRB-bestuur, ondernemers, en andere belanghebbenden om tot een nieuwe koers voor de vrijetijdseconomie te komen. Dit heeft eind 2017 geleid tot de koersnota Vrijetijdseconomie 2018-2022 waarin onder andere de wens voor een nieuwe stichting Promotie Midden-Drenthe en de aanstelling van een toeristisch regisseur staat beschreven.

LEADER Zuidwest-Drenthe

Het Europese subsidieprogramma LEADER stimuleert de regionale ontwikkeling. In Zuidwest-Drenthe ligt de focus op een kwalitatieve verbeterslag van de vrijetijdseconomie in Zuidwest-Drenthe. De Lokale Actie Groep (LAG) heeft een aantal initiatieven LEADER-waardig bevonden. Inmiddels zijn er meerdere plannen uit Midden-Drenthe meegenomen voor LEADER, waarvan er drie initiatieven reeds een subsidie is toegekend.

Wandelknooppuntennetwerk

In het coalitieakkoord Midden-Drenthe 2014-2018 staat de wens om een wandelknooppuntennetwerk in Midden-Drenthe te realiseren. De gemeente kiest samen met het Recreatieschap Drenthe voor het aanleggen van een wandelknooppuntennetwerk in het midden en zuidelijke deel van de gemeente.

Voor het eerste deel van het netwerk is een bedrag nodig van € 133.000. De provincie draagt € 33.000 bij. Het resterende bedrag komt voor rekening van de gemeente en is in september 2016 door de raad toegezegd. In 2017 heeft het Recreatieschap Drenthe het concept netwerk verder uitgewerkt. Hierna zijn we in een werkgroep (bestaande uit vertegenwoordigers van het dorpenoverleg, ondernemers, boeren, Welzijnswerk Midden-Drenthe, mensen met kennis van het gebied, ervaren wandelaars en de gemeente) aan de slag gegaan om het netwerk verder vorm te geven. Begin 2018 organiseren we bijeenkomsten voor de particuliere grondeigenaren om hen de concept plannen voor te leggen.

Vitale Vakantieparken

Eind 2016 is in Drenthe gestart met het project Vitale vakantieparken Drenthe. Onder regie van de provincie participeren de Drentse gemeenten, samen met het Recreatieschap Drenthe en RECRON in dit project. Vanuit het oogpunt van de vrijetijdseconomie wordt gekeken naar de vitaliteit van de vakantieparken. In 2017 is in opdracht van de provincie Drenthe en het Recreatieschap Drenthe een onderzoek uitgevoerd door adviesbureau ZKA naar de vitaliteit van de verblijfssector in Drenthe. Om tot een gezamenlijk aanpak te komen in Drenthe is in december 2017 een bestuursconvenant ondertekend door alle Drentse gemeenten en de provincie. Dit meerjarenproject krijgt in 2018 verder vorm.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Recreatie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	304	304	277	27
baten	0	0	0	0
resultaat voor bestemming	304	304	277	27
mutaties reserves	-38	-38	-38	0
resultaat na bestemming	266	266	240	27

Deelprogramma Cultuur

Ontwikkelingen

Culturele gemeente van Drenthe

In 2017 hebben wij ons aangemeld bij de provincie om te komen tot Culturele gemeente van Drenthe in 2019/2020. De voorbereidingen zijn hiervoor al in volle gang.

Uitvoering Cultuurnota

Resultaten over 2017 zijn:

- De Subsidieregeling projectsubsidies Cultuur wordt volop benut en leidt tot een aanzienlijke (financiële) injectie van nieuwe culturele activiteiten in Midden-Drenthe, dankzij de maximale subsidiegrens van 50 % in de goedgekeurde kosten; de Adviescommissie Cultuur MD adviseert over de ingediende projecten;
- Er is overleg gaande tussen de Historische Verenigingen, de Oudheidkamer, het Drents Archief en het gemeentearchief om het behoud van waardevol cultureel erfgoed te inventariseren en te documenteren; voor een verder uitwerking is een gemeentebrede Archiefwerkgroep gestart;
- De Historische Verenigingen en de Oudheidkamer denken met vele facetten mee: de jaarlijkse Monumentendag, Cultuurhistorische Waardenkaart, Toeristische routes, e.a. en werken steeds meer samen met de bibliotheken in Midden-Drenthe;
- De gemeentelijke cultuursubsidie voor het basis- en voortgezet onderwijs in Midden-Drenthe werpt zijn vruchten af. De Integratie Kindcentra in Midden-Drenthe zijn hiermee in de provincie Drenthe voorlopers geworden op het gebied van Cultuureducatie met Kwaliteit;
- De instandhouding van goede bibliotheek voorzieningen in Midden-Drenthe voor iedereen.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1.	Bevorderen dat inwoners en bezoekers van de gemeente Midden-Drenthe in aanraking komen met kunst- en cultuur.
2.	Stimuleren van mondiale bewustwording.

Algemene doelstellingen

3	Behoud van kwalitatief goede, voor alle burgers bereikbare, bibliotheekvoorzieningen (lokaal georiënteerde basisbibliotheek, specifiek doelgroepenbeleid en samenwerking met andere lokale instellingen).
---	---

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Subsidiëring cultuuronderwijs in het basis- en voortgezet onderwijs	Jaarlijks
2.	Subsidiëring St. Podia voor diverse culturele activiteiten	Jaarlijks
3.	Subsidiëring St. Kunst4daagse voor organisatie Kunst- en Atelierroute	Jaarlijks
4.	Subsidiëring Culturele raden (St. Zomeractiviteiten Westerbork, St. Beleef Beilen en St. Culturele Raad Smilde (CRAS)) voor organisatie culturele activiteiten	Jaarlijks
5.	Subsidiëring wereldwinkels	Jaarlijks
6.	Subsidiëring St. Openbare Bibliotheken Midden-Drenthe	Jaarlijks
7.	Subsidiëring cultuurprojecten en advisering Adviescommissie Cultuur MD	Halfjaarlijks

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Cultuur				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	796	798	787	11
baten	2	2	5	-3
resultaat voor bestemming	794	796	781	14
mutaties reserves				
resultaat na bestemming	794	796	781	14

Programma

Zorg en Welzijn

Deelprogramma

Sociale samenhang en leefbaarheid

Wmo

Programmadoelstelling

- Burgers kunnen optimaal participeren in de lokale samenleving.
- Burgers kunnen aan één loket alle relevante informatie op het gebied van maatschappelijke ondersteuning krijgen.
- Het bewaken en bevorderen van de volksgezondheid.

Beleidskader

- Keuzenota Wet maatschappelijke ondersteuning in Midden-Drenthe
- Nota persoonsgebonden budget en eigen bijdrage bij de Wmo
- Nota Alcoholbeleid
- Nota + Plan van aanpak vrijwilligersbeleid 'Meedoen in Midden-Drenthe'
- Nota 'Als Jeugd en toekomst tellen' (visie op de Jeugdzorg)
- Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Midden-Drenthe
- Nota + Plan van aanpak lokaal gezondheidsbeleid Midden-Drenthe 2015-2019
- Nota Re-integratiebeleid 2016-2020
- Nota Volksgezondheid 2015-2019
- Mantelzorgbeleid en vrijwillige ondersteuning
- Transformatie Nota WMO 2016
- Coalitieakkoord 'Samen' 2014-2018

Coalitieakkoord

- Het verder ontwikkelen van de leefbaarheid in samenwerking met de wijken en de dorpen en de daarin functionerende kernteams. Daarbij zoeken we als dat kan en zinvol is naar samenhang met het nieuwe sociaal beleid. We proberen daarmee de werkzaamheden van de diverse teams meer te stroomlijnen.
- Het stimuleren van initiatieven van bewoners en meewerken aan pilots om daarmee te experimenteren. Hiervoor wordt een fonds ingesteld.
- Het project Dorpen centraal, bewoners in het middelpunt wordt gecontinueerd. We houden rekening met de wensen en mogelijkheden van de dorpen en wijken.
- Er wordt beleid ontwikkeld om de mantelzorg in Midden-Drenthe verder te stimuleren. Mantelzorg Midden-Drenthe wordt hierbij betrokken.
- Er komt een onderzoek naar de mogelijkheid van één loket voor alle sociale vragen.

Relatie met andere programma's

Geen.

Ontwikkelingen

Beleidsmatig zijn er geen grote koerswijzigingen geweest. Wel vindt er een veelvoud van kleine ontwikkelingen plaats in het kader van de transformatie. Die worden bij de deelprogramma's beschreven.

Deelprogramma Sociale samenhang en leefbaarheid

Ontwikkelingen

Als onderlegger voor de verbetering van de leefbaarheid maken we gebruik van een aantal door de dorpen zelf opgestelde dorpsvisies.

Het dorp Witteveen heeft voor de integrale ontwikkeling van een breed scala aan projecten en ontwikkelingen op het gebied van sociale samenhang en leefbaarheid de nationale dorpsvernieuwingsprijs van de LVKK (Landelijke Vereniging van Kleine Kernen) gewonnen. Zij dingen ook mee naar de Europese prijs.

Onder leiding van adviesbureau Berenschot is door gemeente en Stichting Welzijnswerk gekeken naar de invulling van het takenpakket. Dat heeft geresulteerd in een aangepast budgetcontract en in nieuwe werkafspraken voor 2018. Deze eerste aanzet wordt voorgezet in de komende jaren door jaarlijks een aantal beleidsonderwerpen uit te diepen en door regelmatige verantwoording van middelen en activiteiten vanuit Welzijnswerk.

Wat hebben we bereikt?

Bewonersparticipatie

Als gemeente vinden we het van groot belang dat burgers betrokken worden.

Dat gebeurt o.a. in de vorm van werkgroepen uit inwoners bij renovatie van buurten/straten.

In 2017 is met de wijk Noorderhoek uit Beilen de uitvoering voor de renovatie van de wijk gestart.

Afronding wordt in het voorjaar van 2018 verwacht. Door de ligging van de wijk nabij GGZ-instellingen vraagt dit om een specifieke aanpak.

De werkgroepen hebben vanaf de start tot aan de afronding van het project mee gedacht, geadviseerd en teruggekoppeld naar de bewoners. Daarin neemt de werkgroep zijn verantwoordelijkheid en dat vertaalt zich in de resultaten: een mooiere straat en wijk waarin de bewoners hun wensen terugzien. Naast het fysieke is het sociale gebeuren ook een vast onderdeel in het traject. Ook daarin zijn mooie resultaten te zien. Bewoners die zich aan elkaar voorstellen bij de start tot het naar elkaar omzien nu.

Het DOM (Dorpen Overleg Middendrenthe) is een belangrijke gesprekspartner voor signalen uit de dorpen, bewonersinitiatieven en projecten ter bevordering van de leefbaarheid in onze (kleine) dorpen. Het DOM vertegenwoordigt de belangen van alle dorpen en niet een individueel dorp. Hieruit zijn in het verleden verschillende projecten voortgekomen, die vaak begeleid worden door medewerkers van Welzijnswerk. Sommige projecten zijn korter lopend en hebben een duidelijke einddatum, andere verdelen zich als een olievlek over verschillende dorpen en lopen wat langer.

Het project Klapkassies (AED's) is een mooi voorbeeld van een initiatief vanuit de dorpen en de continuïteit die vanuit het DOM wordt geboden. In de dorpen in onze gemeente hangen al sinds enkele jaren buiten de dorpshuizen een klappkassie. Hier hoort ook een kring van actieve dorpsbewoners bij die de benodigde cursus en oefeningen samen volgen om deze AED te mogen gebruiken. Deze contacten lopen via het DOM en Hartslag Veilig.

Een al langer doorlopend project is Dorpszorg. Dorpsbewoners denken met elkaar na over hoe men (samen) ouder kan worden in hun eigen dorp en wat hiervoor nodig is. Dit wordt overal op een andere manier en met een verschillend tempo en ambitieniveau opgepakt. Een aantal dorpen zijn enkele jaren geleden hier enthousiast aan begonnen en dit werkt voor andere dorpen weer inspirerend om ook hiermee te beginnen.

Een bekend project dat binnenkort kan worden afgerond is de aanleg van glasvezel in onze gemeente. Gestart naar aanleiding van o.a. geluiden uit de dorpen en opgepakt door het DOM is door dit ambitieuze project binnenkort onze hele gemeente beglaasd.

Een mooi voorbeeld van een succesvol project is Up2You. Doel is om jongeren over de gehele gemeente meer te betrekken bij hun leefomgeving. Voor goede ideeën kon een prijs gewonnen worden en hier hebben vele jongeren gebruik van gemaakt. Het project is in goede samenwerking tussen gemeente, welzijnswerk en DOM uitgevoerd.

Het dorp Spier heeft in 2009 zelf een dorpsvisie opgesteld. Deze visie is overhandigd aan de gemeente. Eén van de onderwerpen was het realiseren van een geluidswal. In overleg met het dorp is deze geluidswal ondertussen gerealiseerd. De meeste punten uit de visie zijn ondertussen gerealiseerd. Voor een aantal punten zijn wij afgelopen jaar met het dorp in gesprek gegaan. We hebben informatie opgehaald, die we kunnen gebruiken voor het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan voor Spier.

Welwozo

Het project WelzijnWonenZorg (WelWoZo) als netwerkorganisatie om onze inwoners te faciliteren om langer zelfstandig te wonen is in 2017 op een aantal beleidsvelden voortgezet in samenwerking met het Dorpenoverleg MiddenDrenthe (DOM). Voorbeelden hiervan zijn de bewustwording, de dagbesteding, vervoer, digitale bereikbaarheid en de professionalisering van wijkteams.

Zelfwerkzaamheden

Wij vragen van inwoners altijd een eigen bijdrage in de vorm van arbeid en/of het binnenhalen van sponsors.

Dat was in het verleden niet altijd een vanzelfsprekendheid; nu is dat wel zo.

Voorbeeld daarvan is de overdracht van de hertenkampen in Smilde, Beilen en Westerbork.

Er zijn stichtingsbesturen gevormd, die nu zelf de hertenkampen in stand houden.

Algemene doelstellingen

1.	Het in verband met de sociale samenhang en de leefbaarheid van buurten en dorpen: • ondersteunen van het particulier initiatief, en• het handhaven van de bestaande accommodaties in alle dorpen

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Uitvoering leefbaarheidsinitiatieven dorpsbelangenorganisaties (kleine dorpenbeleid)	Doorlopend
2.	Voortzetten bestaande overlegstructuur met bewoners- en dorpsbelangenorganisaties	Doorlopend
3.	Subsidiëring van de activiteiten van diverse instellingen zoals Welzijnswerk Midden-Drenthe en Stichting NoorderMaat.	Doorlopend
4.	Voortzetting bestaand beleid	Doorlopend

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Sociale samenhang en leefbaarheid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.552	1.610	1.744	-134
baten	4	4	3	2
resultaat voor bestemming	1.548	1.606	1.742	-136
mutaties reserves	0	370	207	163
resultaat na bestemming	1.548	1.976	1.949	27

Deelprogramma Wmo

Ontwikkelingen

Algemeen

In 2017 is het in 2016 vastgestelde beleid voortgezet. De conclusies en aanbevelingen verwoord in de transformatienota Wmo uit 2016 zijn operationeel gemaakt:

- De bezuiniging op huishoudelijke hulp is teruggedraaid;
- Een stimuleringsfonds gericht op Innovatie in de zorg is ingesteld.

We constateren dat in het derde jaar van de uitvoering van de Wmo 2015 de druk op de uitvoering stijgt. Ondersteuning/begeleiding vraagt veel meer aandacht. Tevoren was ingeschat dat het een vrij statisch bestand zou zijn omdat vrijwel alle voorzieningen op dit terrein blijvend zijn. De meeste mensen die deze voorziening ontvangen raken de voorziening niet meer kwijt. De uitvoering hiervan

blijkt echter veel meer dynamiek te hebben dan tevoren was ingeschat. Daarbij komt dat elke aanvraag complex is.

Begeleiding, dagopvang en logeren - kwaliteit en borging

In 2017 is het regionaal ambtelijk contractteam ingesteld waarin onze gemeente ambtelijk participeert. In dit contractteam zijn 2 disciplines (kwaliteit en contractmanagement) te onderscheiden die met alle gecontracteerde zorgaanbieders van begeleiding, behandeling, beschermd wonen, dagbesteding en dyslexie van Wmo en jeugd gesprekken hebben gevoerd.

Cliëntervaring

In de Wmo2015 is bepaald dat de gemeente jaarlijks onder haar Wmo populatie een cliëntervaringsonderzoek moet uitvoeren. Wij hebben CMOSTamm gevraagd dit voor ons uit te voeren. Onze cliënten geven onze dienstverlening een heel goede waardering; een score tussen de 8 en de 9. Iets om trots op te zijn en vast te houden.

Hulp bij het huishouden

De raad heeft in 2016 besloten om de bezuinigingen van 2015 terug te draaien. Een aanbestedingstraject voor inkoop van hulp met ingang van 1 januari 2017 is afgerond. Met 12 zorgaanbieders is een contract gesloten voor het leveren van hulp bij het huishouden niveau 1 en voor niveau 2. De hulp bij het huishouden geschiedt op basis van maatwerk dat wil zeggen dat wordt geïndiceerd op uren, gebaseerd op het protocol gebruikelijke zorg. Het beleid voor hulp bij het huishouden blijft in 2017 en 2018 onveranderd, met een optie voor 2 x 1 jaar verlenging. In 2017 is besloten tot een onderzoek voor een pilot Integrale Thuisondersteuning. De Hanze-hogeschool Groningen heeft hierop een onderzoek naar de mogelijkheid van integrale thuisondersteuning uitgevoerd. Met zorgaanbieders en de zorgverzekeraar zijn in het 4e kwartaal gesprekken gestart over de haalbaarheid van een pilot. In het voorjaar van 2018 verwachtten wij een besluit te nemen over deze pilot.

Verandering en vernieuwing, de transformatie

Gelijktijdig met de al geschetste ontwikkelingen willen wij werken aan verandering en vernieuwing van de aan de gemeente opgedragen taken. Dit wordt aangeduid met de term transformatie. In algemene zin betekent dit dat door het anders vormgeven van de ondersteuning rondom de burger, diezelfde burger meer zelfredzaam wordt en participeert in de samenleving. In Midden-Drenthe is dit eigenlijk altijd al wel het geval geweest. Van oudsher zijn er veel initiatieven in de gemeenschap, denk daarbij bijvoorbeeld aan ons dorpenbeleid. De transformatie versterkt de rol van de burger. De gemeente heeft een regierol op het terrein van wonen, welzijn en zorg.

Welzijn, wonen en zorg

In het samenwerkingsverband Welwozo (welzijn, wonen en zorg) organiseert de gemeente met 11 sociale partners de ondersteuning voor burgers, zodat men langer thuis kan blijven wonen. Het samenwerkingsverband Welwozo heeft onder regie van de gemeente zich in 2015 gecommitteerd aan het ontwikkelen van een krachtig samenwerkingsverband. De dienstverlening op lokaal niveau is afgestemd op de behoefte van haar inwoners, waarbij ideeën en initiatieven van inwoners noodzakelijke ruimte krijgen. Het jaar 2015 was een jaar van verkennen en plannen maken. In het

jaar 2016 is de focus gelegd op : hoe krijgen we onze gezamenlijke ambitie gerealiseerd en hoe komen we tot concrete resultaten. In het jaar 2017 lag de nadruk op:

- Preventie;
- Efficiency in samenwerking;
- Bewustwording;
- Verbetering van de integraliteit.

Er zijn belangrijke stappen gezet op thema's die direct te maken hebben met langer zelfstandig wonen. Deze thema zijn bewustwording, dagbesteding, netwerkontwikkeling en toegang, mobiliteit en digitale bereikbaarheid en extramuralisering. In 2017 zijn deze thema's uitgewerkt en vertaald in beleid en uitvoering.

Wijkteam

In 2017 zijn onder regie van de gemeente in de 3 grote kernen wijkteams operationeel geworden. Het wijkteam richt zich op de Wmo-zorg (18+) en heeft als doel om op cliëntniveau complexe vraagstukken te bespreken en ervoor zorg te dragen dat de zorg zo efficiënt mogelijk ingezet wordt. Vaste partners van de wijkteams zijn de cliëntondersteuner van Welzijn, de Wmo-consulent van de gemeente, de huisartsen, de praktijkondersteuner, de wijkverpleging en vertegenwoordigers van zorgaanbieders. In de wijkteams wordt naast casuïstiek ook aandacht besteedt aan thematiek (preventie, vroegsignalering, eenzaamheid, dementie, cliëntondersteuning en valpreventie). In het 4e kwartaal 2017 zijn werkafspraken gemaakt met het OGGZ-overleg (zorgmijders) om de keten van zorg nog beter op elkaar af te stemmen en overlap te voorkomen.

Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang

Iedere gemeente staat voor de opgave om beschermd wonen en maatschappelijke opvang toekomstbestendig te organiseren en inhoudelijk door te ontwikkelen. Samen met de centrumgemeente Assen is een plan van aanpak opgesteld. De gemeente Midden-Drenthe participeert beleidsmatig nadrukkelijk in deze aanpak die erop gericht is dat in 2020 de overgang naar de gemeente soepel verloopt.

Drents Zorglandschap

In Drenthe is sinds 2 jaar een unieke samenwerking tussen Drentse gemeenten, Zilveren Kruis en de Provincie Drenthe. Er zijn subregionale samenwerkingsoverleggen gevormd om de continuïteit van de wijkverpleging (S1) te borgen en door te ontwikkelen. Daarnaast is onderzocht of cliënten tussen wal en schip zouden vallen door de transitie. De Drentse gemeenten, Zilveren Kruis en Provincie Drenthe hebben de gezamenlijke intentie en het commitment uitgesproken om actief samen te werken aan preventie, integrale zorg en ondersteuning dichtbij, waar het nadrukkelijk gaat om verschuiving van nazorg naar voorzorg.

De gemeente Midden-Drenthe participeert in dit overleg en in 2017 zijn de werkafspraken vertaald naar de Welwozo partners in themagroepen en actiepunten.

Dorpszorg

Binnen de sociale samenhang van een plattelandsgemeente als Midden-Drenthe nemen de dorpen een belangrijke plek in. Het project Dorpszorg Midden Drenthe (DOM) richt zich op het vraagstuk hoe ze de zorg in kleine dorpen op een goede wijze gezamenlijk kan organiseren. Het DOM telt 20 dorpen en buurtschappen met elk minder dan 3.000 inwoners. Het DOM, de gemeente Midden-Drenthe, de

Stenden Hogeschool/Alfa college en de Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe werken nauw samen met buurtbewoners. De deelnemende partijen zien kans elkaar te stimuleren en te ondersteunen, om vernieuwing te initiëren en innovaties in gang te zetten. Hierdoor wordt met bewoners de leefbaarheid verbeterd en een betere toegang tot (zorg)voorzieningen in de eigen woonomgeving gerealiseerd.

In 2017 zijn nieuwe effectieve vormen en verbindingen tot stand gekomen tussen formele (professionele zorg) en informele zorg (zorg door familie, burens bekenden) voor mensen met een zorgvraag. In meerdere dorpen hebben inwoners hun mening gegeven op vragen over leefbaarheid, vervoer, wonen en zorggerelateerde onderwerpen. Voorbeelden hiervan zijn dorpsboekshoek, inloopvoorzieningen en andere vormen van ontmoetingsplekken in de kernen.

Stimuleringsfonds Wmo2015

Er is besloten om in de gemeentelijke begroting een bedrag van € 100.000 te reserveren voor nieuwe initiatieven op het terrein van wonen, welzijn en zorg. De voorwaarden zijn in 2017 uitgewerkt. In 2017 zijn 2 verzoeken gehonoreerd; voor het opzetten en verbreden van een zorgcafé in Westerbork voor mensen met verschillende ziektebeelden en voor vrijwilligers en mantelzorgers en voor de aanschaf van een vervoersvoorziening voor met name kwetsbare ouderen om buitenshuis activiteiten te kunnen blijven ondernemen en daarmee hun maatschappelijke leven kunnen behouden.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
	Vrijwilligerswerk en Mantelzorg
	Het vrijwilligerswerk in de gemeente is gestimuleerd en versterkt door:
1.	Verdere invulling te geven aan de lokale makelaarsfunctie door Meedoen Midden-Drenthe
2.	Het deels financieel ondersteunen van de deskundigheidsbevordering van vrijwilligers
3.	Zorgen voor bekendheid, waardering en goede ondersteuning van mantelzorgers
	Voorzieningen
	Zorg en ondersteuning van kwetsbare groepen in de keten bevorderen
4.	Een kosten beheersbare verstrekking van individuele voorzieningen
5.	Invoeren en monitoren transitie Wmo/AWBZ
6.	Een passend aanbod van welzijnsvoorzieningen en -activiteiten
	Lokaal Gezondheidsbeleid
7.	Een goede gezondheid voor alle inwoners
8.	Het voorkomen van alcohol-, drugs- en gokverslaving
9.	Het bevorderen van de openbare geestelijke gezondheidszorg
	Welwozo
10.	Krachtige impuls aan bewustwordingscampagne gegeven/uitgifte Thuisblijver
11.	gestart met pilot naoberkracht Witteveen

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden met ingang van de begroting 2017 beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit deelprogramma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 -50.000.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement</i>	per 1.000 inw	eerste halfjaar 2017	Midden-Drenthe	Gegevens niet beschikbaar	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.
		eerste halfjaar 2017	25.000 - 50.000 inwoners	49	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/
(geraadpleegd 06-04-2018)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
	Vrijwilligers en Mantelzorg	
1.	Subsidiëring Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe (reguliere werkzaamheden)	doorlopend
2.	Uitvoering Subsidieregeling deskundigheidsbevordering vrijwilligers	doorlopend
3.	Uitvoeren acties in Mantelzorg en vrijwilligersondersteuning, dat doe je toch gewoon	doorlopend
4.	Uitvoering regeling mantelzorgwaardering 2017	december 2017
	Voorzieningen	
4.	Verstrekken individuele voorzieningen	doorlopend
5.	Indicatieprotocol en wijze van indicatiestelling aanpassen	2017
6	Opstarten wijkteams zorg met keten[partners in Beilen Smilde en Westerbork	doorlopend
	Lokaal gezondheidsbeleid	
7.	Bijdrage GGD Drenthe voor uitvoering basistaken en additionele taken.	doorlopend
8.	Subsidiëring verslavingszorg t.b.v. preventie-, handhaving- en	doorlopend

	Doelstellingen	
	voorlichtingsactiviteiten	
9.	Uitvoering alcoholbeleid en Drank- en Horecawet	doorlopend
10.	Deelname aan het regionale overleg Maatschappelijke Opvang en Volksgezondheid, georganiseerd door de centrumgemeente.	doorlopend
11.	Steunen initiatieven om knelpunten in de AWBZ-zorg aan te pakken.	doorlopend
	Welwozo	
12.	Thuisblijver ontwikkeld en verspreid onder alle 60pussers	voorjaar en najaar 2017
13.	Openen modelwoning Langer Thuus	geheel 2017
14.	beeldmerk welwozo ontwikkeld	september 2016
15.	interview met inwoners Witteveen	vanaf oktober 2016

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Wmo				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	11.562	10.791	8.856	1.935
baten	788	638	577	61
resultaat voor bestemming	10.774	10.153	8.279	1.874
mutaties reserves	-32	-200	-244	45
resultaat na bestemming	10.742	9.953	8.035	1.919

Programma	Algemene middelen
Deelprogramma	Financiën Bedrijfsvoering Saldo rekening na bestemming

Programmadoelstelling

Het voeren van een behoedzaam financieel beleid en een doelmatige bedrijfsvoering.

Beleidskader

- Nota Bedrijfsvoering Midden-Drenthe
- Nota Reserves en Voorzieningen (2015)
- Bestuursopdracht en plan van aanpak 'De basis op orde'
- Vernieuwing BBV op het gebied van onder ander vennootschapsbelasting, overhead, grondexploitaties, opbouw begroting en materiële vaste activa.
- Financiële verordening Midden-Drenthe
- Controleverordening gemeente Midden-Drenthe
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Midden-Drenthe
- Coalitieakkoord 'Samen' 2014-2018
- Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement (2015)
- Inkoopbeleid (2017)
- Gebouwenbeleid (2015)

Coalitieakkoord

- Financieel lange termijn beleid dat rust op twee pijlers: sociaal en financieel gedegen.
- In deze periode zal er een taakstellende bezuiniging gerealiseerd moeten worden. We houden daarbij rekening met een taakstelling van 4 miljoen euro in deze periode. In het coalitieakkoord is voor 3 miljoen euro al een richtinggevende invulling afgegeven. In de loop van de bestuursperiode zal duidelijk worden of en hoe de resterende € 1 miljoen zal worden ingevuld.
- De ingestelde conjunctuurreserve wordt indien nodig gebruikt om de incidentele tekorten te overbruggen die ontstaan bij de invoering van de drie decentralisaties.
- Een trendmatig verhoging van belastingen, leges en tarieven van 2% per jaar. De hoogte van de afvalstoffenheffing en rioolheffing wordt jaarlijks bepaald op basis van de actuele cijfers.
- De OZB-tarieven gaan niet omhoog, met uitzondering van de inflatiecorrectie. Daarbij gaan we uit van de door het CBS in maart van het voorafgaande jaar geprognosticeerde inflatie van het komende begrotingsjaar.
- Geld voor nieuw beleid of intensiever beleid komt uit de beschikbare bestedingsruimte of uit het verminderen of beëindigen van bestaand beleid, anders dan in de ombuigingen benoemd.
- Als gemeentelijke werkgever vervullen we een voorbeeldrol in het bieden van mogelijkheden voor mensen met een beperking.
- De gemeentelijke organisatie levert een belangrijke bijdrage aan de totale ombuigingen. Vanaf 2016 en volgende jaren staat er nog een taakstelling van 3 keer € 150.000. Daarbij blijft het uitgangspunt dat organisatieontwikkeling plaatsvindt zonder gedwongen ontslagen.

Relatie met andere programma's

- Burger en Bestuur
- Werk en inkomen
- Veiligheid
- Onderwijs en Jeugd
- Bouwen, wonen en milieu
- Openbare Ruimte
- Vrije tijd
- Zorg en Welzijn

Ontwikkelingen

- De algemene uitkering laat door economisch herstel een stijgende tendens zien.
- Met ingang van 2016 is de Vennootschapsbelasting ook voor overheidsondernemingen van toepassing. Binnen de gemeente is een inventarisatie uitgevoerd waaruit blijkt dat dit alleen de bouwgrondexploitatie betreft. Er is een fiscale openingsbalans opgesteld. De aangifte vennootschapsbelasting 2016 moet voor 1 juli 2017 ingediend.
- Wijzigingen besluit begroting en verantwoording. In 2016 zijn de voorschriften voor de begroting en jaarrekening op onderdelen ingrijpend gewijzigd. Voor 2016 betreft dit met name de Bouwgrond in exploitatie (BIE) en de Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG). Voor 2017 betreft dit onder andere de introductie van taakvelden, de systematiek overhead en renteomslag, richtlijnen voor de paragraaf Verbonden partijen en het verplicht activeren van investeringen maatschappelijk nut. In de begroting 2017 is dit verwerkt.

Deelprogramma Financiën

Ontwikkelingen

Zie ontwikkelingen onder het programma Algemene middelen.

Wat hebben we bereikt?

Het bestendigen van een solide financieel beleid.

Algemene doelstellingen

1.	Opvangen extra uitgaven binnen de inflatiecorrectie.
2.	Alleen een meer dan trendmatige verhoging van de uitgaven indien dit noodzakelijk is om extra of op een hoger peil gelegen resultaten te bereiken.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden met ingang van de begroting 2017 beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit deelprogramma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 -50.000.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Woonlasten éénpersoonshuishouden</i>	euro	2017	Midden-Drenthe	627	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	654	
<i>Woonlasten meerpersoonshuishouden</i>	euro	2017	Midden-Drenthe	672	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	738	
<i>WOZ-waarde woningen</i>	dzd euro	2017	Midden-Drenthe	196	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	224	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/
(geraadpleegd 06-04-2018)

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Opiniërend bespreken van de perspectiefnota begroting 2018	besproken raad 6 juli 2017	Raad
Voor- / najaarsnota 2017	Vastgesteld raad 29 juni 2017 en 30 oktober 2017	rc. Algemeen Bestuur + raad
Jaarstukken 2016	Vastgesteld raad 29 juni 2017	rc. Algemeen Bestuur + raad
(meerjaren)Begroting 2018	Vastgesteld raad 2 november 2017	Raad
Controleprotocol 2017 en Normen- en Toetsingskader 2017	Vastgesteld op 4 december 2017	Raad
Overheveling budgetten naar 2018	Vastgesteld op 4 december 2017	Raad

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Doelstellingen	
	Wat	Wanneer
	Zie onderdeel financiële positie en paragrafen.	Doorlopend

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Financiën				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	-502	-240	793	-1.034
baten	54.576	51.179	51.897	-718
resultaat voor bestemming	-55.078	-51.419	-51.104	-316
mutaties reserves	664	833	869	-36
resultaat na bestemming	-54.414	-50.587	-50.235	-352

Deelprogramma Bedrijfsvoering

Ontwikkelingen

In 2017 is uitvoering gegeven aan het bouwplan dat vorig jaar door het management en de medewerkers samen is opgesteld. Dit bouwplan, waarmee het college heeft ingestemd, vormt de basis voor de ontwikkeling van de organisatie de komende jaren. Die ontwikkeling is eerst en vooral gericht op de manier waarop medewerkers hun werk doen. Doel is dat de gemeentelijke organisatie goed blijft aansluiten bij de steeds veranderende samenleving.

De structuur van de organisatie is gewijzigd naar 3 afdelingen en 11 teams. Medio 2017 zijn de teamleiders gestart. Vanuit de kernwaarden Samen bouwen, Leren, Verantwoordelijk, Integraal en Extern worden nu stappen gezet in de verdere ontwikkeling van de organisatie. Dat gebeurt zowel in projectvorm als in het dagelijkse werk, beide gericht op een optimale dienstverlening naar zowel de inwoners als het bestuur. In 2018 wordt verder uitvoering gegeven aan het bouwplan.

In 2017 is voor het eerst de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) uitgevoerd. Dit is een zelfevaluatie op diverse gebieden waaronder informatiebeveiliging. Dit heeft geresulteerd in een collegeverklaring ENSIA 2017 inzake Informatiebeveiliging DigiD en een bijbehorend Assurancerapport. Een uitgebreidere toelichting staat in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1	Een doelmatige, flexibele, kwaliteitsvolle en vraaggerichte organisatie gericht op dienstverlening aan de Midden-Drentse samenleving ondanks de noodzakelijke bezuinigingen
2	Een organisatie met voldoende massa en kwaliteit om de dienstverlening ook onder onverwachte of moeilijke omstandigheden inhoud te geven.
3	Niet per se alles zelf doen; uitbesteding of samenwerking zijn reële opties als dit leidt tot een kwalitatief betere en doelmatige dienstverlening.
4.	Borging van middelen voor opleiding, training en ontwikkeling
5.	Optimale ondersteuning van de primaire processen tegen gerechtvaardigde kosten.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden met ingang van de begroting 2017 beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en meestal afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit deelprogramma opgenomen.

De hieronder genoemde indicatoren zijn niet beschikbaar via 'Waar staat je gemeente', omdat hier geen landelijke bron voor beschikbaar is. De gegevens komen uit de organisatie.

De waarde tussen haakjes is de waarde zoals die is opgenomen in de begroting 2017.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Formatie</i>	Fte per 1.000 inwoners	2017	Midden-Drenthe	6,99 (6,54)	Het aantal formatieplaatsen (Fte, exclusief personeel griffie en externe inhuur) per 1.000 inwoners.
<i>Bezetting</i>	Fte per 1.000 inwoners	2017	Midden-Drenthe	6,63 (6,31)	De bezetting (Fte) per 1.000 inwoners (invulling formatie, exclusief griffie en externe inhuur)
<i>Apparaatskosten</i>	Euro per inwoner	2017	Midden-Drenthe	511 (564)	Euro's per inwoner dat besteed wordt aan apparaatskosten.
<i>Externe inhuur</i>	Kosten als % van de totale loonsom	2017	Midden-Drenthe	5,26 (3,27)	Kosten inhuur externen als % van de totale loonsom.
<i>Externe inhuur</i>	Totale kosten in euro's	2017	Midden-Drenthe	814.000 (459.000)	Totale kosten inhuur in Midden-Drenthe.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
Overhead	% van de totale lasten	2017	Midden-Drenthe	10,4 (9,84)*	De kosten van overhead als % van de totale kosten.

* De begrote waarde van de indicator Overhead is aangepast. In de begroting stond hier een waarde van 9,84. De onderbouwing van deze waarde bleek niet te kloppen.

Indicator	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal Fte's per 31 december (afgerond op hele fte's)	223	216	211	215	232

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Zie paragraaf Bedrijfsvoering.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Bedrijfsvoering				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	8.357	8.301	8.608	-306
baten	95	95	174	-79
resultaat voor bestemming	8.262	8.206	8.434	-227
mutaties reserves	-139	-104	-362	257
resultaat na bestemming	8.122	8.102	8.072	30

Paragrafen

Lokale heffingen

Lokale heffingen is een verzamelterm voor een aantal belastingen en rechten. De lokale heffingen vormen een aanzienlijk deel van de inkomsten van de gemeente en maken dus een wezenlijk onderdeel uit van het te voeren gemeentelijk beleid. De tarieven voor 2017 zijn door de raad op basis van de volgende uitgangspunten vastgesteld:

- een tariefstijging van 1,1% voor de OZB;
- een algemene tariefstijging van 2% voor de overige belastingen;
- op grond van het uitgangspunt van kostendekking zijn de tarieven voor de afvalstoffenheffing verlaagd met € 10 en zijn de tarieven voor de rioolheffing niet gewijzigd;
- het tarief voor de toeristenbelasting is verhoogd naar € 1,30 per persoon per overnachting.

In onderstaande tabellen staan voor de verschillende belastingen en rechten de tarieven en opbrengsten vermeld. In de tabel Waarden onroerende zaken staan de totale waarden van de onroerende zaken in de gemeente. De economische waarde van de onroerende zaken in een gemeente vormt onder meer de grondslag voor de onroerendezaakbelastingen.

Waarden onroerende zaken (bedragen x € 1.000)

	Werkelijk 2015	Werkelijk 2016	Werkelijk 2017
Waarde WOZ-objecten (waardepeildatum 2015 = 1-1-2014; waardepeildatum 2016 = 1-1-2015; waardepeildatum 2017 = 1-1-2016)	3.613.212	3.592.232	3.641.666
Waarde OZB-objecten (waardepeildatum 2015 = 1-1-2014; waardepeildatum 2016 = 1-1-2015; waardepeildatum 2017 = 1-1-2016)	3.596.984	3.576.517	3.624.927
waarde woonruimten	2.778.042	2.763.648	2.819.979
waarde niet woonruimten	818.942	812.869	804.948
-/- vervallen OZB gebruikersheffing woningen	<u>-/- 112.349</u>	<u>-/- 129.362</u>	<u>-/- 149.984</u>
en woongedeelte niet-woningen (amendement De Pater / motie van Beek)	706.593	683.507	654.964

Van ieder object moet de economische waarde worden vastgesteld. Door in de wet genoemde vrijstellingen krijgt niet iedere eigenaar of gebruiker van een gewaardeerd object een OZB-aanslag. Dit verklaart het verschil in waarden van WOZ-objecten en OZB-objecten. Hierna staan de volgende tabellen opgenomen:

- tarieven per belastingsoort
- opbrengsten belastingen
- kostendekkendheid afvalstoffenheffing
- belastingdruk per wooneenheid en per inwoner

Tarieven

Soort belasting/heffing	Tarief 2015 (% woz- waarde)	Tarief 2016 (% woz- waarde)	Tarief 2017 (% woz- waarde)
Onroerendezaakbelastingen			
<i>Woningen:</i>			
Eigenaar	0,1143%	0,1169%	0,1169%*
<i>Niet-woningen:</i>			
Eigenaar	0,1920%	0,1971%	0,2028%*
Gebruiker	0,1540%	0,1581%	0,1626%*
Afvalstoffenheffing			
• Eenpersoonshuishoudens	€ 185,00	€ 170,00	€ 160,00
• Tweepersoonshuishoudens	€ 207,00	€ 192,00	€ 182,00
• Drie- of meer persoonshuishoudens en voor recreatiewoningen	€ 230,00	€ 215,00	€ 205,00
Reinigingsrechten per minicontainer (incl.btw)	€ 125,00	€ 116,00	vervallen
Toeristenbelasting (tarief per overnachting)	€ 1,15	€ 1,20	€ 1,30
Forensenbelasting Afhankelijk van de vastgestelde WOZ-waarde:			
tot € 46.000,00	€ 375,00	€ 382,50	€ 390,00
van € 46.000,00 tot € 70.000,00	€ 460,50	€ 469,50	€ 478,50
van € 70.000,00 tot € 93.000,00	€ 484,00	€ 493,50	€ 503,00
van € 93.000,00 tot € 112.000,00	€ 495,50	€ 505,00	€ 515,00
van € 116.000,00 tot € 139.000,00	€ 560,00	€ 571,00	€ 582,00
van € 139.000,00 of meer.	€ 705,50	€ 719,50	€ 733,50
Rioolheffing (per aansluiting)	€ 223,50	€ 223,50	€ 238,50

* De tarieven OZB zijn verhoogd met 1,1 %; daarnaast is rekening gehouden met de gevolgen van de herwaardering voor 2017 naar waardepeildatum 1-1-2016 (was 1-1-2015).

Opbrengsten belastingen en rechten (bedragen x € 1.000)

Belastingsoorten	Werkelijk 2015	Werkelijk 2016	Werkelijk 2017
Onroerendezaakbelastingen	5.754	5.900	5.930
• opbrengst woonruimten	3.152	3.258	3.287
• opbrengst niet woonruimten	2.602	2.642	2.643
Reinigingsheffingen:			
• Afvalstoffenheffing	2.941	2.683	2.579
• Reinigingsrechten	96	52	0
Rioolheffing	3.605	3.824	3.851
Forensenbelasting	172	203	191
Toeristenbelasting	784	858	939
Bedrijven Investerings Zone (BIZ)	52	0	34
Begraafenisrechten	400	344	384

Kostendekkendheid (bedragen x € 1.000)

Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	Werkelijk 2015	Werkelijk 2016	Werkelijk 2017
Opbrengst uit heffingen	2.941	2.683	2.579
Overige opbrengsten	96	52	0
Totale baten (exclusief verfijning)	3.037	2.735	2.579
Totale lasten (incl. BTW)	3.037	2.735	2.579
Niet-gedekte lasten	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dekkingspercentage in %	100%	100%	100%

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

De inkomsten uit de afvalstoffenheffing zijn € 2.578.798. De raming bij de begroting ging uit van een totaal aan inkomsten van € 2.601.722. De werkelijke inkomsten zijn € 22.924 lager. Een voordeel is ontstaan door minder leegstand dan geraamd. Door het verwerken van dubieuze en oninbare vorderingen is er een nadeel ontstaan van € 44.000. Het verschil tussen de werkelijke baten en de werkelijke lasten wordt gemuteerd in de egalisatiereserve tarief afvalstoffenheffing (storting € 42.800).

Rioolheffing

De inkomsten uit de rioolheffing zijn € 3.851.056. De raming bij de begroting bedroeg € 3.890.481. De werkelijke inkomsten zijn per saldo € 39.425 lager. Dit heeft betrekking op een voordeel als gevolg van minder leegstand dan geraamd en door het verwerken van dubieuze en oninbare debiteuren (nadeel € 49.000). De totale kosten met betrekking tot het onderdeel riolering vormen een onderdeel van het Watertakenplan en verlopen budgettair neutraal voor de gemeente.

Belastingdruk 2017 (x € 1.000)

Opbrengst onroerende-zaakbelastingen	5.930		
af: opbrengst niet-woonruimten	- 2.643		
		3.287	
Opbrengst rioolheffing	3.851		
af: opbrengst niet-woonruimten	- 432		
		3.419	
Opbrengst reinigingsheffingen	2.579		
af: opbrengst reinigingsrechten	0		
		2.579	
Totaalopbrengst particuliere huishoudingen			9.285

Belastingdruk

De belastingdruk per woonruimte is uitgesplitst naar koop en huur. De totale belastingopbrengst van particuliere huishoudens bedraagt in 2017 € 9.285.000. De gemiddelde belastingdruk per woonruimte van een *koopwoning* (gemiddelde woningwaarde € 200.000) bedraagt € 679,50. Huurders betalen geen onroerende-zaakbelasting. De belastingdruk van een *huurwoning*, uitgaande van een drie- of meerpersoonshuishouden, bedraagt € 443,50. Dit is de som van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Het aantal inwoners per 1 januari 2017 is 33.415. De belastingdruk per inwoner komt dan op € 278.

Kwijtscheldingsbeleid

Belastingplichtigen met een laag inkomen kunnen kwijtschelding vragen van de onroerende-zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Sinds 1 januari 2014 geldt dit ook voor kleine, soms startende, zelfstandige ondernemers. De aanvragen worden wat betreft inkomen, vermogen en gezinssituatie getoetst aan door het rijk vastgestelde normen. Onderstaande tabellen geven inzicht in het aantal (gehonoreerde) kwijtscheldingsverzoeken en de bedragen die daarmee gemoeid zijn.

Kwijtschelding

	Werkelijk 2015	Werkelijk 2016	Werkelijk 2017
Aantal verzoeken	565	619	601
Aantal gehonoreerd	458	476	489
Bedrag (bedragen x € 1.000)	193	207	209

Kosten 2012-2017 gehonoreerde kwijtscheldingsverzoeken (bedragen x € 1.000)

Jaar	O.Z.B.	Rioolheffing	Afvalstoffen-heffing	Totaal
2012	1	90	71	162
2013	1	98	70	169
2014	1	82	93	176
2015	1	101	91	193
2016	2	114	91	207
2017	2	118	89	209

Leges

Onderstaande tabel geeft inzicht in de inkomstenontwikkeling van een aantal soorten gemeentelijke leges.

Legesinkomsten (bedragen x € 1.000)

Soort	Werkelijk 2015	Werkelijk 2016	Werkelijk 2017
Bouwleges	763	441	719
Huwelijksrechten	17	16	18
Bewijs opneming BRP	6	6	5
Gemeentelijke leges rijbewijzen	75	101	118
Leges eigen verklaring	14	18	19
Gemeentelijke leges paspoorten	82	86	96
Gemeentelijke leges identiteitskaarten	86	105	93

Ontwikkelingen

Hervorming lokale belastingen

Bij de vorming van het huidige kabinet is geen gebruik gemaakt van de aangegeven bouwstenen voor de hervorming van het lokaal belastinggebied. Daarmee zijn verschuiving van Rijks- naar gemeentelijke belastingen voorlopig niet te verwachten. Het gaat daarbij om het invoeren van een ingezetenenheffing en de herinvoering van de OZB-gebruikersbelasting voor woningen die als geschikte heffingen zijn genoemd voor verruiming van het gemeentelijke belastinggebied. Daarbij is een ombuiging van zo'n 4 miljard genoemd, waarbij de hogere gemeentelijke belastingen gecompenseerd worden door lagere inkomstenbelasting. Ook het samenvoegen de toeristenbelasting en de forensenbelasting tot een verblijfsbelasting is voorlopig niet in beeld.

Jaarlijkse WOZ-herwaardering

De herwaardering van woningen vindt jaarlijks plaats op basis van werkelijke verkoopcijfers. Naast de beschikbare vraag- en verkoopcijfers wordt ook gebruik gemaakt van beschikbare gegevens van nieuwbouw, verbouw en sloop en de resultaten van de hertaxaties na bezwaren.

Voor herwaardering van de agrarische en incurante objecten wordt gebruik gemaakt van een koppeling met de landelijke taxatiewijzers.

Door toename van vergunningsvrije bouw en de plicht tot de juiste registratie en controle van objectgegevens, wordt gebruik gemaakt van mutatiesignalering op basis van luchtfotovergelijking. Door de hoeveelheid werkzaamheden met betrekking tot de herwaardering, de mutaties nieuw- en verbouw inclusief vergunningsvrije bouw en bezwaar- en beroepsprocedures, in relatie tot de eigen personele bezetting, wordt daarbij gebruik gemaakt van externe ondersteuning.

Na een periode van een dalende woningmarkt met aanzienlijk minder verkoopcijfers is er momenteel sprake van een herstel. Het aantal verkopen stijgt weer en aan de prijsdalingen is een eind gekomen. Sinds een aantal jaren is gekozen voor de mogelijkheid om voorafgaand aan een formeel bezwaartraject met betrekking tot de vastgestelde WOZ-waarden belanghebbenden de gelegenheid te bieden contact te hebben met de taxateur. Een zogenaamd informeel bezwaar traject, wat veel positieve reacties oplevert van zowel de burgers als het klantenpanel. Deze werkwijze wordt ook door de Waarderingskamer gestimuleerd en gewaardeerd.

De WOZ-werkzaamheden worden voor zover mogelijk afgestemd en gecombineerd met de werkzaamheden voor de uitvoering van de wet Basisregistraties adressen en gebouwen (BAG) en de wet Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) .

Voor het indienen van bezwaren tegen de WOZ-waarden kan gebruik worden gemaakt van op deze markt opererende zogenaamde 'no-cure-no-pay' bedrijven. Ook wordt daarbij standaard gevraagd om een kostenvergoeding op basis van Algemene Wet Bestuursrecht. Bij een gegrond bezwaar is op basis van deze wet standaard een kostenvergoeding verschuldigd voor het indienen van bezwaar, voor het opstellen van een taxatierapport en voor het horen. Hetzelfde geldt voor het indienen van beroep. Deze categorie bezwaren vergt extra veel behandeltijd. Het aantal van deze bezwaren in deze categorie stabiliseert zich. Wel is er een verschuiving zichtbaar in bezwaren tegen WOZ-waarden van woningen naar niet-woningen, met name courante objecten.

Wetswijzigingen

De huren van huurwoningen worden deels gebaseerd op de WOZ-waarde. Huurders ontvangen daarom sinds 2016 ook een WOZ-beschikking. Met deze wijziging is er sprake van tegenstrijdig belang. Huurders hebben belang bij een zo laag mogelijke waarde terwijl de verhuurder juist veelal een hoge WOZ-waarde wil. Het tegenstrijdige belang veroorzaakt problemen bij de afhandeling van bezwaarschriften. De VNG

heeft dit vroegtijdig en bij herhaling aangegeven aan de wetgever. Een werkgroep, bestaande uit het Ministerie van Financiën, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de Unie van Waterschappen, de Waarderingskamer en de VNG. De werkgroep heeft hiervoor tot nu toe nog geen oplossing.

De WOZ-waarden voor woningen zijn sinds 1 oktober 2016 openbaar. Deze openbaarmaking is samen gegaan met de invoering van de Landelijke Voorziening WOZ. Midden-Drenthe is sinds juni 2016 aangesloten op deze Landelijke Voorziening.

Het is vanaf 2016 mogelijk om formeel bezwaar te maken tegen te laag vastgestelde waarden.

Vanaf 2022 zijn gemeenten verplicht om de WOZ-waarden voor woningen te bepalen op basis van de gebruiksoppervlakte van de woning, zoals die geldt in de BAG, in plaats van op inhoud. De huidige gebruiksoppervlakte van woningen is bij de invoering van de BAG geregistreerd op basis van inhoudsgegevens in de WOZ. Hierbij is met een omrekenfactor rekening gehouden met het soort woning (vrijstaand, 2/1 kap / rij etc.). Om op een zorgvuldige manier gebruik te kunnen maken van de BAG-gebruiksoppervlakte voor de WOZ-waardebepaling is een controle nodig van alle geregistreerde gebruiksoppervlakten. Gemeenten krijgen daar vijf jaar de tijd voor (2017-2022). Voor een efficiënte uitvoering wordt daarbij ook afstemming gezocht met de woningbouwverenigingen, die voor de berekening van de huurbedragen ook gebruik moeten maken van de gebruiksoppervlakte. Voor de overige woningen bieden verschillende marktpartijen tools aan. Wij wachten de ontwikkelingen op dat gebied af en zijn begonnen met de categorie huurwoningen.

Toezicht en handhaving

Een werkgroep Vergunningverlening, Handhaving en Toezicht (VHT) heeft de taken op dit terrein opnieuw in beeld gebracht. Op 4 december 2017 heeft de gemeenteraad een beleidsplan vastgesteld. Ook de BAG-taken zijn daarbij aangegeven. Het gaat daarbij met name om constatering / meldingen die op grond van de Wet BAG geregistreerd moeten worden en waarbij sprake is van onverantwoordelijke en/of illegale situaties of waarbij het niet duidelijk is of er sprake is van (il)legale situaties.

Gegevensbeheer: Basisregistraties WOZ, BAG, BGT en Handelsregister

De gemeente is bronhouder van een aantal basisregistraties. Hieronder vallen onder andere de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), de Wet waardering Onroerende Zaken (WOZ) en de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). Deze registraties zijn aangesloten op landelijke voorzieningen. Gegevens uit deze landelijke voorzieningen zijn beschikbaar voor externe afnemers. Voor de BAG en de WOZ ligt er een geautomatiseerde koppeling. Voor de BGT wordt de geautomatiseerde koppeling in 2018 gerealiseerd.

De gegevens van BAG en WOZ zijn gekoppeld. De gegevens in de BGT dienen ook te worden afgestemd op gegevens in de BAG. Door deze koppeling bestaat er een overlap in werkzaamheden. Voor een efficiënte registratie, worden deze werkzaamheden zoveel mogelijk gecombineerd uitgevoerd door het team Gegevensbeheer. De koppelingen en de combinatie van uitvoering zijn de basis voor een zo efficiënt mogelijke uitvoering en beheer van deze wettelijke basisregistraties.

Om de kwaliteit van gegevens goed te houden, wordt er onder andere gebruik gemaakt van een mutatiesignalering. Aan de hand van luchtfoto's wordt vergeleken welke gebouwen nieuw, gesloopt of gewijzigd zijn en deze wijzigingen worden opgenomen in de verschillende registraties. Het gaat hierbij

voornamelijk om niet-vergunde (vergunningsvrije) bouw. Door een wijziging in de regelgeving zijn deze categorieën panden vergroot.

De kwaliteit van de basisregistraties wordt namens het ministerie door verschillende organen getoetst. De waarderingskamer voor de WOZ en het kadaster voor de BAG en BGT. Voor de BAG is bij het kadaster een kwaliteitsdashboard gerealiseerd, waarmee de kwaliteit van de BAG kan worden gevolgd. Ook voor de BGT wordt een kwaliteitsdashboard opgezet. Voor de BAG was er tot 2018 een kwaliteitsaudit, uitgevoerd in opdracht van het ministerie. Door het ministerie is geconstateerd dat de huidige BAG-inspecties onvoldoende zijn gericht op kwaliteit, risicobeheersing en effecten in de praktijk. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft daarom een nieuwe manier van toetsen ontwikkeld om de kwaliteit van de BAG te monitoren. Deze manier van controle is vanaf 2017 voor het eerst ingezet. Door middel zelfcontrole via vragenlijsten wordt de kwalitatieve informatie in de BAG getoetst. Ook voor de BGT wordt deze manier van toetsen gebruikt. De toetsing is vastgelegd in de Eenduidige Normatiek Single Informatieveiligheid Audit (ENSIA).

Een andere ontwikkeling in het kader van het stelsel van basisregistraties is een koppeling met het Handelsregister (NHR). Dit is de basisregistratie van alle rechtspersonen en ondernemingen in Nederland. De uitvoering is momenteel in voorbereiding bij gemeenten en softwarebedrijven. In onze gemeente wordt daarbij ook de koppeling met Midnet betrokken.

Kwijtschelding

Kwijtscheldingsaanvragen van waterschapsheffingen worden beoordeeld en getoetst door de gemeente. De gemeente toetst en de waterschappen gebruiken de resultaten op basis van een samenwerkingscontact voor aanvragen ten aanzien van waterschapsheffingen. Voor de toetsing wordt gebruik gemaakt van de inkomens- en vermogensgegevens zoals die bekend zijn bij het Landelijk Inlichtingenbureau. Dit geldt alleen voor zover de aanvragers daarvoor toestemming hebben verleend (wettelijk verplicht). Het is wettelijk niet toegestaan om gebruik te maken van Suwinet, het landelijk systeem met inkomens-, vermogens- en voertuiggegevens. Het gebruik is uitsluitend toegestaan voor de toetsing van aanvragen om een uitkering o.b.v. de Bijstandswet en voor deurwaarders voor het incasseren van vorderingen en niet voor het toetsen van kwijtscheldingsaanvragen. Dit geldt ook voor de gegevens die intern bij de afdeling Sociaal bekend zijn. Daarmee is sprake van een discrepantie in de wetgeving m.b.t. de wet Eenmalige gegevensuitvraag werk en inkomen. Het probleem is bekend bij VNG en ministerie. Gelet op de huidige privacywetgeving zal dit op korte termijn niet veranderen.

Sinds 2014 wordt gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheid om kwijtschelding te verlenen voor de privé gerelateerde gemeentelijke belastingen aan kleine, soms startende, zelfstandige ondernemers. Daarnaast zijn de invoering van de Participatiewet (i.p.v. de WWB), het Kindgebondenbudget (i.p.v. kindtoeslag) per 1 januari 2015 van invloed op de toetsing van aanvragen om kwijtschelding. Het verplicht toepassen van de kostendelersnorm geldt vanaf 1 januari 2018. De toetsingscriteria voor kwijtschelding worden door de invoering van deze wetgeving behoorlijk complex. De invoering kan forse financiële consequenties hebben voor individuele schuldenaren. Het ministerie van Financiën beraadt zich samen met de VNG en de Unie van Waterschappen over de wijze van voorlichting aan kwijtscheldingsgerechtigden.

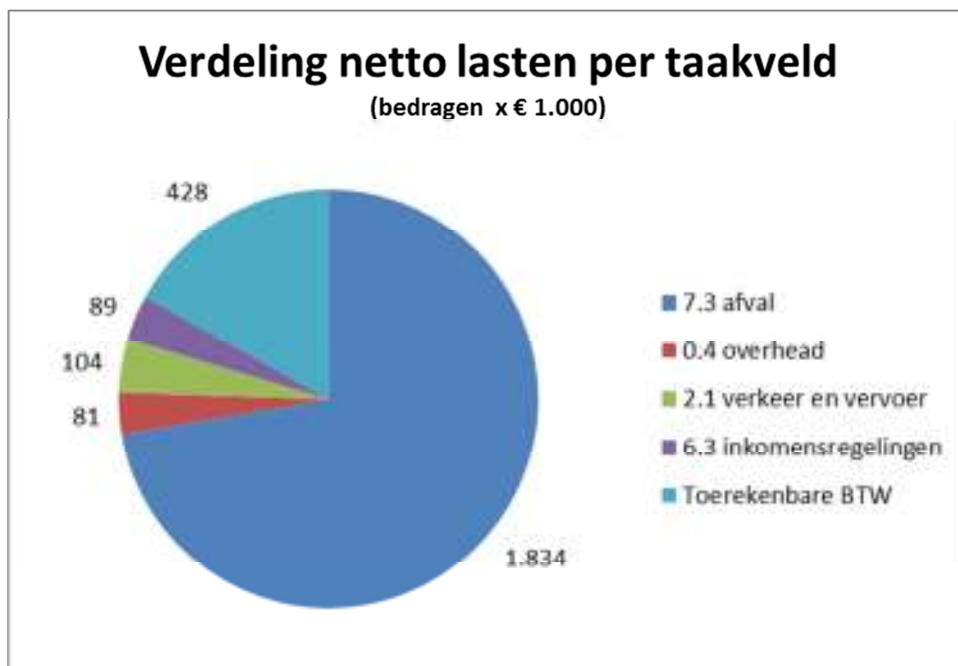
Wetswijziging

In de Fiscale vereenvoudigingswet 2017 is voorgesteld om bezwaar- en beroep mogelijk te maken tegen een beschikking uitstel van betaling en tegen een beschikking kwijtschelding. De ingangsdatum wordt waarschijnlijk 1 januari 2019.

Samenwerking kwijtschelding waterschapsheffingen

Het kwijtscheldingsbeleid van de waterschappen is minder ruim dan het beleid dat de gemeente heeft vastgesteld. De waterschappen hanteren vanaf 2017 eigen lagere normen. Naast dat er in verband met de samenwerking twee toetsingen per aanvraag moeten worden verricht, betekent dit dat minder mensen in aanmerking komen voor kwijtschelding van de waterschapslasten (zuiverings- en verontreinigingsheffingen). Daarnaast geldt dat, ondanks dat het Waterschap Drents Overijsselse Delta (voorheen Reest en Wieden) dit nog niet expliciet heeft aangegeven, er wel een tendens gaande is onder de waterschappen om minder kwijtschelding te verlenen. Dit raakt direct onze burgers / minima. Dit is een bestuurlijk aandachtspunt richting de waterschapsbesturen. Met name in het belang van de burgers wordt getracht om de waterschappen dezelfde (ruimere) normen te laten vaststellen. Tot nu toe is dat niet gelukt. Het waterschap heeft in huidige coalitieakkoord bepaald dat tijdens deze bestuursperiode het kwijtscheldingsbeleid niet wordt aangepast. Daarnaast wordt ook als argument genoemd dat minimabeleid een verantwoordelijkheid is van gemeenten en niet van waterschappen.

Kostenonderbouwing afvalstoffenheffing

Onderbouwing toegerekende kosten

7.3 Taakveld afval

De toegerekende kosten betreffen alle kosten die gemaakt worden voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Op dit taakveld worden ook de kosten van heffing en invordering van de afvalstoffenheffing verantwoord.

0.4 Taakveld overhead

De toegerekende kosten betreffen de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces.

1.2 Taakveld openbare orde en veiligheid

De toegerekende kosten betreffen de kosten van de inzet van een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) voor toezicht en handhaving.

2.1 Taakveld verkeer en vervoer

De toegerekende kosten betreffen een deel van de kosten van het schoonmaken en (toezien op) schoonhouden van de openbare ruimte van veeg- en zwerfafval.

6.3 Taakveld inkomensregelingen

De toegerekende kosten betreffen de kosten van kwijtschelding afvalstoffenheffing.

Toerekenbare BTW

De toegerekende kosten betreffen de geraamde btw op de exploitatie.

In onderstaande tabel wordt per taakveld weergegeven welk percentage van de afgeronde totale lasten of baten van het taakveld wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing.

Taakveld	Begroot	Werkelijk	Bedrag Restant	% van de totale lasten/baten van het taakveld
Lasten				
7.3 afval	2.774.535	2.933.328	-158.793	98,50%
0.4 overhead	83.777	81.126	2.651	1,80%
1.2 openbare orde en veiligheid				1,40%
2.1 verkeer en vervoer	154.524	143.885	10.639	0,30%
6.3 inkomensregelingen	87.400	88.689	-1.289	1,00%
Toerekenbare BTW	477.237	427.582	49.655	nvt
totale lasten	3.577.473	3.674.610	-97.137	
Baten				
7.3 afval (excl. Afvalstoffenheffing)	-791.631	-1.099.177	307.546	22,80%
0.4 overhead	0	0	0	0,00%
1.2 openbare orde en veiligheid	0	0	0	0,00%
2.1 verkeer en vervoer	-39.500	-39.471	-29	31,00%
6.3 inkomensregelingen	0	0	0	0,00%
totale baten (excl. Afvalstoffenheffing)	-831.131	-1.138.648	307.517	
Saldo lasten -/- baten	2.746.342	2.535.961	210.381	

Verklaring van de belangrijkste posten:

- De toe te rekenen btw aan afval was € 50.000 lager doordat de werkelijke belaste exploitatiekosten lager waren dan begroot.
- Er was een hogere bijdrage van Nedvang ontvangen die niet volledig hoefde worden door betaald.
- Op de milieustraat werden meer inkomsten ontvangen maar hiertegenover stonden ook meer kosten. Netto waren de kosten € 44.000 hoger dan de baten.
- De kosten voor de inzameling van K.G.A. (klein gevaarlijk afval) waren € 21.000 lager dan begroot. Hiertegenover stond dat de glascontainers € 15.000 meer kosten dan begroot.
- De werkelijke huurkosten voor de rolcontainers waren nihil. Voordeel € 80.000.

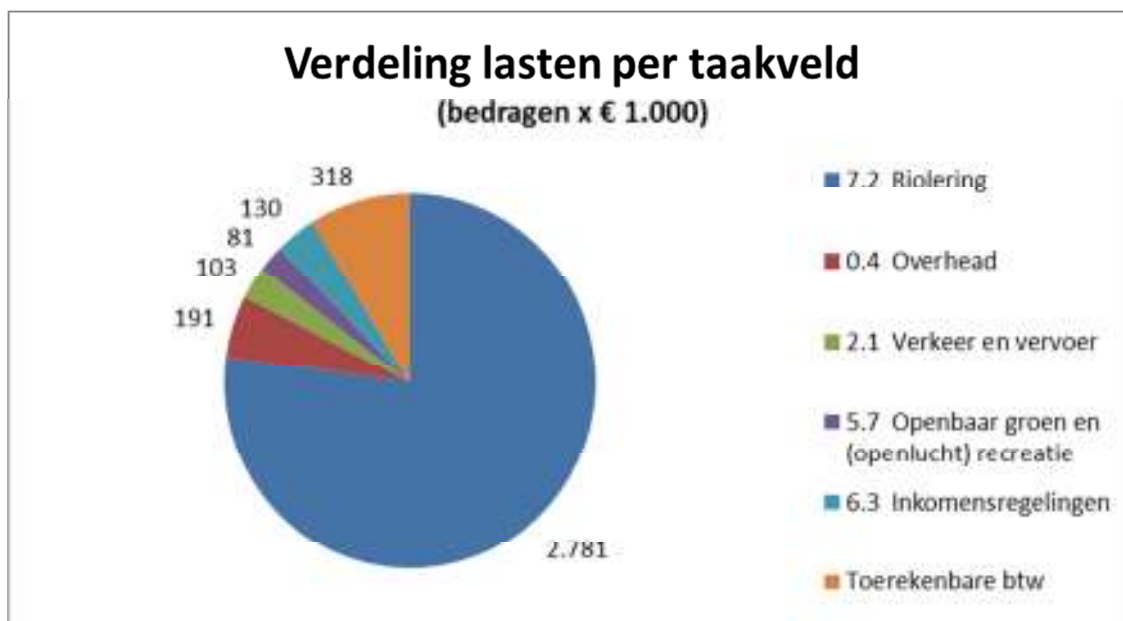
Totaal overzicht verloop baten en lasten 2017

	Begroot	Werkelijk	Bedrag Restant
Totaal van de lasten	€ 2.746.342	€ 2.535.961	€ 210.381
Totaal van de baten	€ -2.601.722	€ -2.578.798	€ -22.924
Saldo	€ 144.620	€ - 42.837	€ 187.457

Reserve Afvalstoffenheffing

	Begroot	Werkelijk
stand reserve afvalstoffenheffing 01-01-2017	€ 449.417	€ 449.417
mutatie	€ -144.620	€ 42.837
stand reserve afvalstoffenheffing 31-12-2017	€ 304.797	€ 492.254

Kostenonderbouwing rioolheffing

Onderbouwing toegerekende kosten

7.2 Taakveld riolering

De toegerekende kosten betreffen alle kosten die gemaakt worden voor de gemeentelijke taken ten aanzien van afvalwater en de waterhuishouding. Op dit taakveld worden ook de kosten van heffing en invordering van de rioolheffing verantwoord en de dotatie aan de voorziening riolering.

0.4 Taakveld overhead

De toegerekende kosten betreffen de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces.

2.1 Taakveld verkeer en vervoer

De toegerekende kosten betreffen een deel van de kosten van het schoonhouden van de openbare ruimte van veeg- en zwerfafval.

5.7 Taakveld openbaar groen en (openlucht) recreatie

De toegerekende kosten betreffen een deel van de kosten van het schoonhouden van sloten.

6.3 Taakveld inkomensregelingen

De toegerekende kosten betreffen de kosten van kwijtschelding rioolheffing.

Toerekenbare BTW

De toegerekende kosten betreffen de geraamde btw op de exploitatie en de investeringen.

In onderstaande tabel wordt per taakveld weergegeven welk percentage van de afgeronde totale kosten van het taakveld wordt toegerekend aan de rioolheffing.

Taakveld	Begroot	Werkelijk	Bedrag Restant	% van de totale lasten werkelijk
7.2 Riolering	2.988.210,00	2.780.815,23	207.394,77	84,6%
0.4 Overhead	184.598,00	191.302,35	-6.704,35	5,8%
2.1 Verkeer en vervoer	129.616,50	102.503,66	27.112,85	3,1%
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	80.700,00	80.700,00	0,00	2,5%
6.3 Inkomensregelingen	98.330,00	129.917,83	-31.587,83	4,0%
Toerekenbare btw	485.979,00	317.924,49	168.054,51	nvt
Totale lasten	3.967.433,50	3.603.163,55	364.269,95	

Verklaring van de belangrijkste posten:

- Een voordeel van € 75.000 op de rentekosten omdat een aantal investeringen van voorgaande jaren pas in 2017 waren gestart en/of gerealiseerd.
- De incidentele begrote post van € 50.000 voor verbetering van de BRP was niet besteed.
- De werkelijke toegerekende apparaatskosten was € 20.000 lager.
- De kosten van het samenwerkingsproject viel op grond van afrekeningen met andere gemeenten dit jaar € 21.000 lager uit.
- De toe te rekenen btw aan riolering was € 168.000 lager doordat de begrote investeringen maar voor 50% zijn gerealiseerd en werkelijke belaste exploitatiekosten waren lager dan begroot.

Totaal overzicht verloop baten en lasten 2017

	Begroot	Werkelijk	Verschil
Totaal van de lasten	€ 3.967.434	€ 3.603.164	€ 364.270
Totaal van de baten	€ -3.890.481	€ -3.851.056	€ -39.425
Saldo	€ 76.953	€ -247.892	€ 324.845

Voorziening riolering

	Begroot	Werkelijk
stand voorziening 01-01-2017	€ 1.321.940	€ 1.321.940
dotatie: spaarbedrag	€ 796.205	€ 796.205
onttrekking: jaarlijks vast bedrag	€ -	€ -762.527
stand voorziening 31-12-2017	€ 2.118.145	€ 1.355.618

Reserve riolering

	Begroot	Werkelijk
stand reserve riolering 01-01-2017	€ 147.524	€ 147.524
mutatie	€ -	€ 247.892
stand reserve riolering 31-12-2017	€ 147.524	€ 395.416

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

WEERSTANDSVERMOGEN

Het weerstandsvermogen geeft de verhouding aan tussen de risico's die de gemeente loopt (*benodigde weerstandscapaciteit*) en de financiële middelen die de gemeente vrij kan maken om de nadelige gevolgen van deze risico's op te vangen (*beschikbare weerstandscapaciteit*). Dit wordt uitgedrukt in een ratio.

Weerstandsvermogen of ratio weerstandscapaciteit=	$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$
---	---

In onderstaande tabel (uit de Nota weerstandsvermogen en risicomanagement 2015) staat voor de verschillende uitkomsten van de ratio de waardering aangegeven.

Ratio weerstandsvermogen	Waardering
> 2	Uitstekend
1,5 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,5	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Na een toelichting op de totstandkoming van de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit worden beide onderdelen hieronder met elkaar in relatie gebracht in het weerstandsvermogen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel staat de beschikbare weerstandscapaciteit per 31 december 2017 opgenomen.

Weerstandscapaciteit (x € 1.000)	Begroting 2017	Begroting 2018	Rekening 2017
<i>Exploitatie (structurele weerstandscapaciteit)</i>			
Onbenutte belastingcapaciteit	2.231	2.284	2.279
Onvoorziene uitgaven	25	25	25
Meerjarige bestedingsruimte	0	0	0
<i>Vermogen (incidentele weerstandscapaciteit)</i>			
Algemene A-reserve	3.017	3.017	3.017
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	750	805	811
Bestemmingsreserves	8.344	8.899	9.733
Stille reserve	p.m.	p.m.	p.m.
Totale weerstandscapaciteit	14.367	15.030	15.865

De beschikbare weerstandscapaciteit is afkomstig uit diverse buffers in het eigen vermogen (incidentele weerstandscapaciteit) en in de exploitatie (structurele weerstandscapaciteit). Specifiek gaat het om de reserves, de onbenutte belastingcapaciteit en eventuele ruimte in de begroting (meerjarige bestedingsruimte).

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit en de structurele bestedingsruimte. Eind 2017 is geen vrije bestedingsruimte meer beschikbaar.

De onbenutte belastingcapaciteit is het verschil tussen de werkelijke opbrengsten uit onroerende zaakbelasting en de door het rijk vastgestelde normopbrengst voor dat jaar. De werkelijke opbrengst voor 2017 is € 5.930.000.

De normopbrengst voor 2017 – dit is de door het rijk gehanteerde artikel 12-norm zoals opgenomen in de meicirculaire 2016 - is vastgesteld op 0,1927 % van de WOZ-waarde. De normopbrengst voor 2017 is € 8.209.000. De onbenutte belastingcapaciteit is daarmee € 2.279.000 (€ 8.209.000 - € 5.930.000).

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserves (Algemene reserve weerstandsvermogen en de reserve weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie), de bestemmingsreserves, de incidentele bestedingsruimte en de stille reserves. Bij de jaarrekening hebben wij een actualisatie aangebracht op de weerstandscapaciteit en het risicobedrag. Hierbij is een aantal bestemmingsreserves waarvoor een specifieke aanwending is voorzien buiten het weerstandsvermogen gelaten.

Op grond van de nota Reserves en Voorzieningen is er geen incidentele bestedingsruimte meer. De beschikbare incidentele bestedingsruimte wordt rechtstreeks voor elk 50% toegevoegd aan de reserves Openbare ruimte en Woon- en Leefomgeving.

De stille reserves zijn niet geïnventariseerd en daarom niet in een bedrag uitgedrukt.

Tabel Reserves voor bepaling incidentele weerstandscapaciteit

Omschrijving reserve	Wel in weerstandscapaciteit	Niet in weerstandscapaciteit
Algemeen Weerstandsvermogen	3.017	
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	811	
Egalisatie tarief afvalstoffenheffing		492
Openbare Ruimte		8.033
Woon- en Leefomgeving		4.614
Openbare Verlichting		82
Dienstverleningsprogramma		92
Jeugdgezondheidszorg BDU CJG	441	
Afkoopsom RGSHG (woningaanpassing)		-
Gezondheidszorg v.m. gemeente Beilen		45
Conjunctuurreserve (C-reserve)	9.242	
Waterplan		95
Alg. reserve Breedband		2.780
Lokaal onderwijsbeleid		99
Dekking Kapitaallasten		1.173

Omschrijving reserve	Wel in weerstandscapaciteit	Niet in weerstandscapaciteit
Onderhoud gebouwen		429
Reserve riolering		396
Egalisatie verfijningsuitkering riolering		-
Vervangingsinvesteringen		837
Personeel/organisatiestructuur	50	
B.t.w. Compensatiefonds (BCF)		-
Totaal	13.561	19.167

Benodigde weerstandscapaciteit

Om de risico's in beeld te krijgen zijn de eerste 2 stappen uit het risicomanagementmodel uit de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement gezet:

1. Risico - identificatie
2. Risico beoordeling

Per risico is ingeschat hoe groot de kans is dat deze zich voordoet en wat de gevolgen hiervan kunnen zijn. Dit is gebeurd aan de hand van de tabellen Kansscore en Klasse.

Tabel: Kansscore

Kansscore	Omschrijving	Toelichting
1	Minder dan of 1 keer per 10 jaar	Zeër onwaarschijnlijk
2	1 keer per 5-10 jaar	Onwaarschijnlijk
3	1 keer per 2-5 jaar	Waarschijnlijk
4	1 keer per 1-2 jaar	Mogelijk
5	1 keer per jaar	Vrijwel zeker

Tabel: Klasse

Klasse	Financieel gevolg	Imagobeeld	Referentiebeeld
A	< € 75.000	Zeër klein	Geen bedreiging voor de doelstellingen
B	Tussen € 75.000 en € 250.000	Klein	Minimale bedreiging voor de doelstellingen
C	Tussen € 250.000 en € 1.000.000	Midden	Bedreiging voor de doelstellingen
D	Tussen € 1.000.000 en € 1.500.000	Groot	Ernstige bedreiging voor de doelstellingen
E	> € 1.500.000	Zeër groot	Zeër ernstige bedreiging voor de doelstellingen

Ieder risico krijgt zo een risicoscore waaraan een risicopercentage hangt. Dit percentage vermenigvuldigd met het risico leidt tot een risicobedrag. De uitkomsten hiervan staan opgenomen in het risicoprofiel of risicocontrolematrix op de volgende pagina's. De opgenomen risico's van de begroting 2016 vormen de basis. Deze zijn indien nodig geactualiseerd en aangevuld met de nieuwe risico's.

Deelprogramma	Onderwerp	Omschrijving van het risico	Risico-score	Risico-kans in %	Bedrag	Risicobedrag	I of S
Ruimtelijke ontwikkeling	Gronden voor toekomstige plannen die onder de overgangsregeling tot 1/1/2020 vallen en nog niet in exploitatie zijn genomen.	Boekwaarde van deze gronden verlagen tot de agrarische marktwaarde. Maximaal risico is € 3,8 miljoen.	3e	50%	€ 3.801.363	€ 1.900.682	I
Ruimtelijke ontwikkeling	Bouwgrondexploitatie BIE plannen (bedrag is 25% van de boekwaarde 31/12/2017)	De begrote lasten worden niet meer afgedekt door de begrote baten.	2e	50%	€ 2.485.864	€ 1.242.932	I
Financiën	Gemeentefonds, algemene uitkering (<i>bedrag is 5% van het begrote bedrag</i>)	Door aanpassingen in de accressen en maatregelen van het Rijk.	3d	50%	€ 1.424.412	€ 712.206	I
Jeugd/WMO en Participatie	Het sociaal domein	De lagere budgetten vanuit het rijk zijn budgetneutraal in de begroting opgenomen. Het risico bestaat dat dit niet door middel van de transformatie op te vangen is. De verlaging van 2016 tot 2021 bedraagt circa € 1,7 miljoen	2e	50%	€ 1.700.000	€ 850.000	S

Deelprogramma	Onderwerp	Omschrijving van het risico	Risico-score	Risico-kans in %	Bedrag	Risicobedrag	I of S
Inkomen en Re-integratie	Eigen risico Inkomensdeel	Uitkeringslasten tot 110% van het door het rijk toegekende inkomensdeel komen voor risico van de gemeente. De geraamde rijksbijdrage bedraagt afgerond €7.226.000. 10% hiervan is € 722.600.	3c	40%	€ 722.630	€ 289.052	S
Bedrijfsvoering	Staatssteun & Europese aanbesteding (bedrag is een ingeschat bedrag)	Onvoldoende kennis over de complexe regelgeving op dit gebied waardoor ten onrechte Staatssteun wordt verschaft of onjuist wordt aanbesteed.	1c	15%	€ 1.000.000	€ 150.000	S
Ruimtelijke ontwikkeling	Legesopbrengsten omgevingsvergunningen	Dat de begrote legesopbrengsten niet worden gerealiseerd. Zeer conjunctuurgevoelig.	3c	40%	€ 560.000	€ 224.000	I
Dienstverlening	Digitale dienstverlening (bedrag is een ingeschat bedrag)	Welke schade een inbraak kan veroorzaken is nauwelijks te geven. Hangt af van de informatie die er wordt afgehaald en wat ermee wordt gedaan.	2b	15%	€ 250.000	€ 37.500	I
Financiën	Garantiestellingen	De gemeente heeft nog 5 gewaarborgde geldleningen. Restant waarde is nog € 2,2 miljoen. Het risicobedrag stellen wij op 25%	1c	15%	€ 550.000	€ 82.500	I
Begraafplaatsen	Begraafrechten	Dat de begrote legesopbrengsten niet worden gerealiseerd	3c	40%	€ 420.000	€ 168.000	I

Deelprogramma	Onderwerp	Omschrijving van het risico	Risico-score	Risico-kans in %	Bedrag	Risicobedrag	I of S
Bedrijfsvoering	Salarissen	Het rijk compenseert niet alle ontwikkelingen op het gebied van premies en Cao. Wij gaan uit van een afwijking van 1%.	5b	50%	€ 150.000	€ 75.000	I
Inkomen en Re-integratie	Alescon	Het risico doet zich voor als Alescon er niet in slaagt voor 2020 een bedrag van € 2.000.000 te bezuinigen. Het aandeel van de gemeente Midden-Drenthe is 17,5%.	3c	40%	€ 350.000	€ 140.000	S
Onderwijs en Jeugd	Peuterspeelzalenwerk	Afwikkelingskosten ten gevolge van de nieuwe inrichting van de peuterspeelzaalwerk.			€ 0	€ 0	
Zorg en Welzijn	Welzijnswerk	Verslechtering van financiële positie van de gesubsidieerde instellingen. Bedrag is 10% van het jaarlijkse subsidiebedrag.			€ 0	€ 0	
Milieu	Asbestbrand Orvelte	Middels het toepassen van bestuursdwang is het perceel in opdracht van de gemeente gesaneerd. Mogelijk kunnen de daaraan verbonden kosten, ruim € 40.000, niet (volledig) op de eigenaar en gebruikers worden verhaald.	5a	20%	€ 40.000	€ 8.000	I

Deelprogramma	Onderwerp	Omschrijving van het risico	Risico-score	Risico-kans in %	Bedrag	Risicobedrag	I of S
Milieu	Noblesse	Dat de opgelegde dwangsommen moet een rechtelijke uitspraak moet worden terugbetaald			€ 0	€ 0	
Bedrijfsvoering	Pensioenregeling wethouders	Dat de rekenrente voor de berekening van de toekomstige pensioenen lager uitvalt door de verzekering is begroot.	5b	50%	€ 100.000	€ 50.000	S
							€ 5.929.872

Een aantal risico's is in 2017 vervallen:

- De afwikkeling van de Stichting Peuterspeelzalen Midden-Drenthe is in 2017 afgerond;
- In 2017 zijn nieuwe afspraken gemaakt voor de subsidie aan de Stichting Welzijnswerk;
- In 2017 is het door de gemeente ingestelde hoger beroep in de zaak tegen Noblesse ongegrond verklaard.

In onderstaande matrix zijn de risico's uit de vorige tabel samengevat naar kans- en effectscore. De grote risico's - risico's met een relatief hoge kans- en effectscore - staan in de rode cellen. De kleine risico's – risico's met een relatief lage kans- en effectscore – staan in de groene cellen. Per cel is het aantal risico's opgenomen dat in de betreffende categorie valt.

		Effect				
		A	B	C	D	E
		< 75.000	75.000-250.000	250.000-1.000.000	1.000.000-1.500.000	> 1.500.000
Kans	5 1 per jr	1	2	0	0	0
	4 1 per 1-2 jr	0	0	0	0	0
	3 1 per 2-5 jr	0	0	4	1	1
	2 1 per 5-10 jr	0	1	0	0	2
	1 < 1 per 10 jr	0	0	2	0	0

Weerstandsvermogen 2017

Op basis van de berekende weerstandscapaciteit en het risicobedrag kan het weerstandsvermogen voor 2015 als volgt worden berekend:

Weerstandsvermogen =	Incidentele- + structurele weerstandscapaciteit	

	Risicobedrag	

Weerstandsvermogen =	€ 15.865.000	= 2,7

	€ 5.929.872	

Uit deze eerste inventarisatie blijkt dat de gemeente ruimschoots in staat is om mogelijke risico's af te dekken.

In de begroting 2017 was het weerstandsratio berekend op factor 3,4. Bij de jaarrekening hebben wij een actualisatie aangebracht op de weerstandscapaciteit en het risicobedrag.

Het doel is dat de gemeente met haar weerstandsvermogen tussen de bandbreedte van voldoende of tot ruim voldoende als waardering scoort (ratio tussen 1.0 en 2.0). Met een weerstandsratio van 2,7 blijven wij ruim boven deze streefwaarde.

FINANCIËLE KENGETALLEN

De 6 hier onder genoemde kengetallen worden in de tijd gevolgd en zo mogelijk afgezet tegen landelijke gemiddelden. Er zijn landelijk en lokaal geen normen vastgesteld.

1A. Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

	(bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
a.	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	39.292	44.386	38.694
b.	Netto vlottende schuld (cf. art. 49 BBV)	15.327	5.000	11.923
c.	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	150	100	79
d.	Financiële activa (cf. art 36 lid d, e en f BBV)	2.409	2.422	4.380
e.	Uitzettingen <1 jaar (cf. art. 39 BBV)	7.881	2.000	8.218
f.	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	3.100	580	2.649
g.	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	17	-	37
h.	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))	77.301	74.044	77.236
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%	54%	60%	46%

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36 lid b en c BBV).

	(bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
a	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	39.292	44.386	38.694
b.	Netto vlottende schuld (cf. art. 49 BBV)	15.327	5.000	11.923
c.	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	150	100	79
d.	Financiële activa (cf. art. 36 lid b ,c, d, e en f BBV)	4.321	4.190	6.209
e.	Uitzettingen <1 jaar (cf. art. 39 BBV)	7.881	2.000	8.218
f.	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	3.100	580	2.649
g.	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	17	-	37
h.	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))	77.301	74.044	77.236
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%	51%	58%	43%

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal.

Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	(bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
a.	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	32.619	28.300	35.316
b.	Balanstotaal	90.577	85.443	91.286
	Solvabiliteit (A/B) * 100%	36%	33%	39%

3. Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. In artikel 38, onderdeel a, van het BBV wordt gevraagd om in de balans afzonderlijk op te nemen:

Grond- en hulpstoffen gespecificeerd naar:

1. Niet in exploitatie genomen bouwgronden; en
2. Overige grond- en hulpstoffen.

In onderdeel b van artikel 38 wordt gevraagd om 'onderhanden werk' te vermelden, hieronder vallen ook bouwgronden in exploitatie. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale

baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17 BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

	(bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
a.	Strategische gronden	8.248	9.527	8.195
b.	Bouwgrond in exploitatie (cf. art. 38 lid b BBV)	9.765	8.248	9.778
c.	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	77.301	74.044	77.236
	Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	23%	24%	23%

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

In artikel 19 onderdeel c BBV wordt een overzicht gevraagd van de geraamde incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma tenminste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag kunnen worden opgenomen. In artikel 19 onderdeel d wordt een overzicht gevraagd van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. In artikel 23 BBV staat dat deze gegevens ook moeten worden verstrekt voor de meerjarenraming. Deze gegevens worden ook verstrekt bij de jaarrekening (zie artikel 19 BBV).

Op basis van deze gegevens kan het saldo van de structurele baten en structurele lasten worden berekend. Daarbij wordt het saldo opgeteld van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

	(bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
a.	Totale structurele lasten	82.904	72.552	74.140
b.	Totale structurele baten	83.161	73.281	77.236
c.	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	-	-	-
d.	Totale structurele onttrekkingen aan de	-	-	-

	(bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
	reserves			
e.	Totale baten	85.352	80.076	84.279
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) * 100%	0,0%	0,9%	3,7%

5. Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 in en uit te drukken in een percentage. De (ongewogen) gemiddelde woonlasten van gemeenten in 2016 - op basis van de cijfers van het Coelo - bedragen € 723. Het gemiddelde voor de jaren 2014 en 2015 is respectievelijk € 704 en € 716.

		Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
a.	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	222,00	228,00	228,00
b.	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	238,50	238,50	238,50
c.	Afvalstoffenheffing voor een gezin	215,00	205,00	205,00
d.	Eventuele heffingskorting	-	-	-
e.	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	675,50	671,50	671,50
f.	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	723,00	723,00	723,00 *
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (E/F) * 100%	93,4%	92,9%	92,9%

* Coelo-atlas 2017: pagina 68

Verloop van de kengetallen

	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
Netto schuldquote	54%	60%	46%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	51%	58%	43%
Solvabiliteitsratio	32%	33%	39%
Grondexploitatie	23%	24%	23%
Structurele exploitatieruimte	0,0%	0,9%	3,7%
Belastingcapaciteit	93,4%	92,9%	92,9%

6. Analyse van de kengetallen

Om een oordeel te kunnen vormen over de hierboven opgenomen kengetallen moeten ze in principe worden vergeleken met een voorgeschreven norm. Dit is echter niet de bedoeling van de wetgever geweest. De kengetallen worden niet extern genormeerd.

Het is de bedoeling dat college en raad samen - in onderlinge samenhang tussen de kengetallen - een interne normering ontwikkelen voor de eigen gemeente. Doordat alle gemeenten de kengetallen in de begroting en de jaarstukken publiceren kunnen ze op termijn ook met andere gemeenten worden vergeleken.

Hieronder staat een opzet om de kengetallen in een iets breder perspectief te plaatsen.

Netto schuldquote

De netto schuldquote is een percentage dat ongeveer overeenkomt met het Europese schuldplafond van 60% van het bruto binnenlands product zoals dat voor de lidstaten van de Europese Unie geldt.

Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich ergens tussen de 0% en 100%.

Met een schuldquote van 46% in 2017 kunnen we concluderen dat we ons schuldplafond op een aanvaardbaar niveau hebben.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteit geeft een goed beeld van de mate waarin een gemeente zijn bezittingen financiert met eigen vermogen of vreemd vermogen.

Het landelijk gewogen gemiddelde is 29%. Met 39% zitten wij dus ruim boven het gemiddelde.

Grondexploitatie

We hebben op 31 december 2017 zo'n € 18 miljoen aan gronden. Hiervan is € 9,8 miljoen in exploitatie en € 8,2 nog niet in exploitatie genomen. De waardering hiervan is afhankelijk van de (verwachte) toekomstige verkopen. Dit wordt jaarlijks intern geanalyseerd en beoordeeld door de accountant.

Structurele exploitatieruimte

In de rekening van 2017 zijn alle structurele lasten afgedekt met structurele baten. Dit is in overeenstemming met de eisen van de provincie als toezichthouder.

Belastingcapaciteit

Onze woonlasten zijn voor een gemiddeld gezin zo'n € 51,50 lager dan het landelijke gemiddelde. We hebben onze belastingcapaciteit ook nog niet op 100%, zodat er nog ruimte bestaat de tarieven te verhogen.

Kapitaalgoederen

Een aanzienlijk deel van de aanwezige kapitaalgoederen zoals infrastructuur, gebouwen en plantsoenen is in beheer en onderhoud van de gemeente.

Door de gemeenteraad is hiervoor de verzamelnota onderhoud kapitaalgoederen vastgesteld.

De verzamelnota geeft inzicht in:

1. de beleidsuitgangspunten (= gewenste kwaliteit) uit de door de raad vastgestelde beleids- en beheersplannen.
2. het (meerjarig) financiële beslag dat voortvloeit uit deze beleidskeuzes.

Wegen

We hebben als gemeente een wettelijke taak als wegbeheerder. Daarbij letten we op veiligheid en kosten.

Bij de ingebruikname van een nieuw informatiesysteem voor het beheer van de openbare ruimte zijn in de achterliggende periode de basisgegevens opnieuw ingevoerd. De totale oppervlakte van alle verhardingen die de gemeente onderhoudt bedraagt ongeveer 3,8 miljoen vierkante meter. De totale lengte aan wegen bedraagt ongeveer 837 kilometer.

De afgelopen jaren is er sprake geweest van twee parallelle ontwikkelingen. Aan de ene kant hebben we extra geïnvesteerd om het onderhoudsniveau weer terug te brengen op het peil dat we als gemeente willen. Soms ook als gevolg van incidentele weersomstandigheden. Aan de andere kant hebben we de uitvoering van het wegenonderhoud aangepast aan de realiteit van gemeentebrede beleidsaanpassingen en bezuinigingen.

In deze bestuursperiode vraagt het wegenonderhoud opnieuw aandacht. Daarbij speelt ook de vraag naar het gewenste en realistische onderhoudsniveau. In 2015 is een rekenkamer onderzoek naar het gemeentelijk beleid voor de onderhoud van wegen en bruggen in gang gezet. De resultaten daarvan zijn benut voor de herijking van het beleid. Nu was het al enige jaren zo dat de onderhoudsmaatregelen voornamelijk bestaan uit het conserveren van wegen. Dit wil zeggen dat er relatief veel slijtlagen op het programma staan. Het aanbrengen van deklagen wordt op deze wijze vijf tot acht jaar uitgesteld. Met deze manier van onderhoud wordt er weinig gedaan aan de vlakheid en verbetering van de constructie van de wegen.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2016	Raming 2017	Werkelijk 2017
Exploitatiebudget voor groot onderhoud	507	583	573
Exploitatiebudget voor klein onderhoud	278	223	230

In 2016 is een aanvang gemaakt om tot nieuw beleid te komen voor het nieuw beleid voor wegen onderhoud. In 2017 is het nieuwe beleid voor onderhoud wegen door de gemeente raad vastgesteld. Voor de uitvoering het wegen onderhoudsprogramma 2017 gold nog het oude beleid.

Uitgevoerde werkzaamheden in 2017

In 2017 zijn we aan de slag gegaan met regulier groot onderhoud (herstraten, dek- en slijtlagen aanbrengen), met onderhoud aan toeristische fietspaden en met regulier klein onderhoud (aanbrengen van asfalt-, klinker- en tegelverhardingen).

De volgende werkzaamheden zijn o.a. uitgevoerd;

- Witteveen, Westerborkerveld: deklaag met pilot passerhavens
- Zwiggelte, Brinkweg: deklaag
- Hijken, Drift: gedeeltelijk herstraten
- Elp, Schapendrift: herstraten
- Elp, Blankenveen: deklaag op fietspad
- Hooghalen, Beilerweg: herstraten
- Hooghalen, Oranjekanaal NZ: herstraten
- Hooghalen, Fietspad Oosthalen-Halerweg: deklaag
- Nieuw-Balinge, Haarweg: herstraten parallelweg
- Orvelte, Schapendrift: herstraten buiten de bebouwde kom
- Bovensmilde, Grietmanswijk: reconstructie fietspad.
- Betonreparatie diverse fietspaden: Suermondsweeg nabij Smilde, Wezuperweg nabij Orvelte, Zwiggelterstraat nabij Westerbork
- Drijber, Nijkampen: slijtlaag
- Zwiggelte, De Steeg: slijtlaag
- Elp, Noordveldsweg: dubbele slijtlaag
- Laaghalerveen: dubbele slijtlaag
- Bovensmilde, Molenwijk: slijtlaag
- Oranje, weg naar vogelkijkhut: slijtlaag
- Hijken, Oranjekanaal ZZ: slijtlaag

De slijtlagen zijn wegens de ongunstige weersomstandigheden niet uitgevoerd. De uitvoering zal in 2018 gebeuren in het tweede kwartaal.

Het herstraten van een aantal straten in Orvelte is nog niet uitgevoerd, met uitzondering van de Schapendrift buiten de bebouwde kom. Er wordt nu in overleg met het dorp een Masterplan opgesteld. Het herstraten wordt uitgevoerd als er meer duidelijkheid is over het Masterplan.

Vorbereiding en uitvoering nieuwe fietspaden

- In 2017 zijn de fietspaden Beilen-Hijken en Beilen-gemeentegrens met Westerveld voorbereid en aanbesteed. De uitvoering is in het voorjaar 2018 gestart.
- Fietspad stille kant Oranjekanaal: de voorbereidingen zijn in 2017 gestart. Begin 2018 is met de provincie overeenstemming bereikt over het tracé. Getracht wordt de aanbesteding en aanleg in 2018 te starten.
- Bij het fietspad Smildigervenen (7 Blokken) is met Natuurmonumenten nog geen overeenstemming over het tracé verkregen. Getracht wordt dit alsnog te krijgen.

Bruggen

Midden-Drenthe beheert en onderhoudt als onderdeel van de infrastructuur 80 bruggen en duikers verspreid over de gemeente. In oktober 2016 is begonnen met de start van het vervangen van brug 5

De Marsen in Drijber. In overleg met de bewoners is deze brug afgewaardeerd naar een brug met een maximaal toelaatbaar gewicht van 6 ton wat over de brug mag. Dit had te maken met het feit dat er weinig verkeer over komt. In juni 2017 is de brug technisch opgeleverd.

Voor regulier onderhoud wordt het budget in de begroting ingezet. Voor ingrijpend onderhoud, renovaties en vervanging worden aparte kredieten aangevraagd.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2016	Raming 2017	Werkelijk 2017
Exploitatiebudget regulier onderhoud	82	81	65
Bedrag voor vervanging bruggen (investerings)	135	15	18

De uitgaven in 2016 (investerings) hebben betrekking op het project vervangen van brug 5 De Marsen Drijber. De investering van brug 5 is in 2017 afgerond. Financieel is het project binnen budget gebleven.

Uitgevoerde werkzaamheden in 2017

- herstelwerkzaamheden bruggen en beschoeiingen
- conservering brugleuningen
- reparatie betonrot
- schoonmaken bruggen
- reparaties houten brugdekken
- aanbrengen slijtlagen op brugdekken, diverse bruggen
- vervanging en reparatie van een steigers
- reparatie nabij landhoofden.

Inspecties

In het 1^e kwartaal van 2016 zijn de inspecties afgerond. De inspecties geven een lange termijn visie weer en een plan van aanpak over een periode van 2016 t/m 2025. De resultaten worden gebruikt voor het onderhoudsplan en zijn input geweest voor het nieuwe beleid voor wegen en bruggen.

Draaibare bruggen

De bediening van 3 draaibare bruggen over de Drentse Hoofdvaart is aangepast. Het onderhoudscontract voor de bewegende delen van de bruggen wordt aangepast met een noodzakelijke extra smeerbeurt. De verwachting is dat het aantal storingen hierdoor afneemt.

Groot onderhoud en renovatie

In 2017 is het beleid onderhoud wegen en bruggen vastgesteld. Hier komen diverse projecten uit voort voor 2018 en verder. Dit geldt voor groot onderhoud en vervanging van bruggen. De resultaten uit de inspectie zijn leidend voor de periode 2016-2025.

Riolering

Op grond van de Wet milieubeheer rust op de gemeente de zorgplicht voor een doelmatige inzameling en transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt binnen haar grondgebied. Verder is in de Waterwet geregeld dat de gemeente de zorgplicht heeft voor de doelmatige inzameling en transport van afvloeiend hemelwater. Verder is in de Waterwet geregeld dat de gemeente maatregelen moet treffen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming te voorkomen of te beperken voor zover doelmatig (Grondwaterzorgplicht).

Om aan de zorgplichten te voldoen zijn diverse voorzieningen (systemen) aangelegd. De gemeente dient de voorzieningen adequaat te beheren voor zover de gemeente beheerder is. Hoe de gemeente de

voorzieningen beheert en financiert legt zij vast in een gemeentelijk rioleringsplan. In februari 2016 heeft de raad het nieuwe Watertakenplan 2016-2021 vastgesteld.

Rioolheffing

De exploitatielasten voortvloeiend uit het rioleringsplan worden gedekt uit de rioolheffing. Uitgangspunt bij vaststelling van de rioolheffing is dat zij kostendekkend moet zijn. De rioolheffing is € 238,50 in 2017 en is niet verhoogd.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2016	Raming 2017	Werkelijk 2017
Bedrag voor onderhoud (excl. BTW)	1.747	2.600	1.717
Bedrag voor investeringen (excl. BTW)	493	3.051	763

Het budget voor investeringen 2017 is inclusief nog niet bestede kredieten uit voorgaande jaren. Ook in 2017 konden niet alle geplande werkzaamheden worden uitgevoerd. Vaak ligt daaraan ten grondslag dat de plannen op andere deelterreinen nog niet voltooid zijn.

Uitgevoerde werken in 2017

Er is ingezet op het vervangen en afkoppelen op diverse locaties. Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden vonden nog een aantal incidentele werkzaamheden plaats.

Investeringen

Afkoppelen

In combinatie met de werkzaamheden in Westerbork aan de Hoofdstraat en het Van Weezelplein is een hemelwaterafvoer aangelegd en zijn de wegen en de grotere oppervlakken afgekoppeld.

In Beilen is een hemelwaterafvoer aangelegd in de Kampstraat. Deze dient als afvoer van het regenwater dat bij de Woonservicezone is afgekoppeld bij de Westeres en omgeving.

Vervangen

Naast de aanleg van het hemelwaterriool is in Westerbork ook het gemengde riool vervangen en vergroot. Dit geeft een aanzienlijke capaciteitsvergroting om zware buien te verwerken.

Rondom de Westeres in Beilen is ook het vuilwaterriool vervangen.

In combinatie met de werkzaamheden in Noorderhoek is het riool in de Acacialaan vervangen.

Vervanging pompen en gemalen

In 2017 zijn geen pompen en gemalen vervangen.

Openbaar groen

De kaders voor het onderhoud van het openbaar groen zijn vastgelegd in het Landschapsbeleidsplan (buiten bebouwde kom) en Groenbeleidsplan (binnen bebouwde kom).

Landschapsbeleidsplan

In het Landschapsbeleidsplan (vastgesteld 2012) staat de gemeentelijke visie op het landschap in het buitengebied. Doel is onder meer om de verschillende landschapstypen te versterken. Voor het beheer van bermen, bomen, sloten en struiken zijn richtlijnen aangegeven.

Groenbeleidsplan

Het Groenbeleidsplan 2016-2025 is in maart 2016 vastgesteld. Dit plan gaat over het groen binnen de bebouwde kommen.

Doel van het Groenbeleidsplan is een samenhangend beleid en beheer van het openbaar groen. Ook is aangegeven waar de groenstructuur versterkt zou kunnen worden. Het plan bevat naast algemene uitgangspunten en richtlijnen per kern een uitwerking met onder andere een groenstructuurkaart. Het versterken van de groenstructuur en renovatie van oudere plantsoenen gebeurt zoveel mogelijk met inspraak van bewoners. Eind 2016 is een nieuwe bomenverordening vastgesteld.

Groenonderhoud

Het areaal groen en bomen is opgenomen in een geautomatiseerd beheerprogramma. Het groenonderhoud voor de hele gemeente wordt uitbesteed op basis van een bestek. In dit bestek wordt de gewenste kwaliteit omschreven en wordt per m² afgerekend. Alescon voert de meeste werkzaamheden uit. Daarnaast hebben we in 2017 een pilot gedraaid met twee aannemers om te ervaren hoe zij het werk in het groen kunnen uitvoeren en daarbij de medewerkers van Alescon aansturen. Dit om de productiviteit en de kwaliteit in het groen te verbeteren. De pilot heeft positieve maar ook knelpunten opgeleverd. De pilot wordt in 2018 voortgezet.

Het bomenteam bestaande uit twee eigen medewerkers voert bomeninspecties uit volgens de zorgplicht. Ook doen zij specifieke werkzaamheden ten aanzien van bomen, zoals in het kader van de bestrijding van de eikenprocessierups.

Duurzaam bermbeheer

In 2017 is ook beleid Duurzaam bermbeheer vastgesteld. In 2018 gaan we de bermen meer duurzaam beheren. In plaats van klepelen gaan we meer maaien en afvoeren en wordt het ecologische deel maaien fors uitgebreid.

Onkruidbestrijding

Sinds 2016 bestrijden we het onkruid niet meer chemisch, maar op een duurzamere manier (borstelen, hete lucht, stoom). In 2017 is er een nieuwe aanbesteding geweest waar niet alleen op laagste prijs is gegund, maar ook op kwaliteit en duurzaamheid. De aanbesteding van onkruidbestrijding is gecombineerd met het straatvegen, omdat deze onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Ook een voordeel hiervan is, dat de verantwoordelijkheid bij één partij ligt.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2016	Raming 2017	Werkelijk 2017
Bedrag voor onderhoud	3.284	3.120	2.952
Bestedingsplan	0	0	0

Het betreft hier de kosten van onderhoud bermen en wegbeplanting, kerntaken landschap en bossen, plantsoenen en wandelpaden en kerntaken groenvoorziening.

Uitgevoerde werken in 2017

De belangrijkste activiteiten zijn groenonderhoud (o.a. grasmaaien, onkruidbeheersing, snoei) boominspecties, bestrijding eikenprocessierups, bermonderhoud en bermbeheer, aanbrengen bloemenmengsels binnen de bebouwde kom, meer extensief maaien.

Openbare verlichting

Het beleidsplan openbare verlichting is in 2013 opnieuw vastgesteld (geactualiseerd).

Bij verduurzaming van de verlichting is er aandacht voor de volgende aspecten:

- Gelijkmatigheid van de verlichting;
- Verlichtingssterkte;
- Energiebesparing;
- Lichthinder, lichtvervuiling en duisternis en materialisatie.

Binnen bestaande budgetten is ruimte voor de uitvoering deze maatregelen.

In 2017 is een nieuw contract afgesloten met firma Montad voor het beheer en onderhoud van de openbare verlichting. Het contract eindigt op 31 januari 2020 en kan maximaal voor een periode van 2x één jaar worden verlengd.

Budget (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2016	Raming 2017	Werkelijk 2017
Exploitatiebudget voor onderhoud	183	284	255
Uitvoering beleidsplan	169	130	76

De niet-bestede bedragen in 2017 zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve openbare verlichting voor de verdere uitvoering van de verduurzaming van de openbare verlichting in 2018.

In de planperiode 2013 tot 2023 zijn de volgende werkzaamheden opgenomen:

- Vervangen van circa 1.000 armaturen;
- Armaturen statisch dimmen;
- Verwijderen van kom indicatie-verlichting;
- 10% van de verlichting verwijderen (streefmaatregel);
- Lichtmasten in buitengebied vervangen door LED oriëntatieverlichting.

Uitgevoerde werken in 2017

Naast het reguliere onderhoud, zijn armaturen vervangen , conform het beleidsplan.

Resultaten verduurzaming

Bij ongeveer 10% van het bestaande areaal zijn armaturen vervangen door LED-armaturen.

Dit heeft geleid tot een besparing van 100.000kW aan energie.

Speeltuinen

Met de speelvoorzieningen in buurten, dorpen en op schoolpleinen, stimuleren we kinderen om buiten te spelen, op een eigen plek elkaar te ontmoeten en zelf de wereld om zich heen te laten ontdekken.

Bewonersparticipatie is een belangrijk onderdeel daarbij.

Het aantal speeltoestellen in de gemeente is nu 1100 (inclusief schoolpleinen).

Beleidsplan speelvoorzieningen 2011-2020

In 2011 is het beleidsplan voor de speelvoorzieningen in Midden-Drenthe 2011-2020 vastgesteld.

Gestreefd wordt naar een verbetering van de spreiding van de speelvoorzieningen, waarbij gekeken wordt naar het aantal kinderen in een buurt of dorp en hun leeftijd. Het beleid is gericht op het stimuleren van de lichamelijke en sociale ontwikkeling van kinderen. Vooral voor de groep van 9-14 jaar

worden naar aanleiding van het beleidsplan meer voorzieningen gerealiseerd. Daarnaast willen we ook de betrokkenheid van bewoners bij hun buurt en het omzien naar elkaar stimuleren.

Bewonersparticipatie

De realisatie van speelvoorzieningen in buurten en dorpen vindt in Midden-Drenthe in principe slechts plaats wanneer vrijwilligers bereid zijn het dagelijkse beheer en het klein onderhoud van de speelvoorziening op zich te nemen. Groot onderhoud, vervangingen en veiligheidsinspecties worden gedaan door de gemeente. Afspraken hierover zijn vastgelegd in een overeenkomst. Het speeltuinoverleg Midden-Drenthe behartigt de belangen van de speeltuin vrijwilligers. De vrijwilligersorganisatie ontvangt een bijdrage voor beheer, onderhoud en activiteiten. De bijdrage is mede afhankelijk van het aantal toestellen.

Schoolpleinen

In 2014 zijn nieuwe overeenkomsten gesloten met stichting OBOMD en COG Drenthe. Alle schoolpleinen bij de reguliere basisscholen zijn openbaar toegankelijk en vallen onder het speelvoorzieningenbeleid. Er zijn afspraken gemaakt over onder meer aansprakelijkheid, aantal toestellen en onderhoud.

In 2017 zijn de speelplekken bij de kinderdag opvang in onderhoud gekomen bij de gemeente.

Veiligheid

Op speelvoorzieningen is het Warenwetsbesluit attractie- en speeltoestellen van toepassing.

Op grond van dit besluit is de beheerder verplicht de toestellen goed te onderhouden. In een logboek moeten per toestel gegevens m.b.t. onderhoud, inspecties, vervanging onderdelen, reparaties en ongevallen worden bijgehouden.

Budget (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2016	Raming 2017	Werkelijk 2017
Bedrag voor onderhoud en reparatie zandbakken en speeltoestellen	288	259	261
Uitvoering beleidsplan Spelen (bestedingsplan 2016)	10	0	0
Investering (bestedingsplan 2016)	0	25	25

* Voor de aanleg van nieuwe speelvoorzieningen voor oudere kinderen op diverse plaatsen in de gemeente was in het bestedingsplan 2016 € 25.000 beschikbaar gesteld. Door de langere voorbereidingstijd samen met vrijwilligers is de aanpassing gerealiseerd in 2017.

Data beheer

Alle speelvoorzieningen, contracten, inspecties, etc. zijn in een nieuw beheerssysteem ondergebracht. Dit systeem (ABS) is gekoppeld aan Midnet. Hierdoor kan op een vlotte manier inzicht worden verkregen op het onderhoud en maatregel van elke speeltoestel.

Uitgevoerde werken in 2017

Het budget is besteed aan onderhoud en vervanging van de speeltoestellen, ondergronden en zandbakken door de gemeente, en een subsidie aan de speeltuinverenigingen. Daarbij wordt kritisch gekeken naar vervanging, door het vastgestelde beleidsplan en de daarin vastgestelde normen aan te houden. Werkzaamheden zijn altijd in overleg met de vrijwilligersorganisaties. Bij grotere projecten is er overleg met de buurt.

Scholen kinderdag opvang

In 2017 heeft de gemeente bij alle scholen de toestellen geïnventariseerd, die gebruikt worden voor de kleuters. Speeltoestellen die niet voldeden zijn weggehaald en deels vernieuwd. Op een aantal locaties zijn er nieuwe speeltoestellen bijgekomen.

Projecten die in 2017 zijn gerealiseerd:

- Een nieuwe speelplek in Nagtegaal 3 Beilen
- School Balinge, grote renovatie bestaande speelplek, incl. nieuwe toestellen
- Zwiggelte, het opnieuw inrichten van een bestaande speelplek, incl. nieuwe toestellen
- Witteveen, het opnieuw inrichten van een bestaande speelplek, incl. nieuwe toestellen
- Molenakkers Beilen, renovatie en nieuwe toestellen bij geplaatst.

Alle zijn met inzet van bewoners gerealiseerd.

Gemeentelijke gebouwen

Het betreft hier regulier onderhoud aan gemeentelijke gebouwen die geen schoolgebouwen zijn.

Het beheer en onderhoud van gemeentelijke gebouwen is een veelomvattende activiteit. De financiële middelen die hier jaarlijks voor nodig zijn worden betaald uit het aanwezige budget onderhoud gemeentelijke gebouwen. Indien het budget niet toereikend is dan wordt het overige onttrokken aan de bestemmingsreserve onderhoud gebouwen. Een overschot wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

Om de kosten van onderhoud zo laag mogelijk te houden is er binnen het onderhoudsbeleid voor gekozen om per soort gebouw onderhoudsniveaus te hanteren (collegebesluit van 16 september 2008).

Per gebouw is het onderhoudsniveau vastgelegd:

a. hoog onderhoudsniveau:	gemeentehuis
b. gemiddeld onderhoudsniveau:	overige gebouwen
c. redelijk onderhoudsniveau:	werkplaatsen en stallingsruimten

Voor enkele categorieën gebouwen gelden naast het onderhoudsbeleid enkele aanvullende / afwijkende regels.

Sportaccommodaties

In de gemeente bestaat tussen de sportaccommodaties verschil in exploitatie en beheer. Naast de accommodaties die de gemeente exploiteert zijn er de (deels) verzelfstandigde accommodaties. Laatstgenoemde categorie ontvangt van de gemeente een bijdrage in de exploitatiekosten. De bijdragen worden jaarlijks geïndexeerd op basis van een vooraf afgesproken set van indexcijfers. Voor 2017 bedraagt de index 1,5%. Het betreft de volgende accommodaties:

Bedragen x € 1.000

Exploitatiekosten verzelfstandigde accommodaties	Werkelijk 2016	Begroet 2017	Werkelijk 2017
Sportcomplex Hooghalen	35	36	36
Sportcomplex Noord-West Beilen	61	62	62
Sportcomplex Wijster	45	46	46
Korfbalaccommodatie Beilen	11	11	11

Exploitatiekosten verzelfstandigde accommodaties	Werkelijk 2016	Begroot 2017	Werkelijk 2017
Tennisbanen Beilen	10	11	11
Tennisbanen Smilde	11	11	11
Tennisbanen Westerbork	9	9	9
Sportcomplex Smilde	8	8	8

Dorpshuizen

Op 27 mei 2004 heeft de raad de Koersnotitie Dorpshuizen Midden-Drenthe vastgesteld. De koersnotitie bevat onder meer de volgende afspraken:

- Klein en preventief onderhoud komt voor rekening van het dorpshuisbestuur.
- Groot onderhoud wordt uitgevoerd en georganiseerd door de dorpshuisbesturen. De kosten komen voor rekening van de gemeente. Bij gecombineerde dorpshuizen (+school: Balinge) vindt een verrekening plaats. De financiële bekostiging vindt plaats vanuit het budget onderhoud gemeentelijke gebouwen.
- De gemeente levert een bijdrage van maximaal 50%, tot een maximum van € 100.000 in de verbouwkosten voor functionele aanpassingen (50% regeling). De financiële dekking moet dan plaatsvinden vanuit de bestedingsruimte.

Aula's

In het kader van de harmonisatie zijn het beheer en het klein onderhoud van de aula's in Westerbork en Smilde overgedragen aan de betreffende aula verenigingen. De gemeente blijft eigenaar van de gebouwen. Eigendom, beheer en onderhoud van de aula in Beilen was en blijft in handen van de stichting. Voorafgaand aan de harmonisatie zijn de drie de aula's in 2006 / 2007 toekomstbestendig gemaakt.

Voor het groot onderhoud van de aula's geldt de 'dorpshuizenconstructie'. De vereniging / stichting zorgt er in overleg met de gemeente voor dat het groot onderhoud wordt georganiseerd en uitgevoerd. De kosten zijn voor rekening van de gemeente. De financiële bekostiging vindt plaats vanuit het budget onderhoud gemeentelijke gebouwen.

Uitgevoerde werken in 2017

Het onderhoud aan gebouwen vindt plaats op basis van de betreffende geactualiseerde jaarschijf uit het meerjarenonderhoudsprogramma (o-prognose)

Voor het onderhoud aan gebouwen is in de begroting een budget van € 504.000 beschikbaar. In de basis begroting 2017 was voor de uitvoering van diverse onderhoudsmaatregelen een bedrag van € 479.000 opgenomen. Bij de voorjaarsnota is dit verhoogd met €65.000. Bij de najaarsnota hebben geen mutaties plaatsgevonden. In het totaal was € 504.000 beschikbaar voor onderhoud. Hiervan is € 427.000 werkelijk besteed. Het verschil van € 77.000 (€ 504.000 - € 427.000) is toegevoegd aan de bestemmingsreserve onderhoud gebouwen.

Verloop bestemmingsreserve onderhoud gebouwen 2017 (Bedragen x € 1.000)				
	Saldo 1-1-2017	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2017
Bestemmingsreserve	432	77		509

De werkelijke uitgaven bedroegen € 427.000. Gespecificeerd ziet het er als volgt uit.

Bedragen x € 1.000

Uitgaven onderhoud gebouwen	Werkelijk 2016	Begroot 2017	Werkelijk 2017
Sportcomplexen	31	10	40
Sporthallen	110	171	83
Gymlokalen	14	45	27
Zwembaden	173	87	103
Dorpshuizen	16	10	20
Woningen	9	0	0
Baaruhuisjes	4	1	2
Aula's	4	53	47
Brandweerkazernes	11	17	8
Gemeentehuis	43	75	62
Multifunctionele accommodaties	24	27	21
Werkplaatsen	15	44	9
Diversen	4	4	5
Totaal	458	544	427

- Op de post Sportcomplexen is meer uitgegeven dan begroot ,in verband met het noodzakelijk vervangen van de buitenkozijnen van sportcomplex Nieuw-Balinge.
- Op de post Sporthallen is minder uitgegeven dan geraamd, omdat een aantal werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2018, zoals de dakrenovatie van Sporthal Drenthehal in Beilen en de ketelvervanging van Sporthal Börkerkoel in Westerbork.
- Op de post Gymlokalen is in 2017 minder uitgegeven omdat het uitvoeren van diverse schilderswerkzaamheden is doorgeschoven naar 2018.
- Overschrijding van de post Zwembaden heeft te maken met het uitvoeren van extra onderhoudswerkzaamheden aan de klimaatsystemen in zwembad De Peppel in Beilen en zwembad De Smelte in Smilde.
- Op de post Werkplaatsen is in 2017 minder uitgegeven omdat de dakrenovatie van de werkplaats in Beilen is doorgeschoven naar 2018.
- Op de post Gemeentehuis is minder uitgegeven dan geraamd, omdat een aantal werkzaamheden niet zijn uitgevoerd vanwege de geplande verbouwing van de centrale hal.
- Op de post Dorpshuizen is meer uitgegeven dan begroot, door een niet geraamd onderzoek van de spantconstructie van dorpshuis De Weidehoek in Wijster.

Bedrijfsmiddelen

Om de bedrijfsvoering van de organisatie zo optimaal te kunnen uitvoeren beschikken wij over goed functionerende bedrijfsmiddelen. Het betreft materieel voor wegen en groen, automatisering, facilitair en materiaal voor sport- en welzijnsaccommodaties.

Hiervoor beschikken wij over een geactualiseerde meerjarig vervangingsschema. Hierin staan alle vervangingen van onze bedrijfsmiddelen meerjarig gepland.

Verloop van de beschikbare middelen voor vervangingen.

Vervaningsgroep	Besteed in 2016	Beschikbaar in 2017	Besteed in 2017	Restant
Automatisering	195	539	164	375
Dienstverleningsprogramma	19	526	110	416
Materiaal team buitendienst	198	109	105	4
Sport	43	167	72	95
Totaal investeringen	455	1341	451	890

De uit deze investeringen en de oude niet afgeschreven investeringen voortvloeiende kapitaallasten worden ten laste gebracht van de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen. Vanuit de exploitatie wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd aan de bestemmingsreserve. Hiermee kunnen wij de jaarlijkse schommelingen in de kapitaallasten opvangen.

Verloop bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen 2017 (Bedragen x € 1.000)				
	Saldo 1-1-2017	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2017
Bestemmingsreserve	881	648	692	837

Financiering (Treasury)

Inleiding

Jaarlijks wordt zowel in de begroting als in de jaarrekening een paragraaf Financiering opgesteld met als doel het treasurybeleid van de gemeente in beeld te brengen. In de begroting komen de concrete beleidsplannen aan de orde, terwijl in het jaarverslag de realisatie van de het beleid wordt beschreven.

De gemeentelijke treasuryfunctie omvat het financieren van gemeentelijk beleid (de programma's) en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn.

Meer specifiek houdt dit in:

- het zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van benodigde geldmiddelen tegen acceptabele condities;
- het beheersen en bewaken van financiële risico's die aan de financiële posities en geldstromen van de gemeente zijn verbonden;
- het minimaliseren van de kosten van het beheer van de financiële posities en geldstromen;
- het optimaliseren van het rendement op overtollige liquide middelen. Door de invoering van het schatkistbankieren is dit niet meer aan de orde. Dagelijks storten wij onze overtollige middelen af naar het Rijk.

Beleidskader

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) geeft voorschriften met betrekking tot het aantrekken van geldleningen, het uitzetten van middelen en het verstrekken van garanties. Van belang hierbij is dat deze activiteiten geschieden in het kader van het uitoefenen van de publieke taak.

Uitzetting van tijdelijk overtollige middelen dient een voorzichtig karakter te hebben en mag niet gericht zijn op het verschaffen van inkomen door het lopen van overmatige risico's.

Het kader van het financieringsbeleid is vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Midden-Drenthe ex artikel 212 Gemeentewet van 15 december 2016. Met de verordening stelt de raad op hoofdlijnen de spelregels voor het financiële beleid, de financiële organisatie en het financiële beheer vast. In artikel 10 wordt de financieringsfunctie behandeld. Dit zijn de uitvoeringsregels van het treasury beleid.

Marktontwikkelingen en rentevisie

Bepalend voor de ontwikkelingen van de korte rente is het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). Doelstelling is om de inflatie onder de 2% per jaar te houden. Daarnaast verzorgt de ECB onder andere de uitgifte van bankbiljetten, verricht de ECB valutamarktoperaties en probeert de ECB een goede werking van het internationale betalingsverkeer te bevorderen. Op 10 maart 2016 verlaagde de ECB de refirente (herfinancieringsrente) voor het laatst met vijf honderdste procent naar 0,000%.

De lange rente (20 jaar) bedroeg in oktober 2017 1,3% (was in oktober 2016 0,8%) en is in relatie tot de korte rente relatief hoog. Dit wordt vooral veroorzaakt door de opslag (risicopremie) die door de marktpartijen wordt verdisconteerd in het rentetarief. We hebben voor het laatst op 18 oktober 2017 een langlopende geldlening afgesloten voor de financiering van breedband van € 2,75 miljoen voor 20 jaar tegen een rente van 1,29%.

Financieringsstructuur

De rentekosten worden berekend met een omslagpercentage, tenzij het projectfinanciering betreft.

Per 1 januari 2017 was er sprake van een financieringstekort van € 7,8 miljoen. Het financieringstekort wordt gefinancierd met kort geld.

De rentekosten waren in 2017 € 2,6 miljoen, terwijl er € 2,7 miljoen in de primitieve begroting geraamd was.

Leningenportefeuille

Onze langlopende leningenportefeuille had op 1 januari 2017 een schuldrestant van € 39 miljoen. De gemiddelde rente op de leningenportefeuille bedroeg in 2017 3,5%. Omdat we in dit jaar een langlopende geldlening hebben aangetrokken van € 2,75 miljoen, aflossingen hebben gedaan van € 3 miljoen, is de schuldrestant op 31 december 2017 weer bijna € 39 miljoen. De BNG bank is de grootste geldverstrekker.

De leningenportefeuille van de gemeente ziet er als volgt uit:

Omschrijving	Saldo op 01-01-2017	Opgenomen geldleningen	Aflossingen	Saldo op 31-12-2017	Rente	Gemid- deld %
1. Leningen BNG	37.107.081		3.075.722	34.031.359	1.349.502	3,64
	2.178.145					
2. Leningen overige banken			272.268	1.905.877	125.648	5,77
3. Leningen pensioenfondsen	-		-	-	-	
4. Overige leningen		2.750.000	-	2.750.000	-	1,29
	39.285.226	2.750.000	3.347.990	38.687.236	1.475.150	3,51

De Wet fido kent een tweetal wettelijke normen: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Die beogen de renterisico's van lagere overheden binnen de perken te houden en te beheersen. Beide normen worden hierna toegelicht.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft de toelaatbare omvang van de netto vlottende schuld (kortlopende geldleningen tot een jaar) aan en dient derhalve om het renterisico op de korte termijn te beheersen.

Voor 2017 is de kasgeldlimiet bepaald op 8,5% van het uitgaventotaal van de begroting 2017. Het begrotingstotaal 2017 bedraagt € 83 miljoen, waarmee de kasgeldlimiet uitkomt op € 7 miljoen. Ieder kwartaal wordt de stand van de netto vlottende schuld getoetst aan de kasgeldlimiet. De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) geeft de mogelijkheid drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet te overschrijden (artikel 4, lid 2). Ons beleid is zo lang mogelijk gebruik te maken van deze mogelijkheid, omdat een kasgeldlening goedkoper is dan een langlopende geldlening. Uit onderstaande tabel is het verloop van de kasgeldlimiet te zien. In het vierde kwartaal hebben we een langlopende geldlening aangetrokken van € 2,75 miljoen. Het gehele jaar zijn we onder de kasgeldlimiet gebleven.

Onderstaande tabel geeft het verloop van de kasgeldlimiet weer.

Stappen (1-4)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend(+) of overschot middelen(-)
(1) - (2) = (3)			
Ultimo kwartaal 1	15.000	4.207	116
Ultimo kwartaal 2	11.000	2.220	4.654
Ultimo kwartaal 3	10.000	3.853	6.041
Ultimo kwartaal 4	8.000	2.762	5.793
(4) gemiddelde van (3)			4.151
Stappen (5-9)	Variabelen		Bedragen
(5)	kasgeldlimiet (KGL)		7.039
(6a) = (5>4)	ruimte onder de KGL		2.888
(6b) = (4>5)	overschrijding van de KGL		
Berekening kasgeldlimiet (5)			
(7)	Begrotingstotaal		82.811
(8)	Percentage regeling		8,5
(5) = (7) x (8) / 100	Kasgeldlimiet		7.039

Renterisiconorm

De renterisico's op de langlopende financieringsmiddelen wordt ingekaderd door de renterisiconorm. Jaarlijks mogen de renterisico's bij een renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het lastentotaal van de begroting. Het doel van de renterisiconorm is het realiseren van een spreiding van de leningenportefeuille waardoor fluctuaties in de rente geleidelijk doorwerkt in de rentelasten van de gemeente.

De komende jaren laat de portefeuille een mooi gespreid renterisicoprofiel zien. De leningenportefeuille blijft ruimschoots binnen de gestelde risiconorm. In het jaar 2023 zal er een renteaanpassing plaatsvinden van een op dat moment € 2,5 miljoen grote geldlening. Dit betekent dat de toekomstige financieringsbehoefte tegen elke gewenste looptijd ingedekt kan worden en goed ingespeeld kan worden op renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.

De onderstaande tabel geeft het verwachte verloop voor 2017-2020 van de renterisiconorm.

Stap	Variabelen renterisiconorm	2017	2018	2019	2020
(1)	Renteherzieningen	-	-	-	-
(2)	Aflossingen	3.094	3.489	3.494	3.498
(3)	Renterisico (1+2)	3.094	3.489	3.494	3.498
(4)	Renterisiconorm	16.562	16.562	16.562	16.562

Stap	Variabelen renterisiconorm	2017	2018	2019	2020
(5a) = 4>3	Ruimte onder renterisiconorm	13.468	13.073	13.068	13.064
(5b) = 3>4	Overschrijding renterisiconorm				
	Berekening renterisiconorm				
	Begrotingstotaal jaar T	82.811			
(4a)	Percentage	20			
(4b)	Regeling				
	Renterisiconorm jaar T	16.562			
(4)	= 4a*4b/100				

Het begrote lastentotaal voor 2017 bedraagt € 82,8 miljoen waarmee de renterisiconorm op € 16,5 miljoen uitkomt (20% van € 82,8 miljoen).

Schatkistbankieren

De decentrale overheden moeten sinds 2014 schatkistbankieren. Schatkistbankieren houdt in dat rekening courant tegoeden van decentrale overheden moeten worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor zal de Nederlandse staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen.

Dit betekent dat we iedere werkdag onze rekening courant tegoeden afstorten bij de schatkist.

Bedrijfsvoering

Het gaat bij bedrijfsvoering om het antwoord op de vraag: hoe richt het college de ambtelijke organisatie zo in, dat die de beleidsdoelen realiseert, zo effectief en efficiënt mogelijk.

Daarbij gaat het allereerst om de mensen, de medewerkers. Zij zijn het belangrijkste kapitaal van de organisatie. Hun handelen is het meest bepalend voor succes. Daaraan geven we verderop in deze paragraaf aandacht bij het onderdeel Organisatieontwikkeling.

Vervolgens gaat het er ook om hoe de organisatie als geheel de werkzaamheden heeft ingericht. De belangrijke werkprocessen liggen daarom schriftelijk vast.

Daarbij maken we onderscheid tussen primaire processen (het verlenen van uitkeringen, vergunningen e.d.) en ondersteunende processen (organisatieontwikkeling, personeelsbeleid, financiën e.d.).

In de paragraaf Bedrijfsvoering gaat het om een aantal van deze ondersteunende processen.

Apparaatskosten

Tot de apparaatskosten worden normaal gesproken de kosten van het ambtelijk apparaat gerekend. Het gaat daarbij om personeelskosten en overhead.

Om deze kosten zo duidelijk mogelijk in beeld te brengen, staan de volledige apparaatskosten in deze paragraaf verzameld en toegelicht. De kosten voor het onderhoud van gebouwen en de tractiekosten (voertuigen e.d.) staan in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Bij de post personeelskosten in de tabel gaat het niet alleen om salariskosten maar ook om bijkomende personeelskosten zoals studiekosten, kosten van abonnementen, kosten woon-werkverkeer e.d.

bedragen x € 1.000	rekening 2016	begroting 2017 na wijziging	rekening 2017
Personeelskosten	15.225	14.251	13.715
Bestuurskosten (college en raad)	1.880	1.568	1.606
Huisvesting	808	790	697
Verzekeringen	180	201	218
Facilitair	618	559	576
Automatisering	1.196	1.069	1.213
Documentatie- en informatievoorziening	47	47	54
totaal	19.954	18.485	18.079

Personeelskosten

Het saldo van het salarisbudget bedraagt € 621.100 positief. Dit wordt vooral veroorzaakt door het niet of later invullen van vacatures.

Het aantal fte's en de salarisbudgetten (exclusief de aantallen/kosten van de gemeenteraad en het college) hebben zich in 2017 als volgt ontwikkeld.

De tabel Formatie en bezetting is op basis van de organisatiestructuur per 1 juli 2017.

Afdeling	Begroot FTE 2017	Werkelijk FTE 2017	Vacature Ruimte
Griffie	2,2	2,1	0,1
Staf (incl. gemeentesecretaris)	5,2	4,9	0,3
Sociaal	74,3	68,9	5,4
Ruimte	74,1	72,4	1,6
Dienstverlening	78,2	73,7	4,5
Totaal	234,0	222,0	12,0

De tabel Salariskosten is nog op basis van de 'oude' organisatiestructuur.

Afdeling	Begroot Salarissen 2017	Werkelijk Salarissen 2017	Saldo Inhuur uitleen	Saldo
Bestuursonderst./griffie	€ 381.219	€ 383.132	€ 15.000	-/- € 16.913
Dienstverlening	€ 2.707.755	€ 2.393.204	€ 181.610	€ 132.941
Algemene zaken	€ 2.636.923	€ 2.383.714	€ 217.347	€ 35.863
Bouwen en wonen	€ 1.682.337	€ 1.661.669	€ 55.723	-/- € 35.055
OW buitendienst	€ 1.876.132	€ 1.673.393	€ 86.037	€ 116.702
OW binnen	€ 901.117	€ 876.691	0	€ 24.426
Samenlevingszaken	€ 4.751.332	€ 4.253.124	€ 137.672	€ 360.536
Totaal	€ 14.936.816	€ 13.624.927	€ 693.389	€ 618.500

Het werkelijke voordeel op salariskosten is € 2.600 hoger, door een voordeel op salarissen van voormalig personeel. Het totale saldo op salariskosten komt daarmee op € 621.100.

Organisatieontwikkeling

Om de organisatie toekomstbestendig te maken, is het noodzakelijk om de huidige kwaliteit te behouden en te versterken. Management en medewerkers hebben daarvoor gezamenlijk een bouwplan opgesteld, waarmee het college heeft ingestemd. Daarmee geeft de organisatie concreet invulling aan de drie d's: duidelijkheid, daadkracht en dichtbij-zijn. Op die manier blijft de organisatie zich steeds weer aanpassen aan de samenleving die zelf ook permanent verandert.

Het bouwplan is allereerst bedoeld om de persoonlijke competenties van de medewerkers verder te ontwikkelen. Kernwaarden daarbij zijn *samen bouwen*, *verantwoordelijkheid* nemen en verantwoording afleggen, van buiten naar binnen werken en dus vanuit een *externe* gerichtheid handelen, samenwerken en *integraal werken*, durven *leren* en elkaar aanspreken.

Om deze ontwikkeling mogelijk te maken, hebben medewerkers actieve coaching nodig. Daarom zijn er sinds de zomer 2017 elf teamleiders actief. Hun centrale opdracht is de ontwikkeling van medewerkers. Ze zullen dus vooral gericht op de mensen en de processen en niet op de inhoud leidinggeven. Er zijn nu elf teams ondergebracht in drie afdelingen, Dienstverlening, Ruimte en Sociaal.

Het daadwerkelijk in praktijk brengen van het bouwplan is vooral een kwestie van cultuur. Daarom zal dat proces de komende jaren aandacht blijven houden.

In juni 2017 heeft de gemeenteraad besloten om, ter ondersteuning van de uitvoering van het bouwplan, extra financiële middelen beschikbaar te stellen. Het ging daarbij in hoofdzaak om de formatieve gevolgen van de nieuwe taken in het sociaal domein.

De organisatie neemt zelf de directe financiële gevolgen van de aanstelling van teamleiders voor haar rekening.

De komende periode zal duidelijker worden wat de organisatie formatief (zowel kwantitatief als kwalitatief) en financieel aankan. Duidelijk is al wel dat er na jaren van bezuinigingen weinig financiële rek in zit. Tegelijk lijken zich opnieuw nieuwe taken en verantwoordelijkheden aan te dienen, zoals op het terrein van klimaat en energie.

Financiën en control

De uitgangspunten voor het financieel beleid zijn vastgelegd in verschillende verordeningen en afspraken zoals het Coalitieakkoord 2014-2018, de Financiële verordening gemeente Midden-Drenthe en de Controleverordening Midden-Drenthe.

Eind 2016 heeft de gemeenteraad de financiële verordening opnieuw vastgesteld om daarmee te voldoen aan het vernieuwde Besluit Begroting en Verantwoording.

Deze vernieuwing heeft voor de begroting 2017 de nodige consequenties gehad. Dit heeft onder andere te maken met de verplichte invoering van taakvelden. De implementatie is zonder problemen verlopen.

De nieuwe opzet van de interne controle is in 2017 verder uitgewerkt. Daarbij is in 2017 door gewijzigde regelgeving extra aandacht besteed aan de rechtmatigheid van de inhuur van personeel.

Informatisering en automatisering

Zaakgericht werken

Zaakgericht werken blijft als methodiek de motor van onze dienstverlening. Daadkracht zit daarbij in het feit dat er één aanspreekpunt is voor elke vraag van een burger, dat er actief wordt gecommuniceerd over de voortgang en dat vragen voldoende snel en accuraat worden beantwoord. Daarbij leggen we vast wat we doen. Kiezen dus voor persoonlijk contact en tegelijkertijd zorgen dat we navolgbaar zijn. Extra aandacht is er in 2017 nog geweest voor inrichting van kritische processen vanuit het project De basis op orde. Onderdeel hiervan is de implementatie van het kwaliteitshandboek Informatievoorziening van waaruit in 2017 onder andere op het gebied van control verschillende processen geïmplementeerd zijn binnen het zaakstelsel.

Verder is in 2017 de implementatie van de begraafplaatsadministratie binnen het zaakstelsel afgerond en is er verder gewerkt aan de processen rondom de transities, in 2017 met name jeugdzorg. Het feit dat de administratieve processen rondom de jeugdzorg met ingang van 1 januari 2017 weer zijn ondergebracht bij de gemeente heeft in de loop van 2017 wel geleid tot een gewijzigde aanpak. Tegen de zomer is namelijk besloten om de (dienstverlenings)processen rondom de jeugdzorg in het zaakstelsel onder te brengen, maar de feitelijk administratie in een separaat backofficesysteem buiten het zaakstelsel te plaatsen. Dit vanwege de beperkte mogelijkheden, beheersbaarheid en ondersteuning vanuit het zaakstelsel op het gebied van koppelingen met landelijk voorzieningen. Sinds eind 2017 is deze situatie operationeel.

Informatiebeveiliging

Informatie moet beschikbaar en betrouwbaar zijn, maar ook goed beveiligd. Door toenemende digitalisering wordt er steeds meer informatie tussen onze gemeente en samenwerkende organisaties digitaal uitgewisseld. Ook (extra) gemeentelijke taken, de strakker wordende wet- en regelgeving met bijpassend sanctiebeleid maken het noodzakelijk om de informatieveiligheid blijvend te verbeteren en te borgen. Informatieveiligheid blijft dan ook een onderwerp dat levend gehouden moet worden en structureel onder de aandacht moet blijven van medewerkers en management. Vanuit het toenemende belang van informatieveiligheid is er sinds eind 2016 ook een functionaris aangesteld die zich specifiek richt op de informatieveiligheid, de Chief Information Security Officer (CISO).

De mens is een cruciale factor als het gaat om de beveiliging van informatie. Dit kwam ook naar voren uit het onderzoek dat de rekenkamer eind 2016 heeft uitgevoerd naar de informatieveiligheid. Dit onderzoek is in het voorjaar van 2017 aangeboden aan de raad. Gericht op deze menselijke factor hebben we in 2017 voor onze medewerkers een bewustwordingscampagne informatieveiligheid uitgevoerd, waarin we met behulp van workshops stil hebben gestaan bij risicovol gedrag en het protocol datalekken. De komende jaren zullen we hier de nodige aandacht aan blijven schenken.

Privacy

Naast informatieveiligheid De privacy van onze klanten moet worden gewaarborgd. In 2017 hebben wij een start gemaakt met het implementeren van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Deze Europese Privacywetgeving vervangt op 25 mei 2018 de Wet bescherming persoonsgegevens. Gemeenten zijn vanwege de nieuwe privacywetgeving onder andere verplicht om organisatie breed privacy beleid op te stellen en een Functionaris Gegevensbescherming (FG) aan te stellen. Conform planning zal dit in het voorjaar van 2018 afgerond worden voorafgaand aan het in werking treden van de AVG.

Kwaliteitszorg

Voor het waarborgen van de kwaliteit, beschikbaarheid en betrouwbaarheid beschikt de gemeente over een integraal kwaliteitssysteem. Eind 2016 is het Handboek Kwaliteit Informatievoorziening vastgesteld. 2017 heeft in het teken gestaan van de implementatie hiervan.

Nieuw in 2017 was de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) dit is een zelfevaluatie op diverse gebieden waaronder informatiebeveiliging. Doel van de ENSIA is dat de auditdruk op gemeenten niet substantieel toeneemt, terwijl er wel sprake is van steeds verdere verbreding en verdieping van kwaliteitszorg gelet op het toenemende belang op het gebied van informatievoorziening en -beveiliging. Dit sluit aan bij de invoering van een integraal kwaliteitssysteem binnen de gemeente. De resultaten voor de BRP zelfevaluatie, als onderdeel van de ENSIA audit, zijn reeds gedeeld met het college. Voor de andere zelfevaluaties worden de resultaten in het tweede kwartaal van 2018 bekend, hierover zal in deze periode ook verantwoording worden afgelegd.

Gemeentelijke basisinformatie in basis- en kernregistraties

De gemeente Midden-Drenthe volgt in het beheer en inrichting van basisregistraties de landelijke wet- en regelgeving. In 2017 is de ontsluiting van de basisregistraties Grootchalige Topografie (BGT) naar de landelijke voorziening SVB-BGT gerealiseerd.

De gemeente heeft de basisregistraties verder ingericht en waar mogelijk al aangesloten op de daartoe beschikbare landelijke voorzieningen. Het stelsel van basisregistraties wordt de komende jaren verder gestroomlijnd door deze op elkaar aan te laten sluiten (nog niet geautomatiseerd) en te koppelen aan landelijke voorzieningen. In 2018 werken wij hier verder aan.

Archiefzorg

De VNG heeft voor archiefzorg een handreiking opgesteld met daarin een lijst met kritische prestatie indicatoren (KPI's). Over het jaar 2015 heeft deze zelftoets voor het eerst plaatsgevonden. Hieruit kwamen een aantal verbeterpunten naar voren. In 2017 is deze zelfevaluatie opnieuw uitgevoerd over 2016. Resultaat is dat de gemeente opnieuw een matig/voldoende scoort op het terrein van archiefzorg. Dit is in lijn met andere gemeenten in de regio, waarbij we vaststellen dat er voor de komende jaren een stevige opgave ligt. Verdere professionalisering is nodig om op het terrein van archiefzorg een voldoende te blijven behouden.

In 2017 zijn een verbeteringen doorgevoerd, onder door het up-to-date maken en vaststellen van verordeningen en regelgeving. Ook op het terrein van toegankelijkheid van archieven van onze voormalige gemeenten zijn stappen gezet. Tegelijkertijd moeten we vaststellen dat niet alle geplande verbeteracties zijn uitgevoerd als gevolg van wijzigingen in de personele bezetting. Als gevolg hiervan is de digitale vernietiging achtergebleven. Dit zal de belangrijkste opgave zijn voor 2018.

Om de totale opgave voor meerdere jaren verder te concretiseren en prioriteren hebben we eind 2017/begin 2018 ook een verdiepende nulmeting laten uitvoeren. Op basis van deze nulmeting wordt in het voorjaar van 2018 een meerjarenplan opgesteld. Gekoppeld aan de zelfevaluatie over 2017 (2e kwartaal 2018) zal dit plan tot uitvoer gebracht worden.

Communicatie

We werken voortdurend aan verder verbetering van al onze communicatiemiddelen. Zowel de mondelinge middelen als de schriftelijke en digitale.

Optimale middelenmix

We proberen steeds om de meest optimale mix van middelen in te zetten. En we zetten in op het blijvend vroegtijdig betrekken van communicatie bij projecten. Op die manier kunnen we inwoners zo goed mogelijk betrekken bij besluitvorming.

Schrijven, van project naar traject

Het afgelopen jaar hebben we het schrijfproject afgerond. Het project is nu omgezet naar een continue traject. Waarbij we samen met de organisatie ervoor zorgen dat onze schriftelijke communicatie goed blijft en waar nodig verbeterd wordt. Dat doen we onder meer door de inzet van schrijfcoaches per team.

Afval

De communicatie rondom de afvalinzameling heeft in 2017 veel inzet gevraagd en zal ook in 2018 nog veel tijd van het team communicatie vragen. Datzelfde geldt voor de communicatie over de nieuwbouw voor het voortgezet onderwijs in Beilen.

Provincie en andere gemeenten

Samen met de provincie en soms ook samen met andere gemeenten zijn we het afgelopen jaar bezig geweest met communicatie rondom Vitale Vakantieparken, infrastructurele projecten en Fietsen op de Vamberg en reïntegratieprojecten op het gebied van Werk en Inkomen.

WelWoZo

In samenwerking met de partners binnen WelwoZo hebben we verschillende mooie projecten gericht, op langer plezierig thuis blijven wonen onder de aandacht gebracht. In het oog springend voorbeeld

daarvan is het tijdschrift De Thuisblijver, dat twee keer per jaar verschijnt en volledig door eigen mensen van de WelWoZo partners geschreven en samengesteld wordt.

Website en social media

Uiteraard zijn we ook het afgelopen jaar bezig geweest met het verder optimaliseren van de website en nog meer interactievere inzet van social media.

Juridische zaken

Juridische zaken heeft twee hoofdtaken. De eerste taak betreft het gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen aan bestuur en organisatie, zowel op publiekrechtelijk als privaatrechtelijk terrein.

Commissie bezwaarschriften

De tweede taak betreft de invulling van het secretariaat van de Commissie bezwaarschriften, inclusief de voorbereiding op de advisering door de commissie aan het gemeentebestuur.

De bezwaarschriftencommissie bestaat uit een Grondgebonden Kamer en uit een Persoonsgebonden Kamer. In 2017 zien we een geringe toename van het aantal bezwaarschriften, te weten 111 tegen 105 bezwaarschriften in 2016. Jaarlijks brengt de bezwaarschriftencommissie haar jaarverslag uit waarin een gedetailleerde beschrijving wordt gegeven van hun werkzaamheden, het aantal behandelde bezwaarschriften, de uitgebrachte adviezen en hun bevindingen en aanbevelingen.

Specifieke taken

Specifieke taken betreffen de coördinatie en afhandeling van ingebrekestellingen, verzoeken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob), de Wet hergebruik van overheidsinformatie (Who) en de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp).

Vermeldenswaardig op dit vlak is dat het aantal Wob-verzoeken in 2017, na een toename in 2016, weer is gedaald. Er waren in 2017 12 Wob-verzoeken tegen 25 in 2016.

Ook de vertegenwoordiging van het gemeentebestuur bij rechtbank, Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State en Centrale Raad van Beroep vindt plaats vanuit Juridische zaken.

Tot slot heeft Juridische zaken een vangnet functie op juridisch vlak in de organisatie. De behandeling van woning ontruiming en de bestuursdwangprocedures (d.w.z. sluiting van een lokaal, dan wel woning) met betrekking tot hennepkwekerijen zijn hiervan voorbeelden.

Inkoop

In 2017 is gestart met het project Grip op inkoop. Doel van dit project is om de inkoop binnen de gemeente te professionaliseren en de recht- en doelmatigheid structureel te verbeteren. In 2017 zijn de volgende acties uitgevoerd:

- Er is een spendanalyse (inkoopscan die inzicht geeft in het uitgavenpatroon) uitgevoerd over boekjaar 2017 met als doel inzicht te krijgen in de huidige situatie (recht- en doelmatigheid) en te kijken waar verbeteringen kunnen worden doorgevoerd. De uitkomsten van de spendanalyse zijn in de organisatie besproken.
- Er is gestart met het inventariseren en opslaan van alle contracten in Midnet.

Daarnaast zijn de volgende zaken vanuit inkoop in 2017 gerealiseerd:

- Toetreding tot het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI).
- Een nieuwe klachtenprocedure voor aanbestedingen in samenwerking met de Noord- en Midden-Drenthe gemeenten (NMD-gemeenten).

- Het uitvoeringsbesluit voor Social Return On Investment (SROI) is vastgesteld.
- Het gebruik van de Gemeentelijke inkoopvoorwaarden bij IT (GIBIT).
- Het inkoopbeleid is geactualiseerd. We voldoen hiermee aan de Aanbestedingswet 2012 die per 1 juli 2016 is gewijzigd. Voor het bepalen van de te hanteren inkoopprocedure handelen we conform de Gids Proportionaliteit.
- Er zijn 3 Europese aanbestedingen en diverse enkelvoudige- en meervoudige onderhandse aanbestedingen uitgevoerd.

Vanuit de spendanalyse over boekjaar 2017 kan geconcludeerd worden dat er ruimte is voor verbetering op het gebied van recht- en doelmatigheid. Er zijn inmiddels verbeteracties geformuleerd voor 2018 om meer zicht en grip te krijgen op de recht- en doelmatigheid van de inkoop. Hierbij kan gedacht worden aan het borgen van het nieuwe inkoopbeleid in de organisatie en het opstarten van diverse aanbestedingen die bijdragen aan recht- en doelmatigheid.

Het effect van de ondernomen acties in 2017 is al te merken. Zo wordt inkoop vroegtijdiger in het proces betrokken en kan er zo meer sturing worden gegeven aan de recht- en doelmatigheid van de inkoop. Er is nu meer zicht en grip op de inkoop binnen de gemeente. De verwachting is dat dit in 2018 alleen nog maar verder zal toenemen als gevolg van de geformuleerde verbeteracties voor 2018.

Huisvesting

Informatie over gemeentelijke gebouwen en huisvesting staat opgenomen in het onderdeel gebouwen van de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Intergemeentelijke samenwerking

Onze ervaring tot op heden is dat wij in de bestaande samenwerkingsverbanden goed kunnen opereren. We realiseren ons daarbij dat de geografische ligging van Midden-Drenthe daarbij veroorzaakt dat we niet in congruente verbanden samen werken, maar wel sterk vanuit de inhoud gedreven. Wij zien dan ook geen reden om nu een slag te maken in het zoeken van congruentie in onze samenwerkingsverbanden.

Verantwoording interbestuurlijk toezicht 2017

Sinds 2015 wordt in de jaarrekening een overzicht opgenomen voor de verantwoording interbestuurlijk toezicht. Het betreft de volgende onderdelen:

- monumentenwet,
- huisvesting statushouders,
- ruimtelijke ordening,
- archieven,
- omgevingsrecht.

Het toezicht is bedoeld voor die gevallen waarin zich risico's of knelpunten kunnen voordoen bij de uitoefening van een bepaalde taak. Op de verschillende beleidsterreinen is overleg met de provincie als enige toezichthouder. In de jaarrekening wordt het totaaloverzicht gepresenteerd.

Gemeentelijke zelfevaluatie

Onderstaande toezichtinformatie geeft op hoofdlijnen weer of aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

	voldaan aan wettelijke eisen, geen extra aandacht nodig
	niet volledig voldaan aan wettelijke eisen, extra aandacht nodig
	niet voldaan aan wettelijke eisen

De informatie die hieronder is opgenomen betreft het toezicht van de provincie op de uitvoering van medebewindstaken 2016. Gedeputeerde Staten van Drenthe heeft hierover in november 2017 een besluit genomen.

Monumentenwet	Rood/Oranje/Groen
Gemeente draagt zorg voor de bescherming van cultuurhistorische en archeologische waarden	
Gemeente vraagt deskundig advies bij vergunningverlening	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	nee

Huisvesting Statushouders	Rood/Oranje/Groen
Er is <i>volledig</i> voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand	
Er is <i>tijdig</i> voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	nee

Ruimtelijke Ordening	Rood/Oranje/Groen
Gemeente beschikt over actuele bestemmingsplannen en structuurvisie(s) conform de wettelijke eisen in Wro	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	nee

Archieven	Rood/Oranje/Groen
De zorg en het beheer voor het archief zijn op orde	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	nee

De VNG heeft voor archiefzorg een handreiking opgesteld met daarin een lijst met kritische prestatie indicatoren (KPI's). Voor alle KPI's is in beeld gebracht of aan alle wettelijke eisen wordt voldaan. In 2015 is deze toets voor het eerst uitgevoerd voor de zorg en het beheer van het archief. Hieruit kwamen een aantal achterstanden naar voren. In 2016 zijn een aantal van deze punten opgepakt en deze zijn inmiddels in 2017 uitgevoerd. Zo zijn de beheersregels geactualiseerd en is er een handboek kwaliteit informatievoorziening vastgesteld. We hebben een Chief Information Security Officer (CISO) aangewezen, dit is een functionaris die integraal verantwoordelijk is voor informatiebeveiliging. Voor de overige bevindingen wordt een meerjarig plan van aanpak opgesteld.

Omgevingsrecht	Rood/Oranje/Groen
Er is een bestuurlijk vastgestelde zelfevaluatie	
Er is een bestuurlijk vastgesteld verbeterplan	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	nee

De informatie is niet tijdig aangeleverd.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn partijen waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang houdt in dat leden van het college in het bestuur van een gemeenschappelijke regeling vertegenwoordigd zijn. Daarnaast kan de gemeente als lid van stichtingen en verenigingen of als vennoot van een vennootschap stemrecht hebben. Een financieel belang houdt in dat de gemeente door deelname aan een verbonden partij op enigerlei wijze risico kan lopen.

De gemeenteraad heeft een kaderstellende en controlerende taak op de kernvraag of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds overeenkomen met de doelstellingen van de gemeente of dat de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd worden. Daarnaast is inzicht gewenst in het budgettaire beslag en de financiële risico's die de gemeente met verbonden partijen kan lopen.

Uitgangspunten

De nota Verbonden partijen is een aantal jaren geleden vastgesteld.

De volgende uitgangspunten zijn hierin vastgelegd:

- De gemeenteraad doet mee in verbonden partijen als dat nodig en functioneel is. Dat betekent een beoordeling per situatie.
- De huidige deelname in vennootschappen BNG en WMD zet de raad ongewijzigd voort. De behandeling van de begroting en de jaarstukken vindt plaats door het college, waarbij de stukken naar een raadscommissie ter informatie gaan.
- De afhandeling van de financiële stukken van de niet-actieve GR-en vindt plaats door het college, waarbij de stukken naar een raadscommissie ter kennisname gaan.
- De gemeenteraad gaat de relatie met de actieve gr-en (Alescon, GGD, Veiligheidsregio Drenthe, RUD Drenthe en Recreatieschap) versterken door actiever te sturen. De GR moet aantoonbaar bijdragen aan het realiseren van een of meer doelen uit de programmabegroting. De sturing wordt actiever door concrete afspraken op een aantal aspecten. Daarin zijn de aanbevelingen van de VDG over dit onderwerp koersbepalend.

Voor het versterken van de sturende rol heeft de raad gekozen voor een aanpak in VDG-verband. Dat betekent enerzijds winst in afstemming, anderzijds verlies in tijd. De VDG heeft daarvoor een nieuwe vergaderstructuur ingezet waarin een sterkere rol is weggelegd voor de professionele inbreng van gemeenten. Die sterkere rol zal ook aan het licht komen in de contacten met de gemeenschappelijke regelingen.

De verbonden partijen zijn als volgt ingedeeld:

1. Gemeenschappelijke regelingen
 - a. Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)
 - b. Werkvoorzieningsschap Alescon
 - c. Veiligheidsregio Drenthe (VRD)
 - d. Recreatieschap Drenthe
 - e. Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)
2. Vennootschappen en coöperaties
 - a. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)
 - b. Energienetwerk beheerder Enexis
 - c. Waterleidingmaatschappij Drenthe

3. Stichtingen en verenigingen
 - a. Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
 - b. Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG)
4. Overige verbonden partijen
 - a. Bedrijvencentrum Ossebroeken VOF

1. GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN

a. Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)

De missie van de GGD Drenthe, gevestigd te Assen, is het bevorderen en beschermen van de gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten in het algemeen en van risicogroepen in het bijzonder.

bedragen x € 1.000	per 31 december 2016	per 31 december 2015
Eigen vermogen	€ 2.255	€ 2.451
Vreemd vermogen	€ 3.139	€ 2.220
Resultaat toegevoegd aan de algemene reserve	€ 275	€ 236

Op het programma Zorg en Welzijn is voor 2017 de bijdrage van € 733.567 begroot voor basisgezondheidszorg en het uniforme deel van de jeugdzorg. Dit bedrag is ook overgemaakt aan de GGD.

b. Werkvoorzieningsschap Alescon

Alescon, gevestigd te Hoogeveen, is een werkvoorzieningsschap, een sociale werkplaats. Het is een bedrijf in het kader van de gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Aa en Hunze, Assen, De Wolden, Hoogeveen, Midden-Drenthe en Tynaarlo, opgericht op 1 januari 2000. Alescon is een bedrijf met twee kerntaken. De belangrijkste functie van Alescon is het aanbieden van banen voor mensen met een verstandelijke, psychische of lichamelijke handicap. Re-integratie dus. Participatie op de reguliere arbeidsmarkt staat hierbij ook hoog in het vaandel. Daarnaast worden er door deze mensen producten en diensten geproduceerd die op een commerciële manier aangeboden worden.

Vanaf 2008 vindt de financiering van de Wsw plaats via de gemeenten. Het budget dat de gemeente van het rijk ontvangt voor de uitvoering van de Wsw werd tot en met 2016 door de afzonderlijke gemeenten doorbetaald naar het werkvoorzieningsschap Alescon, dat voor de uitvoering zorgt. Met ingang van 2017 wordt de rijksbijdrage van alle in de GR Alescon deelnemende gemeenten (ruim € 40 miljoen) betaald aan de gemeente Hoogeveen (statutaire zetel GR Alescon) die het doorbetaalt aan Alescon. Het aandeel van de gemeente Midden-Drenthe in deze rijksbijdrage is ongeveer € 4,5 miljoen.

Omdat de uitvoering van de Wsw niet kostendekkend is, betaalt de gemeente daarnaast een bijdrage in het exploitatietekort van Alescon. Over 2017 bedraagt de bijdrage van Midden-Drenthe afgerond € 360.000. Het totale financiële risico ligt bij de deelnemende gemeenten.

In 2017 gaat het bij de GR Alescon om 1569 aja's, waarvan 167 uit de gemeente Midden-Drenthe.

Het beleid is vastgelegd in de Wsw beleidsnotitie Modernisering van de Wet sociale werkvoorziening. Hoofddoelstelling van de modernisering is om meer mensen met een arbeidshandicap buiten de beschutte werkomgeving van het werkvoorzieningsschap, dus in een reguliere werkomgeving, te laten werken: de beweging 'van binnen naar buiten'. Binnen het beschikbare rijksbudget willen de gemeenten zoveel mogelijk mensen van de Wsw-wachtlIJst geplaatst krijgen met de volgende prioritering:

- Jongeren tot 27 jaar die begeleid kunnen en willen gaan werken;
- Overige Wsw-geïndiceerden die begeleid kunnen en willen gaan werken;
- Overige jongeren onder de 27 jaar;
- Overige geïndiceerde op de wachtlIJst volgens het First-in / First-out principe.

Toekomst Alescon

In december 2017 hebben de colleges van de Alescon-gemeenten het voorgenomen besluit genomen om de Gemeenschappelijke Regeling Alescon per 1 januari 2019 op te heffen en voor de taken van Alescon een nieuwe organisatie op te zetten. Midden-Drenthe gaat in deze nieuwe organisatie verder met de gemeenten Hoogeveen en De Wolden. Het jaar 2018 wordt gebruikt om inzichtelijk te krijgen wat de precieze (financiële) gevolgen zijn van de splitsing van Alescon en het opzetten van een nieuwe organisatie. Dat gebeurt in een liquidatieplan (voor Alescon) en een bedrijfsplan (voor de nieuwe organisatie). Beide documenten vormen de basis waarop een definitief besluit voor Alescon genomen kan worden.

Op het programma Werk en Inkomen zijn bovengenoemde bedragen verantwoord.

c. Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Met ingang van 2014 zijn alle veiligheidstaken geregionaliseerd in de nieuwe GR Veiligheidsregio Drenthe (VRD). Dit houdt onder meer in dat de vrijwillige brandweer van de gemeente is overgeheveld naar de GR VRD. De bijdrage aan de GR VRD wordt uitgedrukt in een basisbijdrage (brandweezorg) en een inwonersbijdrage. Er is geen deelname in het vermogen, maar er wordt bijgedragen in de exploitatie.

Eigen vermogen VRD	Per 31 december 2016	€ 2.598 miljoen
Vreemd vermogen VRD	Per 31 december 2016	€ 13.277 miljoen
Resultaat toegevoegd aan de algemene reserve	nvt	

De jaarrekening 2016 is afgesloten met een positief exploitatieresultaat van € 460.000. In lijn met voorgaande jaren wordt het overschot teruggestort aan de deelnemende gemeenten. De gemeente Midden-Drenthe ontving hiervan in 2017 € 28.780.

Op het programma Veiligheid is voor 2017 de bijdrage aan de GR VRD van € 1.496.984 begroot. Dit is ook uitbetaald in 2017. Per saldo is in 2017 een bedrag van € 1.468.204 besteed aan de GR VRD.

d. Recreatieschap Drenthe

Het Recreatieschap Drenthe, gevestigd te Diever, heeft voor de Drentse gemeenten een stimulerende, initiërende en voorwaardenscheppende rol op het gebied van recreatie en toerisme.

Naast planontwikkeling adviseert het Recreatieschap de gemeenten gevraagd en ongevraagd over zaken welke van belang zijn voor recreatie en toerisme.

Eigen vermogen	Per 31 december 2016	€ 0,675 miljoen
Eigen vermogen	Per 31 december 2015	€ 0,595 miljoen
Vreemd vermogen	Per 31 december 2016	€ 0,682 miljoen
Vreemd vermogen	Per 31 december 2015	€ 0,501 miljoen
Resultaat	Jaar: 2016	€ 16.162
Resultaat	Jaar: 2015	€ 805

Op het programma Vrije tijd is voor 2017 de bijdrage aan het Recreatieschap van € 102.021 begroot. Dit is ook uitbetaald in 2017.

e. Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)

De gemeenschappelijke regeling is op 1 juli 2013 in werking getreden.

Deelnemers zijn de provincie Drenthe en de 12 gemeenten in Drenthe.

Doel is de behartiging van de belangen van de deelnemers op het gebied van de uitvoering van alle milieutaken. De regionale uitvoeringsdienst voert de taken met betrekking tot vergunningverlening, toezicht en handhaving in mandaat uit, namens de deelnemers vanaf 1 januari 2014.

Op het programma Milieu was voor 2017 een bijdrage van € 832.773 begroot. In de raadsvergadering van 20 december is € 31.443 beschikbaar gesteld voor een begrotingstekort bij de RUD. Dit bedrag wordt gedekt uit de reserve woon- en leefomgeving. In totaal is dit jaar dus € 864.216 uitbetaald aan de RUD.

Eigen vermogen	Per 31 december 2015	€ 1.202 miljoen
Eigen vermogen	Per 31 december 2016	€ 0,699 miljoen
Vreemd vermogen	Per 31 december 2015	€ 6,048 miljoen
Vreemd vermogen	Per 31 december 2016	€ 4,492 miljoen
Resultaat	Jaar: 2016	€ 0,503 miljoen negatief

VENNOOTSCHAPPEN EN COÖPERATIES

a. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank), Den Haag

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.

De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van € 2,50).

Gedurende het begrotingsjaar hebben zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank.

Aandelen bezit	Nominaal € 2,50 per aandeel. Aantal:	60.138
Eigen vermogen	Per 1 januari 2016	€ 4.163 miljoen
Eigen vermogen	Per 31 december 2016	€ 4.486 miljoen
Vreemd vermogen	Per 1 januari 2016	€ 145.317 miljoen
Vreemd vermogen	Per 31 december 2016	€ 149.483 miljoen
Achtergestelde schulden	Per 1 januari 2016	31 miljoen
Achtergestelde schulden	Per 31 december 2016	31 miljoen
Dividend	Begroot voor 2017	€ 34.279
Dividend	Ontvangen in 2017 over 2016	€ 98.626

Over 2016 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van € 369 miljoen (2015: € 226 miljoen). Gezien de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2017.

Op het programma Algemene middelen wordt het dividend verantwoord.

b. Energienetwerk beheerder Enexis

In 2009 is het productie- en leveringsbedrijf van energiebedrijf Essent verkocht aan Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk (RWE). Het netwerkbedrijf is verder gegaan als Enexis. Het dividend wordt achteraf uitbetaald.

Aandelen bezit	Nominaal € 1 per aandeel. Aantal:	206.779
Eigen vermogen	Per 31 december 2016	€ 3.704 miljoen
Vreemd vermogen	Per 31 december 2016	€ 3.580 miljoen
Netto resultaat aandeelhouders	Na belastingen 2016	€ 207 miljoen
Dividend	Begroot voor 2017 over 2016	€ 183.567
Dividend	Ontvangen in 2017 over 2016	€ 142.705

c. Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)

De WMD, gevestigd te Assen, levert drinkwater aan ca. 450.000 inwoners van de twaalf Drentse gemeenten met 195.000 aansluitingen. Het dividend wordt achteraf uitbetaald.

Aandelen bezit	Nominaal € 50 per aandeel. Aantal:	73
Eigen vermogen	Per 31 december 2016	€ 41 miljoen
Vreemd vermogen	Per 31 december 2016	€ 140 miljoen
Netto resultaat	Jaar 2016	€ 4,689 miljoen
Dividend	Begroot voor 2017	€ 110
Dividend	Ontvangen in 2017 over 2016	€ 0

Het boekjaar 2016 heeft WMD in het teken gestaan van herbezinning van het nut en de noodzaak van de niet drinkwater activiteiten en de herstructurering van de organisatiestructuur. Er heeft een juridische splitsing plaats gevonden waarbij de drinkwateractiviteiten die voorheen bij NV Waterleidingmaatschappij Drenthe ondergebracht waren, afgesplitst zijn naar WMD Drinkwater BV per 1 januari 2017.

STICHTINGEN EN VERENIGINGEN

a. Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden, gevestigd te Den Haag. Tweede Kamer, Kabinet en maatschappelijke organisaties zijn belangrijke gesprekspartners. Dienstverlening: advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen (pro actief) en advisering aan individuele leden (op verzoek). De platformfunctie wordt uitgeoefend via de VNG-commissies, Provinciale afdelingen, congressen, studiedagen en ledenraadplegingen.

Op het programma Algemene middelen is voor 2017 € 45.000 begroot, de werkelijke bijdrage bedroeg € 44.584.

b. Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG)

De VDG, gevestigd te Emmen, behartigt de belangen van de twaalf Drentse gemeenten bij andere overheden. Op het programma Algemene middelen is voor 2017 € 11.000 begroot. De werkelijke bijdrage bedroeg € 11.000.

OVERIGE VERBONDEN PARTIJEN

a. Bedrijvencentrum Ossebroeken V.O.F.

Op 24 december 1999 is notarieel de V.O.F tussen de gemeente Midden-Drenthe en de exploitatiemaatschappij, bedrijventerrein Ossebroeken V.O.F. opgericht.

De vennootschap stelt zich als doel:

- Het voor rekening van de vennoten exploiteren van het bedrijventerrein Ossebroeken en al wat daartoe verder noodzakelijk en/of wenselijk wordt geacht, evenals de verkoop van het bedrijvencentrum;
- Het verrichten van al wat met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in ruimste zin.

De vennoten hebben de eigen aangekochte gronden ingebracht als schuld van de vennootschap. De opbrengsten zijn de eerste jaren gebruikt om de kosten van de ingebrachte gronden en overige exploitatiekosten te betalen.

De te realiseren nettowinst zal tussen de beide vennoten gelijk worden verdeeld. Vanaf 2008 heeft de eerste winstuitkering plaats gevonden. In 2008 en 2009 elk € 200.000, in 2010 € 300.000 en in 2011 tot en met 2013 geen of zeer beperkte winstuitkering. In 2014 is het nadelig resultaat van € 11.000 in 2015 in mindering gebracht op het eigen vermogen.

Hieronder gegevens uit de jaarrekening:

Eigen vermogen	Per 31 december 2015	€ 0,004 miljoen
Vreemd vermogen	Per 31 december 2016	€ 0,290

		miljoen
Resultaat	Jaar: 2016	-€ 0,009 miljoen
Voorraad	Per 31 december 2016	26.285 m2

Het vreemde vermogen betreft een door de gemeente verstrekte geldlening aan de V.O.F.

De gemeente loopt alleen een financieel risico als er verliezen op het plan ontstaan. Dit is ook niet de verwachting. Naast het aflossen van de geldlening zijn er bijna geen uitgaven meer.

Het verlies wordt net als de winst gelijk tussen de beide vennoten verdeeld.

Op het programma Werk en Inkomen worden de (winst)uitkeringen verantwoord.

Grondbeleid

Nota grondbeleid

Conform de verordening ex. artikel 212 Gemeentewet actualiseren we de nota Grondbeleid geregeld. Op 27 oktober 2016 is de nota Grondbeleid Midden-Drenthe 2016-2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Deze nota is erop gericht om zowel actief als faciliterend te zijn.

Door het grondbeleid voortdurend te monitoren en waar nodig bij te stellen, willen we ook voor de toekomst (financiële) mogelijkheden houden om grondaankopen te doen voor o.a. infrastructurele werken, bedrijventerreinen en woningbouw.

Grondprijzen

In 2017 zijn de grondprijzen voor de woningbouwkavels in de kleine kernen en de bedrijfskavels opnieuw vastgesteld. Nieuw is dat we voor de woningbouwkavels voortaan werken met een staffel in de waardering van de kavelprijzen. De grondprijzen van de bedrijfskavels zijn gehandhaafd.

Uitgangspunt

We willen zorgen voor voldoende aanbod aan bouwmogelijkheden in de kleine dorpen. Dit kan worden aangeboden door zowel de gemeente als andere initiatiefnemers. Met de faciliterende houding komt er echter geen eind aan actief grondbeleid. We zullen afhankelijk van de situatie en context moeten nagaan welke manier van handelen het best past bij de opgave. Zelf de regie pakken daar waar het noodzakelijk is en loslaten waar het kan.

Binnen de grondexploitatie hebben wij de afgelopen jaren al een aantal maatregelen genomen om de risico's te beheersen. Zo was de winstverwachting op € 0 gesteld. Ook maken we voor hercalculaties gebruik van een dynamisch model in plaats van een statisch model. Bij een dynamisch model worden de kosten en opbrengsten over de looptijd van het project verspreid in het jaar waarin verwacht wordt dat ze worden gemaakt dan wel ontvangen. Dat betekent concreet dat jaarlijks bekeken wordt of de looptijd in overeenstemming is met de huidige verwachtingen. Wanneer dit niet meer het geval is, worden de berekeningen aangepast. Indien nodig boeken wij gronden financieel af. Hier wordt ook gedurende het jaar ook naar gekeken, bij de voor- en najaarsnota.

Wet- en regelgeving

Een belangrijk onderdeel voor de actualisatie van de bouwgrondexploitatie zijn de regels van de Commissie Besluit begroting en verantwoording (BBV). We zijn verplicht duidelijk aan te geven wat ons voornemen is met onze gronden en op welk manier we de gronden in exploitatie willen brengen. Daarom analyseren we jaarlijks de bouwgrondexploitatie zodat we voldoen aan wet- en regelgeving. Daar waar nodig treffen we maatregelen.

Indien we een beroep moeten doen op het weerstandsvermogen van de bouwgrondexploitatie zal bij de jaarrekening worden aangegeven op welke manieren de reserve weer kan worden aangevuld.

Ontwikkelingen regelgeving

Vanaf 1 januari 2016 valt de gemeente onder de vennootschapsbelastingplicht (Vpb). Het exploiteren van grond valt hieronder. Dit houdt in dat over de winst van de bouwgrondexploitatie 25% belasting moet worden afgedragen.

Het BBV schrijft onder andere voor hoe we gronden moeten waarderen, wanneer we gronden lager moeten waarderen, welke termen we moeten gebruiken, welke kosten we wel en niet mogen toerekenen, hoe we rente moeten berekenen en welke besluiten moeten zijn genomen. Met de nieuwe regels wil het BBV voorkomen dat de boekwaarde van gronden te hoog wordt en dat gemeenten grote verliezen lijden doordat gronden tegen lagere grond- en/of marktprijzen worden verkocht. Verder willen ze de transparantie van de bouwgrondexploitatie vergroten en er voor zorgen dat er wordt aangesloten bij nieuwe wet- en regelgeving, zoals vennootschapsbelasting (Vpb).

In de bouwgrondexploitatie hebben we te maken met gronden die al in ontwikkeling zijn, afgekort BIE (Bouwgrond in exploitatie). Daarnaast hebben we gronden die nog niet in exploitatie zijn genomen, maar hier wel voor bedoeld zijn. Deze gronden brengen we sinds 1 januari 2016 onder binnen de materiële vaste activa (MVA). Materiële vaste activa zijn bezittingen van de gemeente die voor een langere periode worden gebruikt voor de bedrijfsvoering. De term MVA sluit weer aan bij de vennootschapsbelasting.

De MVA is verdeeld in twee categorieën:

1. Strategische gronden (gronden voor ontwikkeling) en
2. Gronden en terreinen

De waarde van de bestaande strategische gronden (peildatum 1 januari 2016) mogen we tot 2020 handhaven. In de periode 2016-2020 moeten we deze gronden in exploitatie nemen. Is gedurende deze overgangsperiode al duidelijk dat wij de gronden niet gaan ontwikkelen, dan moeten we ze afwaarderen in overeenstemming met de regels van het BBV. Wij zullen het maximale verlies opnemen als mogelijke risico in onze paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

In de nota Grondbeleid Midden-Drenthe 2016-2020 is een planning opgenomen met betrekking de strategische gronden zodat deze uiterlijk 2020 in exploitatie zijn genomen.

Ossebroeken fase II	2e kwartaal 2019
Hoofdstraat 34	2e kwartaal 2018
Lieving	3 ^e kwartaal 2019
Leemdijk Noord	3 ^e kwartaal 2019

De gronden van Ossebroeken fase II zijn in 2017 nog niet in exploitatie genomen. De voorbereidingen van het bestemmingsplan zijn vertraagd. De planning voor het in exploitatie nemen van de gronden is verschoven naar 2e kwartaal 2019.

Verlies en winstneming

Er is maart 2018 een vanuit de commissie BBV een aanvulling gekomen op de notitie Grondexploitatie. De aanvulling betreft een nieuwe methode (= de POC-methode) voor het berekenen van tussentijds winst nemen.

Voor de lopende grondexploitaties betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze maar een verplichting. Deze nieuwe methode moet vanaf 2017 worden toegepast. Hiermee vervallen onze eigen regels met betrekking tot de winstneming. Deze waren dat wij winst namen als ze daadwerkelijk gerealiseerd waren. Tussentijds kon winst genomen worden. Bij

bedrijventerreinen diende dan 50% en bij woningbouw diende 35% van de te verkopen m² verkocht te zijn, wilde er resultaat naar evenredigheid genomen kunnen worden.

Verliezen worden genomen als uit de geactualiseerde dynamische kostprijsberekening blijkt dat een plan geen positief eindresultaat verwacht.

Op grond van de nieuwe POC methode moet al procentueel van de toekomstige winst genomen worden als in een BIE plan 1 kavel verkocht is. Wel is per winstgevend plan bekeken of er ook toekomstige onzekerheden kunnen zijn. Hiermee is dan procentueel rekening gehouden.

Als wij de POC methode toepassen op onze BIE plannen dan blijkt dat wij voor 2017 voor de volgende plannen tussentijds winst moeten nemen.

Bie Brootacker te Hooghalen	€ 259.336
Bie Hijken	€ 322.427
Bie Hoogersmilde	€ 328.742
Bie bedrijventerrein Leemdijk-West	€ 185.914
Totale tussentijdse winstneming	€ 1.096.419

Voorstel is om conform de bestaande regels de tussentijdse winstneming toe te voegen aan de algemene reserve bouwgrond.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 kan de gemeente als ondernemer voor haar bedrijfsmatige activiteiten eventueel vallen onder de Vennootschapsbelasting (Vpb). Voor het bedrijven van een onderneming moest aan de volgende drie cumulatieve voorwaarden zijn voldaan:

- Is er een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid?
- Wordt er deelgenomen aan het economisch verkeer?
- Worden er voordelen beoogd of structurele overschotten behaald?

Hiervoor is in 2016 met externe ondersteuning de gehele gemeentelijke begroting doorgelicht. Hieruit kwam naar voren dat de gemeente alleen voor de in exploitatie genomen bouwgrond-activiteiten onder de Vpb zal gaan vallen.

De bouwgrond in exploitatie (BIE) moeten per 1 januari 2016 gewaardeerd worden op de waarde in het economisch verkeer. De specifieke VPB balans hebben wij opgesteld. De netto contante waarde op de openingsbalans wordt geraamd op bijna € 11,3 miljoen. Hierbij hebben wij de effecten voor de BIE Lievingerveld meegenomen.

De inschatting is dat de eerste jaren geen vennootschapsbelasting betaald zal gaan worden.

Grondverkopen

In 2017 zijn volgende verkopen geweest:

woningbouw:	8 kavels	Wijster (2)
		Hooghalen (2)
		Zwiggelte (1)
		Hoogersmilde (1)
		Witteveen (2)

bedrijventerrein: geen

Er is ongeveer 1.965 m² snippergroen verkocht voor € 78.590.

In de najaarsnota van 2017 is aangegeven dat er sprake is van een grotere belangstelling voor nieuwbouwkavels voor woningbouw. De belangrijkste oorzaak is dat de huizenmarkt flink is aangetrokken en er in de bestaande markt weinig courante woningen worden aangeboden. Daarnaast heeft het college in 2017 het promotieplan voor de kavels vastgesteld. Uit het promotieplan vloeit onder andere voort dat we in 2018 de gemeentelijke woningbouwkavels via een makelaar op de website www.funda.nl gaan aanbieden. Daarnaast worden er bouwboarden geplaatst op de kavels in Oranje en Drijber.

Financiële positie

Op voor de jaarrekening 2017 zijn de gegevens van de bouwgrond geactualiseerd. Hierbij hebben geen planinhoudelijke aanpassingen plaats gevonden, ten opzichte van 2016. De planning met betrekking tot de te verwachten verkopen is aangepast. Doordat de vraag naar kavels in 2017 is toegenomen en dit zich in het eerste kwartaal van 2018 heeft voortgezet, is in een aantal complexen het aantal te verkopen kavels naar voren gehaald. De verschillen zijn niet heel groot. Ook de kosten zijn opnieuw beoordeeld en ingepland.

Overzicht complexen Bouwgrond In Exploitatie

	Boekwaarde		Verwacht resultaat (NCW)	Voorraad verkoopbare grond (m ²)	
	31-12-2017	31-12-2016	Prijspeil 1-1-2017	31-12-2017	31-12-2016
Woningbouwplannen:					
Oranje	€ 28.438	€ 25.556	€ 75.733	2.400	2.400
Wijster	€ -1.401	€ 86.479	€ 21	0	796
Brootacker II	€ 397.159	€ 294.671	€ 957.387	14.525	15.774
Hijken	€ 203.043	€ -119.399	€ 139.242	6.407	6.407
Nieuw Balinge fase 1	€ 285.679	€ 276.789	€ 81.511	3.484	3.484
Zwiggelte	€ 508.801	€ 580.731	€ -4.963	4.847	5.478
Drijber II	€ 208.118	€ 200.185	€ 72.096	3.460	3.460
Hoogersmilde	€ 171.557	€ -67.704	€ 74.731	2.409	3.145
Bovensmilde (Witterhof)	€ 511.509	€ 498.088	€ -99.137	3.888	3.888*
Witteveen	€ 495.477	€ 482.614	€ -21.177	4.009	4.528
Lievingerveld	€ 7.311.954	€ 7.080.425	€ 11.343	181.361	181.361
Bedrijventerreinen:					
Bt Leemdijk West	€ 162.162	€ -64.255	€ 240.432	12.128	12.128
Bt Nw-Balinge	€ 277.511	€ 269.965	€ -39.766	4.291	4.291
Bt Dambroeken	€ 407.711	€ 397.947	€ 51.587	6.107	6.107
Gronddepot Eursinge	€ 72.158	€ 69.295	€ 102.364	5.400	5.400
Opgenomen in de voorziening			€ 165.053		
Totaal	€ 11.039.877	€ 10.011.387	€ 1.641.393	254.716	258.647

* in jaarstukken 2016 stond abusievelijk 1.361 m².

Overzicht gronden die vallen onder de materiële vaste activa (MVA).

Complex	Oppervlakte (m ²)	Boekwaarde 31-12-2017	Toekomst
Lieving Beilen	78.046	€ 1.167.800	Voor 31 december 2019 een BIE
Ossebroeken II	176.998	€ 3.036.516	Voor 31 december 2019 een BIE
Leemdijk Noord	67.246	€ 560.000	Verkoop/verhuur als zonneakker in 2018
Hoofdstraat 34#	10.581	€ 617.728	In 2017 is de boerderij met ondergrond verkocht. Voor 31 december 2019 een BIE
Nieuw Balinge fase II	11.576	€ 49.681	BIE na 2024. Marktconform gewaardeerd op € 4 per m2.
vm OBS de Lindelaar	13.115	€ 438.900	Voor 31 december 2019 een BIE
vm werkplaats Verlengde Havenstraat	7.743	€ 53.454	Dit is mogelijk in beeld voor de toekomstige school voortgezet onderwijs.
vm gymlokaal badhuis Lindelaan	7.455	€ 49.615	Voor 31 december 2019 een BIE
Totaal	372.760	€ 5.973.694	

Van de boekwaarde moet in de toekomst nog € 390.357 (prijspeil 31-12-2017) worden verrekend met de stichting Woonservice Drenthe.

Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie

Om eventuele negatieve resultaten op de exploitatie van bouwgrond op te kunnen vangen is een algemene reserve weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie ingesteld. Eind 2017 bedroeg deze € 811.000.

In de jaarrekening 2017 is het saldo van de voorziening bouwgrond geactualiseerd.

Het verloop van de voorziening is als volgt :

Complex	31-12-2017	31-12-2016
BIE – Wijster	€ 0	€ 1.405
BIE – Zwiggelte	€ 4.963	€ 39.780
BIE – Bedrijventerrein Nieuw-Balinge	€ 39.776	€ 42.609
BIE – Inbreiding Bovensmilde	€ 99.137	€ 124.533
BIE – Witteveen	€ 21.177	€ 38.089
totaal	€ 165.053	€ 246.416

Bij de actualisatie van de dynamische kostprijsberekeningen is opnieuw gekeken naar de verwachte realisatie van de te verkopen kavels. Hierbij is aansluiting gezocht bij de gerealiseerde verkopen van de afgelopen jaren en de lopende opties en reserveringen. Voor een deel van de negatieve plannen geldt dat het tekort is teruggebracht, omdat gronden naar verwachting eerder verkocht gaan worden.

Risico's

Voor wat betreft de gronden die in exploitatie zijn genomen zitten de risico's hoofdzakelijk in het rentecomponent, kostenstijgingen en de marktsituatie. Dit leidt in eerste instantie tot een lager

eindresultaat van de BIE, of als er een tekort werd verwacht dan is dit tekort afgedekt door een toevoeging aan de voorziening bouwgrond.

Vanwege de herziening van het BBV werden de NIEGG gronden, inclusief Verspreide Percelen, met ingang van 1 januari 2016, aangemerkt als Materiële Vaste Activa strategische gronden. Met ingang van 1 januari 2016 konden geen indirecte kosten aan de gronden in de MVA worden toegerekend. Deze kosten komen ten laste van de algemene dienst. Hier was rekening mee gehouden in de begroting van 2017.

Het BBV heeft als spelregel opgenomen dat de gronden in de MVA tegen marktwaarde gewaardeerd moeten worden. Voor de huidige NIEGG heeft het BBV een uitzondering gemaakt: deze gronden mogen tegen de huidige boekwaarde worden overgeheveld, mits de gronden binnen 4 jaar in exploitatie worden genomen. Zijn de gronden op 31-12-2019 niet in exploitatie genomen, dan moeten de gronden op dat moment tegen de marktwaarde worden gewaardeerd. Vaak is deze marktwaarde (meestal agrarisch) lager omdat de gronden nog niet de toekomstige bestemming hebben. Dit kan een groot financieel risico vormen als de gronden niet voor 2020 in exploitatie worden genomen. Daarom is het risicoprofiel van de bouwgrondexploitatie aangescherpt in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Indien blijkt dat een van de plannen niet in exploitatie genomen zal gaan worden dan zullen wij de boekwaarde van dat plan verlagen naar de marktwaarde. Het verschil zal bekostigd worden uit de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie.

Subsidies

In april 2012 is de Algemene subsidieverordening Midden-Drenthe herzien vastgesteld. Het kader voor het subsidiebeleid is door de gemeenteraad vastgelegd in de Nota ex artikel 212 Gemeentewet, verstrekking gemeentelijke subsidies 2008-2010. Hierbij is gekozen voor een regisserende rol van de gemeente met als doelstelling dat een subsidiebeleid wordt gevoerd dat zorgt voor een efficiënte inzet van de middelen in relatie tot het realiseren van de gemeentelijke beleidsdoelen. Uit oogpunt van deregulering is gekozen voor eenvoudige regelgeving.

Uit onderstaande tabel blijkt dat in 2017 afgerond voor € 3.440.000 aan subsidies is verstrekt.

Omschrijving	werkelijk 2016	begroting 2017	rekening 2017
subsidie st. Welzijnswerk	1.632.184	1.793.684	1.814.863
bijdrage Prov. Bibliotheekcentrale Assen	541.821	552.982	551.357
subsidie st. AMW Noordermaat	309.016	306.510	305.321
subsidie SPMD	468.255	241.654	243.600
subsidie cultuuronderwijs scholen	99.917	100.000	97.580
st. vluchtelingenwerk	72.915	86.625	86.625
bijdrage kosten buurtacademie	47.972	47.972	47.972
subsidie gemeentelijke sportverenigingen	44.631	47.439	43.709
ontwikkeling TIP	43.345	44.548	38.873
subsidiering cultuurprojecten	34.794	35.000	35.000
zelfbeheer grote projecten dorpenoverleg	25.561	20.421	20.420
subsidie muziekverenigingen	18.947	21.395	17.444
zelfbeheer dorpenoverleg	17.304	17.500	17.416
bijdrage aan buurtverenigingen	13.415	13.000	13.105
overig sociaal cultureel werk	15.915	13.000	11.409
subsidie schaapskuddes	10.723	10.739	10.723
subsidie culturele activiteiten	5.167	5.497	8.672
subsidie WMO raad	6.750	6.750	6.750
voedselbank	3.600	3.600	6.500
subsidie museum voor papierknipkunst	5.850	5.850	5.800
bijdrage bureau slachtofferhulp	4.793	4.842	4.818
subsidie VNI	4.793	4.842	4.818
subsidie st. Zomeractiviteiten Westerbork	4.334	4.334	4.334
bijdrage Zuid-Molukse gemeenschap Bovensmilde	4.073	4.073	4.073
incidentele subs. sportactiviteiten	3.252	3.050	3.165
korpsen en korengala	3.715	3.715	3.069
subsidie wereldwinkel Westerbork	2.982	2.982	2.982
subsidie tel. hulpdienst "tegen haar wil"	2.846	2.880	2.861
bijdrage Stichting Paardrijden Gehandicapten	2.858	2.858	2.858
subsidie stichting Kunst4daagse	2.600	2.600	2.600
subsidie Culturele Raad Smilde	2.070	2.070	2.300
subsidie Herinneringscentrum kamp Westerbork	2.042	2.042	2.042
subsidie Stichting Beleef Beilen	1.905	1.905	1.905
bijdrage veteranendag	1.874	1.881	1.867
subsidie st. adviesraad minimabeleid	2.942	2.942	1.521
subsidie scouting	1.367	1.500	1.505
jeugdcultuurfonds	-	2.000	1.275
startbijdrage inrichting nieuw terrein	1.135	1.200	1.257
bijdrage busdiensten	1.226	1.103	1.226
subsidie Huus van de Taol	1.125	1.125	1.125
subsidie st. Welzijn Doven	800	800	800
vandalismpreventie oud en nieuw	-	400	700
subsidie st. Openluchtspel Westerbork	641	641	641
subsidie eenmalige activiteiten	1.147	1.495	600
subsidie zangverenigingen	681	911	567
subsidie st. Het Drents Landschap	45	45	45
	3.509.768	3.440.958	3.438.093

Toelichting

In 2017 is per saldo € 3.000 minder subsidie verleend dan begroot. Een afwijking van 0,1%.

Voor sommige subsidies is sprake van volume-effecten (sport - buurtverenigingen, muziekverenigingen).

Dit leidt tot hogere of lagere subsidieverstrekking dan begroot.

Ook kan de werkelijk verleende subsidie lager uitvallen door een afrekening over voorgaande jaren of een aanpassing van de subsidie (indexering) op basis van de verordening. Dit laatste speelt bij organisaties die een budgetsubsidie ontvangen.

In 2017 heeft de gemeenteraad een extra subsidie van € 150.000 toegekend aan de stichting Welzijnswerk naar aanleiding van het onderzoek door Berenschot.

Transities

Inleiding

Per 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de taken die voortvloeien uit de Participatiewet, de Jeugdwet en de (nieuwe) Wet maatschappelijke ondersteuning. Onder de noemer Transities of Decentralisaties sociaal domein is een groot aantal taken van Rijk en Provincie overgegaan naar de gemeente.

Monitoring

De gemeenteraad heeft de afgelopen drie jaar op verschillende manieren en op verschillende momenten beleidsmatige en financiële informatie ontvangen over de ontwikkelingen binnen de transities.

In 2015 en 2016 heeft de raad na afloop van elk kwartaal een monitor Transities ontvangen, toegelicht door het college. Daarnaast waren er periodieke werkbijeenkomsten, de laatste op 1 februari 2018. Eind 2016 heeft de Werkgroep Financieel Overleg besloten om van kwartaalrapportages over te stappen op informatievoorziening gekoppeld aan de reguliere planning- en controlcyclus.

De informatie in deze paragraaf moet daarom worden beschouwd als de laatste rapportage over 2017.

Deze paragraaf gaat in op de resultaten van de transities als geheel en per transitie afzonderlijk. Eerst komt het beleid aan de orde, daarna de financiën.

Beleid

Participatiewet

In 2016 kondigde zich het herstel van de economie aan. Dat vertaalde zich niet meteen in een vermindering van het aantal mensen met een uitkering. Doorgaans treedt dat effect vertraagd op. Maar er zijn ook andere oorzaken. Zo kwamen er veel vluchtelingen naar Nederland, gevolgd door hun gezinnen (gezinshereniging). Ook is het niet of slechts beperkt mogelijk een beroep op een aantal andere regelingen te doen. Instroom in de Wet Sociale Werkvoorziening kan niet meer, instroom in de Wajong is veel moeilijker geworden. Inwoners die voorheen op die wetten een beroep konden doen, vallen nu onder de Participatiewet.

In 2017 zette het herstel van de economie door. Voor veel mensen die willen en kunnen werken, is er ook daadwerkelijk werk te vinden. Als gemeente kunnen we daardoor veel mensen die zich bij ons melden, naar werk toeleiden. Een mooi voorbeeld daarvan zijn de leerlingen die rechtstreeks vanuit het praktijkonderwijs bij ons instromen. In het verleden gingen deze leerlingen vaak meteen naar de sociale werkvoorziening. Nu hebben we als gemeente al op de school contact met deze leerlingen en hun schoolbegeleiders. Daardoor kunnen we heel gericht op zoek naar passende banen voor hen. Dat lukt zo goed dat we in 2017 niemand uit deze groep vanuit de Participatiewet bij Alescon hebben hoeven te plaatsen.

Dat de economie is aangetrokken betekent ook iets voor onze manier van werken. Tot voor kort kregen we een vacature en gingen we op zoek naar een geschikte kandidaat. Nu moet dat omgekeerd: we hebben iemand die kan werken en we gaan op zoek naar een passende baan.

Voor wie werkt zoekt is deze aanpak prettiger. Ook als gemeente kunnen we met deze aanpak uitstekend uit de voeten, maar het betekent wel meer werk. Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt

liggen verder van elkaar af. Daardoor is het maken van een goede match lastiger geworden. We moeten meer tijd besteden om mensen klaar te maken voor arbeidsmarkt.

Een belangrijke doelstelling van de transformatie die met de nieuwe Participatiewet wordt beoogd, is het mee laten doen van zoveel mogelijke mensen op de reguliere arbeidsmarkt. Ook als mensen bijzondere beperkingen hebben.

De huidige situatie op de arbeidsmarkt werkt positief bij het realiseren van deze doelstelling. Een voorbeeld is de al eerder genoemde plaatsing van leerlingen uit het praktijkonderwijs. Op de zelfde manier zullen we de komende jaren ook met andere doelgroepen aan de slag gaan.

Daarbij blijven we tegelijk wel oog houden voor die inwoners voor wie de stap naar de reguliere arbeidsmarkt niet realistisch is.

In de tabel hieronder staat het verloop van het aantal uitkeringen op grond van de Participatiewet over 2017 opgenomen. Uit de tabel blijkt dat het totaal aantal uitkeringen in de derde periode van vier maanden daalt.

Monitor P-wet	januari - april	mei - augustus	september - december
Gemiddeld aantal Participatiewet-uitkeringen	483	483	460
Gemiddeld aantal uitkeringen Duurzaam Verblijf	55	55	53
Gemiddeld aantal IOAW-uitkeringen	37	39	39
Gemiddeld aantal IOAZ-uitkeringen	6	7	8
Totaal uitkeringen	581	583	560
Instroom	103	14	17
Uitstroom	74	21	22

WMO

Binnen de WMO kennen we een aantal verschillende regelingen.

Rolstoelen, hulpmiddelen, vervoer e.d.

De gemeente is al een groot aantal jaren verantwoordelijk voor deze voorzieningen, aanvankelijk onder de naam Wet voorzieningen gehandicapten.

Het beleid voor deze voorzieningen in actueel en de uitvoering kende in 2017 geen bijzonderheden.

Huishoudelijke hulp

De verantwoordelijkheid voor de huishoudelijke hulp is de volgende aan de WMO toegevoegde taak waarvoor we als gemeente verantwoordelijk zijn. Anders dan veel andere gemeenten hebben we ons beleid voor huishoudelijke hulp ook na 1 januari 2015 voortgezet. Momenteel zijn we de verdere doorontwikkeling aan het voorbereiden.

De uitvoering van deze regeling is in 2017 goed verlopen.

Ondersteuning en begeleiding

De ondersteuning/begeleiding is op 1 januari 2015 van de AWBZ naar de WMO gegaan. Langzaam maar zeker krijgen we zicht op de kenmerken van deze doelgroep. Aanvankelijk was onze verwachting dat mensen in deze groep vrij permanent een voorziening vanuit de WMO nodig zouden hebben. Nu blijkt dat mensen vaak toch kleine stapjes vooruit kunnen zetten die voor hun ontwikkeling en hun gevoel van welbevinden van groot belang zijn. En dat past dan weer prima bij de doelstelling van de WMO: beperkingen zo veel mogelijk wegnemen of ondanks beperkingen zoveel mogelijk meedoen.

Het betekent ook dat we aan deze doelgroep meer tijd en aandacht moeten geven dan we vooraf verwacht hadden.

Soms lopen we daarbij tegen een specifiek probleem aan. Veel zorgaanbieders hebben een breed aanbod en willen dat ook zoveel mogelijk inzetten voor hun klanten. Toch kan soms een voorziening bij een andere zorgverlener beter passen. Het is soms lastig om de huidige zorgverlener daarin mee te krijgen. Overigens gaat het de zorgverleners dan niet alleen om geld maar ook om de wens om de klant zo goed mogelijk te helpen.

Begeleid wonen

Vanaf 1 januari 2019 zullen we als gemeenten ook de taak begeleid wonen zelf moeten gaan uitvoeren. Nu is dat nog belegd bij een aantal centrumgemeenten. In ons geval is dat Assen. Al in 2017 zijn we in goed overleg met Assen gestart met de voorbereidingen om te kijken hoe we ook deze taak zo goed mogelijk kunnen uitvoeren.

Transformatie en formatie

De transformatie in de WMO kent diverse onderdelen. Hiervoor staat al benadrukt dat we de dienstverlening erop richten dat onze inwoners, ondanks hun huidige beperkingen, zoveel mogelijk mee blijven doen. Dat vraagt een integrale benadering en dus afstemming tussen alle betrokken partijen, zoals gemeente, zorgverleners, woningbouwverenigingen e.d. We hebben daar ook in 2017 aan gewerkt, onder andere in het WelWoZo overleg en in wijkteams. Het wordt ook zichtbaar in contacten tussen gemeentelijke consulenten en zorgverleners.

Tegelijk hebben we gemerkt dat de integrale benadering ook iets nieuws vraagt van de WMO-consulenten. Zij moeten hulpvragen breed en integraal kunnen beoordelen. Met de komst van begeleid wonen wordt dat alleen nog maar sterker. In 2017 is zichtbaar geworden dat dit een extra investering van ons vraagt. Zowel kwalitatief als kwantitatief. In 2017 heeft het gebrek aan scholing en de complexiteit van met name ondersteuning en begeleiding ertoe geleid dat er achterstanden in de afhandeling begonnen te ontstaan. We zijn ermee bezig om daar nu maatregelen voor te nemen.

Aantallen

In onderstaande tabellen en grafieken staat het verloop van het aantal Wmo-voorzieningen over 2017 opgenomen. Na een daling van het aantal voorzieningen in de eerste en tweede periode van vier maanden, stijgt het aantal voorzieningen Wmo begeleiding in de derde periode van vier maanden weer licht. Het aantal voorzieningen Wmo HH laat een wisselend verloop zien. Het aantal PGB voorzieningen is redelijk constant.

Monitor Wmo Begeleiding	Per 1 januari	januari - april	mei - augustus	september - december
Aantal klanten ZIN	270	257	230	261
Aantal klanten PGB	86	81	73	78
Totaal	356	338	303	339

Monitor Wmo HH	per 1 januari	januari - april	mei - augustus	september - december
Aantal klanten ZIN	855	897	814	828
Aantal klanten PGB	44	41	43	44
Totaal	899	938	857	872

Jeugdzorg

Vanaf 2015 hebben we als gemeente de jeugdzorg er als belangrijke taak bij gekregen. De eerste twee jaar heeft het accent gelegen op een voor de jeugdigen zelf zo geleidelijk mogelijke overgang. Daarvoor hebben gemeenten in Drenthe vooral veel samen gedaan.

Daarna heeft de gemeenteraad ervoor gekozen om als gemeente meer zelf te doen en meer zelf te sturen. We werken daarom nu vooral veel samen in de regio Noord en Midden Drenthe.

We zijn in 2017 de administratieve uitvoering van de jeugdzorg zelf meer gaan beheren. Ook zijn we afgestapt van het budgetsysteem voor zorgaanbieders; we werken nu met indicaties die zich richten op te behalen resultaten. En ook nu weer was het belangrijkste dat de jeugdigen de zorg bleven ontvangen die ze nodig hadden.

Om met dat laatste en belangrijkste te beginnen: we hebben in 2017 opnieuw de zorg kunnen leveren die nodig was.

Wel hebben we in 2017 gemerkt dat het op orde brengen van onze eigen administratie minder vloeiend verliep dan we wilden. Dat leidde aanvankelijk tot onduidelijkheden en onvolkomenheden, die we in de tweede helft van 2017 en begin 2018 hebben opgelost.

De volgende vraag was hoe de nieuwe manier van werken (inkopen op resultaten) financieel zou uitpakken. Uiteindelijk is het resultaat op de hele jeugdzorg € 913.000 negatief. Het is nog niet mogelijk om beleidsmatig te analyseren welke beleidskeuzes welke financiële effecten hebben gehad. Het tekort kunnen we opvangen binnen het totale budget voor de transities.

Om de transformatie van de Jeugdzorg verder vorm te geven, hebben we als gemeente in elk geval invloed nodig op het grootste deel van de Jeugdzorg die we financieren. Momenteel gaat de meeste zorg via huisartsen en andere artsen. Daarop hebben we vanuit het CJG geen directe invloed. De komende periode gaan we verder onderzoeken op welke manier we toch invulling kunnen geven aan de transformatie in de Jeugdzorg.

In onderstaande tabel staat het aantal jeugdvoorzieningen op 31-12-2017 opgenomen. Door een wijziging van de administratiesoftware gedurende het jaar is het niet mogelijk een verloop over heel 2017 te geven.

Interventieniveaus	aantal voorzieningen zorg in natura
IVN 4	169
IVN 5	317
IVN 6	182
IVN 7	32
IVN 8	51
Jeugdzorg IVN 8	30
Drenthe contract	71
Landelijke producten	3
Totaal	855

Financiën

Rekeningresultaat

Het resultaat in het sociaal domein komt uit op bijna € 1 miljoen. Het resultaat is als volgt opgebouwd:

Resultaat sociaal domein	
Wmo HH	€ 300.000
Wmo Begeleiding	€ 789.000
Wmo Voorzieningen	€ 254.000
Jeugd	-€ 913.000
Participatie	-€ 62.000
Algemene uitkering	-€23.000
Beschermd wonen	€ 642.000
Totaal	987.000

De uitgaven Jeugdzorg vallen fors hoger uit dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door hogere kosten Zorg in natura. De kosten voor wmo begeleiding zijn net als voorgaande jaren behoorlijk lager dan begroot.

Vanuit de centrumgemeente Assen ontvangen wij over 2017 nog een bedrag van € 600.000 als resultaat op de uitvoering Beschermd wonen. Daarnaast heeft nog een nabetaling plaatsgevonden uit 2016.

Het tekort op re-integratie wordt veroorzaakt door hogere uitgaven aan de GR Alescon als gevolg van hogere uitgaven aan salarissen (rechterlijke uitspraak over toepasselijke Cao) en hogere uitgaven aan reguliere re-integratietaken.

In de aanbestedingsbrief is het voorstel opgenomen om een deel (€ 20.177) van dit resultaat te bestemmen t.b.v. participatie (consulent werk). Dit bedrag is ten onrechte niet meegenomen in de overheveling van budgetten van 2017 naar 2018.

Het voorstel is om het restant van het resultaat ter hoogte van € 967.000 toe te voegen aan de Conjunctuurreserve.

Conjunctuurreserve

In onderstaande tabellen staat in afgeronde bedragen het verloop van de Conjunctuurreserve en het aandeel daarin van de transities opgenomen.

C-reserve	Aandeel sociaal domein	Totaal
Stand per 31-12-2017	€ 6.4 miljoen	€ 9.2 miljoen
Resultaat sociaal domein 2017	€ 1.0 miljoen	€ 1.0 miljoen
Stand na vaststelling jaarstukken 2017	€ 7.4 miljoen	€ 10.2 miljoen

Rijksbudgetten

De rijksbudgetten voor de uitvoering van de Transities worden beschikbaar gesteld via de algemene uitkering (integratie-uitkering). Een gemeente mag in principe zelf bepalen waaraan zij een integratie-uitkering besteedt. Wel houdt het rijk inzicht en toezicht op de besteding van de middelen (bestedingstoets). Gemeenten zijn namelijk verplicht de inkomsten en uitgaven voor de verschillende

beleidsterreinen ter beschikking te stellen van het rijk. De rechtmatige besteding van het transitiebudget wordt gewaarborgd door de accountantscontrole.

De rijksbijdragen en de uitgaven worden budgetneutraal in onze begroting opgenomen. Dit betekent dat er uit het rijksbudget geen uitgaven aan niet transitietaken worden bekostigd. In het uitgangsdokument voor de transities heeft de raad uitgesproken dat hij de transities in beginsel budgetneutraal, dus binnen de beschikbare rijksbudgetten, wil uitvoeren.

In onderstaande tabel staan de rijksbudgetten over 2016 en 2017 opgenomen

Integratieuitkering	werkelijk 2016	Begroot 2017	Werkelijk 2017	Saldo 2017	Saldo 2016 - 2017
Wmo HH	2.452.000	2.659.000	2.604.000	-55.000	152.000
Wmo Begeleiding	4.940.000	4.643.000	4.509.000	-134.000	-431.000
Jeugd	6.652.000	6.432.000	6.510.000	78.000	-142.000
Participatie	655.000	670.000	684.000	14.000	30.000
Totaal	14.699.000	14.404.000	14.307.000	-97.000	-391.000

Uit de tabel blijkt dat het rijksbudget in 2017 ten opzichte van 2016 met € 391.000 is gedaald. Een bedrag van € 97.000 hiervan heeft betrekkingen op aanpassingen gedurende het jaar 2017. Deze aanpassingen vinden voornamelijk plaats op basis van de mei- en de septembercirculaire. Over de effecten van deze circulaire wordt de gemeenteraad per brief geïnformeerd.

Jaarrekening

Van begroting naar jaarrekening

Het doel van de jaarrekening is het getrouw weergeven van de feiten en cijfers uit het begrotingsjaar 2017 en een analyse daarvan. Na de vaststelling van de begroting 2017 op 8 november 2016 is in het begrotingsjaar twee keer gerapporteerd over de begrotingsuitvoering door een voor- en een najaarsnota. Door begrotingswijzigingen zijn toen de budgetten geactualiseerd. Mutaties buiten de voor- en najaarsnota om zijn afzonderlijk voorgelegd.

Resultaat jaarrekening

Voorjaarsnota

Het saldo van de voorjaarsnota was € 38.452 positief. De belangrijkste voor- en nadelen waren:

Voordelen	bedrag structureel	bedrag incidenteel
Effect gemeenschappelijke regelingen.		48.879
Btw compensatiefonds (BCF) voordeel afvalstoffenheffing		18.968
Netto opbrengst verkoop woning		119.000
Bijstelling personeelsbudget		17.003
Vervallen wachtgeldverplichtingen voormalige bestuurders		113.110
Saldo kleine mutaties	1.398	22.264
totaal voordelen	1.398	339.224

Nadelen	bedrag structureel	bedrag incidenteel
Hogere waterschapslasten	30.000	
Netto effect gemeentefonds		51.384
Effect voorstel vervallen taakstelling bedrijfsvoering 2017	150.000	
Actualisatie budgetten	42.967	
Saldo kleine mutaties	2.772	25.047
totaal nadelen	225.739	76.431

Saldo	-224.341	262.793
Totaal positief resultaat:	38.452	

Het saldo van de voorjaarsnota is € 38.452 positief. Dat is het saldo van een incidenteel voordeel van

€262.793 en een structureel nadeel van € 224.341. In de gemeenteraadsvergadering van 29 juni 2017 is besloten om het positieve saldo van € 38.452 voor de helft toe te voegen aan de reserve Woon- en leefomgeving en voor de helft aan de reserve Openbare ruimte.

Najaarsnota

Het saldo van de najaarsnota was € 215.000 voordelig. De belangrijkste voor- en nadelen waren:

voordelen	bedrag (€)
Vrijval taakstelling	563.000
Effecten meicirculaire gemeentefonds	171.000
Schuldhelpverlening / armoedebeleid	28.000
Leerlingenvervoer	15.000
totaal voordelen	777.000

nadelen	bedrag (€)
Subsidie Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe	150.000
Omgevingsvergunningen	100.000
Verhuur en abonnementen sport	60.000
Exploitatie gebouwen	46.000
Verhuur Villa Maria/ MFA Smilde	36.000
Diverse kosten (voormalig) bestuurders	30.000
Leges lijkbezorging	30.000
Onderhoud bermen	20.000
Doelen jeugdvoetbal	19.000
Bestrijding eikenprocessierups	15.000
Subsidie project Boomhut XXL	15.000
Subsidie project Verwaarden bermgras	15.000
Personeel	11.000
saldo kleine mutaties (< € 10.000)	15.000
totaal nadelen	562.000

totaal resultaat	215.000 voordelig
-------------------------	------------------------------

In de gemeenteraadsvergadering van 30 oktober 2017 is besloten € 150.000 te onttrekken aan de Conjunctuurreserve voor de extra subsidiebijdrage aan de Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe en € 15.000 te onttrekken aan de bestemmingsreserve Openbare ruimte voor het project Verwaarden bermgras. Daarnaast is besloten het resterende positieve saldo voor de helft toe te voegen aan de reserve Woon- en leefomgeving en voor de helft aan de reserve Openbare ruimte.

Overheveling

In de raadsvergadering van 4 december 2017 is besloten om een deel van de in de begroting 2017 specifiek beschikbaar gestelde middelen over te hevelen naar 2018. De reden hiervoor was dat de

beoogde prestaties niet in 2017 konden worden afgerond of opgestart. Door de overheveling van deze budgetten naar 2018 kunnen de prestaties en/of activiteiten in 2018 direct vanaf 1 januari worden verricht. Het totaalbedrag van deze begrote budgetten bedroeg € 1.340.000. Op basis van de rekeningcijfers bedroeg de werkelijke overheveling € 1.190.807.

Resultaat

Het eindresultaat over 2017 uit de gewone bedrijfsvoering, inclusief de werkelijke overheveling, bedraagt € 2.765.342.

Hiervan heeft bijna € 1 miljoen betrekking op het sociaal domein en € 1,1 miljoen op de verplichte tussentijdse winstneming van Bouwgrond In Exploitatie (BIE's).

Voor de ontwikkelingen bij JADE is een voorziening van € 1 miljoen ingesteld. Wel hebben wij in 2017 € 655.000 ontvangen in de huisvestingskosten onderwijs voor asielzoekers. De uitkering gemeentefonds is op basis van de september- en decembercirculaire € 430.000 hoger. De salariskosten vielen € 621.000 lager uit.

Balans, overzicht baten en lasten, SISA en controleverklaring

Het vervolg van deze jaarrekening bestaat uit 4 delen. Het betreft in de eerste plaats de presentatie van de balans en de toelichting daarop. Daarna volgen het overzicht van baten en lasten en de toelichting daarop en de verantwoordingsbijlage specifieke uitkeringen (SISA). Als laatste onderdeel is de controleverklaring opgenomen.

Balans

Balans per 31 december 2017

(voor bestemming van het gerealiseerde resultaat)

Activa (in duizenden euro's)

	2017	2016
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	11	16
Totaal immateriële vaste activa	11	16
Materiële vaste activa		
Investerings met een economisch nut	36.280	37.809
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	19.233	19.798
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	7.783	6.811
Totaal materiële vaste activa	63.297	64.418
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	-	-
- gemeenschappelijke regelingen	-	-
- overige verbonden partijen	-	-
Leningen aan:		
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a van de Wet financiering decentrale overheden	-	-
- woningbouwcorporaties	1.685	1.768
- deelnemingen	144	144
- overige verbonden partijen	-	-
Overige langlopende leningen	4.369	2.393
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
Totaal financiële vaste activa	6.198	4.305
Totaal vaste activa	69.506	68.739

Passiva (in duizenden euro's)	2017	2016
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Reserves:		
- algemene reserve	3.828	3.822
- bestemmingsreserves	28.900	24.858
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	2.765	3.939
Totaal eigen vermogen	35.493	32.619
Voorzieningen	2.736	2.975
Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
Obligatieleningen	-	-
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	-
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	38.687	39.285
- binnenlandse bedrijven	-	-
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	-	-
- overige binnenlandse sectoren	-	-
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	-	-
Door derden belegde gelden	-	-
Waarborgsommen	7	7
Totaal vaste schulden	38.694	39.292
Totaal vaste passiva	76.923	74.886
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Kasgeldleningen aangaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	-	-
Overige kasgeldleningen	4.000	8.000
Banksaldi	-	-
Overige schulden	10.439	7.540
Totaal netto-vlottende schulden	14.439	15.540

(in duizenden euro's)

	2017	2016
Vlottende activa		
Voorraden		
Grond- en hulpstoffen, gespecificeerd naar:		
- niet in exploitatie genomen bouwgronden	-	-
- overige grond- en hulpstoffen	-	-
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	10.874	9.765
Gereed product en handelsgoederen	-	-
Vooruitbetalingen	-	-
Totaal voorraden	10.874	9.765
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	5.774	6.227
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	-	-
Overige verstrekte kasgeldleningen	-	-
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.009	2.496
Rekening-courantverhouding met het Rijk	-	-
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	-	-
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	-	-
Overige vorderingen	2.603	2.729
Overige uitzettingen	-	-
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	10.386	11.452
Liquide middelen		
Kassaldi	-	-
Banksaldi	640	604
Totaal liquide middelen	640	604
Overlopende activa		
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	-	-
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	37	17
Totaal overlopende activa	37	17
Totaal vlottende activa	21.937	21.838
Totaal activa	91.443	90.577
Rechten op verliescompensatie Vpb	253.987	

(in duizenden euro's)

	2017	2016
Overlopende passiva		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	-	-
De van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	33	105
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	47	45
Totaal overlopende passiva	80	150
Totaal vlottende passiva	14.519	15.690
Totaal passiva	91.443	90.577
Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt	2.204	2.517

Waarderingsgrondslagen

ACTIVA

De activa bestaan uit:

- vaste activa;
- vlottende activa.

Vaste activa

De vaste activa bestaan uit:

- immateriële vaste activa;
- materiële vaste activa;
- financiële vaste activa.

Algemeen

In 2017 is het verslaggevingsstelsel herzien. Belangrijke wijzigingen zijn de wijze van resultaatbepaling op grondexploitaties, het verplicht activeren van investeringen met maatschappelijk nut, de toerekening van overhead aan producten en programma's en de introductie van taakvelden. Ook zijn er in 2017 nieuwe uitspraken van de commissie BBV gekomen die effect hebben op het stelsel. De wijzigingen hebben geen significant terugwerkende kracht effect (mede door de regelgeving bepaald) zodat het effect van de stelselwijziging als zodanig nihil is. Om die reden zijn de vergelijkende cijfers dan ook niet aangepast. Overige wijzigingen in het stelsel hebben niet plaatsgevonden.

De jaarrekening is opgemaakt op basis van de veronderstelling van continuïteit van de organisatie en de daar aangekoppelde activiteiten. Het is ook opgesteld in overeenstemming met het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten 2004 (BBV), welke op een aantal uitzonderingen na, is gebaseerd op de verslaggeving voorschriften volgens het Burgerlijk Wetboek, boek 2, titel 9.

De kaders van de waarderingsgrondslagen zijn bepaald in de Gemeentewet, Het Besluit Begroting en Verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV) en de Financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet). Het overzicht van baten en lasten is opgesteld volgens het stelsel van baten en lasten. In de jaarrekening zijn de baten en lasten opgenomen die toe te rekenen zijn aan het begrotingsjaar. Het moment van betaling of ontvangst is daarbij niet van belang. De waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders is aangegeven. Bij de bepaling van het resultaat wordt onder andere rekening gehouden met het voorzichtigheidsprincipe, het matchingprincipe en het realisatieprincipe.

Bij het opstellen van de jaarrekening wordt gebruik gemaakt van schattingen. Dit betreft onder andere de levensduur van activa, de mate van oninbaarheid van debiteuren en de hoogte van de voorzieningen. De schattingen en de hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op

ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

Immateriële vaste activa

Onder de *immateriële vaste activa* staan voor zover van toepassing de kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief. Dit wordt in maximaal 5 jaar afgeschreven.

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Activa in eigendom van derden

Bijdrage aan activa in eigendommen van derden worden geactiveerd als aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde;
- De investering draagt bij aan de publieke zaak;
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen;
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven als was het actief waarvoor de bijdrage wordt verstrekt in bezit van de gemeente. De afschrijvingstermijn is gekoppeld aan de levensduur van het actief en is maximaal 40 jaar.

Materiële vaste activa

De *materiële vaste activa* worden onderscheiden in investeringen met een economisch nut, investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Deze investeringen zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

De afschrijving vindt plaats volgens zowel de lineaire als de annuïteitenmethode, naar algemeen aanvaarde grondslagen en is gebaseerd op de verwachte gebruiks- of levensduur.

Investerings hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn en/of als ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Onder activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven worden bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing en de rioolheffing gerekend. Investerings met een economisch nut moeten geactiveerd worden. Onder activa met een maatschappelijk nut worden verstaan investeringen in aanleg en onderhoud van: (inrichting) wegen, waterwegen, civiele kunstwerken, groen en kunstwerken. Met ingang van 2017 moeten investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut verplicht geactiveerd worden.

Op 15 december 2016 is een nieuwe Financiële verordening door de raad vastgesteld. Deze verordening geldt vanaf 1 januari 2017. Op reeds gerealiseerde investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die voor 1 januari 2017 zijn gedaan, blijft de Financiële verordening 2015 van toepassing zoals deze gold op de dag voor de inwerkingtreding van deze verordening.

De materiële vaste activa met economisch nut worden lineair afgeschreven in (raadsbesluit 15 december 2016):

- a. Maximaal 40 jaar: nieuwbouw woonruimten, schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen;
- b. Maximaal 15 jaar: semipermanente nieuwbouw woonruimten, schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen;
- c. Maximaal 20 jaar: renovatie, restauratie, bouwkundige voorzieningen, groot (levensduur verlengend) onderhoud of een algehele aanpassing;
- d. 5-20 jaar: technische installaties en inventaris in bedrijfsgebouwen;
- e. 7-15 jaar: lichte transport- en technische hulpmiddelen, zoals aanhangwagens, tractoren, motorvoertuigen en strooiers;
- f. 4-15 jaar: zware transport- en technische hulpmiddelen, zoals vrachtauto's, sneeuwplougen en bermvrijers;
- g. 4-6 jaar: automatiseringsapparatuur en software;
- h. Divers: overige materiële vaste activa.

Materiële vaste activa met economisch nut inzake riolering worden vanaf 2017 annuïtair in maximaal 50 jaar afgeschreven. Materiële vaste activa met economisch nut inzake pompen en gemalen worden annuïtair in maximaal 15 jaar afgeschreven.

Voor riolering gelden in 2017 nog verschillende afschrijvingsmethoden (lineair en annuïtair). In voorgaande jaren werd in de meeste gevallen op annuïteitsbasis afgeschreven, in enkele gevallen op lineaire basis. De destijds gekozen methodiek blijft gehandhaafd.

De materiële vaste activa met maatschappelijk nut worden, onder aftrek van bijdragen van derden, lineair afgeschreven in maximaal:

- a. 30 jaar: parken, sportvelden en groenvoorzieningen;
- b. 12 jaar: top laag kunstgrasvelden;
- c. 20 jaar: wegen, pleinen, rotondes, waterwegen, waterbergingen en walbeschoeiing;
- d. 40 jaar: tunnels, viaducten, bruggen, havens, kades, sluizen en waterkeringen;
- e. 50 jaar: geluidschermen;
- f. 50 jaar: masten openbare verlichting;
- g. 20 jaar: armaturen openbare verlichting;
- h. 15 jaar: straatmeubilair en speeltoestellen.

Activa met economisch nut die voldoen aan één van de volgende eisen worden niet geactiveerd:

- Een verkrijgingsprijs van € 15.000 of minder;
- Een levensduur die gelijk aan of korter is dan 4 jaar;

Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid bij leningen op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekking aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, zal afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaatsvinden.

Vlottende activa

De vlottende activa bestaan uit:

- voorraden;
- uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar (vorderingen);
- liquide middelen;
- overlopende activa.

Vorraden

De voorraden worden tegen marktwaarde gewaardeerd als de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of de vervaardigingsprijs. De boekwaarden van de voorraden zijn opgenomen in de tabel 'boekwaarden investeringen'.

In maart 2018 is er vanuit de commissie BBV een aanvulling gekomen op de notitie Grondexploitatie. De aanvulling betreft een nieuwe methode (= de POC-methode) voor het berekenen van tussentijds winst nemen.

Voor de lopende grondexploitaties betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze maar een verplichting. Deze nieuwe methode moet vanaf 2017 worden toegepast.

Jaarlijks worden alle complexen beoordeeld. De gehele bouwgrondexploitatie wordt doorgerekend op basis van dynamische rekenmodellen.

Vanaf 2012 worden de kosten en opbrengsten over de looptijd van elk project verspreid in het jaar waarin verwacht wordt dat ze worden gemaakt dan wel ontvangen. Dat betekent concreet dat jaarlijks bekeken wordt of de looptijd in overeenstemming is met de huidige verwachtingen. Wanneer dit niet meer het geval is, worden de berekeningen aangepast en wordt een negatief verwacht eindresultaat verwerkt via een mutatie voorziening bouwgrond in de jaarrekening.

Tussentijdse winst neming lopende exploitatieplannen bouwgrond

Bij het stelsel van baten en lasten zoals geformuleerd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn het toerekeningbeginsel, het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel essentiële uitgangspunten. Baten en lasten – en het daaruit vloeiende resultaat – moeten worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze maar een verplichting die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten.

Percentage of completion (Poc) methode in praktijk

Naar rato van de voortgang van het project wordt tussentijds winst verantwoord. Hierbij wordt voor wat betreft de berekeningsmethodiek en de planinhoudelijke uitgangspunten niet afgeweken van de grondexploitatie of herziening zoals deze tot en met het verslagjaar door de raad zijn vastgesteld. Dit wordt berekend naar de mate waarin kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie. Hiermee wordt de totale winst over de individuele grondexploitatie opgedeeld/toegerekend aan de reeds verkochte kavels.

Indien nog geen gronden zijn verkocht is er dus nog geen sprake van gerealiseerde winst.

Maatgevend is de realisatie tot en met het lopende jaar ten opzichte van het totaal van de kosten en opbrengsten van de grondexploitatie. In formule: % kostenrealisatie x % opbrengstrealisatie = % Poc. (ingeval de kosten voor 50% zijn gerealiseerd en de gronden voor 50% zijn verkocht, dan is de Poc dus 25%.)

Overige vlottende activa

De overige vlottende activa staan respectievelijk vermeld in de tabel 'vorderingen', 'liquide middelen' en 'overlopende activa'.

Vorderingen worden, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 is de vennootschapsbelastingplicht voor gemeenten ingevoerd. Dit houdt in dat gemeenten die winst of structurele overschotten behalen met activiteiten die concurreren met de markt vennootschapsbelasting gaan betalen. Op basis van de aangifte vennootschapsbelasting 2016 hoeft geen vennootschapsbelasting betaald te worden. Er is sprake van een verrekenbaar verlies. Daarvoor is een recht op verliescompensatie vennootschapsbelasting verantwoord buiten de balans.

PASSIVA

De passiva (financieringsmiddelen) bestaan uit:

- vaste passiva;
- vlottende passiva.

Vaste passiva

De vaste passiva bestaan uit:

- het eigen vermogen (reserves);
- de voorzieningen;
- de vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer (langlopende schulden).

Informatie over de aard en de reden van de reserves en de voorzieningen staat opgenomen in de op 5 november 2015 door de raad vastgestelde nota Reserves en voorzieningen.

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;

- d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven

Voorzieningen worden, met uitzondering in geval de voorziening tegen de contante waarde is opgenomen, gewaardeerd tegen de nominale waarde. Vaste schulden worden tegen de nominale waarde gewaardeerd. De langlopende schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva bestaan uit:

- kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen;
- overige kasgeldleningen;
- banksaldi;
- overige schulden;
- vooruit ontvangen bedragen (overlopende passiva).

Daarnaast wordt aan de passiefzijde van de balans, buiten de balanstelling, het bedrag opgenomen waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt (gewaarborgde geldleningen).

De waarderingsgrondslag van de vlottende passiva is de nominale waarde.

Toelichting op de balans

Algemeen

Midden-Drenthe heeft ultimo 2017 € 69,5 miljoen aan vaste activa en € 38,7 miljoen aan langlopende schulden. Het totaal van de reserves, dat wil zeggen de algemene reserves en de bestemmingsreserves bedraagt eind 2017 € 32,7 miljoen.

De stand van de Algemene reserve en het weerstandsvermogen bouwgrond bedraagt per 31 december € 3,8 miljoen, van de egalisatiereserve € 0,5 miljoen en van de overige bestemmingsreserves € 28,4 miljoen.

Het rekeningresultaat bedraagt € 2,8 miljoen voordelig (afgerond).

De weerstandscapaciteit, gevormd door de algemene reserve, het weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie, bestemmingsreserves zonder een directe specifieke aanwending en door de onbenutte belastingcapaciteit en het budget voor onvoorziene uitgaven, achten wij voldoende om onverwachte tegenvallers op te kunnen vangen.

De jaarstukken van de gemeente Midden-Drenthe zijn conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) opgemaakt.

Toelichting activa

VASTE ACTIVA

boekwaarden investeringen (bedragen x € 1.000)

VASTE ACTIVA	31-12-2017		31-12-2016	
		1		1
Immateriële vaste activa	1		6	
Kosten geldleningen en disagio	-		-	
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	11		16	
Materiële vaste activa		63.297		64.418
<i>Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:</i>				
Begraafplaatsen en milieustraat	1.391		1.439	
Vervanging riolering	16.900		17.332	
Aanschaf minicontainers en kipper begraafplaats, betaalzuil milieustraat	943		1.027	
<i>Investerings met een economisch nut:</i>				
Gronden en terreinen	1.679		1.837	
Woonruimten	52		66	
Bedrijfsgebouwen	24.525		25.451	
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	-		-	
Vervoermiddelen	563		709	

Machines, apparaten en installaties	997		1.087	
Overige	502		464	
Strategische Gronden	7.962		8.195	
<i>Investerings met een maatschappelijk nut:</i>				
Gronden en terreinen	-		-	
Bedrijfsgebouwen	-		-	
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	7.777		6.801	
Overige	6		10	
Financiële VASTE ACTIVA		6.198		4.305
Deelnemingen (incl. beleggingen)	144		144	
Leningen aan woningbouwcorporaties	1.685		1.768	
Overige langlopende geldleningen	4.369		2.393	
Subtotaal VASTE ACTIVA		69.506		68.739

Het verloop van de boekwaarden in 2017 is als volgt (bedragen x € 1.000):

Immateriële vaste activa

Boekwaarde per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	16
Investerings	32		32
Afschrijvingen		37	-37
Afwaarderingen		0	0
Boekwaarde per 31 december 2017			11

Materiële vaste activa

Boekwaarde per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	64.418
Investerings	3.911		3.911
Desinvesterings		766	-766
Afschrijvingen		4.266	-4.266
Boekwaarde per 31 december 2017			63.297

Toelichting op het verloop van de (im)materiële vaste activa (bedragen x € 1.000)

	Boekw. begin begroting- jaar	Inves- tering en	Des- inves- tering en	Afschrijving en	Bijdrag en van derden	Afwaar- deringen wegens duur-zame waarde- vermindering en	Boek- waarde einde begroting- jaar
		+	-/-	-/-	-/-	-/-	
<i>Immateriële vaste activa</i>							
Bijdrage aan activa van derden	16	32		37			11

<i>Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:</i>							
Bedrijfsgebouwen (tbv heffingen)	1.439	0		48			1.391
GWW Werken (tbv heffingen)	17.332	763		1.195			16.900
Ov Mat Vaste Activa (tbv heffingen)	1.027	18		102			943
<i>Investerings met een economisch nut:</i>							
Gronden en terreinen	1.837			158			1.679
Woonruimten	66			14			52
Bedrijfsgebouwen	25.451	363		1.289			24.525
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	0	5		5			0
Vervoermiddelen	709	41		187			563
Machines, apparaten en installaties	1.087	404		494			997
Overige	464	55	7	10			502
Strategische gronden	8.195			233			7.962
							0
<i>Investerings met een maatschappelijk nut:</i>							0
Gronden en terreinen							0
Bedrijfsgebouwen							0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	6.801	2.478	759	743			7.777
Overige	10	17	0	21			6
							0
Totaal	64.418	4.144	766	4.499	0	0	63.297

Toelichting per onderdeel op het verloop van de vaste (im)materiële activa (bedragen x € 1.000)

<i>Investerings</i>	<i>Bedrag</i>
Immateriële vaste activa	
<i>Bijdrage aan activa van derden</i>	
Restant < € 50.000 (investerings)	32
Totaal investerings Immateriële vaste activa	32

Materiële vaste activa	
<i>Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven</i>	
Vervanging vrij verval 2014 (riolering)	148
Vervanging vrij verval 2015 (riolering)	190

Afkoppelen 2016 (riolering)	299
Vervanging vrij verval 2017 (riolering)	70
Restant < € 50.000 (investeringen)	56
<i>Totaal GWW Werken tbv heffingen</i>	<i>763</i>
Restant < € 50.000 (investeringen)	18
<i>Totaal Overige materiële vaste activa tbv heffingen</i>	<i>18</i>
Totaal Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	781
<i>Investeringen met een economische nut</i>	
Integraal huisvestingsplan (IHP 2012 primair onderwijs Westerbork)	60
Klimaatproblemen De Grift Hoogersmilde	192
Restant < 50.000 (investeringen)	111
<i>Totaal Bedrijfsgebouwen</i>	<i>363</i>
Restant < € 50.000 (investeringen)	5
<i>Totaal Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</i>	<i>5</i>
Restant < € 50.000 (investeringen)	41
<i>Totaal Vervoermiddelen</i>	<i>41</i>
Basiskaart Grootschalige Topografie	87
Midoffice Mozard Hardware 2017	57
Restant < € 50.000 (investeringen)	260
<i>Totaal Machines, apparaten en installaties</i>	<i>404</i>
Restant < € 50.000 (investeringen)	55
<i>Totaal Overige investeringen met een economisch nut</i>	<i>55</i>
<i>Totaal Investeringen met een economisch nut</i>	<i>868</i>
<i>Investeringen met een maatschappelijk nut</i>	
Verkeersmaatregelen Westerbork	749
Woonservicezone Beilen	256
Fietsverbinding Beilen-Hijken de Mussels	143
Brandenweg Westerbork	142
Dorpsvisie Spier	485
Vijvers de Made Beilen	233
Leefbaarheid Noorderhoek	353
Restant < € 50.000 (investeringen)	117
<i>Totaal Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</i>	<i>2.478</i>
Restant < € 50.000 (investeringen)	17

<i>Totaal Overige investeringen met een maatschappelijk nut</i>	<i>17</i>
Totaal Investerings met een maatschappelijk nut	2.495
Totaal Investerings Materiële vaste activa	4.144

<i>Desinvesteringen</i>	<i>Bedrag</i>
Materiële vaste activa	
Investerings met een economische nut	
Restant < € 50.000 (investerings)	7
Totaal Investerings met een economisch nut	7
Investerings met een maatschappelijk nut	
Ontsluiting Zuidmaten	324
Verkeerst. Aanp. kruisingen Oranjekanaal	85
Dorpsvisie Spier	200
Vijvers de Made en 't Spiek	150
Totaal Investerings met een maatschappelijk nut	759
Totaal Desinvesteringen Materiële vaste activa	766

Toelichting op investeringen met een maatschappelijk nut die ten laste van een reserve zijn gebracht (bedragen x € 1.000):

Investering	Beschikking over reserve	Bedrag
Verkeerskundige aanpassing kruisingen Oranjekanaal	Openbare ruimte	21
Brandenweg Westerbork	Openbare ruimte	142
Brug 5 De Marsen Drijber	Openbare ruimte	18
30- en 60 km/u zones	Openbare ruimte	25
Dorpsvisie Spier	Openbare ruimte	142
Dorpsvisie Spier	Woon- en leefomgeving	143
Vijvers De Made en 't Spiek	Waterplan	83
Park Koepelkerk	Woon- en leefomgeving	16
Leefbaarheid Noorderhoek Beilen	Woon- en Leefomgeving	177
Leefbaarheid Noorderhoek Beilen	Openbare ruimte	176
Totaal		943

De gemeente Midden-Drenthe heeft geen in erfpacht uitgegeven gronden (MVA)

Financiële vaste activa

Het verloop van de boekwaarden in 2017 is als volgt (bedragen x € 1.000):

Boekwaarde per 1 januari 2017	4.305
--------------------------------------	--------------

Vermeerderingen	2.064
Afschrijvingen/Aflossingen	171
Verminderingen	0
Boekwaarde per 31 december 2017	6.198

Toelichting op het verloop van de financiële vaste activa

<i>Vermeerderingen</i>	
Startersleningen St. Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	118
Lening Coöperatie Sterk Midden-Drenthe	1.946
Totaal vermeerderingen	2.064

Lening Coöperatie Sterk Midden-Drenthe

Aan de Coöperatie Sterk Midden-Drenthe is een lening verstrekt van in totaal € 2.750.000 voor aanleg van breedband in de buitengebieden. In totaal is hier in 2016 en 2017 € 1.988.100 van opgenomen. De rest van € 761.900 zal naar verwachting in 2018 worden verstrekt.

<i>Afschrijvingen/aflossingen</i>	
Lening BNG tbv voormalige Woningbouwvereniging Smilde, thans Actium	83
Zonneleningen	54
Aflossingen < € 50.000	34
Totaal Afschrijvingen/aflossingen	171

Lening BNG tbv voormalige Woningbouwvereniging Smilde, thans Actium

In het verleden is een geldlening afgesloten bij de BNG ten behoeve van de voormalige Woningbouwvereniging Smilde, thans Actium. In 2017 is hierop € 83.495 afgelost, zodat de boekwaarde per 31 december 2017 nog € 1,7 miljoen bedraagt.

Overige langlopende leningen

Onder de overige langlopende geldleningen zijn nog twee geldleningen opgenomen van in het verleden verstrekte hypotheekleningen aan medewerkers. Het gaat hierom een bedrag van € 9.693.

Lening D van € 483.508 van Enexis is nog aanwezig op de balans en wordt in de loop van 2019 afgelost.

Er heeft op geen enkele lening naast de reguliere aflossing een duurzame waardevermindering plaatsgevonden.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

Het verloop van de boekwaarden in 2017 is als volgt (bedragen x € 1.000):

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (bedragen x € 1.000)

Boekwaarde per 1 januari 2017	9.765
Voorziening verliezen per 31-12-2016	246
Vermeerderingen	339
Winstnemingen	1.096

Afschrijvingen	-
Verminderings	-407
Voorziening verliezen	-165
Boekwaarde per 31 december 2017	10.874

Toelichting mutaties bouwgrondexploitatie (bedragen x € 1.000)

	Vermeerderingen:	
97122	Grondexploitatie Oranje	3
97128	Grondexploitatie Hijken	0
97129	Grondexploitatie Bedrijventerrein Leemdijk	40
97133	Grondexploitatie Nieuw Balinge	9
97142	Grondexploitatie Drijber - fase II	8
97161	Grondexploitatie Bedrijventerrein Nieuw Balinge	8
97162	Grondexploitatie Bedrijventerrein Dambroeken	10
97181	Grondexploitatie Inbreidingslocatie Bovensmilde	13
97182	Grondexploitatie Lievingerveld	232
97183	Grondexploitatie Witteveen	13
97186	Grondexploitatie Gronddepot Eursinge	3
	Totaal vermeerderingen	339
	Winstnemingen:	
97127	Grondexploitatie Brootacker II	259
97128	Grondexploitatie Hijken	322
97129	Grondexploitatie Bedrijventerrein Leemdijk	186
97169	Grondexploitatie Hoogersmilde	329
	Totaal saldo winstnemingen	1.096
	Vminderingen:	
97124	Grondexploitatie Wijster	-88
97127	Grondexploitatie Brootacker II	-157
97134	Grondexploitatie Zwiggelte	-72
97169	Grondexploitatie Hoogersmilde	-90
	Totaal verminderingen	-407
	Afschrijvingen:	-
	Voorziening verliezen:	
97124	Grondexploitatie Wijster	1
97134	Grondexploitatie Zwiggelte	35

97161	Grondexploitatie Bedrijventerrein Nieuw Balinge	4
97181	Grondexploitatie Inbreidingslocatie Bovensmilde	26
97183	Grondexploitatie Witteveen	17
	Totaal voorziening verliezen	82

**Specificatie boekwaarde Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie
(bedragen x € 1.000)**

	Boekwaarde 01-01-2017	Mutaties 2017	Resultaat	Boekwaarde 31-12-2017
Onderhanden werk	10.011	-68	1.096	11.040
Gebieden ontwikkeld door derden	-	-	-	-
Af: Voorziening verliezen	-246	81	-	-165
Subtotaal stand onderhanden werken	9.765	13	1.096	10.875
Gebieden zonder kostprijsontwikkeling	6.207	-248	15	5.974
Verspreide percelen	1.988	-41	41	1.988
Stand Activa	8.195	-289	56	7.962
Af: Voorziening verliezen	-	-	-	-
Subtotaal gebieden zonder kostprijsontwikkeling	8.195	-289	56	7.962
Totaal	17.961	-276	1.152	18.837

Toelichting

In exploitatie genomen complexen	Boekwaarde 31 december 2017	(Nog) te maken kosten	(nog) te realiseren baten	Verwacht eindresultaat
Woningbouwplannen:				
97122 Exploitatieberekening Oranje	28.438	147.134	268.800	-93.227
97124 Exploitatieberekening Wijster	-1.401	1.380	-	-21
97127 Exploitatieberekening Brootacker II	397.159	276.646	1.828.106	-1.154.301
97128 Exploitatieberekening Hijken	203.043	65.983	433.452	-164.426
97133 Exploitatieberekening Nieuw Balinge fase 1	285.679	90.280	474.236	-98.277
97134 Exploitatieberekening Zwiggelte	508.801	55.740	558.800	5.741
97142 Exploitatieberekening Drijber II	208.118	148.922	443.964	-86.925
97169 Exploitatieberekening Hoogersmilde	171.557	42.872	302.677	-88.248
97181 Exploitatieberekening Bovensmilde	511.509	142.748	544.264	109.993
97182 Exploitatieberekening Lievingerveld	7.311.954	2.647.424	9.974.870	-15.492
97183 Exploitatieberekening Witteveen	495.477	85.750	556.220	25.007
				-
Bedrijventerreinen:				-
97129 Exploitatieberekening Bt Leemdijk West	162.162	105.516	545.760	-278.082
97161 Exploitatieberekening Bt Nw-Balinge	277.511	52.270	285.650	44.131

97162 Exploitatieberekening Bt Dambroeken	407.711	24.790	488.560	-56.059
97186 Exploitatieberekening Gronddepot Eursinge	72.158	145.134	324.000	-106.708
Totalen	11.039.877	4.032.589	17.029.359	-1.956.893

*) -/- = positief eindresultaat

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen (x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016
Vorderingen op openbare lichamen	5.775	6.227
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.009	2.496
Overige vorderingen	2.603	2.729
Saldo	10.387	11.452

Toelichting

Onder vorderingen op openbare lichamen is de vordering op het rijk opgenomen in verband met het BTW-compensatiefonds. Dit betreft € 3,4 miljoen en zal in juli 2018 worden ontvangen.

Het overige deel van de vorderingen op openbare lichamen heeft betrekking op het COA/Jade netto € 0,7 miljoen (De totale vordering was € 1,7 miljoen maar er is een voorziening getroffen van € 1 miljoen) en op ESF bijdrage gemeente Emmen en een rijksbijdrage BBZ.

In het bedrag dat is vermeld bij 'overige vorderingen' is al rekening gehouden met de mogelijke oninbaarheid van een aantal vorderingen ter hoogte van € 122.913.

Daarnaast is in het bedrag van overige vorderingen rekening gehouden met de mogelijke inbaarheid van de volgende vorderingen op het terrein van sociale zaken.

Opbouw bedragen	Vordering 31/12	Inschatting dubieus	Inbaarheid
Terugvordering en verhaal WWB	783	84%	658
Krediethypotheek	183	0%	0
Besluit bijstand zelfstandigen	873	83,9%	732
Bijzondere bijstand / minima	460	93,86%	432

Van de totale vordering van € 7,2 miljoen was op 20 maart 2018 een restant saldo aan vorderingen van € 6,1 miljoen.

Liquide middelen

Schatkistbankieren

Met ingang van 2014 is het schatkistbankieren ingevoerd. Wij moeten iedere dag onze rekeningcourant-tegoeden boven een drempelbedrag afstorten bij het Rijk. Het drempelbedrag bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal (2017: € 621.000). Bij een overschot vindt de afstorting door de BNG naar het Rijk automatisch plaats. Wij kunnen hierop niet sturen. Het komt voor dat een ontvangst plaatsvindt net nadat is afgeroomd. Dit kan leiden tot een overschrijding.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar 2017					
(1)	Drempelbedrag	621			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	641	657	656	658
(3a)	Ruimte onder het drempelbedrag				
(3b)	Overschrijding van het drempelbedrag	20	36	35	37
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	82.811			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	-			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	621			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	57.659	59.776	60.312	60.524
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	641	657	656	658

Toelichting op het verloop van de liquide middelen

Liquide middelen (x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016
Rabobank Assen-Beilen (Beilen)	15	23
BNG	625	581
Totaal	640	604

Toelichting

Het totaal per 31 december 2017 bevat de tegoeden in rekening courant met de diverse banken.

Overlopende activa

Overlopende activa (x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016
Vooruitbetaalde bedragen (overig)	36	17

Vooruitbetaalde bedragen (overige)

Dit betreft Improves inzake verlenging licenties Sophos (2018) € 8.016, Netlink BV (Axians) inzake HP enterprise (2018-2019) € 9.043, Netlink BV (Axians) inzake Axians ICT factuur (2018-2020) € 9.164, St. MFA de Spil inzake bijdrage sportstimulering 2018 € 10.000.

Toelichting passiva

VASTE PASSIVA

Reserves

Het verloop van de reserves in 2017 is als volgt (bedragen x € 1.000):

Algemeen: In de reserves en voorzieningen heeft geen vrijval plaatsgevonden.

Omschrijving	Saldo op 1-1-2017	Rente toevoe- -ging	Toevoeging	Onttrekking	Saldo op 31-12-2017
Algemene reserves					
<i>A - Reserve</i>					
Algemeen Weerstandsvermogen	3.017				3.017
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	805		6		811
Rekeningresultaat	3.939		2.765	3.939	2.765
Totaal Algemene reserve	7.761	-	2.771	3.939	6.416
					-
Bestemmingsreserves					-
Egalisatie tarief afvalstoffenheffing	449		43		492
Openbare Ruimte	8.243		651	861	8.033
Woon- en Leefomgeving (voorm best.res. Leefbaarheid)	4.373		1.778	1.537	4.614
Openbare Verlichting	80		82	80	82
Dienstverleningsprogramma	184			92	92
Jeugdgezondheidszorg BDU CJG	488			47	441
Gezondheidszorg v.m. gemeente Beilen	44	1			45
Conjunctuurreserve (C-reserve)	6.347		3.579	684	9.242
Waterplan	180			85	95
Alg. reserve Breedband	2.750		30		2.780
Lokaal onderwijsbeleid	124			25	99
Dekking Kapitaallasten			1.173		1.173
Onderhoud gebouwen	433		76	80	429
Reserve riolering	148		248		396
Egalisatie verfijningsuitkering riolering	59		850	909	-
Vervangingsinvesteringen	881		648	692	837
Personeel/organisatiestructuur	50				50
B.t.w. Compensatiefonds (BCF)	25			25	-
Totaal Bestemmingsreserves	24.858	1	9.158	5.117	28.900

Toelichting per reserve

Algemeen Weerstandsvermogen

Doel: De algemene reserve Weerstandvermogen heeft een bufferfunctie en is gevormd om onverwachte financiële tegenvallers op te kunnen vangen.

De omvang van de algemene A-reserve bedraagt € 3.017.000. Tenzij de berekeningen volgens de nota weerstandsvermogen en risicomanagement aanleiding geven om het bedrag aan te passen.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	3.017
Mutaties boekjaar			0
Stand per 31 december 2017			3.017

Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie

Doel: Deze algemene reserve dient als buffer om financiële tegenvallers in de bouwgrondexploitatie op te vangen. Het saldo moet op grond van de nota Reserves en voorzieningen tussen de € 500.000 en € 1 miljoen bedragen.

Als op grond van een besluit gronden worden afgewaardeerd dan moet dit verlies direct in de boekwaarde van deze gronden worden verwerkt als er geen vooruitzichten zijn dat dit in de toekomst weer kan worden opgevangen.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	805
Bijdrage vanuit Nagtegaal	6		6
Stand per 31 december 2017			811

Rekeningresultaat

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	3.939
Rekeningsaldo 2016		3.939	-3.939
Rekeningsaldo 2017	2.765		2.765
Stand per 31 december 2017			2.765

Egalisatie Reserve tarief afvalstoffenheffing

Doel: Deze bestemmingsreserve is ingesteld om schommelingen in de tariefstelling afvalstoffenheffing op te kunnen vangen.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	449
Res. tlv exploitatie	43		43
Stand per 31 december 2017			492

Openbare Ruimte

Doel: Ingesteld ter bekostiging van fysieke werkzaamheden met een maatschappelijke nut.

Hieronder vallen wegen, bruggen en openbaar groen. Het gaat om werkzaamheden die het object gedurende zijn levensduur weer in goede staat brengt. Kenmerkend voor deze werkzaamheden is dat ze planmatig zijn. Uitgangspunt is dat onderhoudswerkzaamheden met een cyclus van één jaar of korter vanuit de exploitatie worden bekostigd.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	8.243
Toevoeging			
Inc. Onderuitput. Begroting 2017	373		
Batig saldo prim.begroting 2017	4		
Batig saldo Voorjaarsnota	20		
Batig saldo Najaarsnota	190		
Afronding kruisingen Oranjekanaal	64		
			651
Beschikkingen			
Bloemrijke akkers		25	
Bagger Specie		43	
toev. Res. Kapitaallasten		619	
Res. Kap.lasten Dorpsvisie Spier		100	
Verwaarden bermgras		15	
tgv Brug 5 de Marssen Drijber		18	
Adviezen zonnepanelen Leemdijk		41	
			-861
Stand per 31 december 2017			8.033

Woon- en Leefomgeving (voormalige Best.Res. Leefbaarheid)

Doel: Het versterken van de sociale leefbaarheid in de woonomgevingen. Hierdoor wordt het aantrekkelijk om in bepaald gebied te wonen of te werken. De mens staat centraal.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	4.374
2017			
Inc. Onderuitp. Begroting 2017	373		
Batig saldo prim.begroting 2017	4		
Batig saldo Voorjaarsnota 2017	19		
Batig saldo Najaarsnota	190		
Overhevelen budgetten naar 2018	1.191		
			1.777
Beschikking:			
Leader Zuidw. Drenthe		20	
Onderh. Rec/toer.		18	
Vrijwilligerswerk		32	

Overhevelen budgetten 2016		733	
Best. Eiken proc.rups		10	
Bijdrage Padelbaan		11	
Toev. Res.kap.lasten		270	
Res. Kap.lasten dorpsvisie Spier		100	
Stefanustoren		1	
Structuurvisies Westerbork		1	
Snoeien Sportpark NoordWest		5	
Park Koepelkerk		5	
Onbep. Holdbaar Dorpshuizen		28	
Onbep. Holdbaar Dorpshuizen 2		127	
Betonrot Schutkampen		193	
Aanv. Bijdrage RUD		31	
Dorpshuizen ivm vertrek Peuterspeelzalen		32	
Deel. Onbep. Holdbar 2 tlv onderh.gebouwen		-80	-1.537
Stand per 31 december 2017			4.614

Conjunctuurreserve

Doel: Deze reserve dient als buffer voor het opvangen van conjunctuurschommelingen in verband met de economische crisis.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	6.347
Rek.res. 2016	3.579		
			3.579
Saldo pers.cons.		9	
Frictiebudget 2017		250	
Extra Bijdrage Welzijnswerk		150	
Extra Middelen GGD tbv VTD		62	
Automaatje ANWB		13	
Bijdrage Bedrijvenregeling		200	-684
Stand per 31 december 2017			9.242

Openbare verlichting

Doel: Deze reserve is bedoeld voor de uitvoering van het beleidsplan Verduurzaming openbare verlichting 2014-2023.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	80
Expl. Saldo openb. Verl 2017	82		82
Bel.Plan Openbare verlichting		80	-80
Stand per 31 december 2017			82

Dienstverleningsprogramma

Doel: Het beschikbaar houden van incidentele middelen om invulling te geven aan de uitvoering van het dienstverleningsprogramma.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	184
Lasten Dienstverl. Programma		92	-92
Stand per 31 december 2017			92

Jeugdgezondheidszorg BDU CJG

Doel: Deze reserve is in 2008 gevormd uit de vrijvallende voorziening Integrale Jeugd gezondheidszorg. Het doel van de reserve is om de middelen bestemd voor de jeugd(gezondheids)zorg daarvoor beschikbaar te houden.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	488
Bijdrage Lokaal Jeugdbeleid		47	-47
Stand per 31 december 2017			441

Gezondheidszorg v.m. Gemeente Beilen

De voormalige gemeente Beilen heeft in het verleden een schenking van het Groene Kruis aanvaard. De schenking is beschikbaar gesteld onder de voorwaarde dat een gemeentelijk fonds gezondheidszorg werd ingesteld voor de bekostiging van projecten in de gezondheidszorg in het algemeen.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	44
Bespaarde rente	1		1
Stand per 31 december 2017			45

Waterplan

Doel: Uitvoering geven aan watergerelateerde projecten (Waterplan Midden-Drenthe)

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	180
Reserve Kap.Lasten		85	-85
Stand per 31 december 2017			95

Alg. Reserve Breedband

Doel: Aanleg van een glasvezelnetwerk in de gemeente Midden-Drenthe

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	2.750
Rentevoordeel Breedband	30		30
Stand per 31 december 2017			2.780

Reserve Dekking Kapitaallasten

Doel: Vormen van een reserve waaruit kapitaallasten van een investering kunnen worden bekostigd. Alle activa worden voor het bedrag van de investering (vaste activa) of de verkrijgings- of

vervaardigingsprijs geactiveerd. Reserves mogen hierop niet in mindering worden gebracht.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	0
Storting	973		
Dorpsvisie Spier	200		1.173
Stand per 31 december 2017			1.173

Lokaal onderwijsbeleid

Doel: Deze bestemmingsreserve is ingesteld om lokaal onderwijsbeleid te bekostigen

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	124
Buurtacademie		25	-25
Stand per 31 december 2017			99

Onderhoud gebouwen

Doel: Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijks schommelende onderhoudskosten van de gemeentelijke gebouwen (exclusief schoolgebouwen), zoals opgenomen in het meerjarig onderhoudsplan, te kunnen bekostigen.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	433
Uit exploitatie	76		76
Obep. Holdbaar Dorpsh. 2		80	-80
Stand per 31 december 2017			429

Reserve riolering

Doel: Voor- en nadelen van de rioolexploitatie worden op rekeningsbasis (ten opzichte van de begroting) toegevoegd of onttrokken aan de bestemmingsreserve riolering.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	148
Expl. Saldo riolering 2017	248		248
Stand per 31 december 2017			396

Egalisatie verfijninguitkering riolering

Doel: Het opvangen van de verlaging van de verfijningsuitkering riolering uit het gemeentefonds. Door in het verleden versneld af te schrijven liepen (de vrijval van) de kapitaallasten niet meer gelijk op met (de afbouw) vergoeding verfijningsuitkering riolering.

Vanaf 2006 worden de verfijningsuitkeringen riolering afgebouwd in het gemeentefonds. Om het exploitatie tekort op te vangen is besloten om jaarlijks een bedrag in de exploitatie beschikbaar te stellen. Tot en met 2006 ging het om incidentele toevoegingen en met ingang van 2009 is dit gewijzigd in een jaarlijkse structurele toevoeging. Hierdoor zal er in 2018 evenwicht ontstaan. Dan ontvangt de gemeente geen bijdrage meer als verfijningsuitkering riolering en hebben wij het structureel beschikbaar in onze begroting.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	58
Storting egal.verf.riolering	850		850

Onttrekking egal.verf.riolering		908	-908
Stand per 31 december 2017			0

Vervangingsinvesteringen

Doel: Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse schommelende kapitaallasten van de vervangingsinvesteringen van materieel, meubilair en automatiseringsmiddelen te dekken.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	881
St. uit primitieve begroting	647		647
Kap.lasten Bes. Vervangingsinvesteringen		692	-692
Stand per 31 december 2017			836

Personeel/organisatiestructuur

Doel: Deze bestemmingsreserve is ingesteld ten behoeve van de organisatieontwikkeling

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	50
Mutaties boekjaar	0		0
Stand per 31 december 2017			50

BTW Compensatiefonds (BCF)

Doel: De reserve is bij de introductie van het BTW Compensatiefonds ingesteld om verschillen tussen de werkelijke en de te declareren compensabele BTW op te kunnen vangen. Eind 2017 verliest de reserve dit doel, zodat de reserve kan worden opgeheven.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	25
tgv exploitatie		25	-25
Stand per 31 december 2017			0

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2017 is als volgt:

Omschrijving	Saldo op 1-1-2017	Rente toevoeging	Toevoeging	Onttrekking	Saldo op 31-12-2017
APPA-regeling	1.071	-	-	84	987
Voorziening voormalig personeel	70	-	-	8	61
Voorziening riolering	1.322	-	796	762	1.356
Wachtgeld bestuurders	513	-	-	181	332
Totaal Voorzieningen	2.975	-	796	1.035	2.736

In artikel 44 van de BBV is vastgelegd op welke gronden een voorziening kan worden gevormd.

1 Voorzieningen worden gevormd wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.

Appa-regeling pensioenen (gebaseerd op artikel 44 lid 1a van de BBV)

Deze voorziening is ingesteld voor het afdekken van het risico op (overdracht c.q. uitbetalen van) pensioenaanspraken voor voormalige wethouders en gebaseerd op wettelijke verplichtingen.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	1.071
Vrijval TGV Expl. 2017		35	
Maandelijks onttrekking		49	-84
Stand per 31 december 2017			987

Voorziening Voormalig Personeel (gebaseerd op artikel 44 lid 1a van de BBV)

Doel: Ingesteld voor kosten van voormalig personeel.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	70
Onttrekking		8	-8
Stand per 31 december 2017			62

Voorziening Riolering (gebaseerd op artikel 44 lid 1d van de BBV)

Doel: Ingesteld als zogenaamd spaarbedrag voor toekomstige vervangingen in riolering.

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	1.322
Storting 2017	796		796
Bes. Tlv investeringen 2017		762	-762
Stand per 31 december 2017			1.356

Wachtgeld bestuurders (gebaseerd op artikel 44 lid 1a van de BBV)

Deze voorziening is ingesteld voor het afdekken van het risico op (overdracht c.q. uitbetalen van) pensioenaanspraken voor wachtgeld t.b.v. bestuurders

Stand per 1 januari 2017	Toevoeging	Onttrekking	513
Onttrekking salarissen		181	-181
Stand per 31 december 2017			332

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer**Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen (bedragen x € 1.000)**

Omschrijving	Saldo	Aflossingen	Opgenomen	Saldo	Rente	Gem.
	1 jan.2017			31 dec.2017		percentage
Leningen BNG	37.107	3.076		34.031	1.349	3,64
Leningen overige banken	2.178	272		1.906	126	5,79
Leningen pensioenfondsen						
Overige leningen			2.750	2.750	-	1,29
	39.285	3.348	2.750	38.687	1.475	3,51

In 2017 hebben de aflossingen regulier plaatsgevonden.

We hebben een nieuwe lening van € 2,75 miljoen aangetrokken voor projectfinanciering breedband.

Waarborgsommen

Saldo waarborgsommen per 1 januari 2017		7
Nieuwe waarborgsommen		-
Rente van bestaande waarborgsommen		-
Terugstortingen		-
Saldo waarborgsommen per 31 december 2017		7

VLOTTENDE PASSIVA**Netto vlottende schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer**

Vlottende Passiva (bedragen x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016
Kasgeldleningen	4.000	8.000
Bank-en giroaldi	-	-
Overige schulden	10.439	7.540
Saldo Vlottende Passiva per 31 december	14.439	15.540

Toelichting:

Per 20 maart 2018 moet er nog een bedrag van € 2,1 miljoen betaald worden.

De grootste posten zijn (> € 100.000):

Sociale verzekeringsbank retour WMO	151
BNG en NWB transitorische rente	630
Stichting Jade College nog te declareren kosten	108
Attero Noord BV doorbetaling vergoeding bron- en nascheiding	409
Diverse instellingen, betreft zin Jeugd en WMO hh	440

Overlopende passiva

Overlopende passiva (bedragen x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016
Vooruit ontvangen bedragen - overig overheid	33	-
Vooruit ontvangen bedragen Rijk	-	105
Vooruit ontvangen bedragen - overige	47	45
Totaal	80	150

Toelichting 1810 – 1813 Vooruit ontvangen bedragen / Te ontvangen van/wegens	Begin dienstjaar	Toevoeging	Vrijgefallen /bestede bedragen	Einde dienstjaar
Koppengeld, niet bestede bijdrage	0	20.000	0	20.000
Provinciale bijdrage Culturele Impuls	0	12.955	0	12.955
Min. Sozawe / voorschot januari gehuisveste vergunninghouders	105.081	0	105.081	0
Diversen	1.122	1.367	-1.122	1.367
4/5 deel Breistroeken onderdeel wegen	38.000	0	38.000	0
4/5 deel Breistroeken onderdeel groen	6.000	0	6.000	0
3/5 deel Breistroeken onderdeel wegen	0	28.500	0	28.500
3/5 deel Breistroeken onderdeel groen	0	4.500	0	4.500
St.Prokino, huur 1 ^e kwk Kabouterhoeve	0	8.009	0	8.009
Entergaming Beilen BV, aanvraag speelautomaten	0	4.534	0	4.534
Totaal	150.203	79.865	150.203	79.865

Overzicht van gewaarborgde geldleningen

(bedragen x € 1.000)

Wij staan voor alle gewaarborgde geldleningen 100% garant. Er is dit jaar en in alle voorgaande jaren geen beroep op een garantstelling gedaan.

In 2017 zijn geen nieuwe borg- of garantstellingen afgegeven.

Naam	Oorspr. Hoofdsom	Rente	Saldo	Saldo
			1-1-2017	31-12-2017
St. Actium te Assen	59	4,35%	3	0

St. Openbare Bibliotheek Midden-Drenthe	158	6,10%	48	37
St. Interzorg Nederland	681	4,69%	68	34
St. Interzorg Nederland	2.496	5,02%	2.162	2.133
Woonservice Drenthe (Ex. Stroomdal)	2.500	4,24%	236	0
Totaal	5.894		2.517	2.204

De niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen groter dan € 50.000 waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden:

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Afval (inschrijving en verwerking)	1.088.417	1.109.985	1.131.985	1.154.425
Schoonmaak, bode en catering	62.389	62.389	62.389	62.389
Hard- en software (o.a. licenties)	732.803	732.803	732.803	782.803
Zorg	pm*	pm*	pm*	pm*
Straatreiniging	330.000	330.000	330.000	
Telefonie en internet	61.476	61.476	48.780	
Verzekeringen	68.704	68.704	67.104	
Totaal	2.343.789	2.365.357	2.373.061	1.999.617

*geschatte totale contractwaarde hulp in de huishouding € 13.492.000.

Bezoldiging topfunctionarissen

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) ingegaan. De WNT is van toepassing op de gemeente Midden-Drenthe. De gemeentesecretaris en de griffier zijn topfunctionaris. Het voor de gemeente Midden-Drenthe van toepassing zijnde bezoldigingsmaximum is in 2017 € 181.000 (algemeen bezoldigingsmaximum).

Het bezoldigingsmaximum geldt naar rato van de duur en/of de omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstverband geldt met ingang van 1 januari 2017 voor de eerste 12 maanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief. Voor gemeente Midden-Drenthe is dit laatste niet van toepassing.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	A. Pruntel	A. Middelkamp	C. Vos
Functiegegevens	gemeente- secretaris	griffier	griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 30/11	1/12 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	0,89
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	99.256	68.534	5.009
Beloningen betaalbaar op termijn	15.636	10.346	744
<i>Subtotaal</i>	114.892	78.880	5.753
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	181.000	165.627	13.682
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0
Totale bezoldiging	114.892	78.880	5.753
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2016			
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/3 - 31/12	n.v.t.
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1,0	1,0	-
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	94.209	54.477	-
Beloningen betaalbaar op termijn	13.256	7.956	-
Totale bezoldiging 2016	107.465	62.433	-

De volgende onderdelen zijn niet van toepassing op de gemeente Midden-Drenthe en daarom ook niet in de verantwoording WNT opgenomen:

- Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12;
- Toezichthoudende topfunctionarissen;
- (gewezen) Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.500 of minder;
- Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2017 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Er zijn in 2017 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Hieronder staan de baten en lasten per programma opgenomen. Op grond van artikel 27 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten bevat het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening onder andere de gerealiseerde kosten van de overhead.

Onderstaande tabel bevat de lasten en baten inclusief de toegerekende overhead. Het betreft de programma's Burger en bestuur (lasten € 90.392) en Algemene middelen (lasten € 7.453.329; baten € 138.777). Zie hiervoor ook het overzicht taakvelden.

Totalen per Programma	Begroting 2017 primitief		Begroting 2017 incl. wijz.		Rekening 2017		Saldo
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Burger en Bestuur	1.308	676	1.328	676	1.312	634	678
Werk en inkomen	16.191	7.201	13.075	8.052	13.710	8.689	5.021
Veiligheid	1.992	53	2.066	53	2.051	64	1.987
Onderwijs en Jeugd	11.087	113	11.866	133	11.863	136	11.727
Bouwen, wonen en milieu	9.961	9.376	10.017	9.119	11.293	11.633	-340
Openbare Ruimte	8.007	543	8.142	601	7.798	730	7.069
Vrije tijd	4.364	789	4.455	729	4.358	726	3.631
Zorg en Welzijn	13.114	792	12.401	642	10.600	580	10.021
Specificatie algemene middelen	Begroting 2017 primitief		Begroting 2017 incl. wijz.		Rekening 2017		Saldo
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Heffing invordering gemeentelijke belastingen	392	52	392	52	371	47	324
bedrijfsvoering	8.107	95	8.185	95	8.481	174	8.307
Dividend	31	275	22	277	22	281	-259
Nieuw beleid	250	0	117	0	126	0	126
Lokale middelen	-1.366	8.032	-1.095	8.032	44	8.343	-8.299
Algemene uitkering uit gemeentefonds	0	46.217	0	42.819	0	43.226	-43.226
Onvoorzien	25	0	25	0	0	0	0
Uitvoering WOZ	416	0	416	0	357	0	357
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	73.887	74.215	71.412	71.279	72.387	75.262	-2.875
Mutaties reserves	2.271	1.943	8.664	8.797	9.127	9.017	110
Gerealiseerde resultaat	76.158	76.158	80.076	80.076	81.514	84.279	-2.765

Toelichting verschillen groter dan € 25.000 (bedragen x € 1.000)

Programma	Deelprogramma	Omschrijving	Voordeel	Nadeel
Burger en bestuur	Dienstverlening	Saldo baten leges gemeentewinkel		42
Werk en inkomen	Nieuwkomers	Afwikkeling AZC Oranje	655	
Werk en inkomen	Nieuwkomers	Voorziening JADE		1.000
Werk en inkomen	Inkomensondersteuning	Zorg minimabeleid		279
Werk en inkomen	Inkomensondersteuning	Armoedebelaid	133	
Onderwijs en Jeugd	Lokaal onderwijsbeleid	Leerlingenvervoer	94	
Onderwijs en Jeugd	Onderwijs huisvesting	Beëindiging huurvergoeding huisvesting SO	34	
Werk en inkomen/ bouwen, wonen en milieu	Werkgelegenheid/ ruimtelijke ontwikkeling	Tussentijdse winstneming bouwgrondexploitatie	1.096	
Bouwen, wonen en milieu	Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting	Omgevingsvergunning inclusief welstand	177	
Bouwen, wonen en milieu	Milieu	Effect afval en riool op de algemene dienst		135
Bouwen, wonen en milieu / Werk en inkomen	Dorps- en wijkvernieuwing & volkshuisvesting/ Werkgelegenheid	Effecten gronden op de algemene dienst	72	
Openbare ruimte	Begraafplaatsen	Netto opbrengst begraafrechten		36
Openbare ruimte	Verkeer	Gladheidsbestrijding		33
Openbare ruimte	Groen	leges vergunningen kabels en leidingen	82	
Zorg en Welzijn	WMO	WMO onderst. begeleiding psycho-sociaal	27	
Algemene middelen	Financiën	Diverse algemene posen	30	
Algemene middelen	Financiën	Uitvoeringskosten WOZ	48	
Algemene middelen	Financiën	Algemene uitkering exclusief sociaal domein	430	
Algemene middelen	Financiën	Stelpost onvoorzien	25	
Algemene middelen	Bedrijfsvoering	Salariskosten ambtelijke organisatie	621	
Algemene middelen	Bedrijfsvoering	Voormalig personeel	50	
Algemene middelen	Bedrijfsvoering	Aanvulling APPA voorziening bestuurders		62
Diversen	Diversen	Netto energiekosten	51	
Diversen	Diversen	Studiekosten	48	
Diversen	Diversen	Belastingen en heffingen eigen accommodaties		26
Diversen	Diversen	Effecten afschrijving en rente		275
Diversen	Diversen	Saldo bijkomende personeelskosten		50
Diversen	Diversen	Opbrengst inruil	23	
Diversen	Diversen	Totaal van posten met saldo's kleiner	20	

Programma	Deelprogramma	Omschrijving	Voordeel	Nadeel
		dan € 25.000		
Onderwijs en Jeugd/Zorg en welzijn/ Inkomen en Re-integratie	Lokaal jeugdbeleid/ Wmo/ Participatie budget	Resultaat sociaal domein	987	
		Totaal	4.703	1.938
		Saldo rekening 2017	2.765	

Onderstaand wordt een korte toelichting gegeven van de hierboven genoemde oorzaken van het gerealiseerde resultaat over 2017. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de programma's.

Programma Burger en bestuur

Saldo baten leges gemeentewinkel

De verwachting voor 2017 was een behoorlijke toename van het aantal af te geven rijbewijzen (nieuw en verlenging). Deze toename was gebaseerd op de cijfers uit voorgaande jaren. Het aantal afgegeven rijbewijzen is inderdaad hoger, maar niet zo hoog als verwacht. Dit levert een nadeel op. Daarnaast zijn de inkomsten uit huwelijken en partnerschapsregistraties lager. Het totaal aantal huwelijken en registraties was in 2017 iets hoger, maar we constateren een verschuiving van de betaalde ceremonies naar de verkorte of kosteloze ceremonies. Dit is financieel nadelig.

Programma Werk en inkomen

Afwikkeling AZC Oranje

Voor de huisvesting van asielzoekers voor het voorgezet onderwijs heeft het rijk in 2017 tijdelijk een specifieke regeling (OHVA) gemaakt. Op deze regeling hebben wij in de 2e helft 2017 een beroep gedaan. Daarnaast hadden wij een aanvullend verzoek gedaan op de uitbreiding van de huisvesting van het aantal asielzoekers basisonderwijs (de bestaande OHBA regeling).

Eind 2017 ontvingen wij van beide regelingen een beschikking waardoor wij nog een bijdrage in de huisvestingskosten basis- voorgezet onderwijs voor asielzoekers van circa € 655.000 ontvingen.

Voorziening JADE

Eind 2017 kwam de slechte financiële situatie van JADE in beeld. Op basis van de huidige situatie van Jade en de onzekere toekomstverwachtingen bestaat er risico op oninbaarheid voor een deel van de vordering. Op grond van de bbv regels is hiervoor een voorziening JADE van € 1 miljoen ingesteld.

Zorg minimabeleid

Hogere uitgaven bijzondere bijstand komen vooral door een toename van het aantal gevallen van beschermingsbewind (aantallen 2016: 265; 2017:320) en de kosten voor inrichting van woningen van statushouders (aantallen 2016: 43; 2017: 33). Het aantal keren dat bijzondere bijstand is aangevraagd voor rechtsbijstand is bijna verdubbeld: van 61 aanvragen in 2016 naar 116 aanvragen in 2017.

Armoedebelaid

Het saldo betreft vooral de niet bestede Klijnsmamiddelen van € 130.005 . In de raad van 22 februari 2018 is bij de behandeling van de notitie Kindpakket 2018 aangegeven dat bij de vaststelling van jaarrekening zal worden voorgesteld om de Klijnsmamiddelen te oormerken voor het Kindpakket.

Programma Onderwijs en jeugd

Leerlingenvervoer

Het voordeel op leerlingenvervoer wordt verklaard door de lagere bijdrage aan vervoerders (-€ 60.000 t.o.v. 2016) en de lagere bijdrage aan de ouders (-€ 16.000 t.o.v. 2016) door fluctuaties in leerlingen die gebruik maken van leerlingenvervoer. De verhoging van het budget voor bijdrage aan vervoerders (+ € 30.000) bij de najaarsnota was achteraf niet nodig geweest.

Beëindiging huurvergoeding huisvesting SO

Sinds 1 juli 2017 heeft Renn4 geen vestiging meer in onze gemeente. Voor het geven van onderwijs huurden ze altijd ruimte van Accare. Aangezien wij als gemeente verantwoordelijk zijn voor huisvesting van onderwijs betaalden wij die huur aan Renn4 zodat zij de ruimte van Accare konden huren. Nu Renn4 geen onderwijs in onze gemeente geeft en dus geen ruimte meer huurt hoeven wij ook geen huurvergoeding meer te betalen.

Programma Bouwen, wonen en milieu

Omgevingsvergunning inclusief welstand

Bij de analyse van de legesinkomsten is gebleken dat gedurende het jaar 2017 en januari 2018 (over het dienstjaar 2017) sprake is van grote piekmomenten in de oplegging van de leges over verleende vergunningen. De aanpassing in de najaarsnota 2017 was gebaseerd op de realisatie van de leges over het 1e half jaar van 2017. Voor de 2e helft van 2017 werden geen grote bouwprojecten verwacht die ook in 2017 vergund zouden worden.

De pieken van augustus 2017 (€ 129.203) en januari 2018 (€ 146.257) zijn van na de najaarsnota 2017 en waren derhalve niet voorzien.

Effect afval en riool op de algemene dienst

Door lagere investeringen en exploitatiekosten wordt het toe te rekenen bedrag van het BCF (Btw CompensatieFonds) aan de kostprijsberekening afval en riool ruim € 211.000 lager. Hiertegenover staat een voordeel tegenover van de lagere toegerekende bedragen voor de productieve uren en overhead. Netto levert het een nadeel van € 136.000 op.

Effecten gronden op de algemene dienst

De belangrijkste oorzaak is de verlaging van de voorziening van de niet kostendekkende exploitatieplannen. Op grond van de huidige ontwikkelingen zijn de lopende exploitatie opzetten geactualiseerd. Als gevolg hiervan kan de voorziening bouwgrond met € 81.000 worden verlaagd. Hiernaast hebben de niet in exploitatie genomen gronden netto een verlies van circa € 9.000. Zo leverden de gronden van Leemdijk Noord geen pachtsom op, nadeel € 17.000, aan het slopen van het vm Badhuis is € 27.000 besteed maar via verspreide gronden is meer grond verkocht, voordeel € 40.000. Het overige zijn diverse kleine mutaties. Totaal levert het een voordeel van € 72.000 op.

Verplichte tussentijdse winstneming bouwgrondexploitaties

Er is maart 2018 een aanvulling gekomen op de notitie Grondexploitatie. De aanvulling betreft een nieuwe methode (= de POC-methode) voor het berekenen van tussentijdse winst nemen.

Voor de lopende grondexploitaties betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze maar een verplichting. Deze nieuwe methode moet vanaf 2017 worden toegepast. Op grond hiervan moet € 1,1 miljoen tussentijdse winst genomen worden.

Openbare ruimte

Netto opbrengst begraafrechten

Bij de najaarsnota zijn de inkomsten uit begraafrechten naar beneden bijgesteld van € 450.000 naar € 420.000. De werkelijke inkomsten bedragen € 384.000, een nadeel van € 36.000 ten opzichte van de begroting.

Het aantal uitgegeven grafrechten voor een periode van 10 jaar is hoger dan verwacht. Aan de andere kant zijn de uitgegeven grafrechten voor een periode van 25 of 35 jaar lager dan verwacht. Dit levert per saldo een nadeel op. Eenzelfde ontwikkeling zien we bij de verlenging van de grafrechten. Er worden meer verlengingen afgesloten voor kortere periodes.

Gladheidsbestrijding

Het weer is niet te voorspellen. Afgelopen jaar hebben we een aantal dagen extremere gladheid gehad waarbij er meer en langer gestrooid moest worden. Dat houdt ook in dat er meer en langer moest worden ingehuurd door derden. Het onderhoud ligt nu op een hoger niveau. De pekel veroorzaakt wel veel onderhoud doordat veel onderdelen worden aangetast door de combinatie van zout en vocht. Hierdoor zijn de lasten € 33.000 hoger.

Leges vergunningen kabels en leidingen

Door de aanleg van glasvezel zijn er veel meer leges binnen gekomen dan begroot. Dit is dan eenmalig voor dit jaar. Daarnaast is er een nieuwe AVOI (Algemene verordening ondergrondse infrastructuur) opgesteld wat inhoudt dat voor elke graafmelding leges moeten worden betaald. Daarnaast wordt er door ons intensiever gelet op graafwerkzaamheden door derden en komen er meer aanvragen binnen en neemt het aantal illegale graafwerkzaamheden af. Hierdoor zijn de baten € 82.000 hoger.

Programma Zorg en welzijn

WMO ondersteuning begeleiding psycho-sociaal

In 2017 is geen ondersteuning begeleiding op psycho-sociaal gebied geweest. Derhalve hoefde het begrote budget van € 27.000 niet worden besteed.

Programma Algemene middelen

Diverse algemene posten

De werkelijke betalingen van een aantal opgenomen nog te betalen posten vanuit 2016 bleken circa € 10.000 te hoog te zijn geraamd. De vrijval van deze posten is verantwoord op de post algemene baten en lasten.

De ontvangen verschuiving btw van onze gemeenschappelijke regelingen is bijna € 20.000 hoger dan begroot. Deze btw kunnen wij jaarlijks declareren bij het Btw Compensatie Fonds (BCF).

Uitvoeringskosten WOZ

Voor de uitvoering van de basisregistraties BAG-WOZ-BGT geldt een wettelijke plicht om objecten, percelen en het soort gebruik juist te registreren en te koppelen. In afwachting van technische mogelijkheden voor geautomatiseerde gegevensverwerking zijn de hiermee gepaard gaande uitvoeringskosten WOZ lager dan begroot, voordeel € 48.000. Aan het einde van het jaar is duidelijk geworden dat de gegevens alsnog handmatig moeten worden verwerkt. Voor deze extra kosten voor externe ondersteuning wordt daarom een beroep gedaan op het rekeningresultaat.

Algemene uitkering exclusief sociaal domein

Aan het einde van het jaar is duidelijk geworden dat er een verschil is ontstaan tussen de begrote en de werkelijke ontvangsten uit de Algemene Uitkering. Dit verschil is vooral ontstaan door een wijziging in aantallen en hoeveelheden op basis waarvan de Algemene Uitkering wordt berekend. De hoeveelheden worden op begrotingsbasis berekend en gedurende het jaar niet continu aangepast. Door het grote aantal maatstaven worden de aanpassingen anders zeer complex en ondoorzichtig.

Stelpost onvoorzien

Van de stelpost voor onvoorzien is in 2017 geen gebruik gemaakt. Het begrote bedrag van € 25.000 valt daarom vrij.

Salariskosten ambtelijke organisatie

Het voordeel op de salariskosten ambtelijke organisatie wordt vooral verklaard door het later invullen van vacatures.

Voormalig en niet ingepast personeel

Door het vertrek van niet ingepast personeel is een voordeel ontstaan ten opzichte van de begroting.

Aanvulling APPA voorziening bestuurders

Door een aanvullende storting in de pensioenvoorziening voor (oud-)bestuurders ontstaat een nadeel.

Diversen

Netto energiekosten

In 2017 zijn de uitgaven voor gas voor de gemeentelijke gebouwen € 17.000 lager dan begroot. De lasten voor elektriciteit zijn € 34.000 lager dan begroot. Per saldo levert dit een voordeel op van € 51.000.

Studiekosten

Op het totale budget studiekosten bleef € 48.000 over. Hiervan heeft € 36.000 betrekking op het algemene studiekostenbudget. Daarnaast hielden de diverse afdelingen geld over.

Belastingen en heffingen eigen accommodaties

De lasten van de OZB, de afvalinzameling, de rioolheffing en de waterschapslasten van onze eigen accommodaties vallen hoger uit dan begroot. Het grootste nadeel wordt veroorzaakt door de nieuwe manier van afvalinzameling.

Effecten afschrijving en rente

Het nadelige resultaat heeft meerdere oorzaken. Het nadeel wordt veroorzaakt door saldering van voor- en nadelen op rente- en afschrijvingslasten, op onderuitputting, op toevoegingen en onttrekkingen aan reserves, op nog niet volledig benutte kredieten en op financieringseffecten lang en kort geld.

Saldo bijkomende personeelskosten

Saldo van onder andere hogere uitgaven voorziening in vacatures (€ 9.000), verhuiskosten (€ 14.500), Arbo-beleid / RI&E (€ 10.500), verzekeringen (€ 10.000) en belastingen wkr (€ 48.000) en lagere kosten voor stagiaires (€ 30.000).

Opbrengst inruil

Vanaf 2017 wordt het oude materiaal van openbare werken verkocht via de site Onlineveilingmeester. Voor 2017 bracht dit netto € 17.000 op.

De verkoop van oude automatiseringsapparatuur bracht bijna € 6.000 op.

Bij de bestemming van het rekeningresultaat wordt voorgesteld deze opbrengst toe te voegen aan de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen.

Saldo kleine posten

Dit is het saldo van de diverse overige budgetten waarvan de afwijking kleiner is dan € 25.000. Per saldo leverde dit bijna een voordeel van € 20.000 op.

Resultaat sociaal domein

De uitgaven Jeugdzorg vallen fors hoger uit dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door hogere kosten Zorg in natura. De kosten voor WMO begeleiding zijn net als voorgaande jaren behoorlijk lager dan begroot.

Vanuit de centrumgemeente Assen ontvangen wij over 2017 nog een bedrag van € 600.000 als resultaat op de uitvoering Beschermd wonen. Daarnaast heeft nog een nabetaling plaatsgevonden uit 2016. Het tekort op re-integratie wordt veroorzaakt door hogere uitgaven aan de GR Alescon als gevolg van hogere uitgaven aan salarissen (rechterlijke uitspraak over van toepassing zijnde CAO) en hogere uitgaven aan regulier re-integratietaken.

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Op grond van artikel 28 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten bevat de toelichting op het overzicht van baten en lasten ten minste:

1. Een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijzigingen en het overzicht van baten en lasten op de volgende onderdelen:
 - de lasten en baten per programma;
 - de algemene dekkingsmiddelen;
 - het resultaat voor bestemming;
 - de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
 - het resultaat na bestemming.
2. Een overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien.
3. Een overzicht van de incidentele baten en lasten.
4. Een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Genoemde onderdelen staan hieronder per (deel)programma nader uitgewerkt. Voor de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijzigingen en het overzicht van baten en lasten is aansluiting gezocht bij het controleprotocol. Dit betekent dat per deelprogramma een toelichting is opgenomen voor:

- overschrijdingen/onderschrijdingen van € 25.000 of meer van het deelprogrammabudget, of;
- overschrijdingen/onderschrijdingen van 20 % of meer van het deelprogrammabudget.

Voor zover van toepassing is in deze analyse een kwalificatie opgenomen van overschrijdingen op basis van de volgende door het NBA onderscheiden en in de Kadernota van het Platform Rechtmatigheid Provincies en Gemeenten opgenomen soorten begrotingsoverschrijdingen:

Begrotingsafwijking		Onrechtmatig maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig en telt mee voor het oordeel
a)	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend.		X
b)	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd.		X
c)	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten.	X	
d)	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen.	X	
e)	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		X
f)	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit		

Begrotingsafwijking		Onrechtmatig maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig en telt mee voor het oordeel
	bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt. • geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar • geconstateerd na verantwoordingsjaar	X	X
g)	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. • jaar van investeren • afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	X

Incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten die betrekking hebben op het sociaal domein zijn niet opgenomen in het overzicht Incidentele baten en lasten.

In de paragraaf Transitie zijn de totale middelen voor het sociaal domein, en een toelichting daarop, opgenomen.

Programma	Omschrijving	2017	
		lasten	baten
Burger en Bestuur	Werving nieuwe burgemeester	27.085	
	Verkiezingen Tweede Kamer	44.474	
Werk en inkomen	AZC Oranje	107.719	67.333
	Bijdrage project Boomhut XXL	15.000	
	Bijdrage Bedrijvenregeling	200.000	
	Stichting Vluchtelingenwerk	27.421	
	Huisvesting statushouders	140.025	163.336
	Bijdrage BIZ	34.005	34.005
	Tussentijdse winstneming bedrijventerrein		185.914
Onderwijs en jeugd	Speelvoorzieningen Witteveen en Zwiggelte	25.000	
	Afronding St Peuterspeelzalen	158.412	
	Subsidie invoering voorschoolse periode	63.600	
	Betonrot De Schutkampen	193.321	
Bouwen, wonen en milieu	Leges kabels en leidingen (aanleg glasvezel)		132.294
	Nestkastjes eikenprocessierups	9.905	
	Onbeperkt Holdbaar (dorpshuizen)	154.664	
	Bijdrage woningmarktanalyse		10.680
	Subsidie cultureel erfgoed Zuidbrink Westerbork		2.962
	Geuronderzoeken Noblesse	24.185	
	Zonnepanelenpark Leemdijk	27.759	
	Begrotingstekort RUD	31.443	
	Centrumvisie Beilen	41.285	
	Masterplan Orvelte	24.348	2.000
	Verkoop oude huisvuilcontainers		75.436
	Verkoop snippergroen		78.590
	Tussentijdse winstneming woningbouw		910.505
Openbare ruimte	Bijdrage/subsidies grote projecten		759.778
	Bijdrage degeneratiekosten kabels en leidingen (aanleg glasvezel)		62.113
	Bijdrage verwaarden bermgras	15.000	
	Bijdrage groenfonds Elp		5.026
	Pilot 60 km/u Beilervaart	1.824	

		2017	
Programma	Omschrijving	lasten	baten
Vrije tijd	Bijdrage beheer recreatieve voorzieningen	17.615	
	Subsidie Drenthe beweegt / Drenthe gezond	43.116	
	Jongeren op gezond gewicht	51.976	
	Basisvoorzieningen buitensportaccommodaties	17.746	
	Pupillendoelen	15.486	
	Bijdrage padelbaan Beilen	11.400	
Zorg en welzijn	Vitaal Platteland	32.765	50.000
	Project Buurtacademie	25.000	
	Scholing en vervoerskosten vrijwilligers	32.000	
	Stichting Welzijnswerk	150.000	
	Bijdrage GGD Veilig Thuis Drenthe	61.738	
Algemene middelen	Bijdrage plan Nagtegael		6.027
	Toezichthouder aanleg glasvezel	86.037	
	Storting pensioenen (ex-)wethouders	132.196	
	Storting in voorziening	1.000.000	
	Frictiekosten	126.237	
	Opbrengst inruil materieel buitendienst en computerapparatuur		23.484
	totaal	3.169.787	2.569.483

Programma Burger en Bestuur

Deelprogramma	Bedragen x € 1.000		Begroting 2017 primitief		Begroting 2017 incl. wijz.		Rekening 2017		Saldo
	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens	
Lokale democratie	350	0	370	0	363	0	363	0	363
Dienstverlening	958	676	958	676	949	634	949	634	315
Totaal lasten/baten voor bestemming	1.308	676	1.328	676	1.312	634	1.312	634	678
Mutaties reserves:	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	1.308	676	1.328	676	1.312	634	1.312	634	678

Toelichting:

Lokale democratie

De lasten waren in 2017 per saldo € 7.000 lager dan begroot.

Dit werd onder andere veroorzaakt door:

- Lagere incidentele lasten voor internetcommunicatie € 7.000.
- Lagere incidentele lasten voor de Rekenkamercommissie € 5.500.
- Hogere incidentele lasten voor de accountant € 14.000. Alle kosten van de controle van 2016 en het eerste deel van de controle van 2017 zijn ten laste van dit boekjaar gebracht.

Reserves

Geen mutaties.

Dienstverlening

Het netto saldo was in 2017 bijna € 33.000 hoger dan begroot.

Dit werd onder andere veroorzaakt door:

- Lagere incidentele opbrengsten gemeentewinkel € 42.000 (begrotingsafwijking d). Dit betreft vooral lagere inkomsten uit rijbewijzen (€ 31.000), paspoorten (€ 8.000) en huwelijken (€ 7.000). De inkomsten uit identiteitskaarten zijn hoger dan verwacht (€ 7.500).
- Hogere incidentele kosten lijkschouwing € 11.000.
- Hogere incidentele lasten verkiezingen € 4.000.
- Hogere lasten burgerlijke stand € 5.500. Dit wordt onder andere veroorzaakt door hogere personeelslasten.

Reserves

Geen mutaties.

Investerings

Geen investeringen.

Programma Werk en inkomen

Deelprogramma	Bedragen x € 1.000		Begroting 2017		Begroting 2017		Rekening 2017	
	primitief		incl. wijz.					
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Saldo	
Inkomensondersteuning	2.220	365	2.000	5	1.978	56	1.921	
Inkomen en Reïntegratie	12.905	6.107	9.755	7.412	9.875	7.507	2.368	
Werkgelegenheid	934	677	913	454	450	294	156	
Nieuwkomers	132	52	407	182	1.408	832	576	
Totaal lasten/baten voor bestemming	16.191	7.201	13.075	8.052	13.710	8.689	5.021	
Mutaties reserves:								
Werkgelegenheid	0	25	20	225	20	225	-205	
Inkomen en Reïntegratie	0	0	176	103	116	103	13	
Nieuwkomers	0	0	0	145	0	145	-145	
Resultaat na bestemming	16.191	7.226	13.271	8.525	13.847	9.163	4.684	

Toelichting:

Inkomensondersteuning

Per saldo waren de lasten en baten in 2017 € 74.000 positiever dan begroot (begrotingsafwijking d).

Dit werd veroorzaakt door:

- Hoger kwijscheldingen OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing, € 35.000 nadelig.
- Per saldo is € 164.000 meer aan minimabeleid besteed. Dit betreft vooral de hogere uitkering bijzondere bijstand.
- Van het specifieke budget voor armoedebelief blijft ruim € 133.000 over. Bijna het volledige bedrag betreft Klijsma middelen. In de commissie vergadering van 28 november 2017 is al aangegeven dat de raad vindt dat deze middelen voor het betreffende doel beschikbaar moet blijven.
- De inkoop van producten schuldhulpverlening vielen € 126.000 lager uit.

Reserves

Geen mutaties.

Nieuwkomers

Per saldo waren de lasten en baten in 2017 € 351.000 negatiever dan begroot (begrotingsafwijking f 2).

Dit werd veroorzaakt door:

- In verband met mogelijke toekomstige risico dat de bijdragen van het Jade niet volledig zullen worden ontvangen is een voorziening Jade van € 1 miljoen opgenomen
- Voor de huisvesting van asielzoekers voor het basisonderwijs is een aanvullende bijdrage van € 148.000 als OHBA gelden ontvangen en voor het voortgezet onderwijs is een bijdrage van € 474.000 als OHVA gelden ontvangen.

Reserves

Geen financiële verschillen.

Werkgelegenheid

Per saldo waren de lasten en baten in 2017 € 303.000 voordelig dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- De gewijzigde administratieve verwerking van de bedrijven die nog niet in exploitatie waren genomen. Deze gronden worden nu verantwoord onder strategische of overige gronden. Deze zijn verantwoord op het programma Bouwen, wonen en milieu. Hierdoor ontstond hier een voordeel van bijna € 98.000.
- Het geactualiseerd tekort op het bestemmingsplan Bedrijventerrein Nieuw-Balinge is € 2.800 lager. Hierdoor kon de voorziening bouwgrond met dit bedrag worden verlaagd.
- Incidenteel is € 9.000 minder uitgegeven aan het bedrijvenloket.
- Het overige betrof diverse kleine positieve verschillen.
- Tussentijdse winstneming van € 186.000 van het exploitatieplan bedrijventerrein Leemdijk-West.

Reserves

De mutaties in de reserves waren conform de begrote bedragen. Vanuit de reserve Openbare ruimte was €25.000 beschikbaar gesteld voor bloemrijke akkers. Hiervan is € 20.000 overgeheveld naar 2018. Voor de bedrijvenregeling Drenthe is € 200.000 vanuit de Conjunctuurreserve beschikbaar gesteld.

Inkomen en re-integratie

Per saldo waren de lasten en baten in 2017 € 25.000 negatiever dan begroot (begrotingsafwijking d).

Dit werd veroorzaakt door:

- De bestedingen van de diverse onderdelen van arbeidsparticipatie waren bij elkaar circa € 41.000 hoger dan begroot.
- Hiertegenover staat dan er bijna geen kosten zijn gemaakt voor de kinderopvang die niet voortvloeien uit het werkdeel WWB. Dit leverde een voordeel van € 17.000 op.

Het re-integratiedeel van dit deelprogramma maakt onderdeel uit van de transities in het sociaal domein. In de paragraaf Transities staat hierover meer informatie opgenomen.

Reserves

Vanuit 2016 was € 176.000 overgeheveld naar 2017. Hiervan is eind 2017 € 116.000 overgeheveld naar 2018. Het overige is als dekking gebruikt in 2017.

Investeringsen

Geen investeringen.

Programma Veiligheid

Bedragen x € 1.000	Begroting 2017 primitief		Begroting 2017 incl. wijz.		Rekening 2017		
	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens	Saldo
Openbare orde en veiligheid	398	53	502	53	500	50	449
Rampenbestrijding	48	0	48	0	42	0	42
Brandweer	1.546	0	1.517	0	1.510	13	1.496
Totaal lasten/baten voor bestemming	1.992	53	2.066	53	2.051	64	1.987
Mutaties reserves:	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	1.992	53	2.066	53	2.051	64	1.987

Toelichting:

Openbare orde en veiligheid

Per saldo waren de lasten en batens in 2017 € 1.000 hoger dan begroot.

Dit werd vooral veroorzaakt door:

- De vervanging van materialen ten gevolge van vandalisme vielen € 9.100 lager uit.
- De kosten voor het vervoer en opvangen van zwerfhonden en katten waren € 4.100 hoger dan geraamd.
- De energiekosten voor de week- en jaarmarkten waren € 5.000 hoger.
- De batens van marktgelden en standplaatsen waren € 1.400 lager.

Reserves

Geen mutaties.

Rampenbestrijding

De lasten waren in 2017 per saldo € 6.000 lager dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Voor de Fiolenkamp in Beilen moesten voor de bepaalde periode hekwerken worden gehuurd, meerkosten € 5.300.
- De werkelijke kosten voor het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) vielen in 2016 € 9.600 lager uit. Een verdere invulling moet nog plaatsvinden.
- Lagere kosten Burgernet van € 6.800 maar hier tegenover staat een bedrag van € 2.200 aan hogere lasten oefening rampenplan.
- De bijdragen aan Rode Kruis waren niet besteed, voordeel € 3.700.
- De kosten voor huiselijk geweld zijn € 6.400 hoger.

Reserves

Geen mutaties.

Brandweer

De lasten waren in 2017 per saldo € 21.000 lager dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Met de VRD waren pas in 2017 de huisvestingskosten 2016 afgerekend, voordeel € 13.000.
- Er zijn minder bestedingen geweest aan onderhoud gebouwen. Alleen wordt dit voordeel verrekend met de reserve onderhoud gebouwen.

Reserves

Geen mutaties.

Investerings

Geen investeringen.

Programma Onderwijs en Jeugd

Bedragen x € 1.000	Begroting 2017 primitief		Begroting 2017 incl. wijz.		Rekening 2017		
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Saldo
Lokaal jeugdbeleid	7.973	5	8.516	0	9.262	2	9.261
Lokaal onderwijsbeleid	1.165	98	1.176	123	1.088	125	963
Onderwijs huisvesting	1.949	9	2.175	9	1.513	9	1.503
Totaal lasten/baten voor bestemming	11.087	113	11.866	133	11.863	136	11.727
Mutaties reserves:							
Onderwijs huisvesting	0	0	0	215	0	193	-193
Lokaal onderwijsbeleid	0	25	0	25	0	25	-25
Lokaal jeugdbeleid	0	47	44	72	160	104	57
Resultaat na bestemming	11.087	185	11.910	445	12.024	458	11.566

Toelichting:

Onderwijshuisvesting

De lasten waren in 2017 per saldo € 662.0000 lager dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Lagere bijdrage van bijna € 22.000 aan het bijzonder basisonderwijs voor het herstellen van het betonrot De Schutkampen.
- Lagere kapitaallasten van de nog niet bestede bouwkredieten en doordat de huisvesting speciaal onderwijs is komen te vervallen. Alles tezamen leidt op dit deelprogramma tot een voordeel van € 614.000. De kapitaallasten van de huisvesting speciaal onderwijs te weten € 81.000 wordt nu verantwoord op het deelprogramma Dorps- en wijkvernieuwing en volkshuisvesting.
- De huurbijdrage aan het speciaal onderwijs kwam ook te vervallen, voordeel bijna € 34.000.
- De OZB en de verzekeringen waren € 8.000 hoger dan begroot.

Reserves

Voor de bekostiging van het betonrot De Schutkampen was de bijdrage vanuit de reserve Woon- en Leefomgeving bijna € 22.000 lager.

Lokaal onderwijsbeleid

Per saldo waren de lasten en baten in 2017 € 89.000 lager dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Lagere vervoerskosten leerlingen. Dit leverde een incidenteel voordeel van € 94.000 op.
- Voor leerplicht werd € 5.000 meer aan baten ontvangen.
- De huurbetalingen voor het gymnastiekonderwijs waren € 9.500 lager.
- De begrote subsidie SPMD is niet ontvangen. Dit heeft een negatief effect van € 30.000.
- Lagere toerekening apparaatskosten, voordeel € 7.000.

Reserves

Voor de buurtacademie is de begrote bijdrage van € 25.000 onttrokken aan de reserve.

Lokaal jeugdbeleid

Een groot deel van de activiteiten binnen het deelprogramma Lokaal jeugdbeleid heeft betrekking op de transitie Jeugdzorg. Tegelijk valt een aantal activiteiten, die wel onder de transitie Jeugdzorg vallen, niet binnen dit deelprogramma. Voor een beter inzicht in het resultaat op de transitie Jeugdzorg is daarom meer informatie opgenomen in de paragraaf Transitie. In dit deelprogramma zijn bestedingen voor Jeugd € 681.000 hoger dan begroot (begrotingsafwijking d).

Naast de Jeugdzorg hebben de activiteiten binnen dit deelprogramma betrekking op de sociaal cultureel jongerenwerk (-€ 25.000), kinderopvang (€ 8.000), de peuterspeelzalen (en -accommodaties) (- € 26.000) en op de speelvoorzieningen (- € 1.000).

Reserves

Voor de afwikkeling van het vertrek van de peuterspeelzalen uit de dorpshuizen is een bijdrage van € 31.800 beschikbaar gesteld uit de reserve Woon- en Leefomgeving.

De werkelijke overheveling salariskosten sociaal domein blijkt € 116.000 hoger te zijn dan begroot.

Investerings

Onderwijshuisvesting

Het krediet van de MFA Westerbork was in 2016 afgesloten. Alleen bleek dat een aantal werkzaamheden nog niet waren afgerond. In 2017 werd nog bijna voor € 60.000 aan facturen betaald. In 2017 zijn de plannen voor de nieuwe huisvesting van het voortgezet onderwijs concreter geworden. Alleen is van beschikbare krediet maar € 9.000 besteed. Het restant krediet is overgeheveld naar 2018. Er is een krediet van € 125.000 beschikbaar gesteld voor het klimaatprobleem van de brede school de Grift in Hoogersmilde

Lokaal jeugdbeleid

Op het evenemententerrein in Smilde is een fietscrossbaan aangelegd.

Eind 2016 heeft de raad € 40.300 beschikbaar gesteld als compensatie voor de dorpshuizen voor het vertrek van de peuterspeelzalen uit hun gebouwen. De uitbetaling van € 31.800 heeft in 2017 plaatsgevonden.

Deelprogramma	Omschrijving	Krediet 2017	Besteed 2017	Restant krediet 2017
Onderwijs huisvesting	IHP 2012 (prim. onderwijs) Westerbork	0	59.847	-59.847
Onderwijs huisvesting	Klimaatprobleem Brede school de Grift Hoogersmilde	125.000	192.390	-67.390
Onderwijs huisvesting	IHP Voorgezet onderwijs Beilen	8.098.125	8.821	8.089.304
Lokaal jeugdbeleid	Fietscrossbaan evenemententerrein Smilde	17.500	24.442	- 6.942
Lokaal jeugdbeleid	Bijdrage dorpshuizen ivm vertrek peuterspeelzalen	40.300	31.800	8.500

Programma Bouwen, wonen en milieu

Bedragen x € 1.000	Begroting 2017 primitief		Begroting 2017 incl. wijz.		Rekening 2017		Saldo
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting	2.555	2.074	2.346	1.808	2.932	3.300	-368
Milieu	6.690	7.302	6.890	7.310	7.578	8.320	-742
Ruimtelijke ontwikkeling	715	0	780	0	783	13	770
Totaal lasten/baten voor bestemming	9.961	9.376	10.017	9.119	11.293	11.633	-340
Mutaties reserves:							
Ruimtelijke ontwikkeling	0	0	200	155	159	157	3
Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting	0	0	0	92	0	93	-93
Milieu	0	12	0	210	291	65	225
Resultaat na bestemming	9.961	9.389	10.217	9.576	11.743	11.948	-205

Toelichting:

Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting

Per saldo waren de lasten en baten in 2017 € 906.000 positiever dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Bij de najaarsnota waren de legesomgevingsvergunning nog met € 100.000 verlaagd. Door goede laatste kwartaal ontstond er een voordeel van € 177.000
- Conform de overeenkomst werden de eerste rente- en aflossingsbedragen terugontvangen van de uitstaande startersleningen. Deze bedragen worden in mindering gebracht op de boekwaarden
- Er waren diverse ontwikkelingen op het gebied van gebouwen:
 1. De MFA's Smilde en Westerbork werden bijna niet meer verhuurd in verband met verwachte ontwikkelingen. Dit leverde een nadeel op circa € 67.000.
 2. (School)gebouwen die leeg komen te staan, vertrek van het speciaal voorgezet onderwijs uit Smilde, vertrek van het asielkinderen ten gevolge van het sluiten AZC Oranje, vertrek kinderopvang uit de Reigerlaan 10. Dit leverde op dit programma een nadeel op van circa € 86.000.
 3. De overige gebouwen leverden een nadeel van € 15.000 op. Hierbij gaat het om heel veel kleine mutaties zoals onderhoud, energiekosten, gemeentelijke belastingen, verzekeringen, waterschapslasten, huuropbrengsten, enz.
- De werkelijke kosten voor het project Vitaal platteland vielen € 8.000 hoger uit. Hierdoor wordt de begrote overheveling, raadsbesluit van 4 december 2017, overeenkomstig bijgesteld.
- Het budget voor het activeren van stoeve projecten was in 2017 niet volledig nodig, voordeel € 13.000
- De kosten voor integraal toezicht en handhaving waren € 6.000 hoger en begroot.
- De werkelijke toegerekende apparaatskosten waren € 28.000 lager.

- In lopende bouwgrondexploitaties kon op basis van de geactualiseerde exploitatieopzetten de voorziening voor de niet kostendekkende plannen worden verlaagd met € 78.000. In de jaarrekening zijn resultaten van de in exploitatie en niet exploitatie genomen gronden gesplitst. Hierbij zijn alle niet in exploitatie genomen gronden verantwoord op dit programma. Hierdoor ontstond op dit programma een nadeel van € 100.000 terwijl er op het programma werkgelegenheid een voordeel van € 100.000 ontstaat. Het totale effect is neutraal.
- Tussentijdse winstneming van € 910.000 van de exploitatieplannen Brootacker Hooghalen, Hijken en Hoogersmilde.

Reserves

Voor de uitvoering van de leefbaarheidsplannen in Westerbork werd voor € 1.155 beschikt over de reserve woon- en leefomgeving. Daarnaast was € 91.830 budget uit 2016 overgeheveld naar 2017. Dit bedrag is conform besteed.

Milieu

Per saldo waren de lasten en baten in 2017 € 322.000 positiever dan begroot.

Dit wordt veroorzaakt door:

- De lasten van de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval zijn € 133.000 lager dan begroot. Dit is voornamelijk het gevolg van het niet volledig hoeven door te betalen van de ontvangen bijdragen. De baten uit afvalstoffenheffing waren € 22.000 lager.
- De exploitatielasten van de riolering zijn € 163.000 lager dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door lagere kosten onderhoud, project samenwerking en het verbeteren van het BRP. De baten uit rioolheffing zijn € 39.000 lager dan begroot. De lagere opbrengst wordt, net als bij de afvalstoffenheffing, veroorzaakt door de afboeking van oninbare en dubieuze debiteuren.
- De lasten voor de uitvoering van het duurzaamheidsprogramma inclusief voorlichting waren bijna € 6.000 lager.
- In 2017 hoefde aan bodemonderzoek en bodembescherming € 6.000 minder worden besteed.

Reserves

In 2017 hoefde geen onttrekking aan de egalisatiereserve tarief afvalstoffenheffing plaats te vinden. Er kon zelfs bijna € 43.000 worden toegevoegd. Naast het hierboven beschreven exploitatie voordeel leverde ook de lagere toerekening van btw een aanvullend voordeel op.

Hetzelfde geldt voor reserve riolering. Aan de reserve kon een bedrag van € 248.000 worden toegevoegd.

De bestedingen uit de reserve woon- en leefomgeving voor de bestrijding van de eikenprocessierups en RUD en de overheveling vanuit 2016 naar 2017 werden conform besteed.

Ruimtelijke ontwikkeling

De lasten waren in 2017 per saldo € 10.000 lager dan begroot. Dit werd vooral veroorzaakt door:

- Het budget voor het ontwikkelen van het GEO informatiesysteem was niet volledig besteed, voordeel € 8.000.
- De werkelijke toegerekende apparaatskosten waren € 19.500 lager.
- De werkelijke kosten voor het masterplan Orvelte, € 22.000, het zonnepanelenpark, € 2.000, en Centrumvisie Beilen, € 16.000, vielen hoger uit. Hierdoor wordt de begrote overheveling, raadsbesluit van 4 december 2017, overeenkomstig bijgesteld. Zie hiervoor de mutatie in de

reserve. Hiernaast hebben wij € 2.000 ontvangen van de stichting het Drentse Landschap als bijdrage in het erfgoed onderzoek Orvelte.

- Aan het actualiseren van de overige bestemmingsplannen was €12.000 minder besteed. Hiernaast hadden de gemeentelijke woningbouwverenigingen gezamenlijk een bijdrage van bijna € 11.000 betaald aan onze woningmarktanalyse en woonplan.
- Voor de restauratie van de Stefanuskerk in Westerbork was € 1.230 besteed. Dit bedrag wordt bekostigd uit de reserve woon- en leefomgeving.

Reserves

De werkelijke overheveling van 2017 naar 2018 vielen voor de onderdelen masterplan Orvelte, € 22.000, het zonnepanelenpark, € 2.000, en Centrumvisie Beilen, € 16.000, lager uit.

Vanuit de reserve woon- en leefomgeving werd € 1.230 bijgedragen voor restauratie van de Stefanuskerk in Westerbork.

Investerings

Ruimtelijke ontwikkeling

Binnen het deelprogramma Ruimtelijke ontwikkeling is € 50.000 als bijdrage beschikbaar voor de restauratie Stefanuskerk in Beilen. Met de uitvoering is in de 2e helft 2017 gestart. Begin 2018 zijn de steigers om de kerk verwijderd. Tot op heden heeft het kerkbestuur nog geen beroep op gedaan op de gereserveerde bijdrage. Het bedrag is overgeheveld naar 2018.

De laatste inspectiewerkzaamheden aan de Stefanustoren Westerbork zijn in 2017 uitgevoerd. Het project is afgesloten.

Dorps- en wijkvernieuwing & volkshuisvesting

Van het krediet Voorbereidingskosten structuurvisie Westerbork was maar een beperkt bedrag besteed. Het restant van bijna € 67.000 is overgeheveld naar 2018.

Vanuit de starterslening 2016 is € 100.000 beschikbaar gesteld. Hiernaast is de rente over het uitstaande bedrag bijgeschreven. Van de uitstaande startersleningen 2013 is bijna € 11.000 ontvangen als aflossing en rente. Dit wordt in mindering gebracht op de boekwaarde van deze uitstaande leningen. Na 3 jaar beginnen de starters, afhankelijk van hun financiële positie, met het betalen van rente en aflossing. Voor de aankoop van pand Westeinde 52a te Westerbork is eind 2017 € 700.000 beschikbaar gesteld.

Milieu

De investeringen binnen het deelprogramma Milieu hebben betrekking op afval en op riolering. Voor de aanschaf van een nieuwe betaalzuil op de milieustraat in Beilen is € 18.000 besteed. Al diverse jaren is een krediet beschikbaar voor de bodemsanering Verlengde Havenstraat.

In 2017 was in het totaal € 3.051.000 beschikbaar voor investeringen in de riolering. Dit bedrag is inclusief restantbedragen van voorgaande jaren. Van het beschikbare bedrag is € 763.000 besteed. Het restant wordt overgeheveld en in 2018 ingezet.

Deelprogramma	Omschrijving	Krediet 2017	Besteed 2017	Restant krediet 2017
Ruimtelijke ontwikkeling	Bijdrage restauratie Stefanuskerk	50.000	0	50.000
Ruimtelijke ontwikkeling	Stefanustoren Westerbork	8.000	1.230	6.770
Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting	Voorb. krediet structuur visie Westerbork	67.964	1.155	66.809
Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting	Afl. vrije startersleningen S.V.N.	0	10.783	-10.783
Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting	Startersleningen S.V.N. 2016	300.000	107.000	193.000
Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting	Aankoop Westeinde 52a Westerbork	700.000	0	700.000
Milieu	Betaalzuil milieustraat Beilen	0	18.124	-18.124
Milieu	Bodemsanering Verl. Havenstraat	28.838	0	28.838
Milieu	Investerings 2011	155.698	7.613	148.085
Milieu	Investerings 2012	23.572	26	23.546
Milieu	Investerings 2013	8.649	3.792	4.857
Milieu	Investerings 2014	145.637	147.933	-2.296
Milieu	Investerings 2015	276.236	226.094	50.142
Milieu	Investerings 2016	1.041.170	306.756	734.414
Milieu	Investerings 2017	1.400.000	70.313	1.329.687

Programma Openbare Ruimte

Bedragen x € 1.000	Begroting 2017 primitief		Begroting 2017 incl. wijz.		Rekening 2017		
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Saldo
Begraafplaatsen	598	450	662	420	652	384	269
Groen	3.129	48	3.256	126	3.171	209	2.962
Verkeer	4.279	45	4.224	55	3.975	137	3.838
Totaal lasten/baten voor bestemming	8.007	543	8.142	601	7.798	730	7.069
Mutaties reserves:							
Verkeer	0	43	148	252	230	206	25
Groen	0	0	5	26	31	57	-26
Resultaat na bestemming	8.007	586	8.295	879	8.059	992	7.067

Toelichting:

Verkeer

De lasten en baten zijn in 2017 per saldo € 331.000 lager dan begroot. De oorzaak van dit voordeel ligt voornamelijk in de lagere kapitaallasten.

- De kapitaallasten zijn € 149.000 lager dan begroot. De kapitaallasten van de investeringen waren begroot terwijl de uitvoering van investeringen in 2017 in wegen nog niet of nog maar gedeeltelijk had plaatsgevonden.
- Van de nutsbedrijven is in 2017 € 75.000 meer aan vergoeding bestrating ontvangen.
- De kosten voor gladheidsbestrijding waren € 33.000 hoger (begrotingsafwijking d). Afgelopen jaar hebben we een aantal dagen extreme gladheid gehad waarbij er meer en langer gestrooid moest worden. Dat houdt ook in dat er meer en langer moest worden ingehuurd door derden. Het onderhoud lag ook op een hoger niveau.
- Bij onderhoud wegen en fietspaden zijn voor- en nadelen ontstaan. De directe onderhoudskosten zijn hoger maar overige lasten zijn lager. Per saldo was er een lager resultaat van € 48.000.
- De kosten voor belijning waren bijna € 14.000 lager. Hetzelfde gold voor straatvegen en straatkolken, voordeel € 26.000 en bruggen en brugwachters, voordeel € 17.000.
- De werkelijke toegerekende apparaatskosten waren € 41.000 lager.
- Op het onderhoud en de vervanging van openbare verlichting is een voordeel ontstaan van € 82.000. Dit wordt toegevoegd aan de reserve voor de uitvoering van de verduurzaming van de openbare verlichting.

Reserves

- Het niet bestede gedeelte voor de openbare verlichting van € 82.000 is conform besluitvorming toegevoegd aan de reserve Openbare verlichting.
- Alleen de gemaakte kosten 2017 ad € 18.000 waren voor het onderhoud brug 5 onttrokken aan de reserve Openbare Ruimte. Hetzelfde geldt voor het project aanpassingen kruisingen Oranje. Hiervoor werd ook in 2017 de provinciale subsidie ontvangen. Hierdoor kon € 65.000 aan de reserve worden toegevoegd.
- De overige mutaties in de reserves hebben conform de begroting plaatsgevonden.

Groen

De lasten en baten zijn in 2017 per saldo € 168.000 lager dan begroot. Dit wordt onder andere veroorzaakt door:

- Hogere opbrengst uit leges voor vergunningen kabels en leidingen, € 82.000.
- De werkelijke toegerekende apparaatskosten waren € 48.000 lager.
- Lagere kosten voor onkruidbestrijding: € 26.000.
- Lagere kosten plantsoenen en wandelpaden van € 35.000.
- Hogere kapitaallasten van € 20.000. Dit betreft de kosten van € 15.700 van het project park koepelkerk Smilde en € 16.500 voor de aanschaf van een bermschaaf. Door de ontvangen provinciale subsidie voor het project woonservice in 2016 werden de rentekosten € 11.000 lager.

Reserves

Naast de begrote overheveling vanuit 2016 van € 11.000 werd uit de reserve woon- en leefomgeving € 4.700 onttrokken voor het project park koepelkerk Smilde.

Voor de werkzaamheden aan het Padenbos is zowel de bijdrage als de besteding van € 26.000 overgeheveld naar 2018.

Begraafplaatsen

De lasten en baten zijn in 2017 per saldo € 27.000 lager dan begroot. Dit wordt onder andere veroorzaakt door:

- Lagere opbrengsten begraafrechten € 37.000.
- Lagere onderhoudskosten aan de aula in Beilen € 8.000.

Reserves

Geen mutaties.

Investerings

Verkeer

In het project Verkeersmaatregelen Westerbork is in 2017 bijna € 705.000 geïnvesteerd in het van Weezelplein en omgeving. Naast eigen apparaatskosten van € 22.000 werd aan voorbereidende werkzaamheden reconstructie Westeinde-Oosteinde € 25.000 besteed.

Voor de ontsluiting van de Zuidmaten werd in 2017 de provinciale subsidie van € 324.000. Naast een aantal kleine werkzaamheden in 2017 moeten er in 2018 nog enkele afsluitende werkzaamheden worden verricht.

Voor het project 30 en 60 km zones zijn in 2017 diverse borden geleverd en geplaatst. De kosten hiervoor bedroegen bijna € 25.000.

Het project van de kruisingen langs het Oranjekanaal is afgerond. In 2017 moesten nog kleine werkzaamheden worden verricht en is de provinciale subsidie van € 85.000 ontvangen.

Het krediet van de rotonde bij afslag 30-oost van de A28 is met € 75.000 verhoogd. Voor het overige zijn er in 2017 geen kosten gemaakt.

Het project Fietsverbinding Beilen-Hijken en de Mussels is uitgebreid met het doortrekken van de fietsverbinding Ossebroeken. In 2017 is vooral geld besteed aan het verkrijgen van de nodige gronden, vergunningen en voorbereiding. Bij elkaar betrof dit € 143.000. In 2018 is gestart met de aanleg van de fietspaden.

De afronding van aanpassing van de Brandenweg in Westerbork was afhankelijk van het verwerven van de laatste gronden. Dit heeft eind 2017 plaatsgevonden. De insteek is om dit project in 2018 af te ronden.

De vernieuwing van brug 5 De Marsen bij Drijber is in 2017 afgerond.

De aanpak van de vijvers bij De Made en 't Spiek kon in 2017 op een aantal kleine werkzaamheden worden afgerond. Lasten in 2017 € 83.000.

Voor het realiseren van het voetpad Haarweg is € 30.000 beschikbaar gesteld. In 2017 is hier nog geen begin meegemaakt.

Groen

In 2016 was gestart met de uitvoering van de dorpsvisie Spier. Het totale project is zo goed als afgerond. Er moeten nog een aantal kleine afhandelingen in 2018 verricht worden.

Het project leefbaarheid Noorderhoek in Beilen is in 2017 gestart. In 2018 wordt het project afgerond.

Het project park achter de Koepelkerk in Smilde is afgerond. Het krediet wordt met ruim € 4.000 overschreden.

In de woonservicezone in Beilen waren diverse groen, wegen en rioolwerkzaamheden uitgevoerd.

Begraafplaatsen

geen investeringen.

Deelprogramma	Omschrijving	Krediet 2017	Besteed 2017	Restant krediet 2017
Verkeer	Verkeersmaatregelen Westerbork	2.804.407	748.687	2.055.720
Verkeer	Ontsluiting Zuidmaten	-142.124	-289.307	147.183
Verkeer	30 en 60 km zones	24.437	24.752	-315
Verkeer	Verkeerst. aanp. kruisingen Oranjekanaal	-100.563	-64.451	-36.113
Verkeer	Rotonde afslag 30 Beilen	252.063	0	252.063
Verkeer	Fietsverbinding Beilen-Hijken/Musels	749.331	143.298	606.033
Verkeer	Brandenweg Westerbork	-110.749	141.893	-252.642
Verkeer	Brug 5 De Marsen Drijber	14.688	17.967	-3.279
Verkeer	Vijvers de Made en 't Spiek	84.625	82.686	1.939
Verkeer	Voetpad Haarweg	30.000	938	29.062
Verkeer	Fietspad langs Oranjekanaal	367.500	17.136	350.364
Groen	Leefbaarheid Noorderhoek Beilen	415.184	352.695	62.489
Groen	Woonservicezone Beilen	524.779	256.228	268.551
Groen	Park Koepelkerk Smilde	11.077	15.731	-4.654
Groen	Dorpsvisie Spier	344.070	285.349	58.721

Programma Vrije tijd

Bedragen x € 1.000	Begroting 2017 primitief		Begroting 2017 incl. wijz.		Rekening 2017		
Deelprogramma	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Saldo
Cultuur	796	2	798	2	787	5	781
Recreatie	304	0	304	0	277	0	277
Sport	3.264	787	3.353	727	3.294	721	2.572
Totaal lasten/baten voor bestemming	4.364	789	4.455	729	4.358	726	3.631
Mutaties reserves:							
Sport	25	0	29	95	103	61	42
Recreatie	0	38	0	38	0	38	-38
Resultaat na bestemming	4.390	827	4.484	862	4.460	825	3.636

Toelichting:

Sport

De lasten en baten binnen dit deelprogramma hebben voor een groot deel betrekking op de exploitatie van de diverse sportaccommodaties, sporthallen, gymzalen en zwembaden binnen de gemeente. Het saldo van baten en lasten laat ten opzichte van de begroting een voordeel van € 54.000 zien. Er is ten opzichte van de begroting sprake van lagere exploitatielasten. Anderzijds zijn de baten ook lager dan begroot. Onder andere door lager dan begrote ontvangsten uit verhuur en de verkoop van abonnementen (zwembad).

Reserves

In plaats van de begrote onttrekking aan de reserve Onderhoud gebouwen van € 40.000 werd er bijna € 77.000 toegevoegd aan de reserves.

Voor het afdekken van het snoeien van de singels op sportpark Noord-West in Beilen werd ruim € 5.000 onttrokken aan de reserve Woon- en Leefomgeving.

Conform begroot werd voor de realisatie van de padelbaan € 11.400 aan de reserve Woon- en Leefomgeving.

Recreatie

De lasten waren in 2017 per saldo € 27.000 (begrotingsafwijking d) lager dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Lagere energiekosten van ruim € 9.000 op grond van de eindafrekeningen.
- De werkelijke bestedingen op het gebied van recreatie en toerisme vielen ruim € 10.000 lager uit. Dit betreft een voordeel van € 3.000 op het werkbudget voor recreatie, een voordeel van € 1.000 op de bijdrage GGD hygiënisch toezicht campings en een voordeel van € 6.000 op de ontwikkeling van de TIP.
- Dat bij de evenemententerreinen Beilen, Smilde en Westerbork netto de kosten voor onderhoud terreinen en gebouwen incidenteel € 5.000 lager uitvielen.

Reserves

De bijdragen uit de reserve Woon- en Leefomgeving voor de projecten Leader Zuidwest Drenthe, € 20.000 en de kosten SBB onderhoud recreatie/toeristische voorzieningen, € 17.615, conform zijn besteed.

Cultuur

Per saldo was er in 2017 een voordeel van € 15.000 (begrotingsafwijking d). Dit werd veroorzaakt door:

- Dat de diverse incidentele bestedingen voor culturele activiteiten € 2.000 lager waren dan de beschikbare bedragen.
- Dat op basis van de subsidie voorwaarden de uitbetaalde subsidie aan muziek-, zangverenigingen en de korpsen en korengala € 5.000 lager waren.
- De bijdrage aan de provinciale bibliotheek is bijna € 2.000 lager. Dit gold ook de subsidie aan het cultuuronderwijs scholen.
- Van de stichting nationaal restauratiefonds was een subsidie van € 3.000 ontvangen.

Reserves

Geen mutaties.

Investerings

Van het begrote krediet van € 127.000 voor vervangingsmateriaal sport was in 2017 bijna € 58.000 besteed aan scorebord, luidsprekers en bekabeling, schrobzuigmachine, les- en spel materiaal, tourniquet en overig klein materiaal. Afgeronde vervangingen zijn afgesloten. Het overige is overgeheveld naar 2018.

Via het bestedingsplan 2016 is voor basisvoorzieningen buitenaccommodaties € 883.000 en energiematregelen buitensportaccommodaties € 80.850 aan kredieten beschikbaar gesteld. Hiervan is in 2017 voor de basisvoorzieningen nog € 27.000 en voor de energiematregelen € 14.000 besteed. De resterende saldo's (€ 89.000 en € 35.000) zijn overgeheveld naar 2018.

Eind 2016 heeft de raad nog een krediet van € 26.000 beschikbaar gesteld voor het snoeien houtsingels sportpark Noord-West. Dit bedrag is bijna volledig overgeheveld naar 2017. In 2017 is maar € 5.000 besteed. De uitvoering wordt betrokken bij de grote renovatie van het sportpark Noord-West. Hiermee wordt in 2018 gestart.

Het project van wandelknooppuntennetwerk moet nog worden opgestart.

Deelprogramma	Omschrijving	Krediet 2017	Besteed 2017	Restant krediet 2017
Sport	Uitbreiding gymlokaal Emmastraat.	25.000	19.626	5.374
Sport	Scoreborden sporthallen	56.216	0	56.216
Sport	Schrobzuigmachine zwembaden	23.500	18.907	4.593

Sport	Tourniquet zwembaden	15.000	1.578	13.422
Sport	Les- en speelmaterialen zwembaden	15.925	13.765	2.160
Sport	Sport diverse inventaris	31.052	23.709	7.343
Sport	Sportpark Witteveen gebouwen	2.183	0	2.183
Sport	Sportpark Witteveen kunstgrasveld	106	0	106
Sport	Sportpark Witteveen toplaag	83.669	18.669	65.000
Sport	Sportpark Witteveen installaties	10.215	7.415	2.800
Sport	Sportpark Hijken overig	6.000	0	6.000
Sport	Sportpark Smilde gebouwen	0	146	-146
Sport	Sportpark Hoogersmilde overig	13.325	395	12.930
Sport	Energiebesparende maatregelen sportparken	49.507	14.305	35.202
Sport	Snoeien houtsingels sportpark Noord-West	25.540	5.433	20.107
Recreatie	Wandelknooppuntennetwerk Midden-Drenthe	100.000	0	100.000

Programma Zorg en Welzijn

Bedragen x € 1.000	Begroting 2017 primitief		Begroting 2017 incl. wijz.		Rekening 2017		
	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens	Saldo
Wmo	11.562	788	10.791	638	8.856	577	8.279
Sociale samenhang en leefbaarheid	1.552	4	1.610	4	1.744	3	1.742
Totaal lasten/baten voor bestemming	13.114	792	12.401	642	10.600	580	10.021
Mutaties reserves:							
Sociale samenhang en leefbaarheid	0	0	370	0	362	155	207
Wmo	0	32	148	348	103	347	-244
Resultaat na bestemming	13.114	824	12.919	990	11.065	1.081	9.984

Toelichting:

Sociale samenhang en leefbaarheid

Per saldo is er in 2017 € 136.000 (begrotingsafwijking d) meer besteed dan begroot.

Dit werd veroorzaakt door:

- Lagere subsidies aan diverse instellingen; voordeel van € 9.000.
- Hogere uitgaven van € 12.000 aan huiselijk geweld.
- Hogere lasten van € 155.000 voor het project Onbeperkt Holdbaar. Hiertegenover staan ook een onttrekkingen uit een tweetal reserves.
- Lagere lasten van € 9.000 op de diverse activiteiten van klein dorpenbeleid.
- Lagere toerekening van € 8.000 aan apparaatskosten.

Reserves

De werkelijk over te hevelen budgetten van 2017 naar 2018 voor vitaal platteland en de vergoeding verhoogde asielinstroom is € 8.000 dan begroot.

Voor het project Onbeperkt Holdbaar fase 1 en 2 was voor ruim € 74.000 beschikt over de reserve Woon- en Leefomgeving en voor ruim € 80.000 beschikt over de reserve Groot onderhoud gebouwen.

Wmo

Per saldo is er in 2017 € 1,7 miljoen minder besteed dan begroot (begrotingsafwijking d).

Een groot deel van de activiteiten binnen het deelprogramma Wmo heeft betrekking op de transitie Wmo (Huishoudelijk Hulp en Begeleiding). Ook hier geldt (zie deelprogramma Lokaal Jeugdbeleid) dat niet alle activiteiten binnen het deelprogramma Wmo ook onder de transitie Wmo vallen.

Voor een beter inzicht in het resultaat op de transitie Wmo is daarom meer informatie opgenomen in de paragraaf Transitie.

Reserves

Uit de conjunctuurreserve zijn de begrote bedragen voor de onderdelen extra middelen GGD ten behoeve van VTD, automaatje ANWB en extra bijdrage welzijnswerk conform beschikt.

Hetzelfde geldt voor de bijdrage ten behoeve van het vrijwilligerswerk uit de reserve Woon- en Leefomgeving en de overheveling van de budgetten van de 2016 naar 2017.

De werkelijke overheveling van de geormerkte budgetten van 2017 naar 2018 is bijna € 45.000 lager dan begroot. De overheveling voor de formatie Sociaal Domein werd € 28.000 en Gezond in de Stad werd € 17.000 lager.

Investeringsen

In de raad van april 2016 was voor het project Onbeperkt holdbaar € 110.000 beschikbaar gesteld om dorpshuizen toekomstbestendig/duurzaam te maken. Hiervan was ruim € 67.000 besteed in 2016. Het restant van bijna € 43.000 was overgeheveld naar 2017. In 2017 hebben geen bestedingen plaatsgevonden.

In het kader van het project Opbeperkt holdbaar had de raad in juni 2016 € 136.000 specifiek beschikbaar gesteld voor het dorpshuis 't Haolerhoes in Hooghalen. Hiervan was bijna € 5.000 besteed in 2016. Het restant van ruim € 131.000 is overgeheveld naar 2017. In 2017 hebben geen bestedingen plaatsgevonden.

Deelprogramma	Omschrijving	Krediet 2017	Besteed 2017	Restant krediet 2017
Sociale samenhang en leefbaarheid	Onbeperkt holdbaar dorpshuizen	42.539	0	42.539
Sociale samenhang en leefbaarheid	Onbeperkt holdbaar dorpshuizen 2	131.244	0	131.244

Programma Algemene middelen

Bedragen x € 1.000	Begroting 2017 primitief		Begroting 2017 incl. wijz.		Rekening 2017		
Deelprogramma	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Saldo
Saldo rekening na bestemming	7	0	0	0	0	0	0
Financien	-502	54.576	-240	51.179	793	51.897	-51.104
Bedrijfsvoering	8.357	95	8.301	95	8.608	174	8.434
Totaal lasten/baten voor bestemming	7.862	54.671	8.061	51.275	9.401	52.071	-42.670
Mutaties reserves:							
Financien	1.598	934	6.777	5.944	6.813	5.944	869
Bedrijfsvoering	648	787	748	852	738	1.100	-362
Resultaat na bestemming	10.108	56.392	15.586	58.070	16.952	59.115	-42.163

Toelichting:

Financiën

Per saldo was er in 2017 een nadeel van € 315.000.

Dit werd onder andere veroorzaakt door:

- De inkomsten van het Rijk voor de algemene uitkering waren € 421.000 hoger (begrotingsafwijking d). De uitkering Deelfonds Sociaal Domein kent een klein nadeel ten opzichte van de begroting van € 13.000.
- Een incidenteel voordeel door opgevoerde incidentele stelpost onderuitputting kapitaallasten van € 747.000. Dit voordeel is voor 50% toegevoegd aan de reserve Woon- en leefomgeving en 50% aan de reserve Openbare ruimte.
- Door de vrijval van diverse posten nog te betalen vanuit voorgaande jaren is een voordeel ontstaan van € 10.000.
- Uit de verkopen in de wijk Nagtegaal ontvingen we een bijdrage voor bovenwijkse voorzieningen. In 2017 was dit een bedrag van € 6.000. Dit bedrag is toegevoegd aan de algemene reserve Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie.
- De bespaarde rente was € 207.000 hoger dan geraamd.
- Jaarlijks wordt € 25.000 begroot voor onvoorziene baten en lasten. Dit bedrag is in 2017 niet besteed.
- De lening voor de aanleg van glasvezel aan de coöperatie Sterk Midden-Drenthe heeft een rentevoordeel van € 30.000. In 2017 is van het totale beschikbare bedrag € 1.946.000 uitbetaald.
- De verrekening van btw levert een nadeel op van € 20.000.
- Op dividend zit een voordeel van € 5.000, op rente een voordeel van € 30.000 (begrotingsafwijking d).
- De uitvoering van de Wet Woz (woningen en niet-woningen) levert een voordeel op van € 59.000. De lasten heffing en invordering diverse belastingen laten een voordeel zien van € 16.000.
- De inkomsten uit toeristenbelasting zijn € 21.000 hoger.

Reserves

De storting in de reserve is € 36.000 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door een storting van € 6.000 in de algemene reserve Weerstandsvermogen bouwgrond door verkopen in de wijk Nagtegael en door een rentevoordeel van € 30.000 op de lening breedband aan de coöperatie Sterk Midden-Drenthe.

De begrote onttrekkingen aan de reserves zijn uitgevoerd zoals begroot.

Bedrijfsvoering

Per saldo was er in 2017 een voordeel van € 228.000. Dit werd onder andere veroorzaakt door:

- Per saldo hogere lasten voor Raad, raadscommissies en college € 28.000. Dit komt door hogere lasten voor het invullen van de burgemeestersvacature, hogere salariskosten en hogere lasten voor pensioenen en verzekeringen. De salariskosten van voormalig personeel vielen voordeliger uit.
- De begrote lasten voor frictiekosten vielen € 10.000 nadelig uit. Doordat er minder wordt overgeheveld naar 2018 heeft dit verder geen financieel effect.
- In 2017 is overhead voor het eerst apart in de begroting opgenomen. De raming was € 6,6 miljoen, in 2017 is hierop een nadeel ontstaan van € 182.000.
- De proces- en griffiekosten laten een nadeel zien van € 13.000, onder andere veroorzaakt door extra kosten juridisch advies voor de afwikkeling van Jade.

Reserves

De begrote lasten hebben betrekking op de storting in de reserve Vervangingsinvesteringen (€ 648.000) en de overheveling van budgetten naar 2018 (€ 100.000). Omdat de werkelijke overheveling € 10.000 lager is, zijn ook de werkelijke lasten € 10.000 lager.

De begrote baten hebben betrekking op de onttrekking aan de reserve Vervangingsinvesteringen (€ 537.000), de onttrekking aan de Conjunctuurreserve voor frictiekosten (€ 250.000) en de overheveling van budgetten van 2016 naar 2017 voor de verdere doorontwikkeling van de organisatie (€ 64.000). De werkelijke onttrekking voor de vervangingsinvesteringen is € 692.000, een nadeel van € 155.000. De werkelijke onttrekking voor het Dienstverleningsprogramma is € 92.000.

Investeringen

Voor de aanleg van de breedband in heeft de gemeente € 2,75 miljoen als een geldlening beschikbaar gesteld. Hiervan is in 2017 op basis van facturen € 1.945.800 aan de coöperatie Sterk Midden-Drenthe betaald. Het restant is overgeheveld naar 2018.

De investeringen (kredieten) hadden betrekking op het ondersteunen en versterken van de bedrijfsvoering. Het ging hierbij om vervangingsinvesteringen op het gebied van automatisering, voorzieningen gemeentehuis en materiaal openbare werken.

Voor 2017 betrof het de volgende grote vervangingsinvesteringen:

Deelprogramma	Omschrijving	Krediet 2017	Besteed 2017	Restant krediet 2017
Bedrijfsvoering	Geldlening Coop Sterk Midden-Drenthe (Breedband)	2.707.700	1.945.800	761.900
Bedrijfsvoering	Vervangingen automatisering	539.126	249.116	290.010
Bedrijfsvoering	Telefooncentrale 2009	5.773	6.249	-476
Bedrijfsvoering	Koffieautomaten 2017	35.368	0	35.368
Bedrijfsvoering	Vervangingen vanuit het dienstverleningsprogramma	526.318	109.976	416.342

Alle bovenstaande onderdelen lopen via het vervangingsinvesteringsprogramma.

Hiernaast zijn de kredieten van nog niet afgeronde vervangingen of nog niet opgestarte vervangingen overgeheveld naar 2018. Het gaat om circa € 741.000.

Taakvelden

Taakveld - Programma - Deelprogramma

Taakveld	Omschrijving taakveld BBV	omschrijving programma	omschrijving deelprogramma	Bedrag begroot uitgaven	Bedrag begroot inkomsten	Bedrag werkelijk uitgaven	Bedrag werkelijk inkomsten	saldo
0.1	Bestuur	Burger en Bestuur	Lokale democratie	273.114		272.849		272.849
		10 Burger en Bestuur - Totaal		273.114		272.849		272.849
		Algemene middelen	Bedrijfsvoering	1.095.459		1.154.274	35.239	1.119.035
		90 Algemene middelen - Totaal		1.095.459		1.154.274	35.239	1.119.035
0.1 Bestuur - Totaal				1.368.573		1.427.123	35.239	1.391.883
0.10	Mutaties reserves	Werk en inkomen	Werkgelegenheid	20.000	225.000	20.000	225.000	-205.000
			Inkomen en Reïntegratie	175.600	103.300	116.283	103.300	12.983
			Nieuwkomers		145.245		145.245	-145.245
		20 Werk en inkomen - Totaal		195.600	473.545	136.283	473.545	-337.262
		Onderwijs en Jeugd	Onderwijs huisvesting		215.000		193.321	-193.321
			Lokaal onderwijsbeleid		25.000		25.000	-25.000
			Lokaal jeugdbeleid	44.000	72.000	160.457	103.800	56.687
		40 Onderwijs en Jeugd - Totaal		44.000	312.000	160.457	322.121	-161.634
		Bouwen, wonen en milieu	Ruimtelijke ontwikkeling	200.000	155.352	159.404	156.582	2.822
			Doors- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting		91.830		92.985	-92.985
			Milieu		210.063	290.730	65.443	225.287
		50 Bouwen, wonen en milieu - Totaal		200.000	457.245	450.134	316.010	136.124
		Openbare Ruimte	Verkeer	148.400	252.108	230.150	205.624	24.526
			Groen	5.000	26.077	30.989	56.674	-25.705
		60 Openbare Ruimte - Totaal		153.400	278.186	261.139	262.298	1.179
		Vrije tijd	Sport	29.000	95.466	102.726	60.769	41.956
			Recreatie		37.615		37.615	-37.615
		70 Vrije tijd - Totaal		29.000	133.081	102.726	98.384	4.314
		Zorg en Welzijn	Sociale samenhang en leefbaarheid	370.000		361.681	154.663	206.998
			Wmo	148.000	347.522	103.190	347.260	-244.070
		80 Zorg en Welzijn - Totaal		518.000	347.522	464.851	501.923	-37.072
		Algemene middelen	Financien	6.776.849	5.944.167	6.813.200	5.944.167	809.092
			Bedrijfsvoering	747.515	851.709	738.025	1.099.605	-361.580

Taakveld	Omschrijving taakveld BBV	omschrijving programma	omschrijving deelprogramma	Bedrag begroot uitgaven	Bedrag begroot inkomsten	Bedrag werkelijk uitgaven	Bedrag werkelijk inkomsten	saldo
		90 Algemene middelen - Totaal		7.524.364	6.795.876	7.551.285	7.043.772	507.513
0.10 Mutaties reserves - Totaal				8.664.364	8.797.454	9.126.884	9.017.054	109.830
0.2	Burgerzaken	Burger en Bestuur	Dienstverlening	820.617	665.715	809.483	623.815	185.668
		10 Burger en Bestuur - Totaal		820.617	665.715	809.483	623.815	105.668
		Bouwen, wonen en milieu	Ruimtelijke ontwikkeling	203.719	64	190.485		190.485
		50 Bouwen, wonen en milieu - Totaal		203.719	64	190.485		190.485
0.2 Burgerzaken - Totaal				1.024.336	685.779	999.968	623.815	376.153
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	Bouwen, wonen en milieu	Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting			584.255	407.140	177.115
		50 Bouwen, wonen en milieu - Totaal				584.255	407.140	177.115
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - Totaal						584.255	407.140	177.115
0.4	Overheid	Burger en Bestuur	Lokale democratie Dienstverlening	96.924 810		90.392		90.392
		10 Burger en Bestuur - Totaal		97.734		90.392		90.392
		Algemene middelen	Bedrijfsvoering	7.205.952	95.310	7.453.329	138.777	7.314.552
		90 Algemene middelen - Totaal		7.205.952	95.310	7.453.329	138.777	7.314.552
0.4 Overhead - Totaal				7.303.686	95.310	7.543.721	138.777	7.404.944
0.5	Treasury	Algemene middelen	Financien	-338.975	1.254.239	64.786	1.523.019	-1.458.233
		90 Algemene middelen - Totaal		-338.975	1.254.239	64.786	1.523.019	-1.458.233
0.5 Treasury - Totaal				-338.975	1.254.239	64.786	1.523.019	-1.458.233
0.61	OZB woningen	Algemene middelen	Financien	391.781	3.285.000	342.800	3.288.395	-2.955.595
		90 Algemene middelen - Totaal		391.781	3.285.000	342.800	3.288.395	-2.955.595
0.61 OZB woningen - Totaal				391.781	3.285.000	342.800	3.288.395	-2.955.595
0.62	OZB niet-woningen	Algemene middelen	Financien	161.680	2.663.200	144.266	2.647.987	-2.503.721
		90 Algemene middelen - Totaal		161.680	2.663.200	144.266	2.647.987	-2.503.721
0.62 OZB niet-woningen - Totaal				161.680	2.663.200	144.266	2.647.987	-2.503.721
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeente fonds	Algemene middelen	Financien		42.818.578		43.226.084	-43.226.084
		90 Algemene middelen - Totaal			42.818.578		43.226.084	-43.226.084
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds - Totaal					42.818.578		43.226.084	-43.226.084
0.8	Overige baten en lasten	Algemene middelen	Financien	-709.269	15.000	700	40.868	-40.168
		90 Algemene middelen - Totaal		-709.269	15.000	700	40.868	-40.168

Taakveld	Omschrijving taakveld BSV	omschrijving programma	omschrijving deelprogramma	Bedrag begroot uitgaven	Bedrag begroot inkomsten	Bedrag werkelijk uitgaven	Bedrag werkelijk inkomsten	saldo
0.8	Overige baten en lasten - Totaal			-709.269	15.000	700	40.068	-40.168
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Veiligheid	Rampenbestrijding	47.673		41.592		41.592
			Brandweer	1.517.216		1.509.544	13.193	1.496.351
			30 Veiligheid - Totaal					
1.1	Crisisbeheersing en brandweer - Totaal			1.564.889		1.551.136	13.193	1.537.943
1.2	Openbare orde en veiligheid			1.564.889		1.551.136	13.193	1.537.943
1.2	Openbare orde en veiligheid	Burger en Bestuur	Dienstverlening	27.504		38.453		38.453
		10 Burger en Bestuur - Totaal		27.504		38.453		38.453
		Veiligheid	Openbare orde en	424.070	12.410	424.347	12.654	411.692
		30 Veiligheid - Totaal		424.070	12.410	424.347	12.654	411.692
1.2	Openbare orde en veiligheid - Totaal			451.574	12.410	462.799	12.654	450.145
2.1	Verkeer en vervoer	Bouwen, wonen en milieu	Milieu	105.745	39.500	96.041	39.471	56.570
		50 Bouwen, wonen en milieu - Totaal		105.745	39.500	96.041	39.471	56.570
		Openbare Ruimte	Verkeer	3.702.703	55.330	3.593.456	136.847	3.456.610
			Groen	1.134.508	121.954	1.106.887	199.405	907.462
2.1	Verkeer en vervoer - Totaal			4.837.211	177.284	4.700.323	336.252	4.364.071
				4.942.956	216.784	4.796.364	376.723	4.420.644
2.2	Parkeren	Burger en Bestuur	Dienstverlening	8.872	10.000	6.429	9.844	-3.414
		10 Burger en Bestuur - Totaal		8.872	10.000	6.429	9.844	-3.414
2.2	Parkeren - Totaal			8.872	10.000	6.429	9.844	-3.414
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Werk en inkomsten	Werkgelegenheid	551.404	453.798	70.826	259.573	-188.747
		20 Werk en inkomsten - Totaal		551.404	453.798	70.826	259.573	-188.747
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur - Totaal			551.404	453.798	70.826	259.573	-188.747
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Werk en inkomsten	Werkgelegenheid	324.038	-	347.439	34.005	313.434
		20 Werk en inkomsten - Totaal		324.038	-	347.439	34.005	313.434
		Veiligheid	Openbare orde en	27.454	34.309	28.213	31.515	-3.302
		30 Veiligheid - Totaal		27.454	34.309	28.213	31.515	-3.302
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Totaal			351.492	34.309	375.651	65.520	310.132
3.4	Economische promotie	Werk en inkomsten	Werkgelegenheid	37.944		31.700		31.700
		20 Werk en inkomsten - Totaal		37.944		31.700		31.700
		Veiligheid	Openbare orde en veiligheid	50.025	6.240	47.224	6.194	41.030
		30 Veiligheid - Totaal		50.025	6.240	47.224	6.194	41.030

Taakveld	Omschrijving taakveld BBV	omschrijving programma	omschrijving deelprogramma	Bedrag begroot uitgaven	Bedrag begroot inkomsten	Bedrag werkelijk uitgaven	Bedrag werkelijk inkomsten	saldo
		Vrije tijd	Recreatie	290.189		264.025		264.025
		70 Vrije tijd - Totaal		290.189		264.025		264.025
		Algemene middelen	Financien	39.162	1.114.600	37.069	1.134.993	-1.097.924
		90 Algemene middelen - Totaal		39.162	1.114.600	37.069	1.134.993	-1.097.924
3.4	Economische promotie - Totaal			417.320	1.420.840	380.017	1.441.187	-761.170
4.2	Onderwijs huisvesting	Onderwijs en Jeugd	Onderwijs huisvesting	2.175.121	9.457	1.512.889	9.457	1.503.412
		40 Onderwijs en Jeugd - Totaal		2.175.121	9.457	1.512.889	9.457	1.503.412
		Vrije tijd	Sport	238.024	23.236	214.702	28.320	186.382
		70 Vrije tijd - Totaal		238.024	23.236	214.702	28.320	186.382
4.2	Onderwijshuisvesting - Totaal			2.413.145	32.693	1.727.571	37.777	1.689.794
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Onderwijs en Jeugd	Lokaal onderwijsbeleid	1.175.511	123.372	1.087.816	124.769	963.048
			Lokaal jeugdbeleid	302.411	85	320.437		320.437
		40 Onderwijs en Jeugd - Totaal		1.477.922	123.457	1.408.253	124.769	1.283.485
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Totaal			1.477.922	123.457	1.408.253	124.769	1.283.485
5.1	Sportbeleid en activering	Vrije tijd	Sport	382.658	1	397.271		397.271
		70 Vrije tijd - Totaal		382.658	1	397.271		397.271
5.1	Sportbeleid en activering - Totaal			382.658	1	397.271		397.271
5.2	Sportaccommodaties	Vrije tijd	Sport	2.732.565	704.007	2.681.604	692.843	1.988.761
		70 Vrije tijd - Totaal		2.732.565	704.007	2.681.604	692.843	1.988.761
5.2	Sportaccommodaties - Totaal			2.732.565	704.007	2.681.604	692.843	1.988.761
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Vrije tijd	Cultuur	219.437		210.044		210.044
		70 Vrije tijd - Totaal		219.437		210.044		210.044
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie - Totaal			219.437		210.044		210.044
5.4	Musea	Bouwen, wonen en milieu	Ruimtelijke ontwikkeling	68.964		64.153		64.153
		50 Bouwen, wonen en milieu - Totaal		68.964		64.153		64.153
		Vrije tijd	Cultuur	12.474		12.396		12.396
		70 Vrije tijd - Totaal		12.474		12.396		12.396
5.4	Musea - Totaal			81.438		76.550		76.550
5.6	Media	Vrije tijd	Cultuur	565.774	1.770	564.157	5.107	559.050
		70 Vrije tijd - Totaal		565.774	1.770	564.157	5.107	559.050
5.6	Media - Totaal			565.774	1.770	564.157	5.107	559.050
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Onderwijs en Jeugd	Lokaal jeugdbeleid	300.327		301.756		301.756

Taakveld	Omschrijving taakveld BBV	omschrijving programma	omschrijving deelprogramma	Bedrag begroot uitgaven	Bedrag begroot inkomsten	Bedrag werkelijk uitgaven	Bedrag w erkelijk inkomsten	saldo
		40 Onderwijs en Jeugd - Totaal		300.327		301.756		301.756
		Openbare Ruimte	Verkeer	439.874		326.537		326.537
			Groen	2.121.057	3.550	2.063.728	9.325	2.054.403
		60 Openbare Ruimte - Totaal		2.560.931	3.550	2.390.264	9.325	2.380.940
		Vrije tijd	Recreatie	13.892	15	13.365		13.365
		70 Vrije tijd - Totaal		13.892	15	13.365		13.365
		5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Totaal		2.875.150	3.565	2.705.385	9.325	2.696.060
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Werken en inkomen	Nieuw komers	407.265	181.703	1.408.227	832.339	575.889
			Inkomensondersteuning	128.607		127.471		127.471
		20 Werk en inkomen - Totaal		535.872	181.703	1.535.698	832.339	703.359
		Onderw ijs en Jeugd	Lokaal jeugdbeleid	1.121.755		1.152.021		1.152.021
		40 Onderwijs en Jeugd - Totaal		1.121.755		1.152.021		1.152.021
		Bouwen, wonen en milieu	Dorps- en wijkvernieuw ing & Volkshuisvesting	24.480	50.000	32.765	50.000	-17.235
		50 Bouwen, wonen en milieu - Totaal		24.480	50.000	32.765	50.000	-17.235
		Zorg en Welzijn	Sociale samenhang en leefbaarheid	1.610.220	4.198	1.744.455	2.630	1.741.825
			Wmo	57.508		55.007		55.007
		80 Zorg en Welzijn - Totaal		1.667.728	4.198	1.799.462	2.630	1.796.832
		6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Totaal		3.349.835	235.901	4.519.946	884.969	3.634.977
6.2	Wijkteams	Onderw ijs en Jeugd	Lokaal jeugdbeleid	268.579		266.293		266.293
		40 Onderwijs en Jeugd - Totaal		268.579		266.293		266.293
		Zorg en Welzijn	Wmo	665.579		562.159		562.159
		80 Zorg en Welzijn - Totaal		665.579		562.159		562.159
		6.2 Wijkteams - Totaal		934.158		828.452		828.452
6.3	Inkomensregelingen	Werken en inkomen	Inkomen en Reintegratie	8.130.281	7.337.979	8.226.585	7.432.516	794.089
			Inkomensondersteuning	1.551.794	4.800	1.660.938	56.425	1.604.512
		20 Werk en inkomen - Totaal		9.682.075	7.342.779	9.887.523	7.488.941	2.398.582
		6.3 Inkomensregelingen - Totaal		9.682.075	7.342.779	9.887.523	7.488.941	2.398.582
6.4	Begeleide participatie	Werken en inkomen	Inkomen en Reintegratie	450.041		432.117		432.117
		20 Werk en inkomen - Totaal		450.041		432.117		432.117
		6.4 Begeleide participatie - Totaal		450.041		432.117		432.117
6.5	Arbeidsparticipatie	Werk en inkomen	Inkomen en Reintegratie	1.174.306	73.632	1.215.848	74.280	1.141.568
Jaarstukken 2017								

Taakveld	Omschrijving taakveld BBV	omschrijving programma	omschrijving deelprogramma	Bedrag begroot uitgaven	Bedrag begroot inkomsten	Bedrag w erkelijk uitgaven	Bedrag w erkelijk inkomsten	saldo
		20 Werk en inkomen - Totaal		1.174.306	73.632	1.215.848	74.280	1.141.568
6.5 Arbeidsparticipatie - Totaal				1.174.306	73.632	1.215.848	74.280	1.141.568
6.6	Maatw erkvoorzieningen (WMO)	Zorg en Welzijn	Wmo	1.483.466	27.500	1.203.832	5.551	1.198.281
		80 Zorg en Welzijn - Totaal		1.483.466	27.500	1.203.832	5.551	1.198.281
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO) - Totaal				1.483.466	27.500	1.203.832	5.551	1.198.281
6.71	Maatw erkdiensverlening 18+	Werk en inkomen	Inkomensondersteuning	319.413		189.297		189.297
		20 Werk en inkomen - Totaal		319.413		189.297		189.297
		Zorg en Welzijn	Wmo	7.372.147	610.646	5.808.025	571.320	5.236.705
		80 Zorg en Welzijn - Totaal		7.372.147	610.646	5.808.025	571.320	5.236.705
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ - Totaal				7.691.560	610.646	5.997.323	571.320	5.426.003
6.72	Maatw erkdiensverlening 18-	Onderw ijs en Jeugd	Lokaal jeugdbeleid	5.683.098		6.816.961	1.571	6.815.390
		40 Onderw ijs en Jeugd - Totaal		5.683.098		6.816.961	1.571	6.815.390
6.72 Maatwerkdienstverlening 18- - Totaal				5.683.098		6.816.961	1.571	6.815.390
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Onderw ijs en Jeugd	Lokaal jeugdbeleid	839.442		404.976		404.976
		40 Onderw ijs en Jeugd - Totaal		839.442		404.976		404.976
6.82 Geëscaleerde zorg 18- - Totaal				839.442		404.976		404.976
7.1	Volksgezondheid	Zorg en Welzijn	Wmo	1.212.392		1.226.780		1.226.780
		80 Zorg en Welzijn - Totaal		1.212.392		1.226.780		1.226.780
7.1 Volksgezondheid - Totaal				1.212.392		1.226.780		1.226.780
7.2	Rolering	Bouw en, wonen en milieu	Milieu	2.886.324	3.890.481	3.446.227	4.613.583	-1.167.356
		50 Bouwen, wonen en milieu - Totaal		2.886.324	3.890.481	3.446.227	4.613.583	-1.167.356
		Openbare Ruimte	Verkeer	81.294		55.084		55.084
		60 Openbare Ruimte - Totaal		81.294		55.084		55.084
		Algemene middelen	Financien	117.486	15.600	111.207	14.089	97.118
		90 Algemene middelen - Totaal		117.486	15.600	111.207	14.089	97.118
7.2 Rolering - Totaal				3.085.104	3.906.081	3.612.518	4.627.672	-1.015.154
7.3	Afval	Bouw en, wonen en milieu	Milieu	2.676.629	3.380.353	2.840.655	3.667.327	-826.671
		50 Bouwen, wonen en milieu - Totaal		2.676.629	3.380.353	2.840.655	3.667.327	-826.671
		Algemene middelen	Financien	97.906	13.000	92.672	11.741	80.932
		90 Algemene middelen - Totaal		97.906	13.000	92.672	11.741	80.932
7.3 Afval - Totaal				2.774.535	3.393.353	2.933.328	3.679.067	-745.740
7.4	Milieubeheer	Bouw en, wonen en milieu	Milieu	1.221.570		1.195.461		1.195.461

Taakveld	Omschrijving taakveld BBV	omschrijving programma	omschrijving deelprogramma	Bedrag begroot uitgaven	Bedrag begroot inkomsten	Bedrag w erkelijk uitgaven	Bedrag w erkelijk inkomsten	saldo
		50 Bouwen, wonen en milieu - Totaal		1.221.570		1.195.461		1.195.461
7.4 Milieubeheer - Totaal				1.221.570		1.195.461		1.195.461
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Openbare Ruimte	Begraafplaatsen	662.099	420.160	652.497	383.935	268.563
7.5 Begraafplaatsen en crematoria - Totaal		60 Openbare Ruimte - Totaal		662.099	420.160	652.497	383.935	268.563
8.1	Ruimtelijke ordening	Bouwen, wonen en milieu	Ruimtelijke ontw ikkeling	507.781		528.230	12.680	515.550
8.1 Ruimtelijke ordening - Totaal		50 Bouwen, wonen en milieu - Totaal		507.781		528.230	12.680	515.550
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Bouwen, wonen en milieu	Dorps- en w ijkvernieuw ing & Volkshuisvesting	892.512	815.558	805.300	1.787.391	-982.091
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) - Totaal		50 Bouwen, wonen en milieu - Totaal		892.512	815.558	805.300	1.787.391	-982.091
8.3	Wonen en bouwen	Burger en Bestuur	Dienstverlening	100.358		94.492		94.492
10 Burger en Bestuur - Totaal		10 Burger en Bestuur - Totaal		100.358		94.492		94.492
		Bouwen, wonen en milieu	Dorps- en w ijkvernieuw ing & Volkshuisvesting	1.429.310	942.610	1.509.638	1.055.856	453.782
8.3 Wonen en bouwen - Totaal		50 Bouwen, wonen en milieu - Totaal		1.429.310	942.610	1.509.638	1.055.856	453.782
Geheel - Totaal				80.076.414	80.076.414	81.513.782	84.279.125	2.765.342

Single information en single audit

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking Sisa - d.d. 10 januari 2018

OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leefingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 01 € 101.498 Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 02 € 0 Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 03 € 0 Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Bedrag	
			Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 05 Aard controle n.v.t	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 06 Aard controle n.v.t	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 07 Aard controle n.v.t	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 08	

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2017 Alle gemeenten verantwoordelijk hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Gemeente	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Gemeente	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)		
			Aard controle R Indicatorenummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatorenummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatorenummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatorenummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatorenummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatorenummer: G2 / 06			
			€ 6.448.124	€ 147.301	€ 528.079	€ 0	€ 102.767	€ 0			
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2017 Besluit	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Gemeente	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Gemeente	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)		
			Aard controle R Indicatorenummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatorenummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatorenummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatorenummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatorenummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatorenummer: G2 / 06			
			€ 6.448.124	€ 147.301	€ 528.079	€ 0	€ 102.767	€ 0			

DRE	DRE2C	Verkeer en vervoer	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoordde totale besteding	Cumulatieve totale besteding en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 01 1 201503145-00607652/71374	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 02 2.1 Verkeer, wegen en water	De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen Aard controle R Indicatornummer: DRE2C / 03 € 17.135	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen Aard controle R Indicatornummer: DRE2C / 04 € 0	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 05 € 17.135	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 06 lijst toegekend
		Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer	Kopie beschikingsnummer Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 07 1 201503145-00607652/71374	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Aard controle R Indicatornummer: DRE2C / 08 € 6.691	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoordde besteding ten laste van alleen provinciale middelen Aard controle R Indicatornummer: DRE2C / 09 € 6.691	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 10 € 6.691	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 11 Nee	

lenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één beschikkningsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen
		Provinciale beschikking en/of verordening				Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	
		Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen					
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05
		1	201401404-00445641/69497	€ 9.901	€ 14.851	€ 0	€ 0
		2	201402979-00453753	€ 43.169	€ 64.754	€ 0	€ 0
		3	201401410-00688200	€ 19.174	€ 19.173	€ 3.675	€ 1.727
		4	201401407-00718832	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5	201702318-00668705/72857	€ 21.760	€ 21.760	€ 0	€ 0
		Kopie beschikkningsnummer		Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Einderantwoording Ja/Nee
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10
		1	201401404-00445641/69497	€ 48.850	€ 68.774		Nee
		2	201402979-00453753	€ 400.000	€ 671.887	De maximale grens is bereikt	Ja
		3	201401410-00688200	€ 26.747	€ 26.746		Nee
		4	201401407-00718832	€ 0	€ 0	Nieuwe beschikking ontvangen	Nee
		5	201702318-00668705/72857	€ 20.000	€ 23.521	De maximale grens is bereikt	Ja

Controleverklaring

